GERMANICI CAESARIS
ARATEA

CVM SCHOLIIS

EDIDIT

ALFREDVS BREYSIG.

BEROLINI
SVMPTIBVS ET FORMIS GEORGII REIMERI
MDCCCLXVII.

MARTINO HERTZ

QVI COPIAS CRITICAS IN SVVM VSVM CONGESTAS

HVMANISSIME EDITORI VTENDAS CONCESSIT

GRATO ANIMO

EDITOR.

PRAEFATIO.

Claudi Caesaris Arateorum libri manu scripti, quos equidem nouerim, interpolati sunt omnes. idem quamuis mutili sint, tamen prospera fortuna factum est, ut cum alii alios suppleant saltem Phaenomena integra fere seruauerint. interpolationum autem tria sunt genera, quorum unum, quod omnium codicum est commune, iam ante saeculum nonum ortum est. continetur autem duabus interpolationibus, quarum altera facta est ita, ut homo aliquis pro suorum temporum conditione doctus Arati uersus

541 *ὅσσον δ᾽ ὀφθαλμοῖο βολὶς ἀποτείνεται αὐγῇ,*
542 *ἑξάκις ἂν τόσση μιν ὑπεκδράμοι. αὐτὰρ ἑκάστη*
543 *ἴση μετρηθεῖσα δύω περιτέμνεται ἄστρα,*

cum Germanico uidisset intactos, proprio Marte barbare uerteret atque exemplo suo affingeret. sunt autem hi

526 *in sex signiferum si quis diuiserit orbem*
527 *aequalis partes, succumbet regula binis*
528 *inferior signis spatii tantumque tenebit*
529 *una, sui lateris quantum a tellure recedit;*
530 *nec tamen humanos uisus fugit ultimus orbis.*

sic enim *σχῆμα* illud *ἑξάγωνον καὶ φυσικώτατον*, ut est in scholiis ad Arati uersum 541, significare uoluit, quod nisi animo finxeris, quid ista regula inferior suumque latus sibi uelint, non intelleges. nam zodiaci in sex partes aequales diuisi singulae partes regulis inter se coniunctae ita ut fiat

hexagonum bina continent signa, harum autem unaquaeque partium aequat radium circuli, id est signiferi, hexagonum circumcludentis, cuius centrum est tellus. haec est illorum uersuum sententia, quorum sermo, ut ait Orellius Phaedri fab. p. 186, habet colorem scholasticum. eorundem primum ex uersu 473 Germanici effictum esse idem probauit Orellius, ultimus uero, quo docemur caelo tenus nos cernere posse, est plane ineptus. quos uersus cum teste Hertzio eadem manus, quae cetera exarauit, antiquissimo codici Basileensi addidisse uideatur, iam ante aetatem Basileensis id est ante nonum saeculum huius archetypo insertos esse censeo. apertius autem uetustatem fert altera interpolatio, quam exhibent uersus 565 566 567, nam in omnibus codicibus a prima manu scripti extant. cum praecedentis uersus parte ita sunt apud Orellium

tunc iterum praedictus nascitur ordo
565 *lanigeri et tauri, geminorum, postea cancri;*
566 *tunc leo, tunc uirgo, tunc scorpios arcitenensque*
567 *et gelidus capricornus et imbriferi duo pisces.*

et ipsa oratio inconcinna est neque uersus, quos nihil aliud esse nisi amplificationem uersus 564 apparet, respondent, ut putauit Orellius, Arati uersibus 545—548, cum hic a cancro incipiens signa zodiaci enumeret, Germanicus autem oriatur ab ariete. qua in enumeratione libram deesse uiderunt Grotius Orellius Iosephus Frey [nou. mus. Rhen. XIII 421]. iure igitur Grotius et Frey hunc locum delendum censuerunt; aquarium autem desiderari non recte dixerunt. deteriorum enim codicum scriptura reiecta uersus 567 ex auctoritate Basileensis et Parisini legendus est

et gelidus capricornus et imbrifer et duo pisces.

quamquam non ignoro, cum libra pars sit scorpionis, licet per se singulare signum fingatur, pro libra uel chelis scor-

pioneque scorpionem solum potuisse dici, tamen hoc non condonandum erit poetae astronomiae peritissimo, qui ubique dodecatemoria scorpionis et librae diligenter distinxerit et paullo ante u. 548 sq. eius rei meminerit. itaque quin a sciolo interpolatore profecti sint hi uersus, nullus dubito. his igitur duobus locis homines male seduli archetypum, ex quo praestantissimi nostri codices descripti sunt, corruperunt. ceteris autem omnibus, quibus referti sunt reliqui libri, interpolationibus immunes manserunt Basileensis et Parisinus.

Nec minus temere egerunt ei, qui ubi Germanicus eis satisfacere non uidebatur uel ad Auienum confugerunt et ex eius Phaenomenis et Prognosticis quodcumque placebat suo poetae uindicarunt neque, ut res ferebat, contaminatione abstinuerunt uel spreto Auieno pluribus locis uersus de suo addiderunt. hoc est alterum interpolationum genus, quod repraesentant Susianus uel Leidensis Bernensis Einsidlensis. habet enim Susianus teste Grotio quatuordecim uersus Auieni 371 372 376 377 378 383 384 388 389 390 749 747 748 750 [cf. adnot. ad German. u. 146 et 342], habent Bernensis et Einsidlensis quadragenos quaternos, nam praeter illos quatuordecim uersus Susiano adiectos praebent ex Auieni Phaenomenis uersus 373 et 374 [cf. adnot. ad German. u. 146], ex Prognosticis uersus 415—436 443 444 447 544 551 552 [cf. adnot. ad fragm. I 55]. iam ex Germanici uersu 148 et 370 Auieni contaminatus est hic

at capiti suberunt gemini prolemque tonantis

quem seruant illi tres codices [cf. adnot. ad Germ. u. 146]. ipsis autem interpolatoribus, id quod iam alii uiderunt, debetur uersus

ora frementis abhinc tu respice forte uiator

qui post Auieni uersum 390 legitur in uno codice Bernensi; ipsorum pingui Mineruae debentur uersus huius notae

diuidit atque sagittiferi pernicia crura

qualem habet Bernensis uel ut est in Susiano et Einsidlensi

diuidit et sagittiferi medium pernicia crura.
et geminis humeros et tauri ungula dextra.
radit ophiuchi humeros uastos fulgere notabis.
eminus exurgit Minoia nota corona.

horum primus inuenitur in tribus illis libris post uersum 464, alter et tertius post uersum 472, post uersum 691 quartus. denique cum in eisdem codicibus uersus 568—571 deessent, stolidi correctores uersum 572

orbis perfecti diuisus tollitur arcus

talem sibi efficiendum existimauerunt

aeui perfecti diuisus tollitur orbis.

cuius corruptelae ueram causam cognouit Orellius, qui quidem ut aliis locis ita hic p. 188 sq. sibi non constet, Bernensem codicum familiam, quam p. 149 in primis sequendam esse critico censuerat, neglegens.

Attamen genuini sunt hi omnes

in terra temptare undas iuuat, aspera sed cum
adsultat lateri deprensae spuma carinae,
tunc alii curuos prospectant litore portus
301 *inuentasque alii terras pro munere narrant,*
302 *interea exanimat pauidos instantis aquae mons.*
ast alii procul a terra iactantur in altum,
munit eos breue lignum et fata instantia pellit,
nam tantum a leto, quantum rate fluctibus, absunt.

quorum uersus 301 et 302 Iosephus Frey l. l. p. 427 deleri iussit. neque enim opus est ἀτέϑησις, si mecum u. 300 sqq. ita interpretaris: alios qui proximi sint terrae iam prospectare portum, alios remotiores a litore gaudere terra inuenta, alios tamen procul a terra in altum iactatos nec portum nec terram conspicientes salutem desperare.

Atque immerito suppositicium existimauit Grotius uersum 458

lacteus hic orbis nullo minor orbe rotatur

quia hoc non esset in Arato. est autem ut opinor in Arato, is enim ait

Γάλα μιν καλέουσιν.
τῷ δ᾽ ἤτοι χροιὴν μὲν ἀλίγκιος οὐκέτι κύκλος
478 *δινεῖται, τὰ δὲ μέτρα τόσοι πισύρων περ ἐόντων*
οἱ δύο, τοὶ δέ σφεων μέγα μείονες εἱλίσσονται.

hanc de magnitudine circulorum sententiam antea quidem uersibus 449—451 Germanicus uniuerse, lacteae uiae ratione non habita, expressit, at hoc loco u. 458 inter maximos caeli circulos lacteum numerari dicit, id quod ante omisit repetens. Romanum uere poetam neque anxie uestigia Arati pressisse et tam libere quam perite rem tractasse iam inter omnes constat. quodsi Grotius u. 458 contaminatum esse censet ex Ciceronis Phaenomenon uersu 249

Lacteus hic nimio fulgens candore notatur

et Germanici uersu 496

hos inter medius nullo minor orbis agetur

non moueor, cum nusquam alibi Arateorum indicia interpolationis ex Ciceronis Phaenomenis haustae inueniantur, cum ut cuilibet alii dicenti uel scribenti ita poetae quoque liceat eisdem uerbis plus semel uti, praesertim si eadem res pluribus locis commemoranda est. uelut Germanicus ter dixit 'rapere orbem' u. 30 171 661. quae cum ita sint, etiam non est cur accedamus ad sententiam Iosephi Frey, qui et uersum 458 et praecedentem a Germanico abiudicare conatus hoc loco aliquid excidisse arbitratur.

Illorum trium codicum uitiis adnumerandae sunt complures singulorum uerborum mutationes et transpositiones, quae quidem maximam partem ad sensum nihil faciant. eo

pertinet u. 9 *parta* 11 *in* 30 *axis* 40 *cursus* 49 *uersat* 87 *fulget* 110 *omnes* 111 *usus* 225 *breuiore* 232 *summi* 241 *austros* 331 *exit* 332 *ludit* 371 *radians* 446 *quorum praedicta figura est* 475 *leuibusque* 480 *auerso* 484 *flagranti sidere* 491 *micat orbis in illo* 502 *toto fulgebit in orbe* 511 *docemus* 512 *decurrens* 517 *in illum* 520 *nascentur* 550 *quae mihi dicta canant magnum sidus Orionis* 559 *parentem* 561 *infectas* 562 *defendens* 564 *temperat hunc* 567 *imbriferi* 576 *Phoebus signo* 580 *trahetur* fr. III 70 *horridus* 73 *feret.* haec omnia magistello alicui uel pluribus id genus hominibus, a quibus Aratea et scholia Germanici in usum scholarum attrectata esse ueri simillimum sit [cf. Orelli p. 147], deberi existimo. nec ceteras quas antea indicaui interpolationes cum Grotio ad solos 'exscriptores et pictores' referendas esse pro comperto haberi potest.

Restat ut de tertii generis interpolationibus dicam. eae inde profectae sunt, quod quae non intellexerant librarii ad suum arbitrium mutare ausi sunt. hac mente uersum 385, cum originem corruptelae, quae est in uerbis *causa si*, non intellexissent — erat enim in archetypo CAVSAST — duabus uocibus ultro mutatis ita feliciter constituisse sibi uisi sunt

nullum nomen habent nec causam nominis ullam.

eodem ducti errore in uersu 375 alii scripserunt *notat si nullam*, alii *nota similem* pro *notast nullam.*

At cum eiusmodi medelis non essent contenti, uersum 208, quippe quem in archetypo suo mancum inuenissent, modo ita exornauerunt

Andromede radiat quae stella sub ipsa micante

ut est in Strozziano, modo ita

Andromede radiat stellaque sub ipsa micante

quod praebet ex Vaticanis unus. huius notissimi generis de-

prauationes plerumque prae se ferunt codex Freibergensis et Italorum libri, Strozzianum dico et Vaticanos.

Codices autem omnes memorabili quodam uitio laborant, quod notatum quidem est a uiris doctis, ab Orellio l. l. p. 186 et a Iosepho Frey nou. mus. Rhen. XIIII 418 sqq., sed nondum, ut opinor, radicitus extractum. uersus enim illos [526—530], de quibus supra diximus, excipit ornatissimus et splendidissimus de circulo zodiaco locus [u. 531—572]. quem si cum tenui signorum enumeratione Aratea comparaueris, inusitatam Germanico mirabere magniloquentiam atque ordinem astrorum cum ab ipsius tum ab Arati more diuersum. redundat enim totus locus fabulis, fabulis autem Germanicus aut omnino abstinere aut eis parum fidei habere solet cf. Phaen. 31 166 264. iam enumeratio incipit ab ariete, duce signorum, non a cancro. postea tamen non sibi constat Germanicus et in ea parte carminis, qua stellas, quae cum XII signis aut occidunt aut oriuntur, describit, eundem atque Aratus sequitur ordinem, orsus a cancri signo. alter autem signorum ordo omnibus in fragmentis Prognosticorum seruatus est. huc accedit quod fragmentum primum incipit a uersu contaminato huius editionis quadragesimo:

una uia est solis b i s s e n i s l u c i d a s i g n i s.

hinc Iosepho Frey orta est suspitio, descriptionem illam zodiaci errore librariorum ex Prognosticis in Phaenomena irrepsisse. sed non omnes uersus huius loci Prognosticis restituendos esse existimo, nam ultimos tres eorum [570—572] sine dubio Phaenomenis uindicari necesse est, si Aratum et conexum sententiarum respicis, nisi forte etiam u. 568 et 569 hoc loco retinere atque aliquid antea excidisse arbitrari mauis.

Si quidem recte hanc descriptionem circuli zodiaci ad

Prognostica migrauimus, non est quod, qui auctore Rutgersio Var. Lect. II 9 p. 122 sq. Phaenomena a Germanico abiudicare conantur, uersus 558—560 quasi telum quoddam protendant, uti carmen ne uiuo quidem Augusto scriptum esse probent siue illud *genitali corpore numen*, quod est in uersu 558, ad mortem Augusti, quod esse uerum uidetur, siue ad natales eius referunt. nam uersibus Phaenomenon 444 et 445 Prognostica designari eaque post Phaenomena et scripta et edita esse manifestum est. et si qua fides est codicibus Basileensi et Parisino, ex subscriptione utriusque libri et inscriptione Parisini non amplius dubitari debet, quin auctor carminis Claudiae gentis fuerit, non Flauiae. ipso Phaenomenon exordio delegamur ad aeuum Augusti. ecquonam tempore terrestris naualisque pax a Romano poeta aptius celebrari potuit quam aetate Augusti, quo imperante Ianus ex anno a. u. c. 519 primum clausus est, quo principe Ianum Quirinum, ut ipse monumentis Ancyrano et Apolloniensi promulgari iussit, ter senatus claudendum esse censuit? quod poeta eum, cui carmen dedicauit, genitorem suum seque ipsum illo natum praedicat, hoc neque Augusto neque Germanico obstare, mihi persuaserunt Merkelius in Ibin p. 379 et Imhofius Domitian. p. 131 sqq. denique illud *pax tua*, quod Rutgersius ad Vespasianum et id quod ab eo conditum fuerit Pacis templum referri uoluit, ad aram Pacis Augustae anno a. u. 741 dedicatam (cf. res gest. diu. Aug. ed. Mommsen. II 37 p. 31) referendum esse uidetur. Claudio igitur Caesare Germanico, Drusi filio, auctore Arateorum renuntiato redeamus ad codices.

Secundum interpolationum genera tres codicum ordines constituimus. ac primi quidem ordinis omniumque praestantissimi hi sunt libri:

1. *codex Basileensis*, olim signatus K. III 34[a], nunc A. N. IV, 18. teste Eyssenhardto Mart. Cap. p. LXII, membranaceus, forma quadrata, foliis quadraginta quinque, saeculi VIII. conlatus est ab Hertzio. in ligatura manus saeculi XIIII haec scripsit *A*

liber astronomie
XLVI· Or.
claudii cesaris

in eiusdem pagina auersa legitur: *sagitarius IN lumina nunc pe.* subscriptionem habet medio folio 45 auerso hanc

CLAVDI CAESARIS:·
Arati phenomena.
explicit feliciter
deo gratias.

litterarum ductus depictos inuenies apud Eyssenhardt. p. LXII, cuius descriptioni codicis etiam hoc addendum est quod legitur fol. 12 adu.

anno quinto decimo imperii tiperiti

litteris *periti* detersis. quibus uerbis ni fallor annus p. C. n. 858 significatur, qui est annus quintus decimus imperii ex foedere Verodunensi *tripertiti.* scriptus est liber ab hominibus linguae latinae ignaris, qui ne uerba quidem et syllabas recte distinxerint. itaque fieri non potest quin in hoc codice aliqua interpolationis suspitio nascatur, qua de re recte iudicauit Frey nou. mus. Rhen. XIII 411. scriptura quidem plurimis locis corrupta est, sed ultro nil addiderunt librarii. integrum igitur habet Basileensis adseruatum archetypon et illas duas interpolationes supra a nobis indicatas iam huic archetypo infuisse patet. initio autem codicis ordo uersuum hic est 1—134. 143. 135—146. 147 et 148 bis. 149—206. 207 deest. 208. inde a uersu 209 ordo non turbatur, desunt autem hi 224. 248—250. 255—257. 270—272. 278—280.

284—286. u. 287 et 288 falso inter omissos numerauit Orellius p. 144, postea uero p. 170 eiusdem uersus 288 uariam lectionem adtulit. 289 et 290, quos deesse Orellius non dixit. 315—317. 321—323. 328—330. 333—335. 341. 344—346. 356—358. 363—365. 379—381, non 380—382, ut scripsit Orellius p. 145. 393—395. 400. 402. 414—416. 426—428. 431. 432. 434—436. 440—442. 459—461. 513. 532—534. 583—725. fragm. I. II. raro inueniuntur correctiones ab aliena
*A*² manu factae (*A*²). porro notandum est, in fine uersuum punctum, mediis in uersibus raro interpunctionem reperiri. post singula scholia figurae astronomicae adpictae sunt usque ad procyona. bini uel terni uersus, a quibus descriptiones astrorum incipiunt, plerumque uncialibus litteris exarati sunt. praeter Aratea et scholia eis inserta continet *A* duo capita astronomica, quorum alterum fol. 2 adu. incipit a uerbis *alia descriptio praefatiouis*, alterum ab his *Ostensionem quoque de quibus uidentur*. prius autem paucis exceptis concrepat cum posteriore, quod originem traxit e graeca quadam scriptione in Vranologio Petauii p. 256 sqq. edita. huic eiusque uersioni latinae barbarie infuscatae nihil commune est cum scholiis Germanici. quale autem sit interpretamentum illud latinum, ex specimine infra adposito intellegi potest.

Petauii Vranolog. p. 256.	*Codex Basileensis.*
Τὴν μὲν δεῖξιν τῶν φαινομένων δέον ποιεῖσθαι πρὸς τῷ νότῳ, ἀντίας ἔχοντα τὰς ἄρκτους, δεξιὰ τὰς ἀνατολάς, εὐωνύμους δὲ τὰς δύσεις. ἡ δὲ φυσικὴ θέσις τῆς σφαίρας τοῦ κόσμου ἐστὶ τοιαύτη ὥστε ἔχειν μεσουρανοῦντα καρκίνον ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ,	*Ostensionem quoque de quibus uidentur oportet fieri ad austrum ex aduerso habens septentrionem, a dextris orientem, a sinistris occidentem. naturalis autem positio sphaerae mundi haec est, quod sit medio caelo cancer super solistitio aestiuo, orientales par-*

ἀνατολικὰς χηλὰς ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, δυτικὸν κριόν, δράκοντος κεφαλὴν πρὸς τῷ ὁρίζοντι· περιέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος. ῾ϝ δὲ κατὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν Ἀράτου φαινομένων ἐστὶ τοιαύτη ὥστ' ἔχειν μεσουρανοῦντα αἰγόκερων ἐπὶ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ, ἀνατολικὸν κριὸν ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, δυτικὰς χηλάς, δράκοντος κεφαλὴν ἄνω πρὸς τῷ ὁρίζοντι, ὅπου

μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν.

tes super aequinoctialem, occidentalem arietem, draconis caput deorsum in id quod terminat. ipsa quoque secundum narrationem positio de quibus Arati uidentur talis est, quod habeat medio caelo capricornium super hyemalem solistitium, orientalem arietem super aequinoctialem, occidentales plagas, draconis capud sursum apud arcticum ubi

miscentur occasu erit et orientis alterutri.

Denique silentio praetereundum non est, Iosephum Frey in programmate Culmensi anni 1861 hunc ipsum codicem Basileensem significare uoluisse nec quemquam Bambergensem.

2. *codex Parisinus* bibliothecae imperialis n. 7886, olim P
Puteaneus, membranaceus, forma quadrata, foliis triginta sex, eadem manu saeculi VIIII exeuntis scriptus. conlatus est ab Hertzio. incipit

CLAVDII CAESARIS ARATI† PHOENOMENA †

secuntur Aratea cum scholiis iteriectis ita subscripta fol. 14 adu.

CLAVDII CAESARIS ARATI† PHOMENA· EPL̶.
ARATI GENVS

his subiunguntur septendecim uersus de anno et mensibus, quorum primus est *Bis sena mensum uertigine uoluitur annus,* extremus est hic *Per nonas idus decurrens atque kalendas.* post uacuum duarum linearum spatium

Gens bragmanna quidem mirisq̃ morib. extat
Hiclegitur lector mentem fide uideat
Hic pauli & senecę breuiter responsa leguntur
Quaenam notauit nomine quisq. suo
Qu&ibi magne decus mundi & clarissime cęsar
Albinus misit munera parua tuus.

deinde una linea uacua relicta

ALEXANDRI REGIS MACEDONV̄ ET DIN† DIMI REGIS BRACMANORVM† DE PHILOSOPHIA PER LITTERAS† FACTA CONLATIO

sequitur epistula Alexandri et responsum Dindimi.

fol. 15 adu. leguntur *ARATI EA QVAE† VIDENTVR. † Ostensionem quoque de quibus uidentur oportet fieri* e. q. s. est idem caput astronomicum quod continet *A*.

fol. 19 adu. *INCIPIT* reliqua lineae parte et sequente uacua relicta *PRECLARA OSTENSIO† sacri uoluminis* cetera.

fol. 20 adu. inuenitur latina uersio Arati cum scholiis interiectis. quae cum eundem fontem graecum indicent, ex quo fluxerunt scholia Germanici, quamquam is qui illa e graeco in latinum uertit utriusque linguae adeo rudis erat, ut τῶν φαινομένων more interpretis Basileensis latine diceret *de quibus uidentur* et *Δία Dianam*, tamen passim ad constituenda scholia Germanici adhibui. eadem interpretatio reperitur in codice Bruxellensi 10698, de quo postea dicemus.

fol. 36 adu. post scholia in uerba *continentem in cęlos signv̄:.* exeuntia una linea uacua relicta *ARATI QVE VIDENTVR·* tum tribus lineis uacuis relictis secuntur uersus de mensibus anepigraphi

Primus romanas ordiris Iane kalendas cetera

quos excipiunt haec

ITERV̄ VĒRS DE N̄ DIERV̄ SINGVLORV̄ MENSIV̄
Dira patet iani romanis ianua bellis cetera.
fol. 36 au. *Tetrasticon. autenticū de singulis mensibus.*
Hic iani mensis sacer est en aspice aris

finitur ita *Quē medio cancri sydera lęca uiret.* ea quae tetrastichon de Iulio mense sequantur a manu recentissima addita esse testatur Eyssenhardt. p. LXII. Arateis idem ordo uersuum est atque in Basileensi, idem uersus omissi praeter u. 402. Parisinum quidem olim, cum scholia sola respiciebam, superiorem putabam Basileensi, nunc autem aliter iudico, illum huic posthabendum ratus.

Parisini apographon Heinsianum seruatur in bibliotheca regia Berolinensi [Ms. Diez. B. Sant. 94 in 4].

3. *codex Matritensis*, membranaceus, saeculi XII, signatus A. 22 ex Ioannis Iriarte catalogo Mss. gr. p. 203 ab Orellio Phaedri fab. nou. p. 57 ad fragmentum III Arateorum conlatus. qui cum ex archetypo huic classi librorum simillimo profectus esse uideatur, hoc loco nominatur. *m*

Secundi ordinis libri sunt

4. *codex Bernensis n. 88*, membranaceus, forma maxima, saeculi X. cf. Orellii Phaedr. fab. p. 140 cum adnotatione. conlatus est ab Hertzio. incipit *B*

Werinharius eps̄ ded̄ scę̄ Marię
*CLAVDII CAESARIS ARATI * PHOENOMENA.*

post singulas astrorum descriptiones lacunae relictae inserendis, ut Hertzius suspicatus est, imaginibus, quae nunc in marginibus interioribus depictae sunt. scholia quaedam leguntur in marginibus exterioribus. eadem manus, quae dedicationem codici inscripsit, passim lectiones addidit plerumque cum Basileensi conspirantes (B^2). ordo uersuum hic est 1—64. 90—95. 71—82. 84—89. 96. 98—142. 144—146. 148 contaminatus. Auieni Phaen. 371—374. 376—378. Germ. B^2

u. 147. uersus contaminatus. Auieni u. 384. 388—390. Germanici u. 149. 150—156. 241—266. 268. 270—285. 387—393. 315—320. 286—299. 301—314. 321—332. 341. Auieni u. 749. Germ. 342. Auien. 747. 748. 750. Germ. u. 333—340. 344—386. 446—464. uersus interpolatus. 465—472. duo uersus interpolati. 473—554. 556—567. 572—725. fragm. II u. 1—12. 15—28. fragm. I u. 40—55. Auieni Prognostic. 415—436. 443. 444. 447. 544. 551. 552. postremo uersus christianus *uale fidens* ** *domino Christi uestitus amore.* asterisco rasuram singularum litterarum notaui.

g 5. *codex Leidensis*, olim *Susianus*, signatus Vossianus Latinus Q. 79. in catalogo librorum bibliothecae publicae uniuersitatis Lugd.-Batauae anno 1716 Lugduni apud Batauos edito p. 383 col. a ita describitur: 'Aratea, cum figuris pulcherrimis, et illuminatis, majusculis litteris. Olim Iac. Susii, qui emit Gandavi CIƆIƆLXXIII, mense Ianuar. Post figuras est carmen, incipiens, SIGNORVM PARTES QVORVM PRAEDICTA FIGVRA. Finit, Vale. Fidens in Domino Christi vestitus amore. In membr. vetustissima.' scholia non habet, bis autem praebet carmen et uncialibus litteris scriptum et monachalibus, ut ait Grotius Syntagm. Arat. pag. 2 notarum, quem eo usum esse constat. qui codex ut mihi Lugduno Batauorum in hanc urbem mitteretur suffragante ministerio regio tamen non impetraui. cum uero ab Orellio, qui quidem eum non uiderit, antiquissimus praedicetur, a Kiehlio in extrema epistula critica [Mnemosyn. II 1853 p. 82 sqq.] minimae auctoritatis codex nominatur, haec adiciente 'dum enim omnia [i. e. carminis uncialibus litteris scripti] saeculi septimi sextiue imaginem fidelissime referant, quorum litterae unciales scribae essent notissimae, una planetarii effigies aliquot habet minusculas, e quibus Geelius protractis una et altera formae ante nonum saeculum incognitae ma-

nifesto tenuit falsarium.' mihi autem quo ille loco habendus sit ex eis quae antea disputauimus iudicari posse arbitror. Leidensi librum simillimum adseruari in museo Britannico me docuit W. N. du Rieu. idem, quae eius est humanitas, Aratea codicis Leidensis 61 (cf. Bücheler. Petron. p. XIII) descripta mecum communicauit. quae cum ad codicem inferioris ordinis pertineant neglexi.

6. *codex Einsidlensis n. 388*, membranaceus, foliis formae duodecimplicatae 22, saeculi XI cf. Orelli p. 140. scholiis caret. *E*

Tertius ordo codicum hic est

7. *codex Strozzianus XLVI* bibliothecae Leop. Laurentianae Florentinae [cf. Bandini bibl. Leop. Laur. t. II p. 384 sqq.], membranaceus, quadrata forma minore, foliis 62, saeculi XIIII. ab Hertzio conlatus. incipit fol. I *S*

Item uersus de anno solari seu de regularibus mensium

Nec rota p girum. quam tradit machine lymphe cetera.

de quibus uersibus adeas Bandinium l. l. fol. II au. continet haec

Versi cycli anni uersalis.

Linea Xpe tuos. prima ē quae continet annos e. q. s. ultimus uersus hic est

aetatem lune monstrat nouissimus ordo.

sequitur usque ad folium 12 auersum *Arati genus* [cf. Suringar. progr. scholastic. Leidens. a. 1842 p. 9], quod eadem folii pagina excipiunt haec

T. Claudii caesaris arati phenomenia Incipit ꝑ feliciter. Item de celi positione et quinq; circulis ꝑ mundi ꝑ.

ad marginem manus saeculi XV notauit *Inueni qd' huius libelli autor fuit Cesar germanicus. et dicitur aratheum carm̄.* his alia manus aequalis addidit *testis Lactantius Firmianus . LI . 1. capto . XXV . 7 . li . V . c̊ . V.* (id est Lactant. I

21, 28 et V 5, 4 Buenem.). secuntur scholia *Celum quinque circuli distingunt* quae ita finiuntur *communem habent stellam.* deinde fol. 14 adu. haec *In ultimo circulo et maiori *qui *est *exterius *conprehenduntur 12 signa *equaliter mensurata gradibus firmamenti *per *quam mensuram uere scitur quid de firmamento tenet signum et ubi sit stella fixa *in signo et *in *parte celi.* uerba asteriscis notata in codice breuiata sunt. tum praebet carmen, cui inserta sunt scholia. inter fabulam autem de naue et uersum 359 Germanici haec leguntur *Quedam regina occupata guerra suorum inimicorum quadam uice ibat ad castellum suum et inueniens iuxta fossatum equum mortuum consumata carne et ossibus *adhuc stantibus uigore *neruorum. dixit *consotiis. *quid est id. *tunc illi *dixerunt ei *domina ossa unius equi mortui et stans putauit uelle fieri *instrumentum tale *quod posset ire *per aquam. hanc assignans rationem. *sicut iste equs ibat *per terram uiuus sic potest similis illi ire *per aquam et uocato dolobratore *nomine argo dixit ei *magister. Ite ad talem equum et intueamini bene *eum *et *sicut ille est ita puta te *conponere *instrumentum de ligno quo ualeam ire *super hostes meos *per aquam. Ille uere iuit et bene conspexit reuersus ad *dominam dixit *domina bene imaginaui *et bene fatiam.* Aliud emblema inuenitur ante scholion Martiani [uid. adnot. ad pag. 188, 20]. est autem hoc: *Cum isti duodecim menses essent in prato et loquerentur ad inuicem uenit quedam. q̄p. igitur cum haberent ignem in medie sui. et inter omnia dixit Ian̄ q̄p Quid uidetur tibi de mense Ian̄ respondit hic dicens malus mensis est et tediosus et cetera et sic per ordinem dixit malum de omnibus et sic nihil dederunt ei. postea uenit martius hac de causa cui dixit bonum de omnibus et sic laudantes uirum fecerunt ei honorem etcetera.*

post fragmentum III folio 52 aduerso subscriptio est haec
T. claudii cesaris arati. pheno|mena explicit feliciter.
hanc secuntur scholia de sole et luna et excerpta Pliniana, quibus fol. 62 adu. altera manus subscripsit
Liber Colucii pyeri (corr. ex *preri*) *de Stignano Cancella|rii Florentini.*
in Arateis idem fere ordo uersuum seruatur ut in Basileensi. etenim u. 143 et post uersum 134 legitur et suo loco, semel autem inueniuntur u. 147 et 148. eosdem uersus cum Basileensi Strozzianus omittit nisi quod habet u. 224. 400. 402. 513. desideratur u. 430.

8. *codex Vrbinas bibliothecae Vaticanae 1358,* membranaceus, forma maxima, foliis 54, saeculi XV. contulit Hertzius. folio 1 auerso praebet haec *In hoc codice fragmentum Arati de signis caelestibus et iginius .philosophus de imaginibus continetur.* fol. 2 adu. *Aratus sicionius in sicilia nouiter repertus incipit feliciter.* sequitur uita Arati, quam excipiunt scholia *Caelum circulis V* ita exeuntia *connexio *uero *piscium *communem habet stellam.* inde a folio 4 au. secuntur Aratea cum scholiis interiectis, finiuntur uersu 430 *Vocalis rostro super ydraq. lucet* sequente fabula de hydra *Idra super cuius caudam — per singula lätera.* interposita solis imagine, cui adscriptum est *deest in exemplari,* sequitur fol. 37 adu. fragm. III 52—163. inde a fol. 39 adu. usque ad fol. 47 au. leguntur scholia de sole, post quae imago solis repetitur, de luna, excerpta Pliniana cum descriptione polorum cf. p. 112 adnot. V

fol. 47 au. leguntur primo haec *Primum a sole incipiemus presagia. purus oriens* [cf. Plin. n. h. XVIII 341. 342], deinde Hygini P. A. IV 6—14, inde a uerbis capitis sexti *manu sinistra bootis exteriori* usque ad uerba capitis quarti

decimi (fol. 54 au.) *sed non ut aliquem conclusiorem locum totumq. spacium impleat lumine. Si quis.* subscriptum est *Non plus inuenitur.*

Aratea conspirant cum editione Victoris Pisani, quae prodiit Venetiis. *Anno salutis. M.CCCCLXXXVIII. octavo calendas novembres.* cuius editionis uarias lectiones *P* littera insignitas retulit Orellius.

Va 9. *codex bibliothecae Vaticanae 3110*, membranaceus, forma quadrata, foliis 104, saeculi XV. inspexit Hertzius. incipit

Higinius Marco Fabio plimum salutem

post Hyginum et Fulgentii continentiam Vergilianam continet extremo fol. 52 adu. haec

Inueni librum metricum et prosaicum cui titulus erat T. Claudii Cesaris Arati phenomena de celi positione et quinq. circulis mundi. Ex hoc libello excerpsi solummodo carmina. sed in alio uolumine tam uersus quam prosae scripta sunt.

inde a fol. 52 au. secuntur Aratea quae sic finiuntur fol. 58 auerso

[425] *Toto clarus equo uenientis nuntiat euros.*
[413] *Quae boreā cęlum spectantibus īdicet ortū.*
[429] *Hic primo ortus est crater premit ulterioris*
[433] *Sub geminis prochion fulgenti lumine surgit.*
[437] *Quiq. aliae stellę diuersa lege feruntur.*
[438] *Et proprio motu mundo contraria uoluunt.*
[439] *Curriculo exceduntq. loco et uestigia mutant.*

folia 59 et 60 uacua sunt, tum incipit a fol. 61 Hygini P. A. liber tertius *Igitur incipiemus a polo borreo protinus dicere* et finitur fol. 92 au. ita *effusionem urne aquarii qui ad ipsum usque decurrit accipiens.* fol. 93 incipit *Mundus igitur ex quatuor elementis* [Martian. Cap. VIII 814]. Martiani fragmentum usque ad finem libri octaui porrigitur et

finitur sic *aut retrogradi facit. marciani felicis capelle astrologia explicit.*

10. *codex Vaticanus 1653* membranaceus, foliis 176, saeculi XV, continet carmina haec anepigrapha: fol. 1—72 Manilii astronom. incip. *Carmine diuinas artis et ꝯscia fati* fol. 74—166. Valerii Flacci Argonautica. incip. *Prima deum magnis canimˢ freta ꝑuia natis* fol. 168—176. Germanici Aratea quae ex editione principe descripta esse uidentur. omnino enim cum ea conspirant et adseuerante Molza manum scriptoris indicant, qui Nicolao V pontifice maximo multa exemplaria in usum bibliothecae Vaticanae descripsit. inspexit Hertzius. V^b

11. *codex Freibergensis*, incertae aetatis, cf. Orelli l. l. p. 141.

12. *codex Vaticanus 3293*, olim Ioannis Gaddi, membranaceus, ea forma quam uulgo dicunt octauam, foliis 64, saeculi XV. fol. 1—27 continet Sereni Sammonici carmen. incipit *Phaebe salutiferum quod pangimus assere carmen.* est autem quartus uersus editionis Ackermannianae. finitur *pellet medicina dolorem.* fol. 29—42 Germanici Aratea. fol. 46—63 Priapeia inscripta *Incipiunt priapeia.* folia intermedia et 64 uacant. inspexit Hertzius.

13. *codex bibliothecae Vaticanae regius 1801*, chartaceus, forma octaua, foliis 188, saeculi XV. continet a fol. 1 usque ad fol. 53 Aratea cum scholiis. finitur *impleat lumen* | *Plura deficiunt quae propter uetustatem et Quinternio* | *num fractionem colligi nequaquam potuerunt.* sequitur Paulus Diaconus de uerborum significatione fol. 54—139 et recens quoddam de Ouidii uita et in Ibin commentarium fol. 140—188. simillimus est Vrbinati, a quo initio carminis haec dissidere animaduertit Hertzius 4 *rhetorq;* 13 *caueat doctus quid uitet*

20 *libratas* 22 *quem dixere polon cuius pars mersa sub undas* 32 *Cresia uos stellis alunt.* ab Hertzio inspectus est.

14. *codex bibliothecae Laurentianae Florentinae Gadditanus,* plut. LXXXIX sup. n. 43. membranaceus, saeculi XV (cf. Bandini l. l. t. VI p. 310 sq.). fol. 1 habet inscriptionem *IN ISTO | CODICE CONT|INETVR LIBER | ARATI ET IGINII | DE IMAGIN|IBVS.* fol. 2 au. *INCIPIT LIBER ARATI DE SIGNIS | CELESTIBVS |* continet deinde Aratea et scholia nitidissimis imaginibus interpositis. fol. 70 adu. post excerptum Hyginianum legitur infima pagina *Non sene troua piu.* fol. 71 uacat. fol. 72 adu. *Igitur incipiemus a polo boreo ptinus dicere.* reliqua inuenies apud Bandinium. ab Hertzio inspectus.

Π 15. *codex Palermitanus* bibliothecae senatus E. 11. chartaceus, forma quadrata minore, saeculi XV. fol. 1 habet inscriptionem manus recentioris

forꝛ forꝛ

Ex libris R^{di} prīs nr̄i $\overset{ri}{m}$ Bap^{te} forꝛ ſac^{e} Theologie ꝑfessoris
$\overset{i}{q}$ die 27 m̃tii 1497 obiit. |

deinde legitur

FRAGMENTVM: ARATI | IN.SICILIA: COMPERTVM. | CVM: COMENTO.

secuntur uita Arati lacunis corrupta et scholia *De cęlo. Celum circulis quinque. Hic est stellarum ordo.* fol. 4 incipit

ARATVS: A: M: TVLLIO | CICERONE: TRADVCTVS: Ab Ioue principium cetera. scholia carmini inserta sunt, quibus adiunguntur excerpta Pliniana et Hyginiana. extrema uerba sunt *spacium impleat lucem si quis.*

Plura deficiunt propter uetustatem et quinternio|num fractionem colligi nequaquam potuerunt.

finis arati cum comtario.

passim lectiones cum textu discrepantes manu scriptoris ad marginem notatae sunt. ab Hertzio inspectus est.

His codicibus subiungatur editio princeps cf. Hertz. in act. menstr. academ. Berolin. a. 1847 p. 19. uolumen est forma maxima, foliorum 169. in folio 1 adu. haec leguntur

MARCI MANLII POETAE CLARISSIMI AS|TRONOMICON AD CAESAREM AVGVST|VM LIBER PRIMVS.

folia sequentia continent usque ad fol. 62 au. Manilii astronomica. fol. 63 post breuem epilogum, qui incipit *Marcus Manlius Mathematicus cuius extat hoc opus elegantissimum,* praebet argumenta singulorum Manilii librorum.

fol. 64 adu. habet hanc inscriptionem *ARattus germanici ad augustum* et continet laterculum imaginum. fol. 65 adu. inscribitur

ARATHVS GERMANICI AD AVGVSTVM.

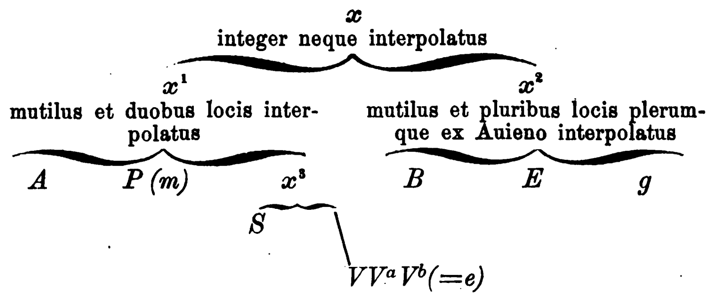
secuntur Aratea imaginibus exornata usque ad fol. 88 au. quod ita exit

? FINIS ?

BONONIAE IMPRESSVM PER ME VGONEM | RVGERIVM ET DONINVM BERTOCHVM | ANNO DOMINI. M.CCCC.LXXIIII. DIE VIGESI|MA MARTII : LAVS DEO AMEN; ? ;

a folio 89 usque ad finem leguntur Valerii Flacci Argonautica, quibus adiecta est eadem subscriptio, nisi quod hic post *BERTOCHVM* legitur *REGIENSES* et *SEPTIMA MADII* pro *VIGESIMA MARTII.* conlata est ab Hertzio.

Tertii ordinis codicum primum obtinet locum Strozzianus, nam is, cum omnes ex eodem archetypo familiae Basileensi propinquo profecti esse uideantur, multo minus degenerauit quam ceteri. qualis autem mea quidem sententia fuerit propinquitas codicum omnium, schema subiectum ostendat.

Ad primarium igitur fontem carminis (x) adscendere nequimus, iam mutilus atque interpolatus est uterque archetypos ($x^1 x^2$), ex quo pendent antiquissimae duae familiae Basileensis et Bernensis; ex archetypo Basileensi familiae affini (x^3) profectus est Strozzianus, ex eodem profecti sunt ceteri interpolatione gliscente.

Quae cum ita sint, in primis sequendos esse censui libros Basileensem et Parisinum. at cum illi mutili aut corrupti erant, grauatus secundi ordinis libros adii. ex tertiae autem classis codicibus uni Strozziano et uno quidem loco [fr. III 57] fidem habendam esse existimaui.

Scholia genuina atque integra continentur libris *AP*, in alteram priori non prorsus dissimilem formam redacta habent *S* et *V*, sed ita ut *V* iam multo plura corruptionis uestigia praebeat quam *S* [cf. progr. schol. Posnan. a. 1865 p. 12 sq.]. pleniora quidem sunt haec scholia Strozziana Basileensibus, sed ea pars qua *AP* carent ex uariis auctoribus Hygino Plinio Censorino Martiano Isidoro compacta est. nam etiamsi Reifferscheidio (Sueton. reliq. p. 440 sqq.) concedendum sit, aliquot scholiorum frustula ex Suetonio hauriri potuisse, tamen uix probari poterit ea omnia, quae scholiis et Isidoro sint communia, referenda esse ad Suetonium. iam est tertium genus scholiorum quod a genuina forma adeo abhorret, ut singularis libri speciem prae se ferat. ea

scholia, quae nominaui Sangermanensia, seruauerunt hi codices

1. *codex bibliothecae imperial. Parisin. Sangermanensis 778, olim 301*, membranaceus, forma quadrata, saec. VIIII. inde a folio 57 ad folium 74 insunt haec: *Arati ea q̄ uidentur* etc. fol. 60 au. *descriptio duorum semispheriorum*, cui subiunguntur duae imagines. fol. 61 adu. *arati genus* fol. 61 au. *DE CAELI POSITIONE Caelum circulos quinq;* cetera *DE STELLIS FIXIS ET STan†tib; Stellarum alię* cetera fol. 62 adu. med. *INVOLVTIO SPHERĘ. hic ē stellarū ordo* cet. fol. 63 au. — fol. 74 au. *Vertices extremos — adeptos fuisse opinabantur uictoriam.* fol. 75 secuntur uersus, quos descripsi p. 202 et Boeti commenta. contulit Hertzius. *G*

2. *codex bibliothecae conuentualis Sangallensis 902*, membranaceus, forma maxima, saec. X. continet scholia a pag. 69. G^a

3. *codex eiusdem bibliothecae Sangallensis 250*, membranaceus, forma maxima, saec. XI. oriuntur scholia a pag. 447. errores scriptoris altera manus (G^{b2}) secundum exemplar Sangermanensi simillimum correxit. Sangallensium scholiorum extare epitomen in codice olim Sangallensi nunc Turicensi Statii Thebaidos saec. X ostendit Orellius epist. crit. ad Maduigium p. LXIII. uterque Sangallensis conlatus est ab Hertzio. G^b G^{b2}

4. *codex Bruxellensis bibliothecae Burgund. 5413—5421*, membranaceus, forma quadrata, continet pag. 1—27 epistulas Hincmaris et Nicolai Papae, pag. 28—64 commentarium initio mutilatum de conciliis Nicaeno, Antiocheno, aliis, pag. 65—80 de fide et ueritate contra haereticos et antischismaticos. secuntur extremis octo foliis numerorum expertibus duo capita quae ita incipiunt: INVOLVTIO SPHE- *B*

RAE. *hic est. stellarum. ordo* cetera. DE STELL *Stellarum alie* reliqua.

5. *codex bibliothecae Vaticanae regius 1324,* chartaceus, forma maxima, saec. XV. post Hygini poetica astronomica exhibet fol. 21 au.

Explicit liber hygini

Liber capit Arati exordium.

secuntur eadem scholia quae in codicibus Sangallensibus leguntur eodemque ordine. inspexit Hertzius.

Veterem illum Arati interpretem latinum cum scholiis e graeco uersis praeter Parisinum exhibent totum hi duo codices

1. *codex biblioth. reg. Bruxellensis (10615—10729),* membranaceus, forma maxima, saec. XII. ab Hertzio conlatus. numerus 10698 complectitur folia 99—105 au. incipit *Praefacio Arati. Preclara ostensio sacri uolumīs* reliqua. *Inuolucio spere. Hic est stellarū ordo utroꝝq; circuloꝝ cetera.* inde ab extremo folio 99 adu. incipit Aratus latinus *A ioue īcipim⁹ quē ñqͣ uiri relinquim⁹ Archaum* e. q. s. interiecta sunt scholia Phaenomenis. his subiunguntur Diosemea quae desinunt fol. 104 adu. col. a. secuntur *ARATI EA QVE VIDENTVR stensionē q̊q; de q́b; uidentur* cetera. *ARATI GENVS* quod fol. 105 au. col. a ita desinit *mathematice repimus aut illū et illum et sup.*

2. *codex Parisinus biblioth. imper. 7887,* olim Colbertinus, forma quadrata, saec. IX ineuntis. recentioris manus inscriptionem prae se fert *ARATI EA QVAE VIDENTVR†*. praebet deinde a fol. 2 au. usque ad fol. 6 adu. caput astronomicum e graeco traductum *(ostensionem quoque — in id ipsum suggerunt)*, a fol. 6 adu. usque ad fol. 8 adu. eiusdem capitis pars repetitur *(ALIA DESCRI O* (sic) *PREFATIONIS† Subtus terra — semipheriis).* tum sequitur *ARATI*

GENVS cui subscriptum est *EXPLICIT ARATI†*. a folio 10 adu. incipit *Preclara ostensio*. post haec inuenitur Bedae liber inscriptus *DE QVADRIFARIO DĪ OPERE*. in extrema pagina 22 commentarii cuiusdam in Donatum legitur initium. inspexit Hertzius.

Praeter haec subsidia ad emendanda scholia adhibui *Aratea Schaubachiana*, quae in bibliotheca uniuersitatis litterariae Lipsiensis (n. 1225[a]) seruantur (cf. de P. Nigidii Figuli fragm. p. 13 sq. Philol. XIII p. 658 sq.).

Danielis Parei, Philippi filii, notas in Germanici Imper. Aratea manu scriptas et in bibliotheca regia Berolinensi (Ms. Diez. B 133 4°) adseruatas ut denuo inspicere possem, ab eximia liberalitate Georgii Pertzii, uiri illustrissimi, facile impetraui. quibus e notis, quas Pareus citius a se compositas fatetur, quam asparagi coquantur, excerpsi has coniecturas: Phaen. u. 16 *nomenque* 38 *Dicto exercerent dominae famulae Corybantes* 43 *fugientia* 52 *squamigeri ab lapsu* 59—61 *quaeque sedet mento lucente nouissima: cauda extremum qua Elices sidus micat, hac radiatur serpentis decliue caput.* 65 *defessa* 69 *saeuo* 85 *rotantur* 117 *pacata* 135 *ferreaque inuento gens est laetata metallo* 155 *exploso* 183 *supra terrae cum fulget Myrtilus oras* 307 *ferit* 348 *uoti* 377 *defit* ut Orellius. ad scholia, quae ab Isidoro Hispalensi scripta esse existimat, haec pertinent: p. 107, 5 *et populo monomoera dicuntur* 109, 2 *iugula* ut ego. 159, 6 *quo illae concinerent* 176, 7 *Dercetis*. cetera uel ab aliis inuenta et publici iuris facta uel audacius quam uerius excogitata omittenda esse censui.

Codicibus autem ita usus sum, ut imaginis cuiusdam eorum adumbrandae causa omnium scripturas usque ad uersum 102 Phaenomenon adferrem, inde autem codices *APB* solos respicerem et passim tantum, ubi illi laborant, reliquos

libros in primis *Eg* adhiberem. in scholiis Basileensibus lectiones codicum *AP* religiose notaui, nisi quod concrepantium numerorum uarias scripturas neglEximus. quamquam in recentioribus scholiis liberius egi, tamen ne nimiam copiam scripturarum praebuerim uereor. orthographiam codicis *A* et, cum ille intermittit, codicis *B* secutus sum in carmine, scholiorum orthographiam moderandam esse putaui ex libris Basileensi Strozziano Sangermanensi.

Quibus de causis u. Phaen. 531—569 uncis includenda et Prognosticorum fragmento primo inserenda censuerim, iam antea p. XI explicaui. fragmenta ipsa ita disposui, ut eum ordinem sequerer, quem argumentum eorum postulare uidetur. nam ex secundi fragmenti fine [u. 23 sqq.] hoc ipsum a tertio exceptum fuisse apparet. secundo autem illud anteisse suspicor, quod in primo loco posui. etenim cum poeta in hoc carmine coniunctiones planetarum cum duodecim signis tractauerit, primo eum de zodiaco ipso egisse ueri simile est.

Scholia ita digessi, ut Basileensia seorsum exhibeantur. Strozziana autem et Sangermanensia libris *SG* in uniuersum concrepantibus in unum redegi [p. 105—107, 13. 193, 5—202, 8], at ubi codices prorsus inter se discrepabant, aut Strozziana una cum Sangermanensibus coniuncta, sed ita ut spatio uacuo et *S G* litteris margini adpositis discernerentur [p. 112, 4—182, 8], aut seorsum Strozziana [107, 14—112, 3. 182, 9—193, 4. 203—220] atque item Sangermanensia [p. 221—232] excudenda curaui. postremo addidi scholia Bernensia.

De editionibus Arateorum, quas equidem uiderim, recte Orellius [p. 149 sq.] iudicauit. etiam hodie inter omnes eminet editio Grotiana, quae anno 1600 Lugduni Batauorum in lucem prodiit. ea semper erit splendidum monumentum summi ingenii atque amplissimae doctrinae. I. C. Schwartzius,

quamuis aliquoties pueriliter peccauerit [cf. Orelli. ad u. 508 523 638 fr. IIII], quaedam ulcera feliciter sanauit. cuius libro Coburgae anno 1715 edito cum carerem, eas coniecturas Schwartzianas, quae haut spernendae uidebantur, ex Orellii adnotationibus sumptas addidi. in iusta autem obliuione iacent editiones Buhlii et Halmae. nec quaesiui librum Schmidianum, cuius memoria nunc septimum iam lustrum abolescit [cf. Orelli. p. 150]. Orellius uero optime de Germanico meritus est, quippe qui primus post Grotium libros manu scriptos repetiuerit. is si Basileensi magis indulsisset, haut erat sane quod quisquam rem ab eo perfici non potuisse crederet. huiusce autem libelli suasor atque adiutor mihi erat Martinus Hertz, praeceptor meus carissimus. nam uir ille humanissimus studiis meis in Germanico conlocandis adeo fauit, ut totum instrumentum criticum, quod olim Germaniam Galliam Italiam peragrans conlegerat, liberalissime mecum communicaret. praeterea saepe numero me consilio et re iuuerunt Ioachimus Marquardt et Hermannus Peter. laboris autem partem minime iucundam lubens suscepit Theodorus Plüss indice in scholia conficiendo.

Dum liber excuditur, Adolfus Kiessling tanta erga me fuit liberalitate, ut editionis nostrae plagulas rursus cum Basileensi accuratissime conferret. quo factum est, ut quae in adnotationibus aut omissa aut non recte relata sunt hoc loco et addere et corrigere possem. sunt autem haec: Phaen. 2 *tû* 9 *tê* 90 *ELIÇENS* (T supra Ç) *SEQVITVR* 97 *maturiisque* 107 *tela etaferebas* u. 143 post u. 134 ita legitur: *quisquis priora tenet uestigia quinque secunda*, suo loco ita: *quique prior tenet uestigia quiq. secunda* 148 *accipitis* et ante

scholia et post ea 162 *gemit* (*it in* rasura). u. 182 et 183 addidit A[1] sed diuerso atramento 184 *Lasides* 205 *poene* ex *bone* correctum uidetur 210 *tristrif stiſſima* 213 *longę* totus u. 218 in rasura, sed a priore manu scriptus uidetur 273 *draconis i* ex *e* correcta 275 *phebi* corr. ex *poebi* 301 *alii* corr. ex *alti* 343 *PRIMARE* 347 *inhibent iam* corr. ex *inhibetiam* 367 *liquidis* extat in codice 384 *capud* 453 *committunt* 463 *Transuese* (r) *persecatacus* (t) 471 *fulgentes* corr. ex *fulgentis* 496 *agentur* post rasuram septem litterarum 509 *Nec* correxit A[1] ex *Nen* 514 *sulcus* ut uidetur 549 *scelas* priore *s* ab A[1] in *c* mutata 552 *plausus* sed altera *u* in correctura 554 *coclitis* corr. ex *cochitis* 575 *noita* sed *i* postea inserta 582 *nube* corr. ex *nobe* fragm. III 112 *phoeb&* 162 *frustat.* in scholiis p. 55, 4 *inuocar& quō &* ΑΙΟϹΕΧΠΟΤΟ ΑΝΤΟΙ 55, 6 ΑΥΤΑΡΟΙΠΠΟ ϹΕΝΔΙΟϹ 55, 11 ΝΟΥΤΕ 55, 12 ΕϹΘΛ·ΝΟΥΓ 55, 13 ΑΗΡΟΝ ΑΝΤΙ ϹΟΝΟ ΜΑϹΕΙΕ ΚΑΙ 59, 13 *cynosura* corr. ex *cynosora* 59, 15 *helicen* corr. ex *heliten* 60, 4 *p̄dicti h̕ duo* 60, 8 *inlatus* 60, 13 *adposuisse* non *posuisse* ut retulit Eyssenhardt. 60, 16 *celo¢ø* 60, 17 *septentriones* corr. ex *septentriones* 62, 2 *preclaram* 62, 9 *crimen esse* 62, 18 *clariorē* 63, 4 *VIII* corr. ex *VIIII* 63, 9 *mortum* ut est apud Eyssenhardt. 65, 20 *refertur* 66, 1 *iam diu* 66, 3 *alterium* 66, 15 *Icarium* 66, 17 *ululatu mortem requirens* 66, 19 *contulit tibiq.* 67, 12 *can* A[1] 69, 14 *genitorom* A[1] 70, 10 *magis* 70, 17 *aseni* 73, 3 *quadrii* A[1] cum lacuna octo litterarum *quadrigio fecisse* A[2] 73, 10 *themisa maltheae cū* 74, 4 *stellā* (s) 75, 1 *signum* 75, 17 *apellatas* 76, 10 *hercus* 79, 15 *ungulis .. in singulis* 79, 17 et 80, 1 *hellencolo† hos portam* 80, 16 *memoriauitq.* 81, 3 *hii* 82, 2 *quaemulta quequae* 82, 6 *obtanti* 82, 13 *polytecte* 83, 6 *dextero* 85, 3 *simulacrum* 85, 8 *exortu* 85, 10 *mistrū* 85, 12 *extellis* 85, 15 *posteam quam* 85, 17 *inmortalitatibus* 85, 20 *reiactarent* A[1] *seiacta-*

rent A[2] 86, 1 *pacto* corr. ex *pecto* 86, 5 *cyrena* 86, 14 *ab iis* 86, 15 *per* 86, 17 *aliis* 87, 5 *capri* 87, 7 *nutriterofed attitanorum* 87, 14 *conhabuisse dum* 90, 12 *chorus qui* 91, 7 *posteriorum* 91, 10 *interficit* 93, 17 *mercuri* itaque *Mercuri* legendum est 93, 17 *dei in eam* 93, 19 *apellauerunt* ibid. *inlatione in* 94, 12 *thabas* A[1] 95, 16 *subterraneo* 97, 4 *adflixit* 97, 8 *posteriˢs* 98, 3 *caudali claras* II 98, 7 *praeuertens* 100, 14 *adferrae* 102, 6 *circulo* 102, 10 *quae* 102, 11 *de hishaenonquae* 102, 13 *factum* ante correct. ibid. *etuitiout* 103, 1 *phenon* 104, 4 *cun a* 104, 7 *iam peperisse* A 104, 8 *lacte miratae* A.

Kiesslingius autem non solum conferendo codicem sed etiam emendando complures scholiorum locos studia nostra adiuuit. plagulis enim Basileam transmissis praeter discrepantem scripturam codicis inscripsit haec: p. 56, 8 sqq. *cum dicit Zenodotus Iouem esse aera et Cratem eiusdem esse oppinionis [et] testemque esse Philemonem comicum qui dicit* 58, 16 *persequeretur (cf. Catast. III διωκομένην)* 60, 8 sq. *quae eum (cf. Cat. III ἣ κατέστησεν αὐτόν)* 60, 9 *Eratosthenes enim dicit* 60, 13 *semper (cf. Cat. III ἀεὶ)* 61, 13 *clariorem in sinistra parte* 61, 21 sq. *ex his duas in extrema manu claras* 63, 17 *Hyrieum* quod olim ipse Munckerum secutus receperam, nunc autem reiciendum censeo 63, 19. 20 *mexisse atque lotium in corio terra obrutum* 64, 3 *constituerat* 64, 8 *claram in ore unam* non recte scriptum esse recte monuit, num uerum sit quod ipse inuenit *insequentes claram et obscuram* dubitans 65, 13 *sed omnibus terram aratam* (siue *terram inoratam ex Hesiodi op. et d. 119*) *edidisse quibus uitam alerent (ex Hygino)* 65, 15 sq. *minus eam cum eis conuersatam* 65, 23 *in terra mortales conueniret* 66, 7 *suauitate* confirmari Ampelii excerptis Nigidianis iure adnotauit et u. 17 uerba *commiserando ulutatu* ad ca-

nem referenda esse ab Ampelio doceri arbitratur 67, 4 *αἰώρας quas oscilla latine dicimus* 67, 6 *αἰωρεῖσθαι* necessarium esse censuit 67, 7 *in soli latere uidetur solio* 67, 12 *nos caniculam nominamus* 68, 12 *in pedibus singulas ut u. 15.* 70, 20 *labore liberauit* 71, 10 *notabili* 71, 15 *cornu III non magnae, similes in sinistro* 71, 16 *XVIII* 72, 18 *in propoda ut antipoda apud Augustinum et Lactantium* 74, 2 *heniochus appellatur* 74, 12 *a Neptuno fratre* 74, 21 *ob id ab Ioue honorata. signum autem tauri cuius priores partes parent, reliquum corpus non adparet, spectat [autem] orientem. frons cum facie* etc. 75, 4 *Phaesule Ambrosia siue Phaesule et Ambrosia* 76, 10 *duae* 79, 4 *cum esset interfecta in Pelio monte, eamque naturalem speciem conseruare* 80, 17 *id fanum abest ab Alexandria iter dierum nouem. harenosum est.* 82, 7 *illi, ait, piscis recte se habet* 86, 15 *exortus etesiae uenti* 86, 21 *crure I in pedibus* 87, 18 *bestiam* 91, 4 *fiunt. summa XI delenda* 95, 6 *quo opora est, aestum oriri* 96, 15 *[gentis] quod ex generis repetitum uidetur* 97, 3 *in sementem eorum* 98, 11 *paret* 98, 16 *ficus ut interpretatio grossos uocabuli aut arbores delendum (cf. Cat. XLI συκῆν ὀλίνθους ἔχουσαν)* 101, 4 *peccati* 101, 16 *habet stellas anguis* +*XII* 103, 6 *uxorem, ipse de sideribus.*

Scribebam Posnaniae mense Maio a. MDCCCLXVII.

CONSPECTVS SIGLORVM.

Codices Arateorum.

A = codex Basileensis.
B = codex Bernensis.
E = codex Einsidlensis.
g = codex Leidensis.
m = codex Matritensis.
P = codex Parisinus.
S = codex Strozzianus.
V = codex Vrbinas.
V^a = codex Vaticanus 3110.
V^b = codex Vaticanus 1653.

e = editio princeps Arateorum.

Codices scholiorum.

A = codex Basileensis.
B = codex Bruxellensis.
G = codex Sangermanensis.
G^a = codex Sangallensis 902.
G^b = codex Sangallensis 250.
P = codex Parisinus.
Π = codex Palermitanus.

S = codex Strozzianus.

V = codex Vrbinas.

Scholia Bernensia seorsum inde a p. 233 edita *B* insignita sunt.

---

b = editio Buhliana.

ε = editio Eyssenhardtiana.

Stellula (*) uersui praefixa interpolationem, stellula in linea iacens (⁎) litteram erasam indicat.

Vncinis [ ] delenda aut transponenda inclusi.

CLAVDI CAESARIS

ARATI PHAENOMENA.

Ab Ioue principium magno deduxit Aratus,
carminis at nobis, genitor, tu maximus auctor,
te ueneror, tibi sacra fero doctique laboris
primitias. probat ipse deum rectorque satorque.
quantum etenim possent anni certissima signa,
qua sol ardentem cancrum rapidissimus ambit
diuersasque secat metas gelidi capricorni
quaue aries et libra aequant diuortia lucis,
si non tanta quies, te praeside, puppibus aequor
cultorique daret terras, procul arma silerent?
nunc uacat audacis in caelum tollere uultus
sideraque et mundi uarios cognoscere motus,

Inscriptione carent AVV^aV^b || CLAVDII CAESARIS·ARATI· PHOENOMENA· *B* || CLAVDII CAESARIS ARATI ⁊ PHOENOMENA+ *P* || T Claudii cesaris arati phenomenia Incipit ⁊ feliciter *S ante scholia* || ARATHVS GERMANICI AD AVGVSTVM *e* || 2 *post* carminis, *non post* Aratus *interpungunt* SVV^aV^be || 4 Primitias. (itias. *in ras.*) *B* || Primicias probat *V* || ipsa B^1 *corr.* B^2 || 5 possint $APSVV^aV^bge$ || possent (i *superscripsit altera manus*) *B* || 6 Quā V^a || ardente *A* || rapidisimus *S* || 7 m̄tas *S* || 8 Quęue B^1 || queue *E* || Quaqȝ V^a || equant SVV^b || diuorcia *V* || 9 parta $B^1ESVV^aV^bge$ || preside $ABVV^aV^b$ || equor *SV* || 10 arua PVV^be || 11 uocat *V* || audaces $BPSVV^aV^bge$ || ad B^1EPSg || celum SVV^aV^b || 12 syderaqȝ V^b || et uarios caeli *Buhlius* || agnoscere *BEg* ||

nauita quid caueat, quid scitus uitet arator,
quando ratem uentis aut credat semina terris.
haec ego dum Latiis conor praedicere Musis,
pax tua tuque adsis nato numenque secundes!
Cetera, quae toto fulgent uaga sidera mundo,
indefessa trahit proprio cum pondere caelum.
axis at inmotus semper uestigia seruat
libratasque tenet terras et cardine firmo
orbem agit. extremum geminus determinat axem,
quem Grai dixere polon; pars mersa sub undas
oceani, pars celsa sub horrifero aquilone.
Axem Cretaeae dextra laeuaque tuentur
siue arctoe seu Romani cognominis ursae
plaustraue, quae facies stellarum proxima uero:
tres temone rotisque micant sublime quaternae.
si melius dixisse feras, obuersa refulgent
ora feris; caput alterius super horrida terga

13 Hauita *V* || qduitet qs doctq arator *V* || uitet doctus $V^{b}e$ || 15 Nec *in* Hec *correct.* *S* || Nec V^{a} || latis *BEPg* || letis *V* || laetis $PV^{b}e$ || laciis *S* || cogor $AB^{2}PSVV^{a}V^{b}e$ || predicere BSV^{b} || 16 assis $B^{1}SVV^{a}$ || 17 caetera *Ae* || que VV^{b} | fulgore (e *deleta*) *S* | uasa *A* || sydera $V^{b}e$ || 18 traxit *A* || proprie *S* || celum $BVV^{a}V^{b}e$ || 19 Ax sisatis motus *A* || atis motus *P* || Axistat motus *S* || Axis stat motus $VV^{b}e$ || Axis sed motus *Schwartzius* || 20 tenet *ex* teneo *correct.* *P* || 21 agit extremum *AP* || agit extremum . geminus $BVV^{a}V^{b}e$ || 22 Grai *om.* $VV^{b}e$ || graii $V^{a}g$ || polum *BEg* || polon ueteres $VV^{b}e$ || quo B^{1} pars B^{2} || altera *in margine* *V* || 23 Occeani VV^{b} || orrifero *AS* || 24 Axem nam cretae *B* || cretae (e *supra*) *A* || creteae *P* || cretee *S* || creteę $V^{a}V^{b}$ || leuaq; $BSV^{a}V^{b}e$ || 25 arctoę $BV^{b}e$ || arctos (os *in ras.*) V^{a} || arctoae *P* | artoe *S* || romane *V* || romanae $V^{b}e$ || urse *S* | 26 Plaustraque quae *AB* || Plaustraq. quae PV^{a} || Plaustra queq' *E* || Plaustra quaeque *g* || Plaustra queq; *S* || Plaustrum uel facies $VV^{b}e$ || plaustraue *Grotius* || uera $PSVV^{a}V^{b}e$ || uerae *Barthius apud Orell.* || 27 Trestē onerotisq. *A* || polisque B^{1} | quaternę *corr. ex* quaterrę *P* || quaterne V^{b} || quime *S* || 28 Simellus *A* || si meliust *proposuit Orellius* || 29 capud *AS* || ulterius $B^{1}E$ ||

alterius lucet; pronas rapit orbis in ipsos
decliuis umeros. ueteri si gratia famae,
Cresia uos tellus aluit, moderator Olympi
donauit caelo; meritum custodia fecit,
quod fidae comites prima incunabula magni
fouerunt Iouis, attonitae cum furta parentis
aerea pulsantes mendaci cymbala dextra,
uagitus pueri patrias ne tangeret auris,
Dictaei texere adytis famuli Corybantes.
hinc Iouis altrices Helice Cynosuraque fulgent.
dat Grais Helice cursus maioribus astris,
Phoenicas Cynosura regit. sed candida tota
et liquido splendore Helice nitet; haut prius ulla,
cum sol oceano fulgentia condidit ora,
stella micat caelo, septem quam Cresia flammis.

30 relucet *B* || axis *BE* || 31 declinis AV^aS || declines *BEP* || humeros *B reliqui et e* || ueteris $ABEPSVV^aV^be$ || ueteri *Grotius* || sic *BE* || fame *S* || forme *V* || formę V^b || 32 Cressia *corr. in* Cresia *P* || nos SV^a || habuit V^b || abuit *e* || olimpi BPV^b || olȳpy *S* || 33 donabat B^1 || celo SV^b || meritā *P* || 34 Quid B^1 || fide *AP* || fide B^1 *corr.* B^2 || fides (s *deleta*) *S* || fidei VV^be || magna P || 35 *uersum a* B^1 *omissum addidit* B^2 || *om.* *E* || Fuderunt VV^be || attonite V^b || 36 Aera V^b || pulsabant V^a || mendaci⁎ (s *erasa*, i *non superscripta, ut uoluit Orellius*) *B* || cimbala SV^b || 37 aures *B* (*ex* auris *correct.*) *P reliqui et e* || 38 dictae aetexere dei *A* || dictei texere datis B^1E dei B^2 || Dictei texere datis famuli *g* || dicta exercent dominae *F* || Dictę ątexere dī *P* || Dicta exercere dee *S* || Dicta exercere domine VV^b || Dicteę exercere deę famuli V^a || Dicta exercere dominae *e* || Dictaei texere Atydis *Grotius* || Dictaeae tegerent dominae *Barthius* || Dictaeis texere adytis *Heinsius ap. Orell.* || Dictaei texere adytis *Schraderus ibid.* || choribantes *B* || chorybantes *E* || corypantes *P* || corȳbantes *S* || coribantes VV^aV^be || 39 Hic VV^be || helyce SV^be || cinosuraq. *B* || 40 gra⁎is *B* || helyce SVV^be || cursum *BE* || maiorbus *e* || 41 phenicas *A* || Phenicas PVV^be || Phęnicas BV^a || cynos ura *A* || secundidatota *corr. in* $\overset{d}{\text{secandidatota}}$ *P* || 42 hęlice *B* || helyce SVV^b || *post* Helice, *non post* nitet *interpungunt* V^be || haud *praeter A omnes et e* || 43 occeano VV^aV^b || 44 qua VV^be || clesia *S* || flamis (s *in trium fere litterarum rasura*) *SV* ||

certior est Cynosura tamen sulcantibus aequor,
quippe breuis totam fido se cardine uertit
Sidoniamque ratem numquam spectata fefellit.
Has inter medias abrupti fluminis instar
inmanis serpens sinuosa uolumina torquet
hinc atque hinc superaque illas mirabile monstrum.
cauda Helicen supra tendit, redit ad Cynosuran
squamigero lapsu; qua desinit ultima cauda,
hac caput est Helices; flexu conprenditur alto
serpentis Cynosura; ille explicat amplius orbes
sublatusque retro maiorem respicit arcton.
ardent ingentes oculi, caua tempora claris
ornantur flammis, mento sedet unicus ignis.
tempus dexterius qua signat stella draconis
quaque sedet mentum, lucetque nouissima cauda

45 equor V^b || 46 cardinę *P* || 47 Sydoniamq. V^a || Sidominamꝗ V^b || 47 *sq.* fefellit ⸗ ab inter *A* || 48 De dracone *inscriptio* V^a || Ast *P* || abrigui *S* || luminis VV^b || liminis *e* || Has inter rigui medias ad fluminis instar V^a || 49 immanis B *et praeter APS reliqui e* || uersat B^1e || 50 supraque $ABEPVV^b$ || supraq. V^a || sup̄ ꝗ illas mirabilē monstret *S* || superaque *Grotius probante Frey nou. mus. rhen. XIII* 413 || 51 Canda (v) *P* || superat tenditatcynos uran *A* || pene ad B^2 || Helicen superat tendit simul ad *F* || helicen superat tendit pene ad *P* || helycen superat tendit ad cynos uran *S* || helicem supat tendit simul ad *V* || helicē supat, fedit caput ad V^a || helycē superat . tendit simul ad V^be || Cynosuram $BEVV^aV^be$ || 52 squammigero *V* || caude *V* || 53 capud *AS* || helyces SV^be || fluxu *P* || flexolo *S* || conpraenditur *A* || comprenditur $BEVV^ae$ || conprehenditur *P* || comprehenditur V^b || 54 cinosura *B* || cynosure ille VV^b || Serpentis : cynosurae ille *e* || urbes SV^a || 55 arctoɴ *P* || arton *S* || arcthon V^a || 57 Ornatur V^b || flamis V^a || 58 quae *AV* || q̄. *P* || que V^b || dexteriquę (us) B^1 dexteriquē B^2 || dexterius signat quoq. stella SV^a || qua *Grotius* || 59 quaeque $ABEPSVV^ae$ || quaque *Grotius* || Queꝗ V^b || quaeque s_2 et mento SV^a || mento *codd. omnes et e* || mentum *Grotius* || luxere nouissima caudae *Grotius* || 58 quae 59 quaeque 60 lucent qua proxime cauda *Frey l. l.* 415 *sq.* ||

extremumque Helices sidus micat. hac radiatur
serpentis decliue caput, qua proxima signa
occasus ortusque uno tanguntur ab orbe,
oceani tumidis ignotae fluctibus arctoe,
semper inocciduis seruantes ignibus axem.
   Haud procul effigies inde est defecta labore.
non illi nomen, non magni causa laboris,
dextro namque genu nixus diuersaque tendens
bracchia, suppliciter passis ad numina palmis,
serpentis capiti figit uestigia laeua.
   Tum fessi subter costas atque ardua terga
clara Ariadnaeo sacratast igne corona,
hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

60 extremum qua *Grotius Orellius cf. Luc. Müller de re metr. p.* 284 || Helicis *A* || helyces *S* || helyce *V*V^b || helice *e* || sydus *P*V^b || ac *codd. omnes et e* || hac *Grotius* || 61 decline *ABEPSV*V^aV^bg || capud *A* || capd' *S* || quae *AEPge* || q̄ *S* || sic B^1 quae B^2 || qua *Grotius* || 62 ore *codd. omnes et e* || orbe *Grotius* || 63 occeani *SV*V^aV^b || ignote *A*V^b || ignitę *P* || arctę *P* || arcthos V^b || 64 in occiduis *V*V^be || seruant ex ignibus *Schwartzius* || axen *S* || *hunc uersum secuntur u. 90—95, tum u. 71—89 in BE* || ‘*draconem sequitur arctophylax, arctophylacem corona, coronam ophiuchus, ophiuchum uirgo*’ *Grotius* || *u. 65—69 omittunt BEg* || 65 Haut *V* || efficiens *APV*V^aV^be || effigīe *S* || effigies *Grotius* || unde *praeter P omnes et e* || labere V^aS || 66 numen *APSV*V^aV^be || numen non illi V^a || 67 nanqȝ *V* || 68 brachia *PSV*V^ae || pansis *SV*V^a || parsis V^be || nūmina *S* || 69 capti *e* || fugit *mutat. in* fi*git *A* || saeua *APe* || seua *SV*V^aV^b || scaeua *Scriuerius ap. Buhl.* || laeua *Grotius* || *u.* 70 *omittunt BEV*V^bge || 70 S^{P}UTER A^1 P *addidit* A^2 || subter *Orellius* || sup *PS*V^a || *u.* 71—89 *omisso u.* 83 *exhibent post u.* 95 *BE* || Ariadneos sacrata stigne *A* || ARIANNEO SACRATA EST *B* sacrata est *Eg* || ariadneossacratęst *P* || adriadne obsecrat. astatqȝ igne corona *S* || adrianee (*decem fere litterarum spatio interiecto*) stat igne corona *V* || adriadneo sacrat astatq. igne V^a || Ara ariadneae propius stat igne coronae (ae *ex* a *altera manu correctum uidetur*) V^b || Lara ariadneae propius stat igne corona *e* || clara Ariadneae prope qua stant signa coronae *Schwartzius* || 72 brachiis *V* || bacus V^a || talami *S* ||

terga nitent stellis, at qua se uertice tollit
succiduis genibus lassum et miserabile sidus,
hac ophiuchus erit. longe caput ante notabis
et uastos umeros, tum cetera membra secuntur.
illis languet honos, umeris manet integer ardor,
luna etiam mensem cum pleno diuidit orbe.
lux tenuis manibus, per quas elabitur anguis,
pressus utraque manu, medium cingens ophiuchum.
scorpios ima pedum tangit, sed planta sinistra
in tergo residet, uestigia dextera pendent.
inpar est manibus pondus, nam dextera paruam
partem anguis retinet, per laeuam attollitur omnis,
quantumque ab laeua distantia serta notantur,
erigitur tantum serpens atque ultima mento
stella sub aetheria lucet crinita corona.
at qua se dorso sinuabit lubricus anguis,
insigni caelum perfundent lumine chelae.

thalmi V^b || honore V^b || 73 aquas euertice ***A*** || ad quas se uertice ***B*** || aqua ***PS*** || a quo VV^be || a qua V^a || 74 succidus ***A*** || Succiduus PV^a || lapsum $APSVV^aV^bg$ || et *om.* V^a || sidus *om.* $APVV^be$ || miserabile pandit SV^a || *post hunc uersum octo lineae in fine paginae uacuae sunt relictae* ***B*** || 75 Hic $APSVV^aV^be$ || ophiucus ***BP*** || ophiochus ***S*** || ophyocus V^a || *post* erit *non interpungunt* AVV^aV^be || capud ***AS*** || nitendo $APVV^be$ || notabilis ***Bg*** || ante intendens SV^a || 76 dum ***AP*** || caetera *e* || menbra S || sequuntur BVV^aV^bge || 77 Illic languet hŭor humeris ***V*** || humeris manus VV^be || 78 pleno mense cum ***B*** || pleno mensem quum ***Eg*** || luna ut iam pleno mensem cum diuidit orbe *Rutgersius lect. Venus.* 279 *Burm.* orbes ***B*** || 80 cyngens *e* || ophiucum ***BP*** || ophiocū ***S*** || ophyuchum ***V*** || ophyocū V^a || ophiochum V^be || 81 Scorpius BVV^bg || Scropius *e* || pede ***P*** || 82 destera ***A*** || 83 *omittunt* ***BEg*** || impar ***AP*** || Est impar VV^be || iam ***AP*** || parua ***AP*** || pua SV^a || 84 remanet V^b || leuum ***B*** || leuam V^aV^be || 85 Quantumcūq; ***V*** || ad leuam ***B*** || ab leua PV^a || a leua VV^be || sexta ***V*** || 86 Errigitur ***V*** || 87 aetherea V^ae || etherea VV^b || fulget ***BEg*** || 88 ad qua ***Eg*** || ad quam VV^b || ad quas edorsos inuadit SV^a || drorsos inuabit (r *addidit* A^2) ***A*** || peruadet *Grotius* || 89 Insignis ASV^a || Insig-

Ipsam Helicen sequitur senior baculoque minatur,
siue ille arctophylax seu Bacchi ob munera caesus
Icarus ereptam pensauit sidere uitam.
non illi obscurum caput est, non tristia membra,
sed proprio tamen una micat sub nomine flamma,
arcturum dixere, sinus qua uincula nodant.
Virginis inde subest facies, cui plena sinistra
fulget spica manu maturisque ardet aristis.
quam te, diua, uocem? tangunt mortalia si te
carmina nec surdam praebes uenerantibus aurem,
exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
stabunt quadrupedes et flexis laetus habenis
teque tuumque canam terris uenerabile numen.
Aurea pacati regeres cum saecula mundi,
Iustitia inuiolata malis, placidissima uirgo,
siue illa Astraei genus es, quem fama parentem

nes VV^b || per eundē **BE** || perfundunt VV^b || chele V^a || *hunc uersum sequitur* u. 96, u. 90 *litteris maiusculis scriptus legitur post* u. 64 *in* **B** || 90 Inde ELIÇEN *A* (Ⱶ Ṭ *add.* A^2) || Indelicen *P* || Inde SVV^ae || helycē *e* || senio *S* || IACOLOQ· *B* || iaculoque *Eg* || minantur *A* || minatus *Buhlius* || 91 Siuelle *A* || Seu ille *B* || Siuerte *P* || Si uelle SV^a || Se uelle VV^be || Siue ille *Eg* || arto philax *A* || arthophylax *B* || arctophilax e || eu brachio munera cecus *A* || seu *om.* *B* || bacchino munere cesus *B* || brachio munera c&us *P* || eubracchio munera cecus *S* || eu brachia munera caecus V^a || brachiorum munera caecus VV^be || Bacchi ob munera caesus *Grotius* || 92 Icarius *A* || Icharus V^a || pensabit *BEg* || munera ripam *AP* || munere ripam SVV^aV^be || 93 capud *A* || capd' *S* || 94 numine SV^a || flama V^a || *uersum* 95 *uacuo nouem linearum spatio intermisso excipit* u. 71, u. 96 *legitur post* u. 89 *in* **B** || 96 *hunc uersum om.* VV^be || 97 *hunc uersum om.* *BEg* || Fulgent *V* || spicula manum *A* || 98 *post* uocem *non interpungunt* *ABPV* || Qua te B || diuā *P* || uocant V^aV^be || mortalia siti *B* || 99 Carmina. *B* || surdū *P* || prebes *ABP* || orbem *P* || 100 mediomine curru *B* || curru *Eg* || michi V^a || 101 quadripedes *BE* || flexus *P* || letus BV^aV^b || 102 tuum *V* || 103 regeret *ABe* || reger& *P* || regeres *Grotius* || saeculi *A* || 104 inuiolatam aliis *A* || cū uiolatā aliis *P* || uirga *A* || uirgo *ex* uerbo *corr.* *B* || 105 Seu *B* || illi *e* || astra etgenus est *A* ||

tradidit astrorum, seu uera intercidit aeuo
ortus fama tui, mediis te laeta ferebas
sublimis populis nec dedignata subire
tecta hominum et puros sine crimine, diua, penatis,
iura dabas cultuque nouo rude uulgus in omnem
formabas uitae sinceris artibus usum.
nondum uesanos rabies nudauerat ensis
nec consanguineis fuerat discordia nota,
ignotique maris cursus priuataque tellus
grata satis, neque per dubios auidissima uentos
spes procul amotas fabricata naue petebat
diuitias, fructusque dabat placata colono
sponte sua tellus nec parui terminus agri
praestabat dominis, sine eo tutissima, rura.
At postquam argenti creuit deformior aetas,
rarius inuisit maculatas fraudibus urbis
seraque ab excelsis descendens montibus ore
uelato tristique genas abscondita rica,
nulliusque larem, nullos adit illa penatis.

astrei genus est ***B*** || astra& genus est ***P*** || astra genus fuerit ***e*** || Astraei genus es ***Grotius*** || quam ***P*** || 106 seu uero ***B*** || seuero ***e*** || intercipit ***APe*** || 107 Orius ***A*** || Orius famat in ***P*** || tela etaferebas ***A*** || 108 sublimem in populis ***coni. Barthius*** || designata ***Ae*** || 109 penates ***om. AP*** || penates ***B*** || puros mores sine crimine diue ***e*** || 110 nouoru deuulgus ***A*** || omnes ***B*** || 111 sinceros ***B*** || usus ***B*** || 112 uesano ***AP*** || enses ***B*** || 113 consanguinis ***A*** || discordia non ***A*** || ***cf. Lactant. inst. V*** 5 || 114 proauitaque ***Schwartzius probante Orellio, at cf. Lachmann. ad Lucret. I*** 360 || 115 neque pertutos ***A*** || pdutos ***P*** || 116 Sed procul ***e*** || naui ***A*** || petebant ***ABe*** || petebat ***P et Grotius*** || 117 Diuitiasq. fructusq. ***P*** || 118 terminis ***A*** || 119 Prestabat ***P*** || signo ***ABPe*** || dominis, sine eo tutissima, rura ***Lachmannus ad Lucret. I*** 360 iustissima ***coni. Orellius*** || signata limine rura ***Frey nou. mus. Rhen. XIII*** 414 || 120 creuit argenti ***AP*** || 121 Raribus ***B*** || inuasit ***ABP*** || inuassit ***e*** || inuisit ***Eg*** || urbes ***BPe*** || 122 ab ea descendens ***AP*** || 123 tristisque ***APe*** || tristesque ***B*** || tristique ***Grotius*** || genus ***P*** || abscondit a ripa ***A*** || abscondit aripa ***P*** || ripa ***Be*** || uitta ***Grotius*** || rica ***Salmasius ad Tertullian. de pallio. Lutet. Paris.*** 1622. 8. ***p.*** 117. ***cf. Orelli. p.*** 211 || 124 Nullus

tantum cum trepidum uulgus coetusque notauit
increpat 'o patrum suboles oblita priorum,
degeneres semper semperque habitura minores,
quid me, cuius abit usus, per uota uocatis?
quaerenda est sedes nobis noua, saecula uestra
artibus indomitis tradam scelerique cruento.'
haec effata super montis abit alite cursu,
attonitos linquens populos grauiora pauentis.
Aerea sed postquam proles terris data nec iam
semina uirtutis uitiis demersa resistunt
ferrique inuento mens est laetata metallo
polluit et taurus mensas assuetus aratro,
deseruit propere terras iustissima uirgo
et caelist sortita locum, qua proximus illi
tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.
Virginis at placidae praestanti lumine signat
stella umeros. Helicen ignis non clarior ambit,
quique micat cauda quique armum fulget ad ipsum
quique priora tenet uestigia quique secunda

tunc larem. nullos *B* || nullosque *Schwartzius* || penates *Be* || 125 Tamtum *A* || notauitque coetus *A* || cetusque notabat *B* || c&usq. notauit *P* || cetusque notauit *e* || coetusque uocauit *Buhlius* || 126 Increpato patrum *A* || Increpito patrum *e* || soboles *Be* || 127 Degeneres semperque habitura *AP* || Degeneres habuit semperque habitura *e* || minoris *AP* || nepotes *Grotius* || 128 cuius habitus super uocata *A* || cuius habitus sup uocata *P* || nunc habitus super et mala uota *e* || precatis *B* || precaris *Schwartzius* || 129 Querenda *BP* || 130 tradat *e* || student *Buhlius* || 131 eff&a P || montes *B* || monitus *e* || petit *B* || 132 pauentes *e* || 134 dimensa *B* || *post hunc uersum legitur u.* 143, *qui postea suo loco inuenitur APe* || 136 adsuetus *B* || 137 proprie *AB* || proprię *P* || propere *e Lactant. inst. V* 5 || 138 caeli sortìta *ABPe* || em caeli sortita *Grotius* || caeli sortitura locum *Schwartzius* || in stellis sortita locum *idem* || caelist *ego* || 139 tardius *e* || occasu *ABPe* || occasum *e* || 140 placide *B* || prestantes *B* || prestanti *P* || lumina *B* || 141 helycenq. *e* || nunc *P* || 142 quodque *B* || cauda micat *P* || quodque *B* || *u.* 143 *omittit B subditicium*

clunibus hirsutis et qui sua sidera reddit,
namque alii, quibus expletur ceruixque caputque,
uatibus ignoti priscis sine honore feruntur.
Qua media est Helice, subiectum respice cancrum;
at capiti suberunt gemini. qua posterior pes,
horrentisque iubas et fuluum cerne leonem.

suspicatur Frey, progr. Culmen. a. 1861 *p. XII* || 143 quisquis *A* || quisq. *P* || prior tenet *A* || quinque *A* || quisq. *P* || 144 aliae *ABe* || alii *Grotius* || glunibus hyrsutis *P* || et qua *B* || 145 expletum *A* || ex*pletum *P* || ceruix *P* || capudque *A* || 146 ignotis *APe* || ignote *B* || ignoti *Grotius* || *post u.* 146 *haec leguntur in B*:

1 AT CAPITIS SVBERVNT GEMINI PROLEMQVE TONANTIS [*cf. Germanic.* 148 *et Auienus* 370
2 Aegregiam et proprio post reddita numina caelo [*Auienus* 371
3 Nam Lache demonius cum Mars caluisset Aphidnis [*Auienus* 372
4 Castor acecropi tulit incrementia belli [*Auienus* 373
5 At frater lucemque et fata superstitit aeui [*Auienus* 374
6 Protinus alternae germanos tempora uitae [*Auienus* 376
7 Iuppiter attollit caelique in celsa receptans [*Auienus* 377
8 Aeternae flagrare facis iubet ignibus ambos. [*Auienus* 378

post uacuum decem linearum spatium:

9 QVA MEDIA HELICEN SVBIECTVM RESPICE CANCRVM [*Germanic.* 147
10 Qua pede posterior et duro concaua dorso [*Germ.* 148 *Auien.* 383
11 Tegmina curuantur geminas micat ardor in auras [*Auienus* 384
12 Forma solis dispar chelerum flamma coruscat [*Auienus* 388
13 Namque tribus stellis adoletur dextera cancro. [*Auienus* 389
14 Leua duas pigro succedit fomite flammas. [*Auienus* 390

iterum uacuo decem linearum spatio relicto:

15 ORA FREMENTIS ABHINC TV RESPICE FORTE VIATOR
16 Horrentisque iubas et fuluum cerne leonem. [*Germanic.* 149

Cum B conspirat E, nisi quod praebet u. 1 capiti 2 Egregiam 3 Lacedaemoniis 4 in clementia 9 Helice 10 Qua posterior pes 12 Forma sedet — chelarum 14 succendit. *idem uersus praeter quartum et quintum legebantur in codice Grotii g.* || *u.* 147 *et* 148 *bis leguntur ante scholia et post ea in AP* || 147 quam *AP* || hlyce *e* || 148 accipitis *ante scholia*, accipiti *post scholia A* || accipiti *utrobique P* || ad capitis *B* || ancipitis suberit *e* || pars *e* || 149 uuluum *A* ||

hunc ubi contigerit Phoebi uiolentior axis,
accensa in cancro iam tum geminabitur aestas.
tunc lymphae tenues, tunc est tristissima tellus
et densas laetus segetes bene condit arator.
ne mihi tunc remis pulset uada caerula puppis;
dem potius uentis excusso uela rudente
excipiamque sinu zephyris spirantibus auras.

Est etiam aurigae facies, siue Atthide terra
natus Erichthonius, qui primus sub iuga duxit
quadrupedes, seu Myrtoas demersus in undas
Myrtilos. hunc potius species in sidere reddit,
sic nulli currus, sic ruptis maestus habenis
perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
ipse ingens transuersus abit laeua geminorum
maiorisque ursae contra delabitur ora.
numina praeterea secum trahit, una putatur

150 contingerit *A* || phebi *AP* || 151 tunc *e* || 152 hinc *B* || nimfę *B* || nimphę *P* || tristissitellus *A* || 153 letus *B* || segentes *A* || condet *ABP* || aratro *AP* || 154 nemini *A* || tum *B* || remistu isset *A* || uaga *A* || 155 neu potius *B* || excluso *Ae* || exclude *P* || ridente *A* || rudenti *B* || 156 excipiantque sinus *B* || zephiris *ABPe* || furentibus *P* || auris *A* || *post hunc uersum in fine paginae uacuum sex fere linearum spatium, pagina sequenti sequitur u.* 241 157 MAURIGAE (M *hasta transfixa*) *A* || aurige *P* || Atthide terra *om. AP* || inclyta forma *lacunae cod. A inscripsit manus saec. XV uel ut Hertzio uidetur saec. XVI* || inclyta forma *e* || Atthide terra *Eg* || 158 erythonius *A* || Erichthonius *g* || ericthonius *P* || herictonius *e* || qui tribus *A* || qui curru *e* || 159 QUADRI^{p}ṬEDES *A* || Quadripedes *P* || MYSTEAS *A* || mirteas *P* || 160 MIRTYLOS (I *in ras.*) HUN^{p}TO-TIUS (*priore* T *hasta transfixa*) — SIDERE ^{r}ẠEDDIT (p *et* r *addidit A*²) *A* || Mirtilios *P* || speties *e* || sydere *P* || 161 cursus *e* || ruttis *A* || moestus *e* || 162 perfidiam *e* || ^{p}telopis (t *deleta*) *A* || rattam *A* || hippodiam *A* || 163 leua *e* || adit laeuam *Grotius* || 165 numia *A* || illa putatur *Lactant. instit. I* 21 ||

nutrix esse Iouis, si uere Iuppiter infans
ubera Cretaeae mulsit fidissima caprae,
sidere quae claro gratum testatur alumnum.
hanc Auriga umero totam gerit, at manus haedos
ostendit, nautis inimicum sidus, ubi illos
orbis ab oceano celsos rapit; haut semel haedi
iactatam uidere ratem nautasque pauentis
sparsaque per saeuos morientum corpora fluctus.
 Aurigae pedibus trux adiacet ignea taurus,
cornua fronte gerens et lucidus ore minaci.
quamlibet ignarum caeli sua forma docebit,
et caput et patulae naris et cornua tauri.
fronte micant hyades. qua cornus flamma sinistri
summa tenet, subit haec eadem uestigia dextra
aurigae mediaque ligat compagine diuos.
Myrtilos exoritur summo cum fluctibus ore,
totus cum tauro lucet; ruit oceano bos
ante, super terras cum fulget Myrtilos ore.

167 cretę emuisit *A* || cr&eę *P* || creteae *e* || 168 gratum te gestat *e* || sidere testatur quae claro gratum alumnum *Buhlius, in notis ex Lactantio correxit* || 169 humero *P* || ad *AP* || humero portans at manibus *Buhlius, in notis Grotium secutus* || 170 sidus sub *A* || sydus *P* || sidus in undis *e* || *u.* 171 *in margine superiore codicis A additus a manu scriptoris uel aequali* || ad *A* || oceanum *P* || celsus *APe* || celsos *Schwartzius* || aut *AP* || haud *e Grotius* || hedi *e* || 172 pauentes *Pe* || 173 ter saeuos *A* || scaeuos *e* || morientium *P* || 174 AURIAE *A* || ATIACET (*priorem* T *transfixit* A^2) IGNEA-TEDURUS [C *above* D] (D *hasta transfixa*) *A* || 175 gerent *A* || igne minaci *e* || 176 quem liber *APe* || quemlibet *Eg* || quamlibet *Grotius* || ignorum *A* || formando *e* || docebat *Ae* || docer& *P* || 177 capud *A* || patulas *APe* || patulae *Grotius* || nauis *A* || nares *e* || 178 hiades *P* || cornua *APe* || cornus *E* || 180 ligant *APe* || ligat *Grotius* || 181 Myrtilus A^2 || piscibus *APe* || fluctibus *Eg* || *u.* 182 *et* 183 *addidit* A^2 || 182 oceanobis [o *above*] *A* || oceoNO *P* || 183 myrtilius *A* || myrtilus *Pe* || quam fulget *suspicatur Orellius* ||

Iasides etiam caelum cum coniuge Cepheus
ascendit totaque domo, quia Iuppiter auctor
est generis — prodest maiestas saepe parentis.
ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram
diducto passu. quantum latus a pede dextro
Cepheos extremam tangit Cynosurida caudam,
tantundem ab laeuo distat; minor utraque iungit
regula Cepheos uestigia. balteus ambit
qua latus, ad flexum sinuosi respicit anguis.
Cassiepia uirum residet sublimis ad ipsum,
clara, etiam pernox caelo cum luna refulsit,
sed breuis et paucis decorata in sidere flammis.
qualis ferratos subicit clauicula dentes,
succutit et foribus praeducti uincula claustri,
talis disposita est stellis. ipsa horrida uultu
sic tendit palmas, ceu sit planctura relictam
Andromedam, meritae non iusta piacula matris.
Nec procul Andromede, totam quam cernere posse
obscura sub nocte licet, sic emicat ore,
sic magnis umeris candet nitor. hanc media ambit
ignea substricta lucet qua zonula palla.

184 Lasides *P* || CONIUGĘ PHAEWS *A* || 185 qua *P* || 186 prudesti *A* || sepe *A* || 187 stat posicynosuram *A* || cinosurā *P* || 188 passim *APe* || passu *Eg* || quantus *P* || 189 cynosura *AP* || 190 tantum demabia euo distat *A* || distat minor: utraque *e* || disterminat *Grotius* || 191 baltheus e || 192 ADFLIXUM *A* || adflexum *P* || afflexum *e* || ac flexum *Grotius* || hac flexum *Schwartzius* || 193 Casiepia *AP* || Cassiepea *Grotius* || Cassiepeia *Buhlius* || 194 pernix *APe* || nox *Eg* || pernox *Grotius* || cum stellas luna reuulsit *Grotius* || 196 subiicit e || obicit *Eg* || obici *Grotius* || 197 floribus *P* || praeducit *APe* || praedicti *g* || praeducti *E Oudendorp. ad Apul. Met. IV* 10 || 198 dispositis stellis *AP* || dispositis telis ipsa e || orrida *A* || 199 ceu si *AEPge* || ceu sit *Grotius* || 201 andromedę *P* || andromedā *e* || CERNERE NOTV *A* || cernere n̄dū *P* || cernere nondum *e* || cernere posse *Eg* || 203 humeris *A* || magnus *e* || candit *P* || candor nitet *e* || ac media *APe* || hanc media *Eg* || 204 sustricta *A* ||

sed poenae facies remanet districtaque pandit
bracchia, ceu duri teneantur robore saxi.
Andromedae capiti sonipes supereminet ales,
uertice et Andromedae radiat quae stella, sub ipsa
aluo fulget equi, tres armos et latera aequis
distinguunt spatiis, capiti tristissima forma
et ceruix sine honore obscuro lumine sordet.
spumanti mandit sed qua ferus ore lupata,
et capite et longa ceruice insignior exit
stella nitens, armis laterique simillima magno.
nec totam ille tamen formam per singula reddit.
primo praestat equum, medio rupta ordine membra
destituunt uisus, rudis inde adsurgit imago.
Gorgonis hic proles. in Pierio Helicone,
uertice cum summo nondum decurreret unda,
Museos fontis dextri pedis ictibus hausit.
inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenes;
fontes nomen habent. sed Pegasus aethere summo
uelocis agitat pennas et sidere gaudet.

fulget qua *e* || zouula *e* || talla *A* || 205 poene *AP* || destrictaque *AP* || distractaque *Eg* || districtaque *e* || 206 Brachia *A* || ceu magni *e* || 207 *omittunt APe* || 208 uertice et *Eg om. APe* || Andromedae radiatq. stella sub ipsa *A* || Andromedę radiatq. stellam sub ipsa *P* || Andromedae uero radiat qua stella sub ipsa *e* || 209 albo *APe* || aluo *Eg* || equus *e* || ARMOSED *A* || armo sed *Pe* || armos et *Eg* || 210 destringunt *A* || Destingunt *P* || Distingunt *e* || distinguunt *Eg* || lapiti *P* || trististissima *A* || 211 obscure *A* || mandet set quae *A* || mandit seque *Eg* || sord& sed quae *P* || sed quae *e* || sed qua *Grotius* || lupato *APe* || lupata *Grotius* || 213 longe *Ae* || ceruce *e* || 214 sella *e* || armis largiq. *A* || armis larique *P* || 216 primum *Grotius* || prestat *AP* || equoammedior apta *A* || equo medio rapta *Pe* || equum medio rupta *E* || 217 radiis unde absurgit *AP* || radiis hinc surgit *e* || rudis inde assurgit *Eg* || imago *correct. ex* imigo *A* || 218 hinc *e* || implerio *A* || Implerio *P* || imperio *g* || 219 decurret *A* || discurreret *Eg* || 221 nomen dedit *e* || hipocrenem *A* || hypocrenē *P* || Hippocrenem *e* || Hippucrenes *E Orellius* Hippocrenes *g* || 222 fontes inq·men *A* || Fontis nomen *Eg* || Fontes inquemem *P* || Fontes nomen *e* || Fons id nomen habet *Grotius* || Fontis nomen habes *Orellius* || Fontes nomen habent *probauit Frey nou. mus. Rhen. XIII* 413 || 223 uelocisagittat *A* ||

Inde subest aries, qui longe maxima currens
orbe suo spatia ad finem non tardius ursa
peruenit et quanto grauiore Lycaonis arctos
axem actu torquet, tanto pernicior ille
distantis cornu properat contingere metas.
clara nec est illi facies nec sidera possunt,
officiat si luna, sua uirtute nitere.
sed quaerendus erit zonae e regione micantis
Andromedae; terit hic medii diuortia mundi,
ut chelae, candens ut balteus Orionis.
Est etiam propiore deum cognoscere signo,
deltoton si quis — donum hoc spectabile Nili
diuitibus generatum undis — in sede notabit.
tris illi laterum ductus, aequata duorum
sunt spatia, unius breuior, sed clarior igne.
hunc aries iuxta. medium deltoton habebit
inter lanigeri tergum et Cepheida maestam.
Hunc ultra gemini pisces, quorum alter in austrum

Uelocis. agittat *P* || pinnas *E* || sydere *P* || *u.* 224 *omittunt AP* || 224 torrens *e* || currens *Eg* || 225 suo *om. AP* || uram *AP* || ursae *Eg* || ursa *Grotius* || Orbis: et ad finem spatiis non tardior horam *e* || 226 quando *APe* || quanto *Eg* || breuiore *E coniecit Grotius* || licaonis *AP* || 227 axem actutor quet *A* || axem uel tutor quem *e* || gratior *e* || 228 distantes cursu *Grotius* || contingerem&as *P* || 229 claraue nec illi est *e* || sydera *P* || 230 nitire *A* || 231 querendus *AP* || quaerendum *Eg* || zona erigione *A* || zonae regione *P* || zonae ratione *e* || zonae e regione *Grotius* || 232 erit *AP* || summi diuortia *Eg Grotius Orelli* || medii *APe cf. Arat.* 231 *μεσσόθι δὲ τρίβει μέγαν οὐρανόν* || 233 c[h].ęle *P* || candens ut (*non* aut *ut adnotauit Orellius*) *AP* || candent ut *Eg* || aut *e* || 234 PROPRIRE *A* || propriore *Pe* || propiore *Eg* || 235 domum *A* || 236 zeneratum *A* || ueneratum *e* || ueneratum Indis *Barthius* || und[i]ẹs *P* || notarit *e* || 237 ductos *A* || 238 Sunspatia unius. breuior *A* || ignis *Ege* || 239 hinc *Grotius* || iuxta modiū *P* || habebit. *e* || 240 Inter ea nigeri tergum etcephei damestam *A* || Intereanigeri *P* || mestum *P* || 241 hinc *Schwartzius* || austros *B* ||

tendit, Threicium boream petit alter et audit
stridentis auras, niueus quas procreat Haemus.
non illis liber cursus, sed uincula cauda
singula utrumque tenent uno coeuntia nodo.
nodum stella premit. piscis, qui respicit auras
Threicias, dextram Andromedae cernetur ad ulnam.
Subter utrumque pedem deuotae uirginis ales
Perseos effigies, seruatae grata puellae.
moles ipsa uiri satis est testata parentem,
tantus ubique micat, tantum occupat ab Ioue caeli.
dextra sublata solium prope Cassiepiae
sublimis fulget pedibus properare uidetur
et uelle aligeris purum aethera findere plantis.
Poplite sub laeuo, tauri certissima signa,
Pleiades suberunt breuis et locus occupat omnes,
nec faciles cerni, nisi quod coeuntia plura
sidera communem ostendunt ex omnibus ignem.
septem traduntur numero, sed carpitur una,
deficiente oculo distinguere corpora parua.
nomina sed cunctis seruauit fida uetustas:
Electra Alcyoneque Celaenoque Meropeque

242 threcium *A* || reicium *B* || treicium *P* || et *omittunt* ***AP*** || altera: uidit *e* || 243 niueas *P* *Grotius* || hemus *Be* || 245 cingula *B* || utrunq. *e* || tenit *A* || tenet *P* || 246 Nondum ***AP*** || premit piscis *e* || 247 Threicia *A* || Treicia *P* || Threida *e* || androme dęcernantur *A* || andromede *P* || cernantur *BPg* || cernnt' *E* || cernuntur *e* || cernetur *Grotius* || ad illam *B* || *u.* 248 – 250 *omittunt APe* || 248 DEUOTE *B* || 249 seruate *B* || 251 ab *omittunt AP* || ione *P* || 252 dextera *ABP* || sublatae. *B* || similis *ABPg* || probe Casiepiam *A* || ppecusiepiam *P* || cassiepia *Bg* || dextra sublata solium prope Cassiepeae *Grotius* || 254 &thera *B* || tangere *APe* || *u.* 255—257 *omittunt APe* || 255 leuo . *B* || 256 PLIADES *B* || Pleiades *g* || 257 facile est *B* || faciles *Grotius* || 259 NUMEROSE CARPITUR *A* || 260 deficient *A* || distingere *AP* || parua *ex* paruo *corr. B* || 261 nomina *corr. ex* nemina *P* || seruabit *A* || 262 alcioneq. *Pe* || celenoq. *Ae* || caelenoq. *B* || *u.* 263 *om. e* ||

Asteropeque et Taygete et Maia parente
caelifero genitae, si uere sustinet Atlas
regna Iouis superosque atque ipso pondere gaudet.
lumine non multis Plias certauerit astris,
praecipuo sed honore ostendit tempora bina,
cum primum agricolam uentus †super immouet atri
et cum surgit hiems, portu fugienda peritis.
  Quin etiam lyra Mercurio dilecta, deorum
†plurimulum accepte prohs caelo nitet ante labore
deuictam effigiem planta erecta †quoque dextra
tempora laeua premit torti subiecta draconis.

263 Asteropeque et Taygete et mala parente *A* || Asterope et taygete simul et mea parentem *B* || Asterope et taygete et mea parentem *E* || Asteropeq. et tayg&e & Maia parente *P* || Asterope et Taijete et Mea parentem *g* || Ac Sterope et Taygete et Maea parente *Grotius* || 264 genitaest uere *A* || genitas si uerus sustinet *corr. ex* siue rursus tinet *B* || genita est uere *P* || alas *AP* || adhlas *B* || athlas *e* || 265 adque *B* || 266 multo *e* || pliascertauerat *A* || plyas *e* || certauerat *P* || *u.* 267 *omittit B* || 267 tempore *e* || *u.* 268 *et* 269 *in codice Grotii post u.* 271 *positi erant, itaque 'alieno loco' librum ms.* aestas *referre in nota ad u.* 268 *Grotius dicit* || 268 super immouet atri *A* || supimmouet atri *P* || supimminet agri *B* || super imminet agri *E* || super iminet auster *e* || ueniens superimminet aestas *Grotius* || cum perit, agricolam uellens superimminet aestas *Schwartzius* || agricolae maturans imminet aestas *Voss. ad Aratum p.* 52. || *u.* 269 *omittit B, quem uersum in B transpositum post u.* 272 *dicit Orellius p.* 143 || 269 at cum *g* || hyemps *P* || hyems *e* || portu figienda *A* || ponto est fugienda *B* || ponto fugienda *g* || portu fugieda *e* || ponto, fugienda peritis *Grotius* || et cum surgit, hiems ponti fugienda *Schwartzius* || portu fugienda peritis *probauit Voss. l. l. coll. u.* 308 *sq.* iam nauita portu infestam noctem fugitat *et Verg. Georg. I* 374 *sq.* aut illum surgentem uallibus imis aeriae fugere grues || *u.* 270—272 *omittunt APe* || 271 Plurimulum accepte prohs celo *B* || Plurimulum accepta (*in notis* acceptae) prohs caelo *g* || Proli accepta pio caelo *Grotius* || deoque Primum affecta sacris cunis, nitet *Schwartzius* || 272 deuinctam *Voss. ad Arat. p.* 54 || plantae erecta quoque dextra *B* || planta erectaque dextra *g* || planta qua erecta sinistra *Grotius* || plantaque erecta sinistra *Buhlius* || 273 leua *e* || porti *AP* || tortis *Grotius*.

[summa genu subuorsa tenet, qua se lyra uoluit.]
Contra spectat auem uel Phoebi quae fuit olim
cygnus uel Ledae thalamis qui illapsus adulter
furta Iouis falsa uolucer sub imagine texit.
inter defectum sidus cygnumque nitentem
Mercurialis habet sedem lyra. multa uidebis
stellarum uacua in cygno, multa ignea rursus
aut medii fulgoris erunt. penna utraque laeta,
dexterior iuxta regalem Cepheos ulnam,
at laeua fugit instantem sibi Pegason ala.
piscibus interlucet equi latus, ad caput eius,
dextra manus latices qua fundit, aquarius exit.
quo prior aegoceros semper properare uidetur
oceano mersus sopitas condere flammas.
tum breuis occasus ortusque intercipit hora,
cum sol ambierit metas gelidi capricorni.
nam neque perficiet cursus et uota breuis lux,
et cum terrores auget nox atra marinos,
multum clamatos frustra exspectaueris ortus.

u. 274 *post u.* 608 *ponendum censuit Grotius* || 274 summam *e* || suborsa *A* || sub.orsa *P* || subuersa *Bge* || submersa *Grotius* || subuorsa *Frey nou. mus. Rhen. XIII* 411 || lira *B* || 275 ue B^1 uel B^2 || pheвi *A* || phobi *P* || phebi *e* || qui *B* || 276 Cignus uelle daethalamis *A* || Cignus *P* || CIGNUS *B* || Cignus dethalams candens *e* || lapsus *AB Pe* || illapsus *Grotius* || *u.* 278—280 *omittunt APe* || 278 cignumque *B* || 280 signū. *B* cignū. *littera* s *erasa* B^1 || cygno *Grotius* || 281 pinna *E* || lata *Grotius* || 283 At fulget leua *B* || leua *Pe* || *u.* 284—286 *omittunt APe* || *ordo uersuum in codice B hic est:* 285, *post spatium uacuum fere decem linearum* 387—393, *aliquot lineis in fine paginae uacuis relictis* 286 *sqq.* || 285 qui *B* || qua *Grotius* || 286 cum primum ergo chero *B* || cum prior *Grotius* || 287 OCFANO A^1 *correxit* A^2 || 288 TUMBRES OCCASUS *A* || tum imbres *Pe* || ora *APe* || *u.* 289 *et* 290 *omittunt AP* || 290 nec uota *Buhlius* || *ante hunc uersum excidisse aliquid censet Frey nou. mus. Rhen. XIII* 418, *cui adsentiri non possum* || 292 spectauerat *AP* || spectaberis *B* || spectaueris *g* || spectauerit *e* || exspectaueris *Grotius* ||

tunc rigor aut rapidus ponto tunc incubat auster;
pigra ministeria, et nautis tremor alligat artus.
sed rationem animi temeraria pectora soluunt,
nulla dies oritur, quae iam uacua aequora cernat
puppibus, et semper tumidis ratis innatat undis.
in terra temptare undas iuuat, aspera sed cum
adsultat lateri deprensae spuma carinae,
tunc alii curuos prospectant litore portus
inuentasque alii terras pro munere narrant,
interea exanimat pauidos instantis aquae mons.
ast alii procul a terra iactantur in altum,
munit eos breue lignum et fata instantia pellit,
nam tantum a leto, quantum rate fluctibus, absunt.
    Belligeri Titan magnum cum contigit arcum
ducentemque ferum sinuato spicula neruo,
iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
infestam noctem fugitat longasque tenebras.
signum erit exoriens nobis tum nocte suprema
scorpios, ille micat super freta caerula cauda.
insequitur grauis arcus et in lucem magis exit.

293 r^{i}ọgor *A* || frigora *B* || 294 Nigra *B* || tarda *e* || occupat artus *B* || 295 E rationem anni *A* || Et rationem anni *P* || anni *B* || soluent *APe* || 296 qua *B* || cernant *B* || cernent *P* || 297 innatet *e* || 298 Anterratē temptare *B* || Interea *Pe* || inter ratem *g* || 299 ads^{u}altat *A* || deprẹnsẹ *B* || *u.* 300 *omittit B* || 300 alti *A Pe* || alii *Grotius* || littore *e* || *u.* 301 *et* 302 *delendos censet Frey l. l. p.* 427 || 302 examinat *P* || instrantis *A* || aq. *P* || *hunc uersum post u.* 303 *transponendum putat Grotius* || 303 allii *B* || e terra *Ae* || &erra *P* || in altum *Ae* || 304 Munithros *A* || Munitr̄hos *P* || Punit eos *B* || et hos *e* || facta *P* || pellunt *B* || 305 Nec *e* || loeto *B* || fluctibabsunt *A* || 306 Belligerum *ABPe* || Belligeri *Grotius* || titan etiam contigit arctum *P* || Titan etiam cum contigit *e* || 307 Lucentemque *B* || ferunt *APe* || 308 clausam *A* || 309 fugiat *B* || fugit ad *e* || 310 tunc *B* || superba *B* || 311 Scorpio *AP* || Scorpius *Be* || Scorpios *S* || super *e* || cerula *BP* || ceruia *e* ||

tunc alto Cynosura redit, tunc totus in undas
mergitur Orion, umeris et uertice Cepheus.
Est etiam, incertum quo cornu missa sagitta,
quam seruat Iouis ales. habet miracula nulla,
si caelum ascendit Iouis armiger. hic tamen aruo
unguibus innocuis Phrygio rapuit Ganymeden
et telo appositus custos, quom Iuppiter arsit
in puero, luit excidio quem Troia furorem.
Delphin inde breuis lucet iuxta capricornum
paucis sideribus, tulit hic Atlantida Nymphen
in thalamos, Neptune, tuos, miseratus amantem.
Sidera, quae mundi pars celsior aethere uoluit
quaeque uident boream uentis adsueta serenis,
diximus. hinc alius decliuis ducitur ordo,
sentit et insanos obscuris flatibus austros.
Primus in obliquom rapitur sub pectore tauri
Orion. non ulla magis uicina notabit
stella uirum, sparsae quam toto corpore flammae;
tale caput, magnisque umeris sic balteus ardet,

313 alte *ABPe* || alto *Grotius* || repit *APe* || regit *B* || redit *Grotius* || 314 Megitur *A* || Vergitur *B* || Orio numeris *A* || cephoeus *B* || *u.* 315—317 *omittunt APe* || 317 hic tam̄ arduum *B* || hic tamen ardum *Eg* || si caelum ascendit tamen arduus armiger, hic est. Unguibus is nocuis *Grotius* || hic etenim arduum *Schwartzius* || is enim arctum *Buhlius* || hic Catamitum *coni. Orellius* || *post hunc uersum lacunam suspicatur Frey progr. Culm. p. XV sq.* || aruo *scripsi* || 318 UNQUIBUS *A*[1] *corr. A*[2] || PHRICYVM *A* || Phrygium *Be* || frigiū *P* || Phrygio *scripsi* || GANIMEDĒ *A* || ganimeden *B* || ganimedē *Pe* || 319 '*fortasse* appositu'st' *Orellius* || appositus cuius *B* || quo *ABPe* || quom *Grotius* || 320 excidium *B* || *u.* 321—323 *omittunt APe* || 321 Delphinus inde *B* || Delphini inde *g* || Delphin inde *Grotius* || 322 atiantida *B* || 324 quae *omittunt AP* || 325 Quae quae (a *deleta*) uident boreā *A* || borean *B* || assueta *e* || 326 dediuis *A* || declluis (*sic*) *e* || declinis *B* || dicitur *B* || senti& insanos *B* || abscuris *A* || *u.* 328—330 *omittunt APe* || 328 PRIMINOB'LIQUO ('INOB *in ras.*) *B* || obliquo *Eg* || obliquum *Grotius* || obliquom *ego* || 329 non nulla *B* || 330 cum toto *B* || flamme *B* || 331 Tela *APe* ||

sic uagina ensis, pernici sic pede lucet.
talis ei custos aderit canis ore timendo.
ore uomit flammam, membris contemptior ignis.
Sirion hunc Grai proprio sub nomine dicunt.
cum tetigit solis radios, accenditur aestas,
discernitque ortu longe sata, uiuida firmat,
at quibus adfectae frondes aut languida radix,
exanimat. nullo gaudet maiusue minusue
agricola et sidus primo speculatur ab ortu.
Auritum leporem sequitur canis et fugit ille,
sic utrumque oritur, sic occidit in freta sidus.
tu paruum leporem rimare sub Orione.
At qua cauda canis languenti desinit astro,
fulgent Argoae stellis aplustria puppis,
puppe etenim trahitur, non recto libera cursu,
ut cum decurrens inhibet iam nauita remos

capud *A* || magnique humeri *B* || baltheus *Pe* || exit *B* || 332 ludit *B* || fulget *e* || *post u.* 332 *leguntur u.* 341, *Auieni uersus* 749 *Germ. u.* 342, *Auieni u.* 747 748 750 *Germ. u.* 344 333—340 *in B* || *u.* 333—335 *omittunt APe* || 333 custos haeret *Voss. ad Arat. p.* 66 || 334 contentior *B* || 335 priosū nomine *B* || 336 tegit *P* || aestus *B* || 337 Distenditq. *e* || 338 A quibus *B* || adstete frondex *AP* || adsuetas *B* || arctatae *e* || adsutae *Grotius* || affectae *Orellius* || adfectae *ego* || languda *B*[1] *corr. B*[2] || cernis *B* || ceruix *Grotius* || 339 Examinat *BP* || malusue *A* || 340 sydus *P* || speculator *AP* || *u.* 341 *omittunt APe* || 341 AUDITUM *B* || CANIS · ET FUIT ILLE *B* || *post u.* 341 *praebent BEg Auieni u.* 749: urgetur cursu rutili canis ille per aethram (ethra *B* aethera *g*) || 342 VERVMQ. *A* || infra sydus *P* || infera sidus *e* || *uersum* 342 *secuntur in BEg Auieni uersus* 747, 748, 750: paruulus in stellis lepus est quoque, namque ubi magnas emicat Orion gemina ad uestigia subter uoluitur (effugit *Auienus*) instantem premit igneo Sirius ore || 343 tum parum *e* || peruum *A* || laporem *P* || PRIMA RE *A* || prima res *P* || perpende sub *e* || rimare *Orellius* || *u.* 344—346 *omittunt APe* || *post u.* 344 *leguntur in B u.* 333—340 || 345 Fulget et *B* || ARGOE *B* || *cf. Priscian. instit. VII*, 74 *P.* 769 *ed. Hertz. I*, 351 || 347 at cum *e* || inhib& renos *A* || remis *Gronouius probante Orellio* ||

auersamque ratem uotis damnatus ad oram
perligat, optatam cupiens contingere terram.
sed quia pars uiolata fuit, coëuntia saxa
numine Iunonis tutus quom fugit Iason,
haec micat in caelo, lateri non amplior auctus,
quam surgit malus; qua debet reddere proram,
intercepta perit nulla sub imagine forma;
puppis demisso tantum stat lucida clauo.

Haud procul expositam sequitur Nereia **pristis**
Andromedam. media est Solis uia, cum tamen illa
terretur monstro pelagi gaudetque sub axe
diuerso posita et boreae uicina legenti.
auster pristin agit. duo sidera perlegit unum,
namque aries supra pristin piscesque feruntur.
belua sed ponti non multum praeterit amnem,
amnem, qui Phaethonta suas defleuit ad undas,
postquam patris equos non aequo pondere rexit,
uulnere reddentem flammas Iouis; hunc, noua silua,
planxere ignotis maestae Phaethontides ulnis.

Eridanus medius liquidis interiacet astris.

348 uatis *AP* || ab ore *ABEPge* || ad oram *Grotius* || 349 Perlegit *ABEPge* || perligat *Grotius* || praeligat *Munckerus* || 350 seu *Grotius* || quae *B* || qua *coni. Orellius* || fu*git *B* || 351 Numina *B* || tutus confugit *APe* || cum fugit *B* || 352 hac *coni. Orellius* || amplius *B* || actus *Ae* || actu *P* || aucta *B* || auctus *Orellius* || 353 maius *B* || quadebe tr&d dereproram *A* || 354 Inter** cepta *B* || Intercapta ferit *P* || 355 roscida clauo *B* || *u.* 356—358 *omittunt APe* || 356 At *B* || haud *Grotius* || pistris *B* || pristis *E* || 359 Diuersi *B* || legente *Be* || 360 pristis *AP* || pistris *e Grotius* || agat *P* || agens *Grotius* || prolegit *P* || praelegit *Schwartzius* || 361 sup *P* || prist inpiscesq. *A* || pristim *B* || pistrim *e* || 362 preterit *e* || *u.* 363—365 *omittunt APe* || PHETONTA *B* || phetonta *E* || 365 fulmine *Grotius* || reddentur *B corr.* *B*[1] || flāmas! iouis hunc *B* || 366 plansere *e* || adaestae phetonides *A* || adaest aepha&onides *P* || adesie *e* || phetontides *B* || phetonides *e* || undis *e* || 367 Heridanus *B* || mediis *e* || liquidis *om.* *A* || liquidus *e* || hic iniacet undis *B* ||

huius pars undae laeuum ferit Orionis
lapsa pedem. procul ambobus qui piscibus unus
uincula conectit, nodus cristam super ipsam
aequoreae pristis radiat. sunt libera caelo
sidera non ullam specie reddentia formam
sub leporis latus auersam post denique puppim
inter et Eridani flexus clauumque carinae.
atque haec ipsa notast nullam praebere figuram,
sunt etenim toto sparsi sine nomine mundo
inter signa ignes, quibus etsi propria desit
forma, per appositi noscuntur lumina signi.
Est etiam a geminis diuersus piscibus unus,
qui borean fugitat, totus directus in austros,
uentre sub aegoceri, pristin conuersus ad imam.
infimus hydrochoos sed qua uestigia figit,
sunt aliae stellae; qua caudam belua flectit
quaque caput piscis, media regione locatae

368 unde *B* || leuum *e* || tenet ast Orionis *B* || 369 amotis qui piscibus usus *ABEPge* || ambobus qua piscibus unus *Grotius* || 370 coniectit *AP* || coniecit *B* || coniectat *e* || connectit *Grotius Orellius* || conectit *scripsi* || Aequore *APe* || Aequorea *B* || aequoreae *Grotius* || pistrix *B* || Pistris *Grotius* || adiat *AP* || radians *B* || adit *e* || radiat *scripsi* || sunt illi libera *e* || libero *A* || 372 nonnullam *AP* || caelo reddentia *B* || reddemtia *A corr. A*¹ || *hunc uersum om. e* || 373 leporisque *e* || uersam *APe* || 374 Eridanum *Ae* || heridanū *B* || endanum *P* || Eridani *Grotius* || flexusque *e* || cauumque *APe* || 375 nota si *AP* || nota est *B* || notat si *e* || notast *scripsi* || prebuere *B* || prebere *P* || fere *e* || 376 etiam *ABPe* || etenim *Grotius* || totos *ex* totus *corr. A*¹ || totos *P* || mundo *ex* mundi *corr. A*¹ *ut uidetur* || mundi *B Pe* || 377 et propria *A* si *superscripsit uel manus prima uel huic aequalis 'casu uero an consilio haud dixerim detersum est' Hertzius* || si *om. P* || ignes etiam quibus et sua desit *e* || '*an legendum* defit?' *Orellius* || 378 oppositi *Be* || *u.* 379—381 *omittunt APe* || 379 DIUERSIS *B* || diuersus *Grotius* || 380 fugiat *B* || fugitat *Grotius* || 381 aegocheri *B* || pristim *B* || Pistrin *Orellius* || 382 Hydrochous *B* || hidrochoor *P* || idrochoos: *e* || sed quae *AP* || sedque *B* || 383 quae *AP* || 384 locate *Pe* ||

nullum nomen habent nec causast nominis ulla,
sic tenuis cunctis iam paene euanuit ardor.
nec procul hinc dextra defundit aquarius undas
atque imitata cadunt errantis signa liquoris.
e quibus una magis sub cauda flamma relucet
squamigerae pristis, pedibus subit altera signi
fundentis latices. est et sine honore corona
ante sagittiferi paullum pernicia crura.
Scorpios erecta torquet qua spicula cauda,
turibulum uicinum austris sacro igne uidebis
arcturum contra; sed quanto tardius ille
oceanum occasu tangit, tanto magis artae
turibuli metae. uix caelum suspicit et iam
praecipiti tractu uastis dimittitur undis.
multa dedit natura homini rata signa salutis
uenturamque notis cladem depellere suasit.
inter certa licet numeres sub nocte cauenda
turibulum, nam si sordebunt cetera caeli
nubibus obductis, illo splendente, timeto,
ne pacem pelagi soluat uiolentior auster.
tunc mihi †siccentur substricto cornua uelo

385 habent *omittunt AP* || causa si *AP* || causa est *B* || causam *e* || causast *scripsi* || ullam *e* || 386 pene *Be* || poene *P* || *u.* 387—393 *post u.* 285 *exhibet*, 394—445 *omittit integra pagina post u.* 386 *uacua relicta B* || 387 diffundit *e* || 388 liquores *AP* || 389 succauda *A* || magna relucet *AP* || 390 Squamigerae (*priore* e *deleta*) *A* || Squamigeri iustis *B* || signa *B* || 392 sagitti ferit *A* || sagictiferi *e* || nullum pernicia *AP* || multum *Morellius* || pernicla *A* || pernida *P* || *u.* 393—395 *omittunt APe* || 393 erepta *B* || 396 tanto et magis arte *APe* || tanto magis artae *Grotius* || 397 Thuribulo *e* || turibulo *AP* || maeteui caelo *A* || m&eui cęlo *P* || uim caelo *e* || suscipit &iam *A* || 398 Precipiti *e* || dimi etitur *A* || dem&itur *P* || *u.* 400 *omittunt AP* || 400 nouis *e* || 401 Inter cèrtalicet *A* || numeris *A* || Jnumeris *P* || *u.* 402 *om. A* || 402 Thuribulum *e* || tempora caeli *y quod probauit Voss. ad Arat. p.* 78 || 403 splendenti metuendum *y* || splendente timendum *Grotius* || 405 spissentur *Grotius* || abstricto *AP* || astricto *e* || substricto *g* ||

et rigidi emittant flatus per inane rudentes.
quod si deprensae turbauit lintea puppis
incubuitque sinu laxo, uel mergitur undis
prona ratis sorbetque inimicum Nerea prora,
uel si respexit seruator Iuppiter, aegre
ultima persoluunt iactati uota salutis;
nec metus ante fugit, quam pars effulserit orbis,
quae boream caelum spectantibus indicet ortum.
Sunt etiam flammis conmissa inmania membra
Centauri, capite atque hirsuto pectore et aluo
subter candentis hominem reddentia chelas,
inde per ingentis costas, per crura, per armos,
nascitur intacta sonipes sub uirgine. dextra
seu praedam e siluis portat seu dona propinquae
placatura deos, cultor Iouis, admouet arae,
hic erit ille pius Chiron, iustissimus omnis
inter nubigenas et magni doctor Achillis.
hic umero medium scindens iter aetheris alti,
si tenuem traxit nubem stellasque recondit,
toto clarus equo uenientis nuntiat euros.

406 Erigit temit tant latus *A* || Erigit te mittant *P* || Erigat emittantq. latus *e* || Et rigidi emittant flatus *g* || 407 deprensa *Ae* || deprehensa *P* || 409 soluetque *Ae* || soluitq. *P* || sorbetque *Grotius* || 410 perspexit *Ae* || perspexerit *P* || respexit *g* || aeger *APe* || aegre *g* || 411 iactatae *APe* || iactati *Grotius* || sal·ut·is *A* || 413 Borean *g* || orbem *g* || *u.* 414—416 *omittunt APe* || 414 commissa immania *Eg* || conmissa inmania *scripsi* || 415 pectoris aluo *E* || corpore et aluo *g* pectore et aluo *Orellius* || 416 candenteis *g* || 418 VIRGINE DEXTER *A* || dextera *E* || dexter *P* || 419 predam *e* || e *omittunt AEPg addidit Grotius* || propinque *A* || propinq. *P* || 420 arma *P* || 421 tutissimus *AEPge* || iustissimus *Grotius* || 422 magno *A* || do^c^rtor *P* || 423 Hinc *Eg* || scandens *APe* || scandit *Eg* || scindens *editio Veneta* (*P apud Orellium*) || a&eris *P* || alii *A* || 424 stellasq. uerecondit *A* || steltq. uerecondit *P* || stellasue *e* || 425 uenientes *e* ||

Nec procul hinc hydros trahitur, cui cauda superne
Centaurum lucet, tractu subit ille leonem,
peruenit ad cancrum capite et tria sidera tangit.
huic primos tortus crater premit, ulterioris
uocali rostro coruus forat. omnia lucent,
et coruus pennis et paruo pondere crater
et spatio triplicis formatus sideris hydros.
Sub geminis procyon fulgenti lumine surgit.
Hic caelo ornatus trahitur noctemque diemque;
sors sua cuique data est; semel adsignata tuentur
inmoti loca nec longo mutantur in aeuo.
quinque aliae stellae diuersa lege feruntur
et proprio motu mundo contraria uoluunt
curricula exceduntque loco et uestigia mutant.
haud equidem possis alio contingere signo,
quae diuis sedes. hinc atque hinc saepe uidentur
occasus ortusque. neque anfractus breuis illis,
annosasque uias tardus uix perficit orbis.
hoc opus arcanis si credam postmodo Musis,
tempus et ipse labor, patiantur fata, docebit.

u. 426—428 *omittunt APe* || 426 superni *Eg* || superne *Grotius* || sub arma Centauri *Schwartzius* || 427 tractus *Eg* || tractu *Grotius* || 428 capiti *E* || tristia *Eg* || tria *Grotius* || 429 Hic primo ortus *A* || Hic primo est ortus *E* || Hic primos ortus *Pge* || huic primos tortus *Grotius* || 430 Vocalis *e* || foret *AP* || lu^{c}et *A* || luc&· *P* || corui super idraq. lucet *e* || *u.* 431—725 *omittit e* || *u.* 431 432 434 435 436 *omittunt AP* || 432 triplici *Eg* || triplicis *Grotius* || 433 fulgentia sidera surgit *Grotius* || 435 assignata *Orellius* || 436 In morti *Eg* || immoti *Grotius* || inmoti *scripsi* || 437 Quique aliae si stellae *A* || Quique alię *P* || At quinque stellae *Eg* || At quinae stellae *Grotius* || Quinque *Orellius* || legiferuntur *A* || curantur *P* || 439 curriculo *AP* || curricula *Eg* || *u.* 440—442 *omittunt AP* || 440 possim *E* || passim *g* || possis *Grotius* || ullo *Schwartzius* || 441 diuisa dies *g* || diuis sedes *E* || 442 amfractus *E* || 443 Annonasque *AP* || tardius *P* || praeficit *A* || preficit *P* || perficit *Eg* || 444 archanis *AP* || arcanis *Eg* || si *Eg* || an *AP*, *ex glossemate ortum esse cum Orellio suspicor* || 445 facta

Signorum partis, quorum est praedicta figura,
annum expleturi praecidunt quattuor orbis.
interualla trium transuersus colligat unus.
nec par est illis spatium: duo namque feruntur
inter se aequales; duo, quorum est maxima forma;
et totidem rursum praedictis ante minores.
hi semper distant, illos communia signa
conmittunt. qua se tangunt, pars aequa rotarum
diuiditur, binos ut si qui desecet arcus.
Dissimilis quintus liquida sub nocte uidetur,
sidera cum reddunt sinceros eminus ignis.
lactis ei color, et mediis uia lucet in umbris.
lacteus hic orbis nullo minor orbe rotatur.
Celsior ad boream qui uergit circulus altos
et peragit tractus uicinis haud procul ursis,
per geminos currit medios, uestigia tangit
aurigae plantamque terit Perseida laeuam,
transuersae Andromedae latera utraque persecat actus

AP || fata *Eg* || 446 est *omittit B* || PREDICTA *B* || 447 praedicunt *AB* || predicunt *P* || quatur *A* || 448 Inter nulla *A* || tranuersus *A* || colligit *BP* || colligat *margo E* || 449 Nec per stelli *A*[1] || Nec per·se stilli *A*[2] || Nec p se·e stilli *P* || illi *B* || illis *Grotius* || s. quoniamque *A* || s. qm̃que *P* || 450 aequales quorum est et maxima *AP* || a. quorum exstat m. *in ras. B* || a. quorum est m. *Eg* || duo quorum est m. *Grotius* || 451 totidem inter se *ABP* || totidem rursum *Grotius* || predictis *P* || 452 Hiis *A* || his *P* || illis *B* || 453 quae *AP* || 454 quis *B* || 455 Dissimiles *B* || quinctus *A* || cunctis *B* || uidentur *B* || 456 sidere *B* || sincero seminus *A* || ignes *B* || 457 et calor *A* || est, mediis (medius *E*) ut lucet *BEg* || est, mediis et lucet *Grotius* || *hunc et sequentem uersum delendos censet Frey nou. mus. Rhen. XIII* 417 || 458 nullo minus *B* || rotatu *AP* || *hunc uersum suppositicium putat Grotius* || *u.* 459—461 *omittunt AP* || 459 borean *g* || 461 per geminorum humeros currit *Grotius* || 462 Aurige *A* | plantaq. *P* || tegit *B* || legit *Schwartzius* || persida *AP* || leuam *B* || 463 Transue^r^seperseca^t^cus *A* || secat utraque latera tactu *B* ||

et totam abs umero dextram; summa ungula pulsu
acris equi ferit orbis iter. tunc candidus ora
cygnus habet iuxta, cubito lucet super ipsum
nixa genu facies et primis ignibus anguis.
effugit at uirgo; totus leo, totus in ipso
cancer. ab aduersis omnem secat ille leonem
clunibus irsutique iubam per pectoris exit,
cancro fulgentes oculi, ceu regula currat
per medios, sic diuisi latera utraque tangunt.
hunc octo in partis si quis diuiserit orbem,
quinque super terras semper fulgere notabit,
abdi tres undis breuibusque latere sub umbris.
hoc cancrum tetigit cum Titan orbe, timeto
aestatem rapidam et soluentis corpora morbos.
tunc habet aeterni cursus fastigia summa
erectoque polo breuius non adplicat umquam
candentis currus. aduerso nititur orbe,

464 abumero *A* || ab umero *P* || ab humero *BEg* || abs humero *Schwartzius cui adsentitur Orellius* || dextra *A* || dextram: tum candidus ora Cycnus habet pariterque feri pernicia crura. Hac Ophiuchi humeros uastos fulgere notabis *Grotius* || *post uersum* 464 *praebent B Eg:* Diuidit atque (et *Eg*) sagittiferi medium (*om. B*) pernicia crura || *haec retinuit Orellius, iure notauit Frey progr. Culm. p. XVIIII* || 465 Hinc alius rapit orbis iter *BEg* || tunc *AP* || 466 Cignus *P* || iusta *A* || cubitos *B* || 467 Fixa *B* || genus *A* || 468 Et fulgit at *A* || E$\overset{f}{t}$fugitat *P* || 469 hirsutis *Grotius* || 470 irsutisq. *A* || hyrsutisque *B* || hirsutusque *P* || 471 Carcro *A* || qui fulgent *B* || cancro qua fulgent *Schwartzius* || currit *B* || illac regula currit *Schwartzius* || inter regula currit *Buhlius* || *cf. Frey l. l. p. XXI* || 472 diuidit *A* || sic currit latera *P* || *post u.* 472 *leguntur in BEg haec spuria et mendosa:* Et Geminis humeros et Tauri ungula dextra Radit Ophiuchi (ophyuci *B*) humeros uastos (uastos. *B*) fulgere notabis || 475 Adiutrix umbris breuibusque *AP* || Abdit *B* || Abdi *Eg* || leuibusque *B* || 476 timete *A* || timeNte (Nte *ex corr.*) *P* || 477 rabidam *coni. Orellius* || 478 aetherii *Grotius* || custos *B* || 479 breuibus *B* || polo Phoebus *Grotius* || 'propius *fuisse*' *putat Orellius* || applicat unum *B* || 480 cursus A^1 currus A^2 || cursus *B* || auerso *B* ||

dum tangat metas; pronus deuoluitur inde.
Hic boreae propior, contrarius excipit austros;
aegoceros metas hiemis glacialibus austris
aestatisque tenet flagrantia sidera cancer.
hoc medium sidus findit deuexior orbis,
fundentis latices genua implicat; illigat illum
intorta pristis cauda; uelocia crura
contingit leporis, canis aluum desecat imam.
desecat et sacrae speciosa aplustria puppis
Centaurique umeros et scorpion ultima cauda
spicula torquentem; magnus micat arcus in illo.
inde austro propior sol est aquilone relicto
et gelidas hiemes hebetato lumine portat.
huius tres caelo partes adsurgere cernes,
quinque latent undis et longa nocte feruntur.
Hos inter medius nullo minor orbis agetur,
in quo cum Phoebus radiatos extulit ignes,
diuidit aequali spatio noctemque diemque.
bis redit haec facies, librato sidere, mundo,

481 tangant *g* || proneus *A corr.* A^1 || 482 Hinc *ABP* || hic *Grotius* || proprior *AB* || ꝑpror *P* || 483 Aegocęlos *P* || 484 fraglanti *B* || *uersum* 485 *uersui* 484 *praeponendum censet Grotius* || 485 diuexior *B* || 486 fundentes *P* || alligat lilum *A* || alligat *BP* || illigat *Grotius* || 487 pristi *AP* || pistris *B* || pristis *Eg* || *inter* pristi *et* cauda *decem fere litterarum rasura A* || 488 contigit *A* || calbum (c *deleta*) *A* || Contigerit Leporis, Canem iam desecat *B* || imum *B* || contingit canis et leporem iam desecat imum *Grotius* || contingit leporis, canis et iam desecat imum *Schwartzius* || 489 sacra speciosae plustria *B* || speciosę *P* || 491 micat orbis *B* || 492 proprior *A* || ꝑprior *P* || 493 hiemp *A* || lum neportat *A* || lumina B^1 lumine B^2 || 494 Huius praes *A* || assurgere B^2 || cernis *A* || 495 in *omittit B* || 496 medios *AP* || minus *P* || agentur *in ras. A* || agentur *P* || 497 quos *P* || radios *AP* || intulit *AP* || 498 Diuid& *P* || 499 hec *B* | libato sidera (sydera *P*) mundi *AP* || mundi *B* || librato pondere mundi *Grotius* || mundo *Schwartzius* ||

cum uer fecundum surgit, cum deficit aestas.
signa aries taurusque aequo tanguntur ab orbe,
sed princeps aries totus fulgebit in illo,
tauri armum subit et flexi duo sidera cruris.
at medium Oriona secat spiramque priorem
hydri et crateram leuem coruique forantis
ultima, deficiunt nigra qua sidera cauda.
illic et chelas transuerso lumine quaeres
et celsi partem anguis et a medio ophiuchum
nec procul inde aquilam, toto capite incubat ardens
Pegasus et longae spatio ceruicis inhaeret.
hos orbis, quorum tractus et signa notamus,
rectus per medios percurrens traicit axis.
tres interuallis paribus sine fine rotantur
nec mutare uias possunt nec iungere sulcos.
quartus in oblicum tris unus colligat orbis,
partibus extremis diuersos inplicat; unum
inter utrumque secat medium desectus ab illo.
non si Palladia doctus formaret ab arte,
distantis orbis melius religasset ab uno.

500 uere ***A*** || fecundus ***B*** || fęcundum ***P*** || 501 taurus quae quo ***A*** || taurusq. quo ***P*** || 502 totos ***A***[1] totus ***A***[2] || toto ***B*** || in orbe ***B*** || 503 subiit ***A*** || cruris (ruris *in ras.*) ***B*** || 504 Ad ***AB*** || 505 Hidri ***B*** || hidri ***P*** || Cratera ***AP*** || ferentis ***AP*** || querentis ***BEg*** || gerentis *Grotius* || forantis *Frey nou. mus. Rhen. XIII* 412 || 506 ultimi *Buhlius* || 507 cheles ***P*** || quaerens ***AP*** || 508 celsi mediam partem ***ABEPg*** || mediam *deleuit Schwartzius* || et medio ***AP*** || ophiucū ***BP*** || hic etiam celsi genua adspicies Ophiuchi *Grotius* || 509 Aquila toto ***B*** || aquila: at toto *Grotius* || 510 longe ***AB*** || longo ***P*** || longae ***E*** || inheret ***A*** || inher& ***B*** || 511 orbes ***B*** || quorumq. apius ***A*** || quorumq. apices ***P*** || quorum actus ***B*** || quorum tractus *Grotius* || docemus ***B*** || 512 Relictus ***A*** || rectos *Voss. ad Arat. p.* 94 || decurrens ***B*** || traxit et ***AP*** || *u.* 513 *omittunt* ***AP*** || 513 notantur ***B*** || rotantur *Grotius* || 514 sulcus ***P*** || 515 ioblicumtris ***A*** || in obliquam tres ***B*** || colligit ***ABP*** || colligat *Grotius* || 516 extremos ***B*** || unus ***B*** || defecius ***A*** || defectus ***P*** || 517 in illum ***B*** || 519 medius ***AP*** ||

sed tribus idem ortus omni nascuntur ab aeuo
atque eadem occasus remanent certissima signa.
Quartus ab oceano tantum uestigia mutat,
obliquo currens spatio, quantum capricornus
aestifero distat cancro, quam latus ad auras
aetherias surgit, tam sacris mergitur undis.
*in sex signiferum si quis diuiserit orbem
*aequalis partes, succumbet regula binis
*inferior signis spatii tantumque tenebit
*una, sui lateris quantum a tellure recedit;
*nec tamen humanos uisus fugit ultimus orbis.
[haec uia solis erit bis senis lucida signis.
nobilis hic aries aurato uellere, quondam
qui tulit in Tauros Phrixum, qui prodidit Hellen,
quem propter fabricata ratis, quem perfida Colchis
sopito uigile incesto donauit amori.
corniger hic taurus, cuius decepta figura
Europe, thalamis et uirginitate relicta,
per freta sublimis tergo mendacia sensit
litora, Cretaeo partus enixa marito.

520 nascentur ***B*** || 521 remanet ***AP*** || 524 distant ***A*** || quamtautus ***A*** || quantantus ***P*** || aures ***A*** || ***u.*** 526—531 ***minutioribus litteris a manu priori aequali, ut Hertzius suspicatur ab illa ipsa, scripti sed ita ut praeter consuetudinem codicis non singulae lineae singulos sed binos uersus complectantur reliqua pagina uacua relicta A*** || ***iure uersus*** 526—530 ***scholastici, ut ait, coloris Germanico indignos expungi iussit Orellius cf. Frey nou. mus. Rhen. XIII*** 422 || 526 infex ***P*** || 527 Aequales ***P*** || aries ***ABP*** || partes ***Grotius*** || occumbit ***AP*** || succumbit ***B*** || succumbet ***Grotius*** || 528 signis patitantumque ***A*** || spatiis ***B*** || spatii ***P Grotius*** || 529 tui ***AP*** || suis ***B*** || sui ***Grotius*** || 530 tam̄ inhumanos.(ui)sus fulgituectim' orb̄ ***A*** || fug& ***P*** || 531 bisseni lucidas ignis ***A*** || ***u.*** 532—534 ***omittunt AP*** || 533 hellem ***B*** || Hellen ***g*** || 535 uigiles ***AP*** || uigili ***B*** || uigile ***Grotius*** || donabit ***Bg*** || amore ***ABP*** || amori ***Grotius*** || 537 Europae ***ABP*** || Europe ***E*** || 538 mendatia ***BP*** || 539 Litore acretae ***A*** || Litore cr&ę ***P*** || Litore creteo ***B*** || Litora ***Grotius*** ||

sunt gemini, quos nulla dies sub Tartara misit;
sed caelo semper, nautis laetissima signa,
Ledaeos statuit iuuenis pater ipse deorum.
te quoque, fecundam meteret cum comminus hydram
Alcides ausum morsu contingere †bello
sidere donauit, cancer, Saturnia Iuno,
numquam oblita sui, numquam secura nouerca.
hinc Nemeaeus erit iuxta leo; tunc pia uirgo;
scorpios hinc duplo quam cetera possidet orbe
sidera, per chelas geminato lumine fulgens,
quem mihi diua canet dicto prius Orione.
inde sagittifero tentus curuabitur arcus,
qui solitus Musas uenerari supplice plausu
acceptus caelo Phoebeis ardet in armis.
cochlidis inuentor, cuius Titania flatu
proelia commisit diuorum laetior aetas
bellantem comitata Iouem, pietatis honorem,
ut fuerat geminus forma, sic sidere, cepit.
hic, Auguste, tuum genitali corpore numen
attonitas inter gentis patriamque pauentem
in caelum tulit et maternis reddidit astris.

540 quos eulla diei *A* || quoseulla dei *P* || 541 natis *AP* || n[a]utis *E* || 542 Ledaeo *A* || Laedeos *B* || Ledeo *P* || 543 fecunda *AB* || marg. *E* || faecundam *P* || cominus *B* || cocomminus *P* || ydram *B* || 544 Alchides *B* || ausus morsus *AP* || contingere chelae *coni. Orellius* || c. talum *aliquis amicus Orellii* || 545 cancrum *ABP* || cancer *Scaliger apud Grotium* || 546 securae *A* || nouercae *ABEPg* || nouerca *scripsi* || 547 hic *A* || nemeus *ABP* || tunc *B* || 548 Scorpion *B* || duplex *ABP* || duplo *Grotius* || 549 scelas *A* || flumina *A* || fulmine *P* || 550 Quae mihi (michi *B*) dicta canant (canat *E*) magnum sidus Orionis *BEg* || Quae mihi dicta canant magnum scelus Orionis *Grotius* || 551 sagitti ferolentus *A* || lentus *B* || 552 plaustis *A* || plaustus *P* || 553 phobeis *A* || phebeis *P* || 554 coclitis (*in leui rasura A*) *AP* || Poplitis *B* || cochlidis *Grotius* || tithania *B* || *u.* 555 *omittunt BEg* || Prelia *P* || 556 pi&[ta]atis *A* || pietatis *corr. ex* pietati *B* || honore *P* || 557 geminos *AP* || coepit *B* || 559 parentem *B* ||

proximus infestas, olim quas fugerat, undas
Deucalion paruam defundens indicat urnam.
annua concludunt Syriae duo numina piscis
tempora; tunc iterum praedictus nascitur ordo
*lanigeri et tauri, geminorum, postea cancri,
*tunc leo, tunc uirgo, tunc scorpios, arcitenensque
*et gelidus capricornus et imbrifer et duo pisces.
huius quantum altas demergitur orbis in undas
oceani, tantum liquidum super aera lucet.]
nullaque nox bis terna minus caelo trahit astra,
nullaque maior erit, quam quanto tempore in auras
orbis perfecti diuisus tollitur arcus.

Saepe uelis quantum superet cognoscere noctis
et spe uenturae solari pectora lucis.
prima tibi nota solis erit, quo sidere currat,
semper enim signo Phoebus radiabit in uno.
cetera tunc propriis ardentia suspice flammis,
quod cadat aut surgat summoue feratur in orbe,
quantoque exiliant spatio, cum caerula lincunt;
namque aliis pernix saltus, maiore trahuntur

561 infectas *B* || solinqua *A* || solinquas *P* || 562 Decalion *A* || Deocalion *P* || parum *ABPg* || paruam *E* || defendens *B* || ulnam *B* || 563 nomina *B* || 564 Temperat hunc *B* || tempora; at hinc *Grotius* || predictus *P* || 565 Lani****geri *B* || et Aurige minorum post ea *A* || 566 tum *B* || scorpios *corr. ex* scorpius *P* || arcytenens *A* || Arquitenensque *B* || 567 geminus *AP* || et imbri feret duo pi. *A* || et imbriferi duo pisces *B* || corpricornus & himbrifer & duo pisces *P* || *u.* 568—571 *omittit B* || 570 bisterminam·IN·us *P* || trait *P* || asta *A* || 571 tempore in au. *A* || temporeiNau *P* || 572 Aeui perfecti diuisus tollitur orbis *B* || 573 noctibus *A* || noctem *P* || 574 uentura *B* || uenture *P* || 575 quod *A* || curr^a^et *A* || currit *B* || 576 Phoebus signo *B* || phębus *P* || radiauit *A* || radiantis *B* || radiatur *Grotius* || 577 tum *B* || proris *B* || pronis *Grotius* || suscipe *om.* *A*[1] *addidit* *A*[2] || suscipe *P* || 578 quid *ABP* || quod *Orellius* || ut surgat *B* || submoue *A* || ab orbe *B* || 579 quantoue *B* || exilli atspatio *A* || exiliat *P* || cerula *ABP* || lingunt *B* || linquunt *Grotius* || 580 saltu maiore *A* || alius

mole alia, oceanum tardo linquentia passu.
quod si nube caua solis uia forte latebit,
occulet aut signum conscendens uertice caelum
altus Athos uel Cyllene uel candidus Haemus,
Gargaron aut Ide superisue agitatus Olympus,
tunc dextra laeuaque simul redeuntia signis
sidera si noris, numquam te tempora noctis
effugient, numquam ueniens Tithonius ortus.
Cum primum c a n c r u m Tethys emittit in auras,
excipit oceanus Minoae serta coronae
occidit et dorso piscis caudaque priore,
mergitur in totos umeros ophiuchus et anguis
ultima cauda micat, tortus habet illa timendos.
nec multo arctophylax hunc longe subiacet astro,
lumine qui primo cum scorpius occidit undis
occulitur pedibus; durat tamen arduus ore,
dum rigidum aegoceri signum freta lucida terret.
siderea uix tum satiatus luce bootes
in terras abit et noctis plus parte relinquit.
at contra nullo defectus lumine totus

maiore *B* || saltum maiore *P* || saltus *Orellius* || trahetur *B* || 581 alio *B* || oceanǒ *P* || liquentia *BP* || 582 sine nube *A* || sinenubecau.a *P* || sine fine *B* || *reliquos Phaenomenon uersus omittunt AP* || 584 quillene *B* || chillene *E* || Cyllene *Grotius* || 585 Gargaro nauti dens *corr. in* Gargaron aut idens *B*[1] *ut uidetur* || Ide *Grotius* || habitatus *mauult Orellius* || 586 leuaq. *B* || 587 te *addidit B*[2] || 588 uentus *B* || ueniens *Grotius* || 589 primo *B* || primum *Grotius* || tethis *B* || Tethys *g producta ultima syllaba, ut est apud Vergilium Geo. I* 31 teque sibi generum Tethys emat omnibus undis. *hinc erit mutanda illa lex quam scribere solent grammatici de corripienda ys finali* || dimittit *Schwartzius* || 590 minoiae *B* || Minoae *Grotius* || 591 dorsus *B* || dorso *Grotius* || 592 ophiucus at *B* || 593 ortus *g* || 594 arcto filax *B* || his longe subiacet astris *B* || hinc longe subiacet astro *Grotius* || 597 regidum *B* || rigidum *E* || aego cheris *B* || aegocheri *E* || Aegoceri *g* || 598 Sideraea *B* || tuum *B* || tum *Grotius* || saciatus *B* ||

Orion umeris splendebit magnaque diui
uagina et claro caelatus balteus igni.
cornua et Eridanus liquido feret utraque caelo.
   At cum prima iuba radiarit flamma leonis,
quicquid parte micat caelo, hoc nascente sub undas 605
omne abit atque feri uenientis defugit ora.
tota Iouis mersa est pennis stellantibus ales,
quique genu posito defessus conditur undis 608
summa genu subuorsa tenet, qua se lyra uoluit, 274
crure tenus; redit in caelum uasti caput hydri 609
et pernix lepus et procyon et Sirius ipse 610
totiusque canis rabidi uestigia prima.
   Accipe quae uitent exorsae uirginis ora:
delphinus notis iam tum deflexerit undis
et lyra dulce sonans et flammis cincta sagitta
et niueus cygnus properarit tangere fluctus, 615
utraque penna uolans caudam uix lucet ad ipsam,
nigrescitque Padus, terrae qui proximus amnis.
tum caput abscondet sonipes, tum tota latebit
ceruix, at contra sublimior hydra feretur
cratera tenus et surgent aplustria puppis 620
Argoae totusque canis; sed cum pia uirgo
nascitur, illa ratis media plus arbore lucet.
   Surgentis etiam chelas sua signa notabunt:
exilit oceano nunc toto crine bootes,

602 celatus *B* || caelatus *Grotius* || 603 heridanus *B* || 605 hoc *omittunt BEg, inseruit Grotius* || 606 omnem *B* || omne *Grotius E* || fert *B* || feri *Eg* || defigit *B* || defugit *Eg* || hora *BEg correxit Grotius* || *u.* 274 *iure hic collocauit Grotius* || 610 syrius *B* || Sirius *g* || 611 rapidi *B* || rabidi *Grotius cui hic uersus esse spurius uidetur* || 613 motis *B* || notis *Grotius* || defluxerit *idem* || 617 qua *coniecit Orellius* || 618 abscondit *B* || abscondet *Grotius* || cum tota *B* || tum tota *Grotius* || 620 Terra tenus traxit *B* || surgentia plustri *B*[1] || surgentia, [a]plustri[a] *B*[2] || cratera tenus et surgent aplustria *Grotius* || 621 Argoe *B* || 622 media tenus arbore *Grotius* || 624 Exilem *B* || exilit *Grotius* ||

quem claro ueniens arcturus nuntiat ore,
celsaque puppis habet, cauda minus attamen hydra,
nixa genu species flexo redit ardua crure,
partibus haud aliis; nocte eluctata suprema
bis solet illa una caelo se ostendere nocte,
nam si Phoebeos currus, dum longa uenit nox,
occasu sequitur, rursum fugit oceanum ortu
crure simul chelis fulgens. cum scorpius exit,
iam totis radiat membris miserabile sidus;
at cum tantum abiit, quantum lyra surgit ab undis,
arcus ipsa suo caelo referetur imago.
inperfecta redit caelo tum tota corona
et Chiron pius ad caudam cognoscitur imam.
Pegasus abscondit toto tunc pectore pennas
nec lucet cauda praemersus pectore cygnus.
abdit et Andromede uultus et maxima pristis
occasu insequitur metuentis uirginis ora,

625 nuntiatore B^1 *corr.* B^2 || 626 attamen illa ***B*** || hydra ***Grotius*** || 628 aliis *ex corr.* ***B*** || noctem fluctuata ***B*** || nocte eluctata ***Grotius*** || supredā B^1 supremā B^2 || 629 ille ***B*** || illa *g* || noctem ***B*** || nocte ***Grotius E*** || 630 cursus ***B*** || currus *g* || 631 occasus ***B*** || occasu ***Grotius*** || ortus ***B*** || ortu ***Eg*** || *u.* 632—635 *ita reformare conatus est* ***Grotius:*** Crure, simul Chelae fulgent, cum Scorpius exit Haud cunctatus abit: quum Chiron surget ab undis, Arcusque ipsa pio caelo referetur imago, Iam totis radiat membris miserabile sidus || 632 chaele fulgent ***B*** || chelae fulgent ***Eg*** || chelis fulgens ***Schwartzius*** || 633 tum totis ***B*** || iam totis ***Grotius E*** || 634 tantum *ex* tantus *corr.* ***B*** || abit ***BEg*** || abiit ***scripsi*** || lira ***B*** || 635 Argo sipia suo ***Bg*** || Argo siria suo ***E*** || arcus ipsa ***Orellius*** || refertur ***B*** || referetur ***Grotius*** || 636 cum ***B*** || tum ***Grotius*** || 637 chyron ***B*** || prius ***BEg*** || ***correxit Grotius*** || ima ***B*** || imam ***Grotius*** || 639 cignus ***B*** || 640 ardet et Andromedae uultus ***B*** || abdit et Andromede uultus ***Grotius*** || sed maxima pistris *aut* pistrisque marina *legendum putat* ***Grotius*** || 641 occasum sequitur ***B*** || oceano insequitur ***Grotius*** || occasu insequitur ***Schwartzius*** || uenientis & uirginis ***B*** || uentis et uirginis ***E*** || uenientis et uirginis *margo* ***Eg*** || uenientis uirginis ***Grotius*** || uenientia uirginis ***Schwartzius*** || metuentis uirginis ***Orellius*** ||

crista super caelo fulget. caput abditur ipse
regalis Cepheus alias intactus ab undis.
Scorpios exoriens, cum clarus fugerit amnis,
scorpios Oriona fugat, pauet ille sequentem.
sis uati placata, precor, Latonia uirgo;
non ego, non primus, ueteres cecinere poetae,
uirginis intactas quondam contingere uestes
ausum hominem diuae sacrum temerasse pudorem.
deuotus poenae tunc impius ille futurae
nudabatque feris angusto stipite siluas
pacatamque Chion dono dabat Oenopioni.
haud patiens sed enim Phoebi germana repente
numinis ultorem media tellure reuulsa
scorpion ingenti maiorem contulit hostem.
parcite, mortales, numquam leuis ira deorum.
horret uulnus adhuc et spicula tincta ueneno
flebilis Orion et quamquam parte relicta
caeli †paene fugit, tamen altis mergitur undis,
scorpios ardenti cum pectore contigit ortus.
nil super Andromedae, nil pristis luce fruetur.
in caput atque umeros rapit orbis Cassiepiam,
decliuemque trahunt aeterni pondera mundi
corruptaque cadit forma, certauerat olim

642 ipsi *B* || 643 cephoeus *B* || altis *B* || ipse regalis Cepheus alias intactus ab undis *Voss. ad Arat. p.* 111 *cf. Frey progr. Culm. p. XXIII* || 644 Scorpius *B* || quam clarus fulserit *B* || cum clarus fugerit *Grotius* || 646 si *B* || sis *Grotius* || 650 poene *B* || 651 ambusto *suspicatur Orellius conl. Vergil. Aen. VII* 524 || 652 chyon *B* || 653 Ad (at *E*) patiens etenim *BEg* || haud patiens sed enim *Grotius* || 658 quanquam *B* || retecta *Grotius* || 659 Coeli poene *B* || teli paene *Grotius* || pone *suspicatur Orellius* || 660 Scorpion *B* || Scorpios *g* || 662 Insuper atque *B* || in caput *Eg* || Cassiepia *B* || Cassiepiam *Grotius* || 663 declinemque *B* || decliuemque *Grotius* || aeterno pondere *B* || aeterni pondera *Grotius* || 664 cadunt *B* || cadit *Grotius* || certauerit *B* || certauerat *Grotius* ||

qua senis aequorei natis, cum litore Canchli
Doridos et Panopes spectasset stulta choreas.
illa abit oceano, totius serta coronae
in caelum redeunt, totum se liberat hydrus.
cruribus expectat Chiron, obscurior arcu,
corpore iam toto uasto sub uertice clarus.
tum fera, quam dextra portat Centaurus, in auras
exilit et claris aperitur flexibus anguis;
innixumque genu laeua minus aequora lincunt.
At cum prima subit facies remeabilis arcus,
iam sicca oceano Chiron pernicia crura
expulit et celsis ophiuchus fulget in astris.
nil trahit obscurum serpens et trunca recepta
desinit esse manu membris deformis imago.
iam lyra cum superis et cygni dextera penna,
radit tellurem rediens cum sidere Cepheus.
tum canis abscondit totius corporis ignis
et latet Orion et semper tutus in undis
est lepus Argoaeque ratis, qua flexile signum
in puppim formatur, adhuc aplustria lucent.
mergitur et Perseus et caprae nobile lumen.

665 sinus *B* || senis *Grotius* || cancri *B* || Canchli *Grotius respiciens Plin. n. h. V* 65 || 667 totiens quę serta corona *B* || totius serta coronae *Grotius* || 669 expectant *B* || exspectat *g* || chyron *B* || arcum *Grotius* || 670 iam toto nastus et uertice *B* || iam nasto, iam toto uertice *Grotius* || iam toto uasto sub uertice *Schwartzius* || 673 innixusque *B* || innixumque *Schwartzius* || leua *B* || linquunt B^1 || lincunt B^2 || linquit *Grotius* || 674 arcu *B* || arcus *Grotius* || 675 chyron *B* || pernitia *B* || 676 expulit celsis B^1 || et *addidit* B^2 || expulit celsis *mutatum in* expellit celsis *E* || extulit *coniecit Orellius* || Ophyucus *B* || 677 nihil B^1 || nil B^2 || sed *BEg* || et *scripsi* || 678 manum *B* || manu *Grotius* || mediis *BEg* || rediens *Grotius* || Nisi *Schwartzius* || membris *ego* || 679 cigni *B* || cygni *g* || 680 radiens B^1 || rediens B^2 || cephoeus *B* || 682 tutus *ex* totus *corr.* B^1 || atque imperfectus in undis *Grotius* || 684 athuc *B* || plustria B^1 *corr.* B^2 || 685 capre B^1 caprę B^2 ||

Aurigam totum abscondit ueniens capricornus
atque omnem ornatum uenerandae numine puppis.
tum procyon obscurus abit; redit armiger uncis
unguibus, ante omnis gratus tibi, Iuppiter, ales.
omnibus et stellis cygnus redit et leue telum
et paruus delphinus et apta altaria sacris.
*eminus exurgit Minoia nota corona.
Hydrochoos caelum scandens simul euocat ore
et ceruice tenus fidentem Pegason alis.
auersum Chirona trahit nox atra sub undas,
oceanus caudam tinguit, nondum capit ora,
non uastos umeros, non pectora tristia setis.
hydram plus mediam condit, pars tertia lucet.
Hanc pisces abdunt orti totumque biformem.
cum geminos pisces aquilonis prouocat aura,
ille etiam surgit, qui tristis respicit austros;
piscibus ille simul surgit, sed liberat ortus,
cum pernix aries in caelum cornua tollit.
pisces educunt Cepheida; laetior illa
Nereidas pontumque fugit caeloque refertur.
Ortus lanigeri properabunt condere sacrum
turibulum; patrio fulgebit in aethere Perseus.
Persea cum pennae reddunt, iam Plias ab undis
effugit et dextro tauri cognoscitur armo.

687 omne *B* || omnem *E* || 692 minori nota *B* || exsurgunt simul exorto Capricorno *Voss. ad Arat. p.* 121 || *hunc uersum spurium esse primus uidit Grotius* || 693 Hydrocoos *B* || 695 chiron atrahit *B*¹ chirona .trahit *B*² || 696 ocenus *B* || 697 tum pectora tristia sertis *B* || non pectora tristia setis *Grotius* || 699 ortitumque *B* || tortitumque *E* || orti tumque *y* || totumque *Grotius* || biformes *B*¹ || *post* biformes r *adscripsisse uidetur B*² || biformem *Grotius* || 702 et *B* || sed *Grotius* || 703 celum *B* || 704 cephreida *B* || letior *B*¹ lętior *B*² || 705 Nereidos *B* || Nereidas *Grotius* || pontoque fugam *B* || pontumque fugit *Grotius* || 707 Turibulum *B*¹ Thuribulum *B*² || aetherę *B* || 708 pinnae redeunt *B* || pennae reddunt *Grotius* || 709 et cognoscitur *B* || et *deleuit Grotius* ||

fixus ut in curru trahitur sine curribus ullis
Myrtilos. haut totum cernes, non integer ipse
in caelum redit, at pars dextera mergitur undis;
uertice lucebit, teneros manus efferet haedos.
laeua Iouis nutrix umero radiabit in ipso,
proxima telluri nascetur planta sinistra.
cetera cum geminis perfecto sidere surgent.

Tauro pistricis pariter cristaeque refulgent
caudaque; uicinum terris iam cerne booten.
et cum se genibus demisit pars ophiuchi,
signum erit, oceano geminos remeare relicto.
totaque iam pristis lucebunt squamea terga;
Eridani et primos deprendat nauita fontes,
caelum conspiciens, dum claro se mouet ortu
Orion; habet ille notas, quae tempora noctis
significent, uentosue truces fidamue quietem.

710 et in curru *BE* || et in curui *g* || nixus et incuruus *Schwartzius* || ut in curru *Halma* || illis *B* || ullis *E* || 711 cum interit ipsum *BEg* || non integer ipse *Grotius* || 712 celum *B* || redit pars B^1 r *adiecit* B^2 || redit pars *E* || redit et pars *g* || at *Grotius* || para tertia *Schwartzius* || 713 effugit *B* || efferet *Grotius* || hedos *B* || 714 Leua *B* || humeros *B* || radiauit *B* || radiabit *Grotius* || 716 surget *B* || surgent *Grotius* || 717 pistrices *B* || pistricis *Grotius* || cristeq. B^1 || cristęq. B^2 || 718 cern& B^1 || cerne B^2 || 719 dimisit *B* || ophiuci *B* || 720 gemino *B* || geminos *Grotius* || 721 piscis *BEg* || pistris *Grotius* || pristis *scripsi* || terra *B* || terga *Grotius* || 722 Heridani *B* || primo *B* || primos *Grotius* || deprehendat *BEg* || deprendat *Grotius* || deprendet *Schwartzius* *Orellius* || 723 semouit *B* || se mouet *g* || 724 noctes *B* || noctis *Grotius* || 725 significet *B* || significent *Grotius* || fidamque *B* || fidamue *Grotius* ||

[PROGNOSTICORVM RELIQVIAE]

I Haec uia solis erit bis senis lucida signis.
nobilis hic aries aurato uellere, quondam
qui tulit in Tauros Phrixum, qui prodidit Hellen,
quem propter fabricata ratis, quem perfida Colchis
sopito uigile incesto donauit amori.
corniger hic taurus, cuius decepta figura
Europe, thalamis et uirginitate relicta,
per freta sublimis tergo mendacia sensit
litora, Cretaeo partus enixa marito.
sunt gemini, quos nulla dies sub Tartara misit;
sed caelo semper, nautis laetissima signa,
Ledaeos statuit iuuenis pater ipse deorum.
te quoque, fecundam meteret cum comminus hydram
Alcides, ausum morsu contingere †bello
sidere donauit, cancer, Saturnia Iuno,
numquam oblita sui, numquam secura nouerca.
hinc Nemeaeus erit iuxta leo; tunc pia uirgo;
scorpios hinc duplo quam cetera possidet orbe
sidera, per chelas geminato lumine fulgens,
quem mihi diua canet dicto prius Orione.
inde sagittifero tentus curuabitur arcus,
qui solitus Musas uenerari supplice plausu
acceptus caelo Phoebeis ardet in armis.
cochlidis inuentor, cuius Titania flatu
proelia commisit diuorum laetior aetas
bellantem comitata Iouem, pietatis honorem,
ut fuerat geminus forma, sic sidere, cepit.
hic, Auguste, tuum genitali corpore numen
attonitas inter gentis patriamque pauentem
in caelum tulit et maternis reddidit astris.
proximus infestas, olim quas fugerat, undas
Deucalion paruam defundens indicat urnam.

annua concludunt Syriae duo numina piscis
tempora; tunc iterum praedictus nascitur ordo
*lanigeri et tauri, geminorum, postea cancri,
*tunc leo, tunc uirgo, tunc scorpios, arcitenensque
*et gelidus capricornus et imbrifer et duo pisces.
huius quantum altas demergitur orbis in undas
oceani, tantum liquidum super aera lucet.
*una uia est solis bis senis lucida signis.
hac rapitur Phoebe, per idem Cythereius ignis
fertur iter, per idem cristatus uertice Mauors
Mercuriusque celer, regno caeloque uerendus
Iuppiter et tristi Saturnus lumine tardus.
omnibus his gemini motus, quorum alter ab ipsis
nascitur et proprios ostendit sidere nisus —
tunc mundum subeunt lento pede — concitus alter
inuitos rapit et caeli circumrotat orbem.
annua sol medius designat tempora, Phoebe
menstrua, namque anno solem remeare uidebis,
mouerit unde suos currus per signa uolantis.
hoc peragit spatium breuiore citatior orbe
mensem expleturis Phoebe contenta diebus.
annuus est Veneri cursus neque tardior illa
Mercurius, binos Gradiuus perficit orbis.

u. 40—55 *omittunt APe* || *idem uersus leguntur post u.* 28 *secundi fragmenti in B* || *u.* 40 *dimidium interpolatori deberi uidit Orellius* || 40 BISSENIS *B* || 41 ac *B* || hac *Grotius* || phobęe *B* || Phoebe *Grotius* || 42 uertice *ex* uerticę *correct. B* || 43 Mercurius queceler (que *ex* quę *corr.*) *B* || caelique *Schwartzius Orellius* || 48 circum notat *B* || circumrotat *Grotius* || phoebeę *B* || Phoebe *Grotius* || 50 nam qua anno *B* || namque anno *Grotius* || 52 spatio breuior *B*^{1} (*superscripsit* q; *B*^{2}) || spatium breuiore *Grotius* || 53 contempta *Bg* || contemta *E* || contenta *Grotius* || 54 Annus *B* || *uersui* 55 *subiunguntur Auieni Prognosticorum uersus* 415—436. 443. 444. 447. 544. 551. 552 *BE* || *post u.* 552 *haec leguntur in B*: Vale fidens ** domino Christi uestitus amore.

II Grandine permixtas aries niuibusque caducis
spargit uicinas supra iuga tristia nubis.
taurus portat aquas et uentos excitat acres.
fulmina tum crebro iaculatur Iuppiter et tunc
intonat emissis uiolentior ignibus aether.
at geminis leuiter perstridunt caerula uenti,
rarus et in terras caelo dimittitur humor.
omnia mitescunt tranquillo sidere cancri.
siccus erit leo, praecipue cum pectora feruent.
uirgo refert pluuias et permouet aera uentis.
lenius est librae signum; uix rorat in illo.
scorpios assidue caelo minitabitur ignis:
lentior in pluuias magis inuenit arua quieta
atque trucis uenti densa niue saepe rigebunt.
rara sagittifero descendunt flumina terris;
aegoceros aliis parcit, sed frigora durat
instabilique gelu fallit uestigia passus.
qui fundit latices caelo quoque permouet imbris.
omnia miscentur cum piscibus; aspera uentis
aequora turbatos uoluunt ad sidera fluctus;
imbribus incumbit caelum solemque recondit;
grandine pulsatur tellus, niue moenia durant.

II ***Hoc fragmentum ab AP omissum legitur post Phaenomenon u.*** 725 ***in B*** || 1 permixtus ***B*** || permixtas ***Grotius*** || 2 spargunt uicina tristis supra iuga piscis ***B*** || ***emendauit Grotius*** || 3 excicat ***B*** || excitat ***Eg*** || aries ***B*** || acres ***Grotius*** || 4 tunc crebro ***Grotius cf. Lachmann. ad Lucret. I*** 130 || 5 emissus ***B*** || emissis ***E²*** || 6 Ad ***B¹*** || At ***B²*** || 9 cui ***B*** || cum ***Grotius*** || 11 rore ***B*** || rorat ***Grotius*** || 12 assiduos ***Grotius*** || ***u.*** 13 ***et*** 14 ***omittit B*** || 13 arua ctur ***E*** || arua quieta ***g*** || in pluuias ueniet; magis arua quieta ***Grotius*** || in pluuias magis impetet arua quieta ***Schwartzius*** || 14 uentos ***Eg*** || uenti ***Grotius*** || 15 Sagittiferique rara ***B*** || Rara sagittiferi ***E*** || sagittifero ***Grotius*** || descendit pluuia ***B*** || descendunt flumina ***Grotius*** || 16 Ego cheros ***B*** || aegoceros ***g*** || alia spargit et ***B*** || alias spargit et ***E*** || aliis parcit sed ***Grotius*** || 17 falli ***BEg*** || fallit ***Schwartzius*** || 21 incelum ***B*** ||

Haec ut quisque deus possedit numine signa,
adiungunt proprias uires. torpere uidentur
omnia Saturno; raros ille exprimit ignis
et siccas hiemes adstrictis perficit undis.
grandine durantur pluuiae, niue grando putrescit
et rigor accedit uentis. mitissimus ille

III Iuppiter est illo laetus magis. hic ubi solis
uitauit flammas proprio bene lucidus ore,
commissas Cereri fruges spectabis in herbis
pomaque purpureo primum nascentia flore;
nec pecus in fetu fallet, noua turba repente
mugiet e stabulis, arto balabit ouili.
idem ne tellus nimium siccata tepore
destituat sata, cum tetigit fera cornua tauri,
dat pluuias sorbetque datas, cum Pliada fugit
atque adiit geminos. cancro placidissimus idem

23 signa *corr. ex* sinna *B* || 24 torpore *B* || 26 adstrictis *B* ||

III *Hoc fragmentum a BEg omissum post u.* 582 *sine ulla diuisionis nota praebent APS* || *m = codex Matritensis apud Ioannem Iriarte catal. mss. gr. p.* 203—212. *b = Burmannus in Antholog. Lat. i = Iriarte* ||

u. 1—51 *om. e* || 1 ex illo *m* || laeto *APm* || laetus *bi* || ubiq. *A* || solus *Am* || soli^{v}s *P* || solis *bi* || 2 proprior *Am* || *u.* 3 *et* 4 *omittunt APS* || 3 commissus caereri *m* || erbis *m* || 5 f&ufalet *A* || f&u fallit *P* || infaetu falit *m* || fallet *Orellius* || 6 Mugiet stabilis *Am* || Mugi& estabulis *P* || in stabulis *Si* || alto *APm* || arto *Orellius* || ualebit *Am* || balauit *P* || balabit *bi* || obili *A* || 7 n&ellus *P* || nimio *susp. Orellius* || siccata repente *APm* || siccata tepore *i* || 8 Distuat *A* || Distituat *Pm* || Destituat (*corr. ex* Distituat *S*) *Sbi* || tari *A* || 9 pliade *APm* || quom Pliada *Orellius* || 10 adidgeminos *A* || adit geminos *P* || adid geminos *m* || Atque adiit *i Heinsius* ||

dat modicas uires rabidos et temperat aestus.
et leo terribilis sub te, pater, ipse repellit
instantis morbos et Ditis limina cludit.
incipit agricolis in uirgine soluere uota.
iam tum maturae segetes et spicea pendet
ante larem primum perfecta messe corona.
libra tumescentis musto bene percoquit uuas.
scorpion ingrediens tua, Liber, munera condit
iamque sagittiferum scandens sua sidera reddit
numquam laetae hiemi. modice tamen in capricorno.
hydrochoon piscesque agitat saeuissimus idem,
si statuit currus quocumque in sidere fessos.
lanigero tonat et Poeni per terga leonis
omniaque hibernis permiscet mensibus astra.
At cum Phoebeos Mauors effugerit ignes,
siue aries geminique deum siue acre leonis
sidus et aequatae librato pondere chelae
aut arcu pollens aut imbris fusor habebit,

11 rapidos ***APm*** || rabidos ***Orellius*** || aestu ***Am*** || 12 teribilis ***Am*** || subterpater ***A*** || subte pater ***m*** || 13 Instantes ***P*** || lumina ***P*** || limina claudit ***Heinsius*** || 14 sorbere ***APm*** || soluere ***Sbi*** || 15 Jam(tu) mnature (n *ex* a *correcta uidetur*) ***A*** || Iamtum ***P*** || spicaea ***A*** || spice ***P*** || spicea ***m*** || pedent (n) ***A*** || pendent ***Pm*** || spicea pendet ***Heinsius i*** || 16 Larem patrium *coni.* ***Orellius***, *at de lare familiari, omnium larum principe, cogitandum esse existimo* || persecta messe ***Heinsius*** || perfectam esse ***Am*** || coronā ***APm*** || 17 tumescentes ***P*** || per quoquit ***A*** || pquoquit ***P*** || percoquit ***Sm*** || 18 Scorpioni ***Am*** || libra ***AP*** || liber ***m Heluetius*** *ap.* ***Orellium*** *p.* 200 || ɔdit ***Am*** || c̄dit ***P*** || condit ***Heinsius*** || 19 munera ***APm*** || sidera ***i*** || redit ***Am*** || 20 Num qualaete ***A*** || Num qua laete ***m*** || l&ę ***P*** || tam̃ ***A*** || carpricorno ***P*** || 21 Hydrocoon ***APm*** || agittat ***P*** || 22 Sistatuit ***Am*** || fessus ***Am*** || 24 omnia quae ***m*** || hiberni ***APm*** || hibernis ***bi*** || 25 Atq. phoebeus ***P*** || At quom ***i*** || 26 germiniq. ***A*** || domum ***Heluetius*** || acri ***AP*** || acre leonis ***mb*** || 27 Sydus ***P*** || equate ***A*** || aequate ***Pm*** || caelae ***A*** || chęle (leonis) ***P*** || *u.* 27 ***repetunt AP*** *nisi quod extremo uersu* leonis *praebet* ***A*** chęle ***P*** || 28 himbris ***P*** || furor ***APm*** || fusor ***bi*** ||

spissatis caecus nebulis hebetabitur aer
nullaque praecipites agitabunt aequora uenti.
his idem lentos signis cum supprimet ignis
belliger et nigra cursus statione tenebit,
tum crebro magnus tonitru pulsabitur aether,
tum resoluta dabit nimbos cum grandine nubes,
sed magis, hibernae sciderit cum sidera partis,
effundet totas uiolento numine uires.
at modicos imbres, proni cum cornua tauri
frugiferamque deam uel brumalem capricornum
attigerit, liquido non saeuus ab aethere fundet.
insertus cancro, terras cum letifer ortu
Sirius adflauit, nocituros temperat aestus.
scorpios at primae qua tollit acumina caudae
frigidaque extremi iam claudunt sidera pisces,

29 siocatis *Am* || siccatis *P* || spissatis *Orellius* || nebulithebet habitur *A* || heb&habitur *P* || 30 praecipite sagittabunt *A* || precipites *P* || 31 lento. signis *A* || lentos ignis *P* || suprimit *Am* || supprimit *P* || supprimet *i* || his idem lentos pisces cum supprimit ignis *Heluetius* || 32 Velligeret *A* || Velliger. & *P* || Belliger et *Sm* || stantione *A* || tenebat *P* || tenebạt (i) *A* || tenebit *b* || 33 Tunc *P* || tonetru *A* || aethae *A* || nimbus *Am* || nubis *Am* || 35 steterit *APm* || steterint *b* || steterit quom sidere *i* || sciderit *Orellius* || sydera (a *ex* e *corr.*) *P* || 36 uiolentos *Am* || uiolentior *P* || uiolento *Heinsius i* || uiolentior agmine *Heluetius* || turbine *uel* murmure *Heinsius* || 37 Ad *APm* || at *Heluetius* || himbres *P* || proui cum *A* || prouicum *P* || probi cum *m* || proni *Heluetius i* || 38 capricornū *A* || 39 Adigeret *A* || Aliger & *P* || Adigerit *m* || Attigerit *i* || hab&here *P* || 40 Incertus *APm* || insertus *Heluetius i* || lętifer *A* || 41 Strius *AP* || Sirios *S* || Syrius *m* || aflauit *A* || aestas *P* || *u.* 35—41 *ita constituit Heluetius*: sed magis hibernae steterint cum sidera partis frugiferamque deam uel brumalem capricornum, at modicos imbres proni cum murmure tauri aliger et liquido non saeuus ab aethere findet insertus cancro, terras cum letifer ortu Sirius adflauit nocituro, temperat aestus || 42 adprime *AP* || adprimae *m* || quacolitae cumina *A* || qua colit aecumina *P* || qua colit ecumina *m* || at primae qua tollit acumina caudae *Heinsius i* || 43 sydera *P* ||

Martia non illos turbabit stella neque imbre
aut ulla condet nitidos caligine soles.
sed si forte diem uictus mutauerit aer
et uentos aut fundet aquas, gelidissimus undae
fit rigor et toto boreas dominabitur orbe.
    At faciles glebas astringit frigore uerno
alma Venus, pecudis claro cum uellere fulsit
sub lucem exoriens eademque, ubi tempore eodem
aetherium uenit taurum super, imbribus atris
et tonitru crebraque abscondit grandine terras.
temperat in geminis annum nec crede sereno
nubila nec diuturna putes, cum sidere cancri
fulserit ardentis; tantum hoc nil sidere certum.
flagrantis placide lucens haec temperat aestus,
cum posuit sedem Nemeaei finibus astri.
uirgineque et libra semper pendentia tantum

44 Maritia ***AP*** || Martia ***S Heinsius i*** || Marcia ***m*** || turbauit ***AP*** || turbabititella ***m*** || itella neq. imbres ***A*** || itelaneq. imbres ***P*** || turbabit stella ***Heluetius i*** || imbre ***i*** || Martia non illos turbabunt tela neque imbres ***b*** || 45 Aud ***A*** || Haut ***P*** || Haud ***m*** || aut ulla condent ***b*** || 46 Sed ^{s}diforte ***A*** || Seddi forte ***P*** || Sed si forte ***Smb*** || diem uarius mutauerit aer ***et*** die uultum mutauerit aer ***proposuit Orellius*** || 47 aqua ***APm*** || unde ***AP*** || 48 rimrigoṛ ***A*** || Rimrigor ***P*** || Rim rigor ***m*** || Tum rigor ***i*** || fit rigor ***b*** || 49 Adfaciles glebae bastastringit ***A*** || Ad flacilesglebebastastringit ***P*** || Ad faciles glebae lusta stringit ***m*** || At ***Sbi*** || facilis glebae luta stringit ***i*** || glebas astringit ***b*** || 50 uellure ***A*** || fulsis ***AP*** || fulsit ***Smb*** || 51 Sublucem ***AP*** || Sub lucem ***m*** || 52 aethereum ***e*** || uenit aụstrus ***A*** || uenit austros ***P*** || uenit taurus ***me*** || uenit taurum ***Grotius*** || sub ***e*** || imbribus astros ***AP*** || imbribus atrum ***e*** || atris ***Grotius*** || 54 credeo ***AP*** || 55 puta ***APm*** || 56 Funserit ***AP*** || fons erit ***e*** || fulserit ***m Grotius*** || ardentis hoc in litore certam ***AP*** || ardentis patet h^{i}q; in littore nautis ***S*** || ardentis tamen hoc in littore certum ***e*** || tantum hoc nil sidere certum ***Grotius*** || 57 placidi ***AP*** || lucens hic ***APe*** || lucis uis ***Grotius Orellius*** || lucens haec ***ego*** || annum ***e Grotius Orellius*** || ***omittunt APm*** || ṭ estus ***S*** || aestus ***scripsi*** || 58 Composuit ***e*** || Nemeis ***APme*** || Nemeaei ***Grotius*** || astris ***AP*** || astrum ***me*** || astri ***Grotius*** || 59 Virgineq. librat ***AP*** || et ***om. m*** ||

nubila continua magis in statione manebunt.
nunc quoque nulla fides caelo, cum scorpion acrem
stat super, incerta namque omnia lege feruntur.
heu quantis terras tunc Iuppiter imbribus omnis
obruet! aut glomerata cadet quam densa per aethram
immitis grando! caelum quam saepe sonabit!
cum spatium attigerit tendentis spicula signi,
non terris imbres, ponto non flamina derunt.
et caeli terret sonitus mortalia corda,
cum sedem aegoceri Cythereius attigit ignis.
umidus at gelidos portendit aquarius imbris,
hibernaeque cadunt pluuiae concretaque grando.
piscibus a geminis ut prima recurret in astra
Hesperos, haec tibi signa dabit, cum lucifer †cur ora
ingrediens Venus alma polum; sed ubi Hespero ignis
prouocat aetherios et noctem ducere terris
incipit, exoriens ecce haec Cytherea mouebit.

60 instacione *e* || 61 Tunc *Grotius Orellius* || caelum *APme* || caelo *Grotius* || acer *APme* || acre *Grotius* || 63 cum *Ame* || tum *P* || tunc *scripsi* || ignibus *APme* || 64 heu glomerata *Grotius* || quãdensa *P* || astras *AP* || astra *e* || aethram *Grotius* || 65 Iam mitis *A* || Iãmitis *P* || caelo *e* || sonauit *A* || 66 attiñgerit *A* || singula signis *APm* || singulaque ignis *e* || spicula signi *Grotius* || 67 flamin ^{d}aderunt *A* || flãmina derunt *P* || deerunt *e* || 69 egocericytheus *A* || egoceri cytheus *P* || agoteri cithereius *e* || egokeri *m* || attingit (n *deleta*) *A* || ig^{n}sis (g *corr. ex* p) *P* || 70 Vmidos *P* || Humidus *m* || Horridus *e* || ad caelidos *AP* || ad gelidos *m* || ignis *APm* || ignes *e* || imbres *Grotius* || 71 Hybernae quae *A* || concratq. granda *A* || *post hunc uersum aliquid excidisse suspicatus est Grotius* || 72 sub *APme* || ut *scripsi* || recurrat in astra *P* || recurrerit astra *e* || suprema recurret in astra *i* || 73 Hesperus *e* || signalabit cum *A* || signa feret *e* || signa labe Tum *m* || lucifer cur ora *Am* || lucifer. aurora *P* || Hesperos h'signat labentia lucifer hora *S* || lucifer ora *et* luce priore *Grotius* || lucifero ore *Schwartzius* || lucifer audit *Orellius* || 74 ingreditur *e* || 75 noctem inducere *susp. Orellius* || 76 exoriens haec caecytherea *A* || exoriens hęc te *P* || haec *om. m* || citherea *e* || monebit *P* ||

uere caueto imbres et fulgura culmine ab alto,
Phrixeum rutilo pecus ut radiauerit astro.
nubila commixtusque fragor pluuialibus undis
flaminaque adsiduo terris instantia pulsu
et dirae caelo deiecti grandinis ictus,
uere magis nitido tauri cum sidere fulsit,
adparent; geminis eadem inconstantia perstat,
cum dederit soles, inducet nubila caelo;
nubila cum fuerint, subitos mirabere soles
et modo de uento, gelido modo protinus imbre
lucens alterna superabit nube serena.
si Venus ingressa est spatiosi sidera cancri,
pacem mundus habet; non ulli corpora soles
pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
astringunt artus alieno tempore; lenis
omnia pacato tum sidere temperat aer.
ac rapidis eadem ne solibus aestuet orbis,

77 cauer imbres et fulgera comamenalto (comam en alto *m*) *Am* || Uerem̃ cauere fulgora comam.enalto *P* || uere cadent *Orellius in appendice p.* 60 || fulmina *e* || 78 Phryx·a (e *supra*) *A* || Phryxea *P* || Phrixee rutulo *m* || Phriseum *e* || Phryxeum *Grotius* || pecudis radiauerit *APm* || pecus irradiauerit *e* || pecus ut radiauerit *Grotius* || 79 cum mixtusque tragor pluuiabilibus *A* || 80 flaminatq. (*m*) adsiduo *A* || flaminatq. adduo *P* || terris tum stantia *APe* || terris instantia *Grotius* || 81 Dirae caelo *AP* || E caelo diri deiecti *e* || et caelo diri deiecti *Grotius* || 82 uer magis infidum *Grotius* || 83 Adponi *A* || Adpone (i *supra*) *P* || Apponi *m* || Appota *e* || apportat *Grotius* || apparent *Orellius in app. p.* 60 *quem secutus scripsi* adparent || constantia *APm* || inconstantia *Grotius* || peristat *A* || prestat *P* || praesto est *Grotius* || perstat *m Orellius* || 84 inducit *e* || nebulo *A* || nebula *P* || 85 subito *AP* || 86 te uento *APe* || cum uento *Grotius* || de uento *Schwartzius* || modo *omittunt AP* || 87 lucet et *APm* || lucent *e* || lucens *Grotius* || alter nauit nube *A* || alternabit *m* || alternauit nube *P* || lucet et alterna uariabit *i* || 88 Sin leuis *APe* || Si Venus *Grotius* || 89 nonnulli *AP* || non ulli *me Grotius* || 90 densi *A* || 92 Oomnia peccatorum (a, t *supra*) sydera *P* || sidera *A* || 93 Ad *APm* || At *e* || Ac *Grotius* || idem *e* || aestuat *AP* || aestuet *e* ||

efficiet, magni signo conspecta leonis.
uirgine erunt pluuiae plenique in nube fragores,
concaua quos reddunt incluso nubila uento.
detrahet autumno pluuias eademque replebit
nubibus adsiduis caelum neque frigora prima
extremum autumni superent glacialia librae.
scorpios at raris, ne quid caua terra grauetur,
horrebit pluuiis. at diris omnia nimbis
continuisque ruent, cum per sinuosa feretur
cornua Centauri rapida distenta sagitta.
aegoceros imbres et crebro lumine ruptos
nubibus elidet sonitus tremuloque nitore
flagrantis teli mortalia lumina uincet.
haec eadem fundens praedicit aquarius imbrem.
extremi saeuis maria increbrescere uentis
ostendent pisces, Veneris quos stella notarit.
Et quoniam certis extat uia cognita signis,

94 Efficient *e* || magni conspecta signa *e* || magni cum spectat signa *Grotius* || 95 plerique *APme* || pluresque *i* || plenique *Grotius* || flagores *A* || 97 Detrahit *APme* || detrahet *commendauit Orellius in app. p.* 60 || attrahit *Grotius* || repleuit *APe* || replebit *m suadente Orellio recepi* || 98 caelum ob *Am* || celum ad *P* || caelumque ob *e* || Chele neque *Grotius* || frigore *APm* || primo *m* || 99 glaciaterrorore *A* || glatiaterrore *P* || glacia terrore *m* || glacialia terrae *e* || glacialia librae *Grotius* || 100 ad *AP* || quis *AP* || quid *Grotius* || caui *P* || 101 pluuis *A* || addiris *AP* || ad diris *m* || ad diros *e* || at diris *Grotius* || nimbos *APme* || nimbis *Grotius* || 102 ruet *AP* || ruit *me* || ruent *Schwartzius* || sinua *AP* || tenetur *APe* || feretur *Grotius* || 103 rapide *Orellius* || distincta *APe* || distenta *Grotius* || 104 aegogeros *AP* || Aegaceros *e* || lumine *e* || ruptis *Pm* || 105 & lud& *A* || & ludet *P* || eludet *e* || elidet *Grotius* || 106 numina uincent *APe* || mortales numina uincent *Grotius* || lumina uincet *i Schwartzius* || 107 praedicet *m probante Orellio* || 108 Extremis aeui *Pe* || Extremis aeuis *m* || saeui *A* || increbescere *P* || 109 ostendunt *e* || uenerisq; (uenerisq. *P*) stella *AP* || notarint *AP* || 110 Est *AP* || certis ratiuiam *A* || certis rati uiam *Pm* || Est quoniam certis recte uia *i* || et quoniam certis satis est uia cognita signis *coni. Orellius* ||

accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
si modo Phoebei flammas effugerit axis,
matutina ferens solitos per sidera cursus.
cum pecudis uillis aurati fulserit astro,
uentorumque graues et dirae grandinis irae
non intermisso patiendae tempore surgent.
quin pluuias alias alia in regione notabis
adfore; non omni namque est tunc imber in aruo.
ast ubi se tauri sinuatis cornibus effert,
grandine significat. geminis tranquilla serenti
et placidum nautis spondet caelumque fretumque
nubilaque atque imbres, aestus ac frigora miscet.
certus at ardor erit, quamuis iuuet aura fauoni,
cum uasti calida radiabit sede leonis.
templa sed Astraei simul ac possederit ignis,
omnia mixta feret, pluuias tantum modo libra,
scorpio sed pluuias meditabitur; undique uenti,
undique grando uenit, rumpuntur culmina nimbis.

111 mundu *A* || mundum *P* || mundus *Sm* || cillenius *Pe* || signis *P* || 112 phob& *A* || Phoeb&uas *P* || efugerit *A* || euaserit *e Orellius* || 113 solitus *APm* || solitos *Se* || 114 cum pricum ullis *A* || cum pricū mullis *P* || cum pecū *m* || cum pecudum uillis *e* || pecoris *i* || pecudis *Grotius* || auratum *e* || astrum *e* || 115 dira *A* || 116 patienti *e* || quatiendi *Grotius* || pariendi *Schwartzius* || 117 alias pluuias (*m*) etiam in regione *AP* || pluuias alias etiam in regione *e* || alias alia in regione *Schwartzius* || 118 Affore *Orellius* || non minimus *Grotius* || arui *A* || aruis *e* || 119 setauris innatis cornibus effert (a over e) *A* || taurus *Pe* || 120 signa facit *Grotius* || gemini *Grotius* || sereni *APme Grotius* || serenti *Schwartzius* || 121 plaucidum *P* || spondent *Grotius* || fr&tumq. *P* || 122 a frigore *A* || miscent *Grotius* || '*pro* miscet *malim* cancro *sc. spondet Mercurius. nisi forte malis suspicari uersum esse omissum, in quo cancri mentio facta sit*' *Schwartzius* || 123 Certus ardor *APm* || certior ardor *e Grotius* || certus at ardor *Orellius* || uiuet *AP* || iuuet *Se* || iubet *Grotius* || 124 rabiauit *A* || radiauit *P* || radiabit *e* || 125 extraeis *A* || extraneis *P* || aetherei *e* || Astraeae *Grotius* || Astraei *Schwartzius* || possiderit *AP* || 126. 127 omnia mixta feret, pluuias meditabitur: ingens *e Grotius* || 127 Scorpios et *m* || 128 culminant imbres *A* || fulmina et imbres

centauri attigerit cum iam Cyllenius arcum
aut ubi consurget capricornus sede biformis,
aut subitos caelo deducet crebrius imbres
fulminis aut iactu magnum perrumpet Olympum.
nulla serenato capricornus nubila caelo
conparat, at gelidos flatus caelique fragores
non alio melius signo praedicere possis,
piscibus haec eadem quamuis cognoscere detur.
quandoquidem exortus mundo Cyllenius ignis,
quid faceret primo docui cum lumine solis,
tempus et occasus moneat quae discere Phoebi.
uer erit hibernis totum exsecrabile nimbis
et crebro tonitru ninget, florentia rura
spesque nouae segetis quatientur grandinis ictu.
uretur caelum, magni cum regna Tonantis
ingrediens pecudis conscenderit aurea terga.
hinc et Agenorei stellantia cornua tauri

P || fulmina *uel* flumina nimbis *Wakefield. ad Lucret. I 1013* || culmine nimbi *coni. Orellius* || 129 cillenius *Pe* || arcus *APe* || arcum *Grotius* || 130 Aut idem ubi consurgit capricornis etdebiformis (et debiformis *m*) *Am* || Aut idem ubiconsurgit capricornis & debi formis *P* || consurget *Grotius* || inde biformis *i* || 131 subito *AP* || 132 iactum agnum *A* || Olympo *A* || olimpum *P* || Olympon *ex scriptura codicis A restituendum censet Orellius* || 134 augelido *A* || aut gelido *P* || aut gelidos *e* || at gelidos *Grotius* || 135 medius *AP* || predicere *P* || 136 cognoscere fas sit *e* || 137 exoritur ignis quoque discedëre phoebi *A* || discedëre phoebi *deleuit et* cyleneus *superscripsit A*[1] || exoritur ignis quoque cyleneus (cylleneus *m*) *Pm* || exoritur *e* || exortus *Grotius* || 138 primo modo cuicum *A* || primo modo cui cum *Pm* || primum modo cui *e* || quid faciat primo mundo *Grotius* || primum docui *Schwartzius* || 139 moneatq. discedëre *A* || moneat discere *P* || moneatque discedere *m* || moneat quoque *e* || tempus et occasu moneat quae discere Phoebi *Grotius* || 140 Verserit *AP* || execrabile *e* || nymbis *P* || 141 tonetru *A* || iunget *APme* || ninget *Grotius* || 142 Spes quae quantientur *A* || quatientur *et* ictu *om. P* || 143 Urenturque caelumagni *A* || Vrenturq. cęlo *P* || Vrenturque *m* || 144 pecudis ingreditur aurea *e* || pecudis redit intrans aurea *Grotius* || 145 arcenorei (g *superscr.*) *A* ||

quidue ferant gemini, rapido quid sidere cancer,
si penitus quaeres: taurum saeuire uidebis
grandine nec contra ferri ratione probanda
aut cancrum aut geminos; calidus uestigia seruat
hinc, quo ducta, leo saeuisque caloribus ardet.
flatibus at gelidis miscet tranquilla serena
spicifera dea nota manu, nec libra metenti
dissentit diuae; sed, ut haec, uentura serena
nuntiat, at uentis cessat mare, cessat et aer.
scorpios in pluuias rarus, sed nubibus atris
creber agit nimbos et saeua tonitrua portat,
clara sagittiferi tetigit cum lumina signi.
aegocero semper caelo leuis excidit imber,
frigidus at rapidis horrebit aquarius euris
brumalesque dabit pluuias atque igne perenni
cum sonitu quatiet nubes. si cura sagacem

146 *fortasse* rabido *Orellius* || 147 penitusq. restaurum *A* || q̃res *P* || quaeras *e* || 148 Grandine n[i]titcontra *A* || grandine nitit contra *P* || 149 cancro aut geminis *APe* || cancrum aut geminos *Grotius* || 150 Hic *e* || dicta *APe* || haec quae dicta *Grotius* || ducta *Orellius* || 151 Flatus adgelidis *AP* || Flatus ad gelidis *m* || Flatus at geminis *e* || flatibus at gemini *Grotius* || misc& misc& *P* | serenis *APe* || sereni *Grotius* || seueris *Orellius* || serena *i* || 152 Specifer adeamita (adeamuta?) manu nec libera tendenti *A* || Spicifera dea nuda manu t libera tendent (*sic*) *P* || nuta manu nec libera tendenti *m* || Spiciferaeque manu tendenti libera nutu *e* || spiciferaeque manu tendenti nubila libra *Grotius* || spiciferaque manu pendenti Libera nutu *Schwartzius* || spicifera dea nota manu nec libra metenti *Orellius* || 153 dissendit *A* dissensit A^1 || sed enim haec *Grotius* || solum haec *Schwartzius* || 154 aduentis *APm* || et uentis *e* || a uentis *i* || at uentis *Orellius* || 155 astris *AP* || 156 nymbos *P* || 157 sigittiferi *A* || lumine *AP* || 158 excidis *A* || 158 adrapidis *A* || a rapidis *m* || 160 Brumatusq. *AP* || Brumatusque *m* || Brumalesque *e* || 161 secura sagem *A* || se cura sagacē *P* || securas agem *m* || secura laboris *e* || si cura laboris *Grotius* ||| si cura sagacem *Orellius* ||

non frustrata animum certo me limite ducit,
haec eadem tibi signa dabunt non inrita pisces.

IIII cur diuite lingua
Graecia praecurram potiusque triangula dicam?

162 Non frustrat *Am* || Non frustratum *P* || frustrata *Orellius in app.* || litmite *P* || dicit *A* || ducat *e* || ducit *P coni. Orellius* || 163 irrita *e* || CLAVDI CAESARIS :> ARATI PHENOMENA. EXPLICIT FELICITER DEO GRATIAS · *subscriptio codicis A* || CLAUDII CAESARIS ARATI PHOMENA · EPL · *subscr. cod. P* ||

IIII *Priscianus de figur. numer. 32 II 417 Hertz.*: Caesar in Arato 'cur diuite *e. q. s.* || Graeca τρίγωνον potius quam triangula dicam? *Schwartzius* || Graecia praecurrat? potius, quam triangula, dicam signa trigona? *Orellius* || Graeca parum curem potiusque triangula dicam. *Lachm. ad Lucret. III 917* || *fortasse* Graecis *ut hoc uoluerit poeta, se nolle Latinae linguae ubertate Graecum auctorem, quem sequebatur, superare et trianguli uocabulo uti pro eo, quo ille usus erat. Hertzius* ||

SCHOLIA BASILEENSIA.

Ab Ioue principium] . . .

Quaeritur quare ab Ioue coepit et non a Musis ut Homerus? conueniens magis hoc aestimauit principium Phaenomenis, uti Iouem inuocaret, quoniam et ipsarum Camenarum est origo Iuppiter. non solus autem ita coepisse uidetur Aratus, sed et Crates comicus a Vesta incipiens [et] †profari carmina et Sophron in mimo qui 'nuntius' scribitur [a Vesta incipiens] 'omnis inuoco deos, Iouem omnium principem.' et quaeritur cuius Iouis meminerit utrumne fabulosi an naturalis. et philosophorum quidem plurimi naturalis aiunt eum Iouis meminisse, Crates autem Iouem dictum

A = *codex Basileensis.* *P* = *codex Parisinus.* *ε* = *editio Eyssenhardtiana.*

1 CLAVDII CAESARIS ARATI ↗ PHOENOMENA † *inscribitur P* || *praecedunt Germanici Phaenom. u. 1—16 in AP* || *de hoc prooemio dixi in progr. schol. Posnan. a. 1865 p. 1 sqq.* || 2 Queritur *P* || incepit Aratus *Schaubach. progr. schol. Meining. a. 1817 p. 14* || *cf. caput περὶ ἐξηγήσεως uitae Arati subiunctum ap. Petau. Vranolog. p. 271 et Buhl. Arat. II p. 433* || 3. 4 phoenomenis *P* || 4 & quō & *A* || 5 non uidetur ergo Aratus solus itiam incipere sed etiam †Socrates (soctes [a] *Bruxell.* sacrates *P*) poeta ab ipsis sumpsit principium, obsecrans diis ut sobrius per rationem scribens incoet 'et ego per omnia ita incipiam' *Arati interpres latinus in P et cod. Bruxell.* || 6 ab isto incipiens [et] profari *ε* || *sententia est Cratetem ut Aratum non incepisse a Musis* || *fortasse* profatur || 7. 8 a Vesta incipiens *deleuerunt Grotius* (*cf. Suringar. de mythographo astronom. p. 18*) *et Meinekius fragm. com. graec. II p. 251* || 8 omnes *P* || deos *om. A* || 9 queritur *AP* || utrum ɴe *A* || 10 *cf. Buhl. l. l. p. 437* || 11 *haec et quae infra secuntur Crateti Mallotae attribuit Wachsmuth de Cratete Mallota p. 62. idem Crates numerari uidetur inter τοὺς περὶ τοῦ ποιητοῦ* (*sc.* Ἀράτου) *συνταξαμένους ap. Petau. Vranolog. p. 267* ||

caelum, inuocatum uero merito aerem et aetherem, quod in his sint sidera. et Homerum Iouem dixisse in aliqua parte caelum

ὡς δ' ὅτε ταρφεῖαι νεφέλαι Διὸς ἐκποτέονται

et ipsum Aratum

αὐτὰρ ὁ Ἵππος
ἐν Διὸς εἱλεῖται,

cum dicit Herodotus Iouem dictum esse aera et Crates eiusdem esse oppinionis et testem [quem esse] Philemonem comicum dicit

ὃν οὐδὲ εἷς λέληθεν οὐδὲ ἓν ποιῶν
οὔτε κακὸν οὔτ' ἄρ' ἐσθλὸν, οὗτός εἰμ' ἐγὼ
Ἀήρ, ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία.

hoc autem constat et ipsum Aratum dicere

1 aere *A* || 2 is *A* || s̄ sidera *P* || ***Homer. T 357 ubi νιφάδες legitur*** || 4 ωCΑΟΤΟΥ ΤΑΡΦΕΙΑ ΙΝΕΦΕ|ΛΑΙΛΙΟC|ΕΧΠΟΤΟ|ΑΝΤΟΙ *A* || ωCΑΟΤΟΥ ΤΑΡΦΕΙΑ ΙΝΕΦΕΑ ΑΙΔΙΟCΕΧΠΟ ΤΟΑΝΤΟΙ *P* || 6 ***Arat. 223*** || ΑΥΤΑ|ΡΟΙΠΠΟ CΕΜΑΙΟC ΕΙΛΕΙΤΑΙ *A* || ΑΥΤΑΡΟ ΙΠΙΤΟCΕΙ ΕΙΔΕΙΤΑΙ *P* || 8 erodotus *P* || heroditus ***Arati interpres latinus*** || Hesiodus ***Suringar. ε*** || ***Herodot. I 131 οἱ δὲ (Πέρσαι) νομίζουσι Διὶ θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες*** || esse *om. P* || dictum *del. ε* || cratē *AP* || 9 ·/opinionis ·/ ēē / *i. e.* esse opinionis ***P itaque non recte dixi Philolog. XIII p. 659*** || testemq. *A* || quem esse *deleuit ε* || philonem *AP* || Philemonem ***Meineke fr. com. IIII p. 32*** Platonem ***Cobet. obseru. crit. in Platon. p. 180*** || testante illi et Philemone poeta dicente ‘quem nullus oblitus est *etc.* ***Arati interpres latinus*** || ***cf. Buhle II p. 438*** || ↑ΟΝΟΥ ΔΕΕΙC ΛΕΛΙΘΗ ΝΟΥΔΕ ΕΝΠΟΙω ΝΟ↑ΥΤΕ ΚΑΚΩ̄^ ΟΥΤΕ ΓΕ ΕCΘΛ↑ΝΟΥΓ CΕΙΜΕΙΕΙ Α̊ (Α̊ *deleta*) ω↑ΑΗΡΟΝ||ΑΝΤΙ CΟΝΟ|| ΜΑCΕ ΙΕ↑ΚΑΙ ΔΕΙΑ· *A* || ↑ΟΝΟΥΑΕΕΙC ΔΕΛΙΕΝ ΝΟΥΛΕ ΕΝΙ ΤΟΥω ΝΟ↑ΥΤΕ ΚΑΚΩ̄ ΟΥΤΕ ΓΕΕCΘΑΝΟΙCΕΥΜΕ ΙΕΙω↑ΛΝΡΟ ΝΑΝΤΙ CΟΝΟΜΑCΕ ΙΕΚΑΙΑΕΙΑ· *P* || ***cf. Stob. Eclog. I 2 p. 17 Meinek. ὃν οὐδὲ εἷς λέληθεν οὐδὲ ἓν ποιῶν οὐδ' αὖ ποιήσων οὐδὲ πεποιηκὼς πάλαι, οὔτε θεὸς οὔτ' ἄνθρωπος, οὗτός εἰμ' ἐγὼ ἀήρ, ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία*** || ***cf. Ennii Epicharmum apud Varronem de ling. lat. V p. 70 Speng.*** istic est is Iuppiter quem dico quem Graeci uocant aerem (***Enniannae poes. reliq. ed. Vahlen p. 168, 8. Haupt. lect. ind. Berol. aest. 1861 p. 5***) ||

τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἐῶμεν ἄρρητον.

namque quoniam nihil aliud est uox quam percussus aer, uidetur conuenienter dixisse auctoritatemque rei praestat 'plenas Ioue uias' referens et 'omnis hominum conuentus.' nihil eorum quae in terra sint sine aere est. ratione etiam 'omnes Iouis usum desideramus.' nam cuncti mortales ostendunt usum suspirio, sed per quem uiuimus aere indigent. †at quod ait 'dextra monstra' ad auguria pertinent auium. propter quod et Stoici Iouem esse adfirmant, qui per materiam manat spiritus. et similis nostra anima. Zenodotus Aetolus et Diodorus aiunt nec fabuloso Ioui officere eius modi oppinionem. esse enim †talem causam Iouem et conuenire omnes uias eo confertas, quas tamquam loco eius describit. dicendo autem 'nos etiam genus eius' ostendit animae inmortalitatem. bene praeterea quod 'lenem' ait. nouerat enim uirtuti aliquid aemulum futurum, 'deum' igitur

1 *Arat. 1. 2* || ΤΟΝΟΥ/ΔΕ ΠΟ/ΤΑ|ΝΑΝΑ|ΡΕCΕωΜΕ̄ΑΡΡΙΤΟΝ *A* ΤΟΝΟΥΛΕ ΝΟ/ΤΑΝΑΡΕΤΕωΜΕ̄ΑΡΡΙΤΟΝ *P* || *cf. Arat. ed. Bekk. p. 49, 14* || 2 nox quō *A* || 3 ueri *ε* || prestat *AP* || 4 *cf. Arat. 2. 3 μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί* || 5 rationi *AP* || 6 omnes cuius usum *A* || cuius ómnes úsum *P* (s above cuius) || omnis *ε* || Iouis *scripsi. cf. Arat.* 4 *πάντῃ δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες* || cuncta *A* || cunc mortales *P* || 7 sedq:, p uiuimus *A* || sed p quae uiuimus *P* || sed per quem *scripsi* || 8 ad *AP* || adauria *A* || At quod ait 'dextra monstrat' ad auguria pertinet auium *Vrbinas cf. Arat. ed. Bekk. p. 49, 34* || *uerba* at-auium *alieno loco stare uidit Pareus in notis mss. in Germanici Imp. Aratea et infra post* inmortalitatem *ponenda esse censuit cf. de P. Nigidii Figuli fragm. p. 10 sq.* || 10 Nenodotus *P* || 11 eotolus *AP* || *cf. de P. Nigidii Figuli fragm. p. 10* || efficere *AP* || officere *scripsi, cf. progr. Posnan. p. 2* || huius modi opinionem *P* || 12 natalem *coni. Hertzius* || Zenodotus autem Aetolus et Diodorus aiunt neq̄ue fabulis contendere huiusce modi subministrationem, initium enim omnium rerum Iouis. *Arati interp. lat.* || 13 tam̄ *P* || 14 non *AP* || nos *scripsi cf. Arat. 5 τοῦ γὰρ καὶ γένος εἰμέν* || 15 anime *A* || 16 aliqui demulum *A* || sciebat enim aduersarium *Arati interp. lat.* || aliquod malum *Pareus* || deo *A* || Dō *P* || deum *ε* || *Arat. 5. 6 ὁ δ' ἤπιος ἀνθρώποισιν δεξιὰ σημαίνει* ||

aduersus delicta 'lenem.' sed quoniam omnium in totum bonorum causast, rationabiliter et omnium parens adfirmatur et non solum hominum sed etiam deorum.

Cetera quae toto]

Hanc Hesiodus dicit Lycaonis filiam in Arcadia solitam cum Diana uenari et in montibus uagari, quae uitiata ab Ioue celauerit Dianam. quam grauidam nudam lauantem cum aspexisset irata dea efferauit eam. et dum esset ursa Arcada esse enixam. Amphis comicus poeta refert Iouem Dianae effigie transfiguratum in uenatione Callistum conpressisse. tempore partus pleno cum uexaretur Dianae culpam indicasse. iratam Dianam in ursam transfigurasse. quae dum in montibus uagaretur, a quibusdam pastoribus conprensam cum puero et perductam ad Lycaonem. post tempus in Lycaei Iouis templo confugientem cum [eam] Arcas filius prosequeretur, ubi nefas erat intrare eam *et* ab Arcadibus utrique interfici possent, Iuppiter utrosque caeli astris intulit u r s a m que eam nominauit. Ouidius a Iunone ob pelicatum in ursam transfiguratam eam scribit. habet stellas in capite septem et in singulis umeris singulas ob-

1 in Ioue *ε* || 2 causas & *AP* || causast *scripsi* || 5 *praecedunt Germanici u. 17—64 in utroque codice* || *Catast. I mythogr. ed. Westerm. p. 239 Hygin. P. A. II 1 III 1* || Hanc *i. e. ursam maiorem* || hesidiosus *A* || Hesiodus *cf. Hesiodi fragm. ed. Markscheffel. p. 353* || ducit (i *above* u) *P* || licaonis *P* || solitū *AP* || solitam *margo apographi Berolinensis* || 6 ueneri *P* || 8 et ferrauit *A* || 9 es setenixa *A* || e&̄ enixā̃ *P* || esse enixam *margo apogr. Berol.* || Amphis *cf. Meinek. fr. com. III p. 320* || poetare p̱ *A* || poetā refert *P* || 10 effigiae *A* || oppressisse *P* || 14 conpressā *A* || cumpressam *mutat. in* compressam P^1 || comprensam *margo apogr. Berol.* || perducatā *A* || perducta *P* || liccaonem *P* || 15 lycei iouis *A* || liceiouis *P* || confugiens *AP* || confugientem *Buhlius* || 16 p^sequeretur *A* || persequeretur *P* || *uerba* ubi-eam *hoc loco delenda et post* confugientem *ponenda censeo* || eam *seclusi* || eam *corr. ex* eum *P* || cum *ε* || et *addidi* || 18 *Ouidius Met. II 466 Fast. II 177* || 19 appelicatū *A* || ob pęlicatum *P* || in *Vrbinas om. AP* || transfiguratū *A* || & scribit *A* ||

scuras, [duas] in armo unam, in pectore [unam] *duas*, in pede priore claras duas, in summa cauda claram unam, in uentre claram unam, in crure posteriore duas et in extremo pede duas, in cauda tres. fiunt XXIII.

Vrsa minor a pluribus Phoenice uocatur. ex eadem ratione qua superior astris inlata beneficio Dianae. *hanc* prius, quod *Iouis* eam infamasset, efferasse. †quod cognita miseratam inmortalitate donasse submutasse et aliam posuisse ursam, ut essent duo eius beneficia [duas ursas fecisse]. Aglaosthenes [inquid] autem in Naxiacis Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem unam ex Idaeis nymphis. a qua in Cretae oppido Istoe, quam Nicostratus composuit, portum et circa eum locum Cynosuram appellatam. haec Cynosura fuit cum †Telchines qui dicuntur Curetes Idaei. Aratus Cynosuram et Helicen Cretensis Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt caelesti honore donatae. habet stellas in ipso

1 duas *hic deleui et post* pectore *posui* || unam *deleui* || 3 cruce (r *suprascr.*) *P* || 5 *Cat. II Hygin. P. A. II 1 III 1 fab. 177* || phenice *A* || *Cat. II 10*: *ἐτιμήθη δὲ ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος· γνοῦσα δὲ ὅτι ὁ Ζεὺς αὐτὴν ἔφθειρεν, ἠγρίωσεν αὐτήν· ὕστερον δὲ σεσωσμένῃ* (*σεσωφρονισμένῃ Bernhardy Eratosth. p. 118*) *λέγεται δόξαν αὐτῇ περιθεῖναι, ἀντιθεῖσαν ἕτερον εἴδωλον ἐν τοῖς ἄστροις ὥστε δισσὰς ἔχειν τιμάς* || 6 honorata est a Diana propter praedictas ruinas. ignorans enim, quod Iuppiter eam uiolasset, sicut iam antea dictum est, fecit eam agrestem. postea uero sentiens dicitur gloriam ei superponere adiciens illi aliud signum inter astra ut duplices habeat honores *Arati interp. lat.* || inlata *corr. ex* inluta *P* || dianā *A* | hanc *addidit ε* || 7 priusquam *P* || Iouis *addidi* || 8 miserata *AP* || /.inmortalitate[i]/. miserata *A* || inmortalitati *P* || submutasse *corr. ex* submutuasse *A* || 9 beneficio *A* || benefitio *P* || beneficia *scripsi* || duas ursas fecisse *deleuit ε* || 10 aglaostenens *A* || Agluostenes *P* || Agasthenes *marg. apogr. Berolin.* || *cf. fragm historic. graec. ed. Müller. IIII p. 293* || autem inquid *P* || inquid *deleui* || 11 ideis *P* || nimphis *A* || 12 istequam (o *suprascr.*) *P* || *Ἰστοῖς Cat.* || *Ἰστοί ε* || portus *AP* || portum *scripsi ex Cat. καὶ τὸν ἐν αὐτῇ δὲ λιμένα* || 14 thelchinis *Vrbinas* || Telchiniis *Buhlius* || [i]dei *P* || *Aratus u. 30 sqq.* || cynosura *P* || 15 nutricis *A* || 16 quos *AP* || quod *margo apogr. Berol.* || honore donate *A* || donatae honore *P* ||

latere IIII in quattuor angulis claras et in cauda claras III. fiunt VII. sub eis maximum sidus apparet, quod uocatur polus a quibusdam, circum quod putatur totus orbis uerti. †praedicti autem duo reliqui uocantur choreutae. †decem et VII.

Hic est amplissimus inter utrisque septentrionibus medius positus. qui putatur hortorum Hesperidum custos fuisse et ab Hercule interfectus a Iunone astris inlatus, quoniam eum horti sui custodem posuerat. dicunt enim cum Iuno Ioui nuberet auctore Pherecyde deos omnis ei munera attulisse et Terram mala aurea cum ramulis suis attulisse muneri, quae in hortis suis inseri iusserit. cum a filiis Atlantis saepe uexarentur, custodem horti draconem adposuisse, quem Hercules occiderit. hunc alii Iouem memoriae uirtutis Herculis astris instituisse dicunt, *alii a gigantibus* Mineruae obiectum, quem illa contortum caelo immiserit et inter septentriones †conlocasse. habet stellas in capite claras v, in corpore toto usque ad caudam complures. quae fiunt xv.

1 laterę **P** || clauda **P** || 2 maximis *corr. ex* maximum **A** || apparet sydus **P** || 3 quo **AP** || quod *scripsi* || 4 praecedunt autem duae stellae quae (qui) uocantur *suspicatus sum* || uocantur *corr. ex* putantur **A** || chore. utedecem **A** || ohore utedecem **P** || choreutae *scripsi ex Hygino:* reliquae autem duae χορευταί dicuntur quod circum polum uersentur *cf. Herm. I 453 sq.* || duae et VII *suspicor* || 6 *Cat. III Hygin. P. A. II 3 III 2* || Hic *i. e. draco* || septemtrionib· **P** || 7 inter *ad* positus *referendum duco, nam tmesis est, ut mihi statuo; eadem de causa p. 71, 22* positus *addendum censui* || positus medius **P** || ortorum **A** || 8 inlitus **AP** || quē **A** || qm̄ **P** || quoniam *scripsi* || 9 Dicit **AP** || dicunt *scripsi* || dicitur *ε* || 10 phere cy.^{de}deos **A** || *Pherecyd. fragm. ed. Sturz. p. 133* || omnes **P** || attuliss& terram **A** || attulisse. Terram **P** || attulisse et Terram *scripsi* || 12 munera **P** || q:, in ortis **A** || suis Iuno inseri *ε* || athlantis **A** || 13 sepe **A** || uexaretur **AP** || uexarentur *corrector apogr. Berol. teste ε* || posuisse **A** *secundum Eyssenhardtii conlationem Kiesslingianam* || 14 cū Hercules **A** || 15 intulisse *apogr. Berol.* || alii a gigantibus *addid. ex Hygino Schaubachius ego* || 16 mimerue **P** || contortum **A** || celo **A** || inmiserit **P** || 17 locasse **P** || *exspectas aut* immiserit *et* conlocauerit *aut* immisisset *et* conlocasset || 18 ɔplures **A** ||

Haud procul effigies]

Hic est Hercules super anguem incumbens, claua reiecta, pelle leonis opertus. dicitur, cum ad mala aurea profectus esset, ut refert Panuassis Heraclea, serpens hortorum custos inmensae magnitudinis insomnisque fuisse. qui cum Herculi obstiterit uictorque maximo periculo Hercules ab*ierit*, Iouis hunc laborem memoriae dignum honorauit et utrosque sideribus intulit ita ut in certamine fuere eorum habitus: serpentis caput iam defectum, Herculem super genu prementem, altero pede caput calcantem, dextra manu claua tenta, sinistra leonis pelle obuoluta. habet stellam in capite I, in brachio I, in umeris singulis claras, in sinistro cubito I, in ipsa manu I, in ilio utroque *I*: clarior in sinistra parte, in dextro femore II, ἐπὶ γόνατος *I*, in crure duas, in pede unam, supra dextram manum, quae appellatur claua, in leonina pelle quattuor. summa uiginti quattuor.

Haec corona dicitur esse Ariadnes. quam Liber astris

1 *praecedunt Germanici u. 65—70* || 2 *Cat. IV Hygin. P. A. II 6 III 5 Rabanus Maurus de computo LI tom. I p. 695 Mign.*: deinde Hercules super anguem incumbens genu flexo claua reiecta pelle leonis opertus dicitur || Hic i. e. *Engonasin* || incombens *P* || 4 panua(s)sis *A* || *scripturam Πανύασσις saepe inueniri obseruauit Bernhardy Gr. Litt. II p. 213* || *cf. Panyasid. fragm. ed. Tschirner. p. 47 Meinek. Analecta Alex. p. 369* || hostorum *P* || custus *A* || 5 inmense magnitudinis *A* || magnitudinis inmense *P* || hercul(i)es *P* || obstiteret *A* || obstiterat *P* || obstiterit *scripsi cf. progr. Posn. p. 3 Herm. I 454* || cui cum Hercules obstiterat u. m. p. [Herculis] *** *ε* || 6 herculis *AP* || ab ioue *AP* || abierit Iouis *scripsi* || maximū hunc *A* || 7 utrisque *A* || syderibus *P* || 9 desectum *apogr Heinsian. ap. Schaubach. prog. Meining. 1823 p. 10* || caput erectum *Schaubach. l. l* || 10 altero decaput *A* || altero caput *P* || altero pede caput *scripsi* || claue dextra sinistra *A* || claue sinistra *P* || clauam *ε* || claua tenta *scripsi* || 12 humeris *P* || 13 illa utraque *A* || ilia utraque *P* || ilio utroque *scripsi* || I *addidit Kiesslingius ap. ε* || femori *A* || femere *P* || I *ex Catast. addidit ε* || XXIIII *P* || XVIIII *Kiesslingius* || decem et nouem *ε* || 17 *Herculis imagine interposita legitur scholion ad u. 71 pertinens in A, duabus lineis uacuis relictis in P* || *Cat. V Hygin. P. A. II 5 III 4* || arianes *A* || liberum *AP* || Liber *scripsi cf. Herm. I 454* ||

intulisse, ut eius nuptias dei in insula Dia celebrarent, cogitans praeclaram facere, qua primum noua nupta coronata est. quam acceperat ab Horis et Venere. sed qui Cretica conscripsit refert cum Liber ad Minoem uenisset, ut eam uxorem duceret, coronam donum Ariadnae dedisse Vulcani opere confectam ex auro et gemmis. at eodem dono dicitur Thesea ex labyrintho liberasse. tali fulgore fuit. quae post astris adfixa, cum in Naxo utrique uenissent, signum amoris eius et crinis eius, qui fulget sub cauda leonis. habet stellas corona VIIII in orbe positas, quarum III clarae quae contra capud †leonis sunt eius, qui est inter septentriones.

Tum fessi subter]

Hic est qui supra scorpionem stat t e n e n s duabus manibus a n g u e m. qui esse dicitur Aesclapius, rogatu Apollinis patris ab Ioue astris inlatus. qui ab eo fulmine erat interfectus, quod esset indignatus Iuppiter, eum arte sua rursus post obitum defunctis animas restituere ad uitam. cuius stella clarior est. habet stellas ipse XVII et a n g u i s quem tenet stellas XXVIII. habet stellas in capite claram unam. in singulis umeris claras, in singulis pedibus claras, in sinistra manu tres, in dextera quattuor, ex his duas in dextera manu claras, in cubitis singulis singulas, in singulis

1 ad *corr. ex* at *A* || dii *P* || 2 preclaram *P* || nouaṇ *P* || 3 acciperat *A* || ab oris *A* | aboris *P* || *Cat. XXVII, 14:* *'Επιμενίδης ὁ τὰ Κρητικὰ ἱστορῶν* || 4 praefert *A* || libera *P* || minonem *AP* || 5 ariadne *AP* || uulgani *A* || 6 ab eodem dō *AP* || at eodem dono *scripsi* || 7 labyrinteo *P* || tale *AP* || tali *ε* || 8 innoxo *A* || cum in Naxo ***-ut eis qui uidissent signum amoris esset *ε at cf. Herm. I 454* || sionum *A* || 9 eius *corr. ex* ēē *P* || crimen ēē *AP* || crinis eius *scripsi* || 10 positus *P* || clare *P* || 11 caput *P* || draconis *legendum esse uidetur ex Cat. V οἱ κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὄφεως τοῦ διὰ τῶν Ἄρκτων cf. Philol. XIII 660 adn.* || ei *P* || in *AP* || inter *scripsi* || septentrione *P* || 12 *praecedunt Germ. u. 70—89* || 13 *Cat. VI Hygin P. A. II 14 III 13* || hic *i. e. serpentarius* || 14 asclapius *P* || 15 inlatum *AP corr. ε* || 18 et in anguis *A* || XXIII *AP correxi ex numero infra posito* || 20 singulas pedibus *A* || 21 is *A* || 22 singulis cubitis *P* | in singulis genibus singulas *om. P* ||

genibus singulas, in dextro crure clariorem. summa xvii. serpentis in oreficio duas, in capite spissas quattuor. usque ad manum Asclepii aliae duae et ad manum est clarior. cum corpore Asclepii viii. *in prima* flexura iiii et secunda flexura ad tertiam usque ad caudam sex. omnes serpentis fiunt xxviii.

Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. et enim aliud attendunt brachia eius, aliud corpus et cauda intelleguntur ad aculeum. hunc ferunt ex terra ortum summissumque, qui Oriona interficeret ob eius loquacitatem, quod ex uenatione nullam se feram relinquere diceret. isque Oriona percussit et occidit. ob quod a Ioue astris inlatus est, ut eius naturam futuri homines intellegerent. Nigidius ita dicit: scorpionem ad perniciem Orionis in insula Chio in monte Pelinaeo ortum uoluntate atque ope Dianae. nam quodam tempore memorat is Iouem cum ceteris inmortalibus apud Nisaeum regem Bisthoniorum hospitio dapsili copiosoque adfectu praeditos hilaritate constitisse in uno loco et in corio tauri, qui tum deis immolatus *sit* eorum gratia, minxisse eoque loco [in] corium terra obrutum, ex quo natus sit Orion. quo ex facto adolescens digna deorum forma atque egregia uirtute incitatus inmortali memoria obtemperabat,

1 clariore ***P*** || xvi ***AP*** || 3 eius clarior ***P*** || 4 in prima *addidi ex Strozziano* || 5 ex ***AP*** || sex *marg. apogr. Berol.* || 7 *Cat. VII Hyg. P. A. II 26 III 25* || hic *i. e. scorpio* || dominicilia ***A*** || 8 alii corpus ***AP*** || aliud c. *scripsi cf. Herm. I 457* || caudam ***AP*** || intelliguntur ***P*** || 9 obaculeum ***A*** || acbaculeum ***P*** || mortum ***A*** *apud ε* || submissumq. ***P*** || 10 ab eius loquacitate ***A*** || & ab ei loquacitate ***P*** *correxi ex Strozziano* || 11 hisque ***P*** || 12 percussus sit ***A*** || ut *om.* ***A*** || 13 *cf. de P. Nigidii fragm. p. 28* || 14 insulam ***AP*** || monte chaelippio ***A*** || monte chilippio ***P*** || in monte Pelinaeo *Rutgers uar. lect. p. 296* || 16 memoratis ***A*** || mortalibus ***AP*** || inmortalibus *marg. apogr. Berol.* || 17 hospicio ***P*** || adfectos [praediti] *ε* || 18 praedito ***A*** || predito *corr ex* preditu ***P*** || praeditos *scripsi* || 19 eis ***AP*** || deis *scripsi* || sit *addidi* || gratiā exisse ***AP*** || minxisse *marg. apogr. Berol.* || 20 lotium ***A*** || locium ***P*** || corio ***AP*** || corium *scripsi* || obruptum ***P*** || 22 egregia *om.* ***P*** || inmortalia [memoria] operabat optemperabatque *ε* ||

quibus ortus dicebatur. nam cum in monte Pelinaeo uenaretur, inridens Dianam contemnebat, eius opera, quae in monte constituebat, obterens. itaque Dianam misisse scorpionem qui Orionem uita priuaret et postea inpetrasse ut scorpios XII signorum memoria constitueretur. Iuppiter [memoria] porro Oriona uita priuatum sideribus constituit. scorpios habet stellas X et VIIII: in singulo cornu binas, primas maiores, insequentes *obscuras,* claram in ore unam, in fronte III, quarum una clarior in media. in dorso III clarae, in uentre duae, in cauda V, in aculeo duae. summa X et nouem. ex iis priores quae sunt in cornibus eius IIII, duae clarae, duae obscurae, librae adsignantur, quae chelia dicuntur. stella autem una, quae est in ore canis, Sirius dicitur.

Ipsam Helicen]

Hunc dicunt Arcadem esse Iouis ex Callisto filium, quem Lycaon cum Iouem hospitio recepisset, infantem membratim lacerauit cum exitio Iouique in epulis posuit. quomque Iouis domum Lycaonis fulmine incendisset Lycaonemque in lupum uertisset, Arcadem autem conpactis membris ad uitam reduxisset, pastori cuidam dedit nutricandum. qui cum adulta aetate †uenisset, matri inscius uim ferre uoluit. quos utrosque incolae Lycaei montis cum occidere uellent, Iuppiter [utrosque] ereptos astris intulit. qui ut res gesta est ita manent: illa ursae natura; ille impetum faciens, quem Boo-

1 celcinio ***AP*** || 2 condemnebat ***A*** || 3 obterens condemnebat ***A*** || mississe ***A*** || 4 inp&ransse ***P*** || 5 memoria *deleui* || 6 orion nauita ***A*** || orion uita ***P*** || syderibus ***P*** || Scorpio ***P*** || 8 obscuras *addidi ex Cat. VII: οἱ δὲ δεύτεροι ἀμαυροί* || clara & NOS ***AP*** || claram in ore *scripsi* || 9 iamedia ***A*** || dorsū ***AP*** || dorso *scripsi* || 11 ex his ***P*** || 12 libre ***P*** || chęlę adicuntur ***A*** || chelea dicuntur ***P*** || 13 que ***P*** || syrius ***P*** || 14 *praecedunt Germ. u. 90–95* || 15 *Cat. VIII. Hyg. P. A. II 4 III 3* || Hunc *i. e. arctophylacem* || archadem ***A*** || et ***AP*** || ex *ε* || 16 licaon ***P*** *etiam infra per* i *scriptum* || tūm ***P*** || ʰospicio ***P*** || 17 quamq. ***AP*** || quomque *scripsi* || 18 fulminis ***P*** || incendisse ***A*** || 19 archadem ***P*** || ad uitam *om.* ***P*** || 21 mari ***AP*** || 22 licaei ***P*** || uellet ***A*** || 23 utrosque *deleui* || 24 illorum ***AP*** || ille *ε* || inpetum ***P*** || botem ***P*** ||

ten Homerus uocat. arcturus est stella media. habet stellas in dextera manu IIII, quae non occidunt, in capite unam claram, ex singulis umeris singulas, in mamillis singulas. lucidior est in dextra. sub mammam una obscura, dextro cubito I clara. inter genua utraque una clara et magna, quae est arctūrus. in singulis pedibus singulas. fiunt numero XIIII.

Virginis inde subest]

Hanc Hesiodus Iouis et Themidis filiam esse *dicit* nomine Iustitiam, quae cum mortalibus in terris morabatur. uirorum aspectu se abstinere solitam, cum feminis consuetam ludere. nondum inter homines nequitiam neque nauigationem fuisse, sed omnis in terra moratos uitam agere *consueuisse* aequitatemque eos praestitisse eo saeculo quod aureum dicebatur. sed postquam minus aequi essent homines, minime cum eis conuersatam. postquam uero hominum mores in deterius uersi sunt, in toto se e terris abstulit et in ea parte caeli habitauit, qua et nunc moratur. alii dicunt eam esse Cererem, quod spicas teneat, alii Atargatin, alii Fortunam. ob quam rem sine capite astris infertur. Nigidius de uirgine ita refert: uirginem Iustitiam dici siue aequitatem, quae ab hominibus recesserit et ad inmortales merito peruenerit. cum inter mortales conueniret, omnibus locis conciliabulisque solitam consistere et praecipere hominibus, ne temere ab aequitate atque iustitia discederent. quamdiu mortales moni-

2 dextra *P* || 3 singulis *P* || singulis singulas *ε* || 4 lucideor *A* || 8 *praecedunt Germ. u. 96—146* || 9 *Cat. IX Hyg. P. A. II 25 III 24* || Hanc *i. e. uirginem* || *Hesiod. theog. 901 op. et d. 254* || dicit *add. ε ex Vrbin.* || 11 consultam *AP* || consuetam *marg. apog. Berol.* || 13 omnia terramorata *AP* || omnis in terra moratos *scripsi cf. progr. Posn. p. 3* || alere *AP* || agere *scripsi* || consueuisse *addidi ex Hygino* || sed omnia terram oratam edidisse quibus uitam alerent *ε* || 14 aequitatem *P* || eis *A* || eiụs *P* || eos *scripsi* || 15 minutae quiessent *A* || 17 sunt *om. A* || a&eris *P* || 18 numeratur *A* || 19 atargat in *P* || 20 ab *A* || 21 dedici *A* || aequitatemq. *P* || 22 re*cesserit (s *in ras.*) *P* || 24 precipere *P* ||

tis oboedissent, tamdiu uitam sine cura ac sollicitudine facturos. sed cum neglegentius aequitatem obseruarent *in* insidiasque declinassent, cupiditate et auaritia alter alterum deciperent, ab hominibus discessisse. digna caelesti numero inmortale praemium pietatis possedit. sunt qui aliter memorent. Erigonen Atheniensem Icari filiam fuisse. quod cum Liber inuentum suum uinum suauitate inter mortales inlustraret, ueritum ne, cum ciuibus suis obtulisset saporis nobilitatem, ebrietatis iucunditatem arbitrarentur maleficium, persuasit Icario amicissimo sibi ut is inferret in ciuitatem quam uellet [hoc est uinum]. quod et libens amico Icarius tulit et distribuit in Attice. hi capti nobilitate uini languore subito uacillantes ueriti, ne non augendae uoluptatis sed minuendae ualetudinis esset sensus sibi sublatus, commoti uino praecordiaque transpulsi Icarium interfecerunt. quod pro iucundissimo praemio est adeptus contra morem. patris Erigone commiseratur ululatu mortem, mortuum requirens. canis leni uestigio eam accersitam ad patris corpus perduxit. quae eius corpus sepelit ipsaque se in Hymetto monte contulit

1 obedissent ***AP*** || futuros ***AP*** || facturos ***Hertzius qui conferri iussit Dirksen. manuale s. u. facere Sen. ep. 66 Grut. inscr. DCCCXXXVIII 12*** || 2 neglegentius *corr. ex* neglegentes ***P*** || obseʀuarent (eʀ *ex corr.*) ***P*** || in *margo apogr. **Berol.*** || 5 memorant ***P*** || 6 erigonem ***P*** || micari ***A*** || 7 *fortasse* uinum uuam uitem || mortalitates ***P*** || 9 aebri&atem iocunditatis ***AP*** || ebrietatis iucunditatem *scripsi* || 10 inferre in ciuitatem suam uellet *ε* || $\overset{ui}{c}$itatem ***P*** || 11 hoc est uinum *deleuit ε* || quod est ***A*** || animo ***AP*** || amico *ε* || 12 capite ***P*** || langore ***P*** || 14 ualitudinis ***P*** || id est sensum sibi sublatum ***AP*** || esset sensus sibi sublatus *scripsi* || [id est] sensum sibi sublatum *** *ε* || ***Eyssenh.*** sentirent *uel tale aliquid excidisse censet. immo non ueriti sunt ne sentirent, sed senserunt* || 15 praecordia ***P*** || icarum ***A*** || ICarium *ex corr.* ***P*** || int$\overset{r}{c}$ficerunt ***A*** || iocundissimo ***P*** || 16 contra corpus patris *ε* || 17 cummiserando ***A*** || commiserando ***P*** || ululatumortem mortem ***AP*** || commiseratur ululatu mortem, mortuum *scripsi cf. **Herm. I 455*** || can$\overset{s}{i}$leni ***P*** || 18 tenens ueste *ε* || acçensam ***AP*** || accersitam *ε* || matris ***AP*** *corr. ε* || 19 ipsa quae ***A*** || hymeto ***A*** || hyme$\overset{t}{c}$om$\overset{o}{ẹ}$nte ***P*** || contulit tibiq. ***A*** || contulitibiq. ***P*** ||

ibique sibi laqueo mortem adsciuit. tum dicitur Liber ab Ioue petisse, propter quod Icarius pater Erigones fuisset, siderum signis nobilitaretur. ad eaque uirgines Athenienses quotannis diem festum instituerunt aeoras, quas nos latine dicimus *oscilla,* ideo quia illam pendentem [qui] iactari conspexerunt, quod est apud Graecos *φέρεσθαι.* ex quo factum est ut soli oscillo iactarentur homines. Icarius autem pater uirginis nominatur stella arcturus. quae cum exoritur spurcissimas tempestates mari terraeque efficit, quod meminit sibi pro beneficio exitium fuisse a mortalibus. canis autem Icarii qui ululans ante pedes pendentis uirginis mortuus est astrum cyon nominatur, quam nos canis stellam nominamus. qui ob eandem causam quando exoritur summam pestilentiam mortalibus portat. uirgo figuratur stellis xviiii. *habet stellas* in capite obscuram nimis i, in singulis umeris singulas, †in sinistra ala obscuram, in dextra ab umero et ab ultima pinna uocatur protrygeter. in singulis cubitis singulas, in singulis manibus [in] ultimis singulas. in sinistra clarior quae uocatur spica. in tunica stellae obscurae vi, in singulis pedibus singulae. summa xviiii.

2 origonis *P* || 3 syderum *P* || nobilidaretur *AP* || ad ea quae *A* || ad ea Quae *P corr. ε* || 4 aras *AP* || aeoras *Muncker. ad Hygini fab. 180 αἰώρας ε* || 5 oscilla *addidit Munckerus cf. Seru. ad Vergil. Geo. II 389* || illa pendente *P* || qui *deleuit ε* || iacturi *P* || 6 grecos *AP* || ΦΕΡΕCΕΜ *ab altera manu lacunae inscriptum A* || ΦΕΡΕCΕΑΙ *P* || *φέρεσθαι legit in apogr. Berol., proposuit autem αἰωρεῖσθαι Merkel. Ouid. Fast. p. XCIII* || 7 solioscillo *A* || soli *delendum censet Muncker.* || icarius *A* || 9 terreq. *A* || effecit *P* || 10 exsitium *A* || ex sitium *P* || mo(t)ralibus *P* || 11 icarius *P* || 12 cion *P* || *ΚΥΩΝ ε* || nominatus *A* || quod *P* || 13 qui exoritur *A* || 15 habet stellas *addidi ex Strozz.* || 16 humeris *P* || in singula ala obscuras *suspicor* || 17 humero *P* || ad (ab *P*) altera innauocatur *AP* || ab ultima pinna *scripsi* || ab ala extrema una *ε* || protrigetur *P* || 18 in *deleuit ε* || ultimis primis *AP* || ultimis singulas *scripsi* || singulae *ε* || 19 quod *AP* || quae *ε* || tanica *P* ||

Qua media]

Hi dicuntur Castor et Pollux fratres maxima concordia iuncti, ex quibus cum unus excidisset in pugna, quam aduersus Athenienses gerebant, partem alternam inmortalitatis accepit. quos Iupiter caelo intulit sideribusque. geminos nominauit. qui salutares sunt appellati. alii uolunt Zethum et Amphionem esse. ideo alter citharam habet. quorum prior habet stellas VIIII. alter eorum propus appellatur. gemini figura*ntur stellis XVIIII*. is qui iuxta cancrum est *habet stellas* in capite unam claram, in singulis umeris singulas claras in dextro cubito I, *in eadem manu unam,* in singulis genibus singulas, in pedibus singulis *singulas*. fiunt priores nouem. alter in capite I, in mammis singulas, *in* sinistro cubito II, in manu ultima I, *in* sinistro genu I, in pedibus singulas. sinistro pede distans ultimo I quae uocatur πρόπους. fiunt X. duodecim inter signa haec sunt, sed in medio circulo aequinoctiali tropici hiemalis, qui notius appellatur, sita sunt. Nigidius deos Samothracas *dicit*, quorum argumentum nefas sit enuntiare praeter eos qui myste-

1 *praecedunt Germ. u. 147 sq.* || 2 *Cat. X Hyg. P. A. II 22 III 21* || Hi *i. e. gemini* || Hec (i supra) *P* || dicuntur *corr. ex* dicitur *A* || castur castor *A* || 3 excidisse *A* || 4 atanienses *P* || alteram *AP* || alternam *ε* || inmortatis *A* || 5 accipit *A* || iuppiter *P* || syderib.q. *P* || 6 zephum *AP* || 7 cytharam *A* || chitaram *P* || 8 cum *AP corr. ε* || tripus *AP* || propus *Schaubachii ms. Lipsiens.* || tropos *legebatur in Vlitianis codicibus quatuor Hygini* || tropus *infra in Vrbinate* || 9 gemini figura *AP* || g. figurantur stellis XVIIII *scripsi cf. progr. Posn. p. 4* || quiuxta (i supra) *P* || 10 habet stellas *addidi* || una clara *A* || singulos umeros *A* || singulis humeris *P* || 11 in eadem manu unam *addidi ex Vrb. et Strozziano* || 12 genibus singula *A* || singulas *addidi* || 13 in *addidi* || 14 in *addidi* || genum *P* || 16 nponoyc *A* || ΠΡΟΠΟΙC *P* || duodecim autem signa *A* || duodecem signa *P* || duodecim inter signa *scripsi cf. Herm. I 456* || 17 hiemalis quae *A* || hiemalisq. *P* || notia *AP* || qui notius *scripsi* || 18 nidius *AP* || dicit *addidi ex Strozziano* || samotrhacas *P* || 19 aenumerare *AP* || enunciare *Wölfflin. Ampel. p. IV* || pr&ereos *P* || ministeriis *AP* || mysteriis *Cauchius apud Schaubach. ms. Lips.* ||

riis praesunt. item dicit Castorem et Pollucem Tyndaridas geminorum honore decoratos, quod hi principes dicantur mare tutum *a* praedonibus maleficiisque pacatum reddidisse. et quo in tempore nauigauerint cum Iasone atque Hercule ad pellem inauratam auferendam multis laboribus tempestatibusque conflictati, periculorum atque animarum experti, inpendio potius quam libentius nauigantes laboribus liberare studuerunt [auxilium ferre precantibus instituerunt]. itaque cum ab Ioue sunt elati petiuerunt a patre sibi liceret in eo caelo constitui, unde mortalibus auxiliantes prospicere possent. quas ob res uenia data inmortali memoria locoque constituit *ut* plerisque mortalibus [auxiliantes] gratiam conspectus exhibeant. sunt qui dicunt Herculem *et* Theseum esse qui geminorum memoriam publicam possident ideo, quod duo maxime dicuntur artissimi sodalitate parique industria atque egregia uirtute decorati sapientiaque ceteris mortalibus praestantes. namque Hercules duodecim athlis perfectis, quae ab Eurystheo sunt ei imperata, propter Iunonis Iouisque certationem mortalibus memoriam contentionis admi-

1 presěnt ***P*** || Iter ***P*** || tindaridas ***P*** || 2 hii ***AP*** || 3 totum ***AP*** || a *marg. apogr. Berol.* || malificiisq. ***A*** || reddisse ***A*** || 6 animorum ***AP*** || animarum *scripsi* || nimborum *ε* || 8 praecantibus ***AP*** || p. studuerunt ***P*** || auxilium — instituerunt *deleui cf. de P. Nigidii fragm. p. 23* || 10 gratia conspectu liberantur ***A*** || 11 ueni ad ***A*** || uenit ad ***P*** || uenia data *scripsi* || 12 ut *addidit ε* || auxiliantes *deleui* || gratia conspectu ***AP*** || gratiam conspectus *scripsi* || 13 liberantur ***A*** || praebent ***P*** || exhibeant *ε* || et *addidi* || thesbium ***A*** || tesbium ***P*** || Theseum *Merkelius* || qui esse genitorum (genitorom ***A***[1] *teste Kiessling.*) memoria populum possidere ***AP*** || esse qui geminorum memoriam publicam possident *scripsi cf. prog. Posn. p. 4* || Theseumque esse geminos. eorum memoriam hunc locum possidere *ε* || 14 hi quod ***A*** || id quod ***P*** || 15 maximeį ***P*** || 16 egregria ***P*** || decoratisa piaq. ***A*** || decoratisa pia quę ***P*** || decorati sapientiaque *ε* || immortalib. restantes ***A*** || inmortalib. restantibus ***P*** || mortalibus praestantes *ε* || 17 atlis ***AP*** || perfectisq. ab ***P*** || 18 eurysteo ***A*** || euristeo ***P*** || ei *om.* ***P*** || 19 mortali memoria contentionis animantibus & putandę (putandçę ***P***) causa ***AP*** || mortalibus gloriam (memoriam *ego*) contentionis admirantibus [et] partem ea

rantibus [et] partem ea de causa partem ceteris hominibus auxiliandi gratia egregios memorandosque labores perpessus eximia nobilitate praeter ceteros est peruulgatus. eorumque alter est Iouis alter Neptuni filius, quorum non abest propinquitas.

Cancer astris positus esse dicitur beneficio Iunonis, quod, cum Hercules cum hydra ad fontem Laernium depugnaret, hic cancer Herculis pedem morsu deprehendit, ut Panyasis auctor dicit, quem iratus Hercules calcatum contribulauit. beneficioque Iunonis magnis honoribus decoratus XII signorum numero adnumeratur. sunt in hoc signo in eius testa aliae stellae, quas asinos appellant. Graeci enim ὄνους dicunt. quos Liber astris intulit. quod cum ab Iunone insania obiecta fugeret ad occasus, *ut in* Dodonaei Iouis templo responsa peteret, ut Filiscus refert, magnis imbribus cum grandine ortis istac, qua transiturus erat inundata, detinuerunt iter eius asini ex contrario transeuntis per aquas. ex his uno insidens et ipse transuectus esse sine periculo insaniaque liberatus dicitur. uno itaque ex his fecisse, ut uoce humana loqueretur. alterum †laboreauit. qui cum sensum accepisset [cum] paucum tempus, cum Priapo de mem-

de causa *Marquardtius* || immortali memoria contentionis aeternatus, purgandae *** causa atque ceteris *ε* || 2 auxiliandę *AP* || perpessos *A* || 3 pretar *P* || 4 Iouis *om.* *P* || 6 *Cat. XI Hyg. P. A. II 23 III 22* || 7 ydra *AP* || 9 paniasis *AP* || *cf. Tschirner. fragm. p. 44 Meinek. anal. Alexandr. p. 369* || 10 magibus *A* || 12 texto *A* || textu *P* || testa *scripsi* || stelle *A* || greci *AP* || 13 ONOIC *P* || 14 ut *ultro* in *ex Vrbin. addidit ε* || dodonai *A* || dedonaeiūs *P* || 15 magnus imber cum grandine ortus est cumque *ε* || 16 ortus esteaquae *A* || ortus esteaque *P* || ortis istac qua *scripsi* || innudata detinerent inter eius asini (aseni *A teste Kiessling.*) *AP* || cum istac qua transiturus erat inundata detinerent, interueniunt asini *conieceram* || detinnerunt iter eius asini *ε* || 17 transientes *A* || 18 is *A* || est *AP* || esse *ε* || 19 is *A* || 20 alterum procreauit *Schaubach. quod non intellego* [alterum] cetera uita *ε* || 21 accepisse *A* || cum *deleuit ε* ||

bro naturali contendere coepit. Priapus conpressum asinum occidere uoluit. quem Iouis beneficio subtractum et pro eo alterum subpositum occisumque. ambosque *Iouis* inmortali honore donatos astris intulit. est autem eis adpositum et praesepium. est et altera origo quae infertur aliis. cum aduersus gigantas di bellum gererent, Liber et Vulcanus et satyri asinis sedentes profecti ad pugnam. quod genus inuisum gigantibus. magnam uocem cum audirent, territi gigantes hac uoce fugerunt. ob quod sunt astris inlati et in signo notabilis cancri positi, cuius cursus ad occasum tendit. cancer habet stellas in pectore ɪɪ claras, hi sunt asini — praesepium autem ut nubes iuxta paret — *in* dextris pedibus singulas. fiunt ɪɪɪɪ obscurae. in sinistris †priores ɪɪ clarae, in altero ɪɪ, in tertio ɪ, in *quarto* extremo *unam*, in ore ɪ. in dextro cornu ɪɪɪ similes non magnae, in sinistro ɪɪ. fiunt xᴠɪɪ. ex quibus super testam cancri sunt duae clarae quae ὄνοι appellantur. quod autem nubium circa eum uidetur praesepium dicitur. asini autem stellas habent quattuor, duas claras, duas obscuras. reliquae fiunt duodecim.

Qua media]

Hic notabilis et maximus inter signis est *positus* Iouis beneficio, quod uirtute praeter ceteras bestias praecellat. aliis placet, quod primus Herculis labor esset, memoriae

1 Pi^r^apus *P* || conprehensum *P* || 2 benefitio *P* || suo tractum *AP* || subtractum *scripsi* || surreptum *ε* || 3 Iouis *addidi* || 4 eius *A* || 5 presepium *AP* || 6 gigantas *corr. ex* gigantes *P* || 9 auoce *A* || fugierunt *AP* || 12 presepium *AP* || in *addidi* || 13 priores *AP suspicor* in sinistro primo pede *cf. Hygin. P. A. III 22* || 14 quarto *addidi ex Cat. XI, 17* ὁμοίως ἐπ' ἄκρας αὐτοῦ τετάρτου || extremo minore ɪ *AP* || extremo unam, in ore ɪ *scripsi cf. Cat. XI, 16 Hygin. l. l.* in ore unam || 15 ɴon *AP* || magne *P* || 16 textum *AP* || testam *scripsi* || 17 clarae *om. P* || ONO·I· *A* || onoi *P* || 18 presepium *P* || 21 *praecedunt Germ. u. 147—156 cf. not. ad Germ. Phaen. u. 147* || 22 intersignis *AP* || positus *addidi cf. p. 60, 6* || 23 preter *P* || cellei *AP* || praecellat *Vrbinas* || 24 labores sed *AP* || labor esset *ε* ||

honorificae traditum, ut *ait* Periandrus Rhodius. Nigidius refert, hunc leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis ad Herculis exitium demissumque caelo a Iunone in terram Arcadiam in regionem Nemeae. in qua speluncam esse, ubi hic leo uictus memoratur quae Amphidymon nomine fuerit. Hercules iussu Eurysthei interfecit *eum* cum Molorcho hospite suo, cuius clauam [quam] uiribus tributam *tum* principio est adeptus eaque leonem interfecit. itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto in reliquo tempore uti instituit et apud omnes mortales gratus ob uirtutem haberi coeptus est. Iunoni porro magis in odio peruenerat. qua propter leonem caelesti memoria dignari uoluntate Iunonis arbitrantur. plerique Nemeae gymnicos ludos ab hoc arbitrantur leone institutos. hic totus figuratur. leo habet stellas in capite tres, in collo II, in pectore I, in spina III, in cauda media I, in ultima cauda claram I, sub pectore II, *in* prioribus pedibus claram I, sub uentre claram I, in medio uentre claram I, in ischio I, in posteriore genu I, in propode claram I, summa XVIIII. uidentur aliae iuxta caudam eius stellae obscurae VII, quae uocantur crines Berenices *Εὐεργέτιδος*. dicuntur et earum uirginum, quae Lesbo perierunt.

1 honorifice *AP* || ait *addidi* || Periandrus *AP* || *Πείσανδρος* (*πίνδαρος duo codd.*) ὁ *Ῥόδιος Cat.* || Pisandrus *Hygin.* || nigius *P* || 3 dimissumq. *AP* || 4 archadiā *AP* || Achaia *Pareus* || Argolicam *Merkel. l. l. p. LXXXVII Arcadiae adnumerat Nemeam Plin. n. h. IV 20* || 5 quia mihidymon (mon *ex* num *corr. P*) *AP* || Amphidymon *Curtius Pelop. II 587* || Bembimon *Grotius* || Triton *Pareus* || Didymos *Muncker. etiam plura attuli Nigid. frg. p. 25* || 6 hercule *AP* || euristhei *AP* || eum *addidi* || molocho *AP* || molo^r^cho *Strozzianus* || 7 quam *deleui* || tum *ex Ampelio II F. Bücheler. nou. mus. Rhen. XIII 183* || 9 ut *A* || 11 quam propter *AP* || 12 caelestia *P* || donari *P* || 13 cy.ⁿnicos *A* || cynnicos *P* || gymnicos *Vrbinas* || 14 institutus *A nisi forte ex Strozziano scribendum* institutum || 16 clara *AP* || in *addidi* || 17 clara *AP* || clara *AP* || 18 Inschium *A* || Inschiū *P* || in ischio *scripsi ex Cat. XII ἐπὶ τοῦ ἰσχίου* || ꝓpodam *AP* || propode *scripsi* || *ἐπὶ ποδὸς ἄκρου ε* || 20 eẏepte naoc *A* || EẎEPSENAOC *P* || *Εὐεργέτιδος Cat.* || 21 iesbo *AP* ||

Est etiam aurigae]

Hic Erichthonius dicitur qui primus equos quattuor iunxit, quem Iouis miratus similitudinem Solis quadrigis fecisse et quod prius Panathenaea constituisset astris receptum memoriae tradidit habitu agitatoris. de huius initio deinde *Euripides* refert Vulcanum Mineruam dilexisse et quae secuntur dum Erichthonius nasceretur. in hoc signo et **capra** est quae Iouem nutriuit itemque **haedi** eius filii. at Musaeus refert, datum Iouem infantem nutriendum Themidi. et Amaltheae Themis [amalthea] eum tradidit. haec fuit domina caprae, quae ex ea Iouem nutriuit. esse autem hanc capellam Solis filiam, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam timerent rogarentque matrem Terram, ut eam abderet. Terra autem in antro clausam Amaltheae tradidit custodiendam ibique Iouem infantem cum cura Amaltheam educasse. qui cum esset iuuenis et contra Titanas inermis uellet pugnare, eius pellem dicitur arreptam pro scuto usum ea, quod semper Titanis agitata timori fuerit et quod dicebatur media pelle Gorgoneum capud habere. eo tutus tegimento alia caprae terga alia pelle tecta resti-

1 *praecedunt Germ. u. 157—173* || 2 *Cat. XIII Hyg. P. A. II 13 III 12* || erictonius *A* || ericthonius *P* || ęquos IIII *P* || 3 funxit *A* || Hesiodus miratum ε || quadrii A^1 *teste Kiessling.* || prius *AP corr.* ε || 4 pannathenea constituisset *A* || pannatheneaconstituisset (eac *ut uidetur ex* aa *corr.*) *P* || 5 tradit *AP* || tradidit *scripsi* || habitum *P* || initia *AP correxit* ε || 6 Euripides *addidi ex Cat.* || *de Euripide cf. Nauck. trag. gr. fr. p. 517* || 7 đueri^{t}chonius *A* || dum ericthonius *P* || 8 fili *A* || ut *AP* || at *scripsi* || museus *AP* || 9 datur iouem (*supra iterum* datur *scrips.* A^2) *A* || Datur iouem *P* || dat Rhea ε || nutriend$\overset{v}{\underset{u}{e}}$m (v *et* u P^2) *P* || 10 amalthea *deleuit* ε || cum *A* || 13 terrae ut in *A* || 14 amatheae *AP* || 15 cum cura ematheae *B* || cum curemathęę *P* || Curetes et Corybantes *Merkel.* || cum Amaltheam ε || cum cura Amaltheae *scripsi cf. Philol. XIII 662* || 17 acceptam *A* || acceptā *corr. ex* accepto *P* || arreptam ε || 18 titana sagittator *A* || titanas agitator *P* || Titanis agitata *scripsi* || 19 quodicebatur *A* || quo dicebatur *P* || quod *scripsi* || media parte *P* || 20 aliusq. *A* || alique *P* || illius ε || alia *scripsi cf. Herm. I 457* || alii *P* ||

tuit. uita et inmortalitate donauit caelique astris intulit. etiam aegiochus appellatur. alii dicunt agitatorem Myrtilum, Mercurii filium, Oenomai aurigam, a patre astris inlatum. habet stellas viii. ex eis quae capra dicitur stella i. in sinistro genu eius clara. qui haedi dicuntur in sinistra manu eius sitae stellae sunt duae. agitator stellas habet v, capra i, haedi ii. fiunt stellae viii. habet stellas in capite i, in singulis umeris singulas. sinister clarior qui appellatur capra. in singulis genibus singulas. in manu ultima ii. item in sinistra duae. hi uocantur haedi. summa viiii.

Aurigae pedibus]

Hunc Iuppiter Neptuno fratri per gratiam dicitur abduxisse. qui figuram tauri, sensum humanum haberet. quem Iouis Sidonem misit, ut Europam Agenoris filiam ad se portaret. is per pelagus Sidoniam uenit ibique Europam inter aequales suas ludentem in templo Aesculapi conspexit eamque repentino abreptu in dorso conlocatam suo deuexit ad Iouem in insulam Cretam. ob hanc igitur causam Iuppiter sideribus taurum dignatus est inmortalique memoria adfecit. haec Nigidius. Eratosthenes dicit bouem esse quae fuit *Io*, cuius priores partes parent, reliquum corpus non adparet. spectat autem orientem ob id ab Ioue honorata.

1 uitae etiam mortalitate ***AP*** || uita et inmortalitate ***scripsi*** || caeloque ***AP*** || caelique ***scripsi*** || caeloque et *ε* || 2 & eius ***A*** || aiochus ***AP*** || apallaturii dicunt ***A*** || apallatari idnt ***P*** || appellatur. alii dicunt ***scripsi*** || appellatur id notat agitatorem (*lac. sign.*) *ε* || 3 cenomai ***AP*** || 4 quae *om.* ***P*** || 5 quiedi ***P*** || dicitur ***A*** || 6 sita ***AP*** || 7 Edi ***P*** || 8 humeris ***P*** || 9 caprae ***AP*** || singulas manultima ***A*** || Iter ***P*** || 11 *praecedunt Germ. u. 174—183* || 12 *Cat. XIV Hyg. P. A. II 21 III 20* || Hunc *i. e. taurum* || frater ***AP*** || obduxisse ***AP*** || abduxisse ***scripsi*** || 14 sydonem ***P*** || 15 sidoneam ***A*** || sydoniam ***P*** || 16 suos ***P*** || ascolapi ***P*** || 17 suo *om.* ***P*** || 19 syderibus ***P*** || 20 Hec ***P*** || eratastenes ***P*** || Ionem esse quae fugit *ε* || 21 Io *addidi ex Cat. XII ἕτεροι δέ φασι βοῦν εἶναι τῆς Ἰοῦς μίμημα* || cum ***P*** || priore parentes ***A*** || relicum ***P*** || apparet ***P*** ||

in signo autem tauri frons cum facie Hyades uocantur. quas Ferecydes Athenaeus nutrices Liberi dicit, septem quod et stellae sunt. quae Dodonides nymphae uocantur. quarum nomina Phaesula et Ambrosia Coronis Eudora Polyxo Phaeo Thyene. quae cum a Lycurgo captiuitatem timentes fugerunt Thebas, subito, ne ab Iunone aliquid paterentur, Iouis caelo inlatas sideribus honorauit. Hyadas appellauit, quod nascente Libero eas inuenerit. temporis signum posuit, quod sint pluuiales — ὕειν enim pluere est — et earum ortus imbres concitet. Musaeus ita refert: Hya ex Oceano procreauit filias duodecim. ex quibus quinque stellis figuratas Hyadas, septem autem Pliades. his unus fuit frater Hyas, quem omnes sorores dilexere. quem in uenatu alii ab leone, alii ab apro interfectum dicunt. quae flentes eum obierunt, Pliades nuncupatas, alias Hyades. alii contra sentientes dicunt, quod hoc signo largi imbres fundantur, quod ὕειν pluere dicatur, Hyades appellatas. alii ob eandem causam quae supra est, uelut quidam septentriones [id est] arc-

1 signū autem tauri. fros *A* || signū autem tauri fons (r *supra*) *P* || in signo *Vrbinas* || quam faciem *AP* || cum facie *scripsi* || hiades *P* || 2 fericides *P* || atheneus *AP* || *de Pherecyde cf. Sturz frg. p. 188* || dicit septem . quot *ε* || 3 que *P* || dedonides *P* || nymphe *P* || 4 phaesulaetambrosia *A* || p̃sula & ambrosia *P* || cotoni seudora *AP* || polyxophriothenis *A* || pholixo / phriotenis *P* || *cf. Hygin. P. A. II 21: Ambrosia Eudora Phesyle Coronis Polyxo Phaeo Thyene* || 5 lycurco *A* || ligurgo *P* || captiuitate *A* || fugerent *P* || 6 subine *A* || 7 in latus *A* || syderibus *P* || hiades *P* || *cf. schol. Arat. Bekk. 67, 7 ἡ δὲ παρωνομία ἐστίν, ὅτι τὸν Διόνυσον ἀνεθρέψαντο· Ὕης δὲ ὁ Διόνυσος. Phauorin. s. u. ταῦρος Eudoc. p. 407 οἱ δέ φασι καὶ ὅτι Ὑάδες Βάκχαι, τιθῆναι τοῦ Διονύσου, καὶ τὸν Διόνυσον Ὑίν φασιν ἀπὸ τούτων τινές* || 8 eas in uerni temporis signum posuit *ε* || 9 yEIN *A* || yeiN (y *ex* u *corr.*) *P* || eorum *AP* || earum *Strozzian.* || ortus in umbris *A* || concitat *P* || *cf. Hygin. f. 192* || 10 ex ista refert *A* || thia ex *A* || hęctibi *P* || Hya *scripsi ex Strozziano* || Aethra *Muncker.* || haec Thia *ε* || 11 hiadas *P* || 12 hias *P* || 14 eum flentes *P* || 15 NUNÇCUPATAS *P* || alii *P* || 16 ẏein *A* || ẏEIN *P* || *cf. Tullius Tiro ap. Gell. XIII 9* || 17 dicantur *AP* || dicatur *ε* || hiadas *P* || alias *AP* || alii *ε* || 18 id est *deleui cf. progr. Posn. p. 5* ||

ton aut amaxam dicunt, ursa maior ab aliis, quod graeca lingua arctos *siue* amaxa dicatur. Myrtilus autem Hyades quinque filias Cadmi esse dicit. habet stellas taurus *in* capite quinque, quae Hyades appellantur. reliquae XIII, ab abscissioneque tauri usque ad rachin uocantur Pliades. sunt per stellas septem, quas dicunt Atlantis filias esse septem. ex quibus VI clarae sunt, una obscura; quod sex cum deis concubuerunt ex quibus III cum Ioue. ex Electra Dardanum natum, Maia Mercurium, Taygete Lacedaemona. cum Neptuno duas. Alcyone, ex †quis Hyrieus, Celaeno, e qua Lycus. cum Marte Sterope, ex *qua* Oenomaus. Merope cum Sisypho. magnam apud homines dignitatem habent, quod omnibus horis significant. taurus *non totus* figuratur. *habet* stellas in †fronte utriusque partis. clarior sinistrae id est in cornibus. in oculis singulas, in naso I. hae stellae V Hyades appellantur. in sinistro †cornu I, in dextro I, in ungula III, in collo II, in dorso III. ultima clarior. sub uentre I, in pectore I clara. fiunt †XV. *ab* abscissione

1 uersa minus ***AP*** || ursa maior *scripsi* || 2 siue *addidi* || amata ***AP*** || amaxa *scripsi* || Myrrtilus ***P*** || hades ***A*** || 3 ⁎cadmi ***P*** || capud eius ***A*** || caput ei ***P*** || 4 in capite *scripsi ex Strozz.* || reliquas ***AP*** || reliquae *scripsi* || 5 abscisioneq. ***P*** || tauriusq. ***P*** || brachin ***AP*** || rachin *scripsi, uide p. 77, 1* 'quod uocatur rachis' || brachia *ε* || 6 anlantis ***A*** || atlindis ***P*** || esse[se]ptē ***A*** || 8 eis ***AP*** || deis *m. apogr. Berol.* || eletra ***A*** || eieta ***P*** || dardanum (d *ex* t *corr.*) ***A*** || 9 nata mercurium ***AP*** || taygetem ***A*** || tyagetem ***P*** || lacędemona ***P*** || 10 alcione ***P*** || hereus ***AP*** *corr. ε* || celaenoe quaticus ***A*** || cęleoneque &y/cus ***P*** || 11 cum artes terope ***AP*** || Asterope *ε index* || qua *addidit ε* || 12 sisyptona ***A*** || sysiptone ***P*** || cum Glauco ex qua Sisypho *ε at cf. Hygin. P. A. II 21 p. 471 Stau. Meropen autem Sisypho nuptam Glaucum genuisse* || 13 oris ***A*** || honoribus *ε at cf. Cat. XXIII 24 μεγίστην δ' ἔχουσι δόξαν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐπισημαίνουσαι καθ' ὥραν* || non totus *addidi cf. progr. Posn. p. 5* || 14 habet *addidi* || utpriusq. partisolarior ***A*** || in frontis utraque parte id est in cornibus singulas . clarior sinistrae. *suspicor* || 16 hiades ***P*** || in sinistro genu *ε ex Cat.* || in singulis genibus singulas *Strozz. Vrb.* || 17 do[r]sso ***A*** || dorso *om.* ***P*** || 18 ab *addidi* ab scissione *ε* ||

tauri ad id, quod uocatur **rachis**, septem stellae, quas Atlantides appellant. quae non uidentur simul nisi sex: septima obscura.

Iasides etiam]

Hic in ordine quarto loco situs, quem septentrionalis circulus occupat a pedibus usque ad pectus. reliquus medius est inter *arctici* et aestiui tropici circulum. ut Euripides dicit, hic Aethiopum rex pater Andromedae, cuius filia obiecta ceto a Perseo seruata eiusque causa et ipse pater sit astris inlatus beneficio Mineruae. **Cepheus** habet stellas in capite claras duas, in dextera manu claram I, in cubito obscuram I, in sinistra manu claram unam, in sinistro umero unam, in cinctu tres obliquas, in dextra coxa II, in sinistro genu duas, in pede ultimo I, supra pedem alias tres. fiunt XVII. hae autem in septentrionali climate positae sunt.

Qua latus ad flexum]

Hanc refert Sofocles praeposuisse formam suam Nereidibus, ob quod ira Neptuni ceto inmisso uastabatur eorum terra. expostulatamque Andromedam et ceto propositam.

1 uocantur *AP corr. ε* || adlantides *A* || 2 nisi si ex septima *A* || nisi ex^{s}eptima *P corr. ε cf. Cat. XXIII 17* οὐχ ὁρῶνται δὲ αἱ ἑπτά, ἀλλ' αἱ ἕξ || 4 *praecedunt Germ. u. 184—191* || *Cat. XV Hyg. P. A. II 9 III 8* || Hic *i. e. Cepheus* || *Schaubach. ad Cat. XV: quartum sidus est eorum, quae circa polum conspiciuntur, reliqua enim ursae et draco* || 6 occucupata pedibus *A* || 7 arctici *addidi ex Cat. cf. Herm. I 458* || aestiui &tropici *P* || ute^{pi}rides *P* || 8 &^{h}io pum *P* || obiect *A* || 9 sit pater ^{v}sit *P* || beficio *A* || 10 Cepheus *hic posui* || 11 dextera cepheus *A* || dextera'' cepheus' *P* || manum (*altera* m *in ras.*) *P* || 12 in *om. A* || sinistro *P* || humero *P* || 13 cinctum *A* || cincto (o *in ras. ex* um *corr.*) *P* || 14 duo *corr. ex* duas *A fortasse ex graeca scriptione* δύο *ortum* || supra pedem alitis *ε* || 15 haec *P* || posita *P* || hae-sunt *delenda censet ε* || 16 *praecedunt Germ. u. 192—200* || 17 *Cat. XVI Hyg. P. A. II 10 III 9* || hanc *i. e. Cassiepiam* || sosocles *P* || *Cat. XVI* Σοφοκλῆς ὁ τῆς τραγῳδίας ποιητὴς ἐν Ἀνδρομέδᾳ *cf. Nauck. tragic. gr. fr. p. 124* || flammam *P* || 18 inmiss^{o}a *P* || 19 expostolatamq. *AP* || p^{c}&o *P* || prepositam *P* ||

ob quam rem longe habitus eorum diuersus est. id autem est Cassiepia in sella anaclito sedens. habet in capite stellam claram I, in singulis umeris singulas claras, in dextra mamilla claram I, †in dextro umero ad manum claram I magnam et clarae in sinistro femore II in genu claram I in basem sellae, in qua sedet, in utrisque angulis claras singulas. summa XIIII.

Nec procul Andromedae]

Haec quoque in sideribus recepta dicitur beneficio Mineruae, ut labor Persei aeternus pareret, manibus eius passis quem ad modum ceto fuit proposita. quae cum a Perseo esset liberata neque patri neque matri uoluit commorari, sed continuo cum Perseo Argis est profecta. ita autem Euripides profert. habet stellas in capite [stellam] splendidam unam, in umeris singulis *singulas*, in dextro cubito I, in manu claram I, in sinistro cubito unam claram, in brachio †unam, in cinctu tres, supra zonam quattuor, in genibus singulis claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro unam. summa XX.

Andromedae radiat]

Hic dimidius est in priore parte parens usque ad umbilicum. Aratus dicit eum super †geniculatorem situm. hunc

1 deuersus *A* || id est autem *P* || 2 casi^e^pia *P* || anadito *P* || 3 humeris *P* || in dextro — basem *ita ex Strozzino Vrbinate Hygino restituendum censeo*: in dextro cubito I, in dextra manu claram et magnam I, in sinistra manu claram I, in umbilico I, in sinistro femore II, in genu claram I, in pede dextro *I* in basi || 6 stellae *AP* || sellae *Vrbin.* || utriusq. *P* || 8 *praecedunt Germ. u. 201—206 AP* || 9 *Cat. XVII Hyg. P. A. II 11 III 10* || Haec *i. e. Andromeda* || syderibus *P* || 11 ruit *A* || fuit (f *ex* r *corr*) *P* || 13 itautem *A* || Ita ut *P* || 14 proferet *A* || stellam *deleui* || 15 singulas *addidit ε* || I *om. P* || 17 unam *AP* || in eodem (*i. e. dextro*) brachio claras II *Strozz. et Vrbin.* || supra — quattuor *om. P* || 20 *praecedunt Germ. u. 208 med.—223 AP* || 21 *Cat. XXIII Hyg. P. A. II 18 III 17* || 22 dicitur *AP* || dicit eum *scripsi* || geniculatorem *AP* || super Helicona fontem *suspicor ex Cat. XXIII 9 Ἄρατος μὲν οὖν φησι τὸν ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος εἶναι et ex Arati uetere interprete latino*: **aratus**

dicit, qui Hippocrenem fecit. alii hunc Pegasum dicunt ad astra euolasse, posteaquam Belorofonten a se excusserit. Euripides Melanippen Chironis filiam esse astris inlatam [cum esset interfecta in Pelio monte eamque naturalem speciem conseruasse]. namque ab Aeolo [cum] conpressa grauida profugit ob pudorem Pelio monte. quam cum pater requireret, ne ei se offerret aduenienti, deorum misericordia uersa in equum puerum genuit. quam ob eius patrisque pietatem Diana astris intulit, unde Centauro non appareat. Chiron autem dicitur is esse. ideoque auersa caeli parte ab eo positam filiae effigiem, ut non agnosceretur. habet stellas in facie claras duas, in capite I, in coxa I, ad singulas auris singulas claras, in collo IIII. proximo capiti claram I in armo I, in pectore I, in umbilico ultimam claram I, in genibus prioribus duobus II, in ungulis singulis *singulas*. fiunt summa XVIII.

Orbe suo spatia]

Hunc putant quidam esse qui Phrixum et Hellen Colchos

quoque ait super heliconem esse crinem (*i. e.* κρήνην) || usque ad umbilicum [dicitur] super geniculatorem situm. Aratus hunc *ε* || 1 hipocrenem *P* || nunc *A* || pegasium *A* || 2 uolasse *P* || beloro fonte nase *A* || belero fontem a se *P* || Bellerophontem *ε* || excu^{s}erit *P* || 3 euripidem melanipen *A* || euripidem menalii ⁊appen *P* || 4 cum esset *bis P* || cum esset — conseruasse *deleuit ε* || 5 nam cum qui *AP* || namque *scripsi* || namque cum *ε* || eo⁊ locum conpressa *A* || eolo cum cumpressa *P* || cum *deleui* || 7 ne ei se offeret *add.* A^2 || misericordiaduersa *A* || 8 equom (*corr. in* equam *teste Kiesslingio*) *A* || ob *om. P* || 9 pietate *AP correxi* || ad astris *A* || NOMEN appareat *AP* || non appareat *scripsi cf. Cat. XVIII 20* ὅθεν τῷ Κενταύρῳ οὐχ ὁρατή ἐστι || 10 aduersa *AP* || auersa *scripsi cf. progr. Posn. p. 5* || caeli parte caeli *A* || 13 aures *P* || clara *A* || claram *P* || claram I *scripsi* || claram unam *ε* || 14 ultima clara *A* || 15 posterioribus *AP* || prioribus *scripsi* || II *addidi* || singulas *ε* || ungulis in singulis (ungulis .. in singulis *teste Kiessl.*) *A* || singulas *addidit ε* || 17 *praecedunt Germ. u. 225—233* || 18 *Cat. XIX Hyg. P. A. II 20 III 19* || Hunc *i. e. arietem* || phrysum *A* || phri^{x}sum *P* || hellencolo⁊hosportam *A* || ellen cole^{cos} ⁊hos por-

portauit [pertulit]. Nebula eum his dedit aureo uellere cata Hesiodum qui eos perferret. deinde iungit decidisse Hellen. a qua Hellespontum dictum. quam Neptunum compressisse, ex qua filios genuerit. Phrixum autem perlatum Colchos [eius] arietem immolasse pellemque eius auream Ioui sacrasse. ideo eum *non* parere ait Ferecydes, quod deposito uellere aureo in caelum sit receptus. habet stellas XVIII. capud autem eius ad taurum uersum spectat. Nigidius hunc arietem dicit ducem et principium esse signorum, inmortali autem memoria dignatum, quod cum Liber exercitum in Africam duceret aquarum inopia deminuebatur eius multitudo. post deinde aliquot dies *aries* casu repentino apparuit Liberumque et exercitum dux ad aquam diuinitus perduxit. ab hoc facto Liber eum arietem Iouem Hammonem appellauit eique fanum eo loco, quo reperta est aqua, magnificum aedificauit [memorauitque] eumque [locum] inmortali nobilitauit honore. id fanum ab Alexandria iter dierum nouem harenosum est. serpentium est multitudo. quod ab harena Hammon eat nominatum. igitur propterea aries dux aquae inmortalis nobilitatus est *et* caeli sidera

tam *P* || 1 portauit [pertulit] *F. Bücheler. nou. mus. Rhen. XIII 184 nisi forte scholiasta ut olim ego putaui unum Phrixum respiciens neglegenter dixit* portans pertulit *i. e. tulit per terram et mare et pertulit cf. Senec. de benef. III 37* || nebulae isdedit (u above e) *A* || nebulẹis dedit *P* || Nebula eum his *ε* || cathẹsiodum *P* || 3 a *om. P* || helles pontum *P* || nessum comyressum *AP* || Neptunum compressisse *scripsi* || 4 Phrisum *P* || colchus *A* || 5 eius *deleui* || arietis *P* || sacras sed ideo *A* || 6 non *addidi* || parere ut heraoides *AP* || pallere ait Eratosthenes *Büchel. ε* || non parere ait Ferecydes *scripsi ex Cat. XIX et cod. S. Germanensi* || 8 caput *P* || nigius *A* || *cf. Ampel. l. m. II 1 Hyg. fab. 133* || 10 donatum *P* || 12 aliquod *P* || aries *addidi monente Büchelero* || causa *A* || 13 dux *fortasse delendum* || diuinitus *corr. ex* diuinitatis *P* || 14 ammonem *P* || 16 memoriauitq. *A teste Kiessling.* || memorauitque *et* locum *deleui cum Büchelero* || 17 abē xandrea *A* || 19 arena ḥammon *P* || 20 atq. *AP* || aquae *scripsi ex Strozziano* || a Ioue *Bücheler.* || inmortali honore *idem* || et *addidi* || sydẹra *P* ||

consecutus. cetera ut superius scripta sunt refert. aries stellas habet in capite I, in naribus III, in collo duas, in imo pede dextro I claram et in dorso quattuor, in cauda I in imo pede sinistro I. fiunt XIII. conuertit autem capud ad taurum. ipse autem signis adsignatur.

Est etiam propiore]

Hoc est super capud arietis situm. quod obscurum esse dicitur. †hoc ei Iuppiter signum posuit. alii dicunt Aegypti esse effigiem stellis figuratam in tribus angulis id est in trigono et Nilum inundationem facientem. habet stellas III in singulis angulis singulas.

Stridentis auras niueus]

Hi sunt maioris piscis eggoni, cuius originem suo loco dicemus. horum autem piscium singuli in diuersis locis siti sunt immutantes. quorum alter borius appellatur, alter notius. habent inter se alligamentum continens usque ad priores pedes arietis. borius piscis habet stellas XII, notius XV. linea autem qua continentur in partem borii stellas habet III, in notii III, ad occidentem III. fiunt stellae XXXVI. Nigidius hos dicit pisces in Eufrate flumine ingentis magnitudinis ouum inuenisse, uoluentis eiecisse in terram atque ita columbam insedisse et post aliquot dies

3 claram — sinistro *in ima pagina addidit A*[2] || 4 XVI *P* || caput *P* || 5 adsequitur *AP correxi* || 6 *praecedunt Germ. u. 234—242 AP* || 7 *Cat. XX Hygin. P. A. II 19 III 18* || Hoc *i. e. deltoton* || caput *P* || 8 *aliquid excidisse uidetur cf. Cat. XX λέγεται δὲ ἐκεῖνον ἀμαυρότερον εἶναι, εὔσημον δὲ τὸ γράμμα ἐπ' αὐτοῦ κεῖσθαι ἀπὸ Διὸς τὸ πρῶτον στοιχεῖον Ἑρμοῦ θέντος lacunae* || *signum fecit ε* || 9 aegyptii *AP* || 11 singulis singulis singulas *P* || 12 *praecedunt Germ. u 243—247* || 13 *Cat. XXI Hygin. P. A. II 30 III 29* || Hi *i. e. pisces* || hii *A* (*teste Kiessl.*) || maiores pisces *AP corr. ε* || ἔκγονοι *ε* || 14 dicimus *A* || 15 inmutantes *P* || situm inmutantes *ε* || boreus *P* || 16 nocius *P* || continentē *AP correxi, quamquam me non fugit quod adnotauit Haasius ad Gregor. Turon. de cursu stell. p. 30, 15* || 17 prioris *corr. ex* priores *A* || boreus *P* || Boreus *P* || 19 borei stell III *P* || 20 XXVI *P* || Nigidius *cf. Ampel. II 12* || 21 uoluentes *P* || 22 columba *A* || aliquod *P* ||

exclusisse deam Syriam. quae benignissima maximeque misericors multa quae ad homines pertinebant [quae ad utilitatem hominibus uterentur ea] dicitur inquisisse. quae quom Iouis saepius a Mercurio laudari [nominarique se saepius] audiret, quod in deos religiosa, in hominibus officiosa diligenter fuerit, rogata ab Ioue, quid sibi obtanti tribui postularet, illa ait, piscis, qui suam originem seruassent, ut inmortali praemio adficerentur. itaque Iuppiter in xII signis siderum splendore decorauit, unde hodieque Syri neque hos pisces edunt et columbas deorum postestate decorant.

Tantus ubique micat]

Ex Danae et imbre aureo natus Perseus. qui missus a Polydecte, rege insulae Seriphi, ad Gorgonem interficiendam. qui accepit talaria et arpen a Mercurio. per aera uectus est. Aeschylus harpen adamantinam a Volcano dicit eum accepisse. Gorgonum custodes fuerunt tres uno oculo inter se communicantes seruarent *ut* uigilias. Persea autem inter traditionem oculum intercepisse et in Tritona lacum deie-

1 quae *post* pertinebant *positum hic conlocaui* || benissima *A* || benignissimam *P* || maximaeque *A* || 2 multa *hic posui monente Büchelero* || pertinebat *AP* || quae multaque quae (quaemulta quequae *P*) ad utilitatem (*ex corr. P*) hominibus uterentur *AP* || multaque quae ad homines pertinebant [quae ad utilitatem hominibus uterentur] ea dicitur *Bücheler.* || quae — ea *seclusi* || 4 ioui *AP* || nominarique se saepius *deleui* || 5 qd' est *A* || homines *Bücheler* || 6 ob tanti *A* || optanti *P* || postulare *A* || 7 illi *A* || pisces *P* || seruarent *P* || 8 premio *AP* || 9 syderum *P* || und^{i}eeq. *P* || syrine quos *A* || sirene hos *P* || 10 dicunt *P* || 11 *praecedunt Germ. u. 251—254* || 12 *Cat. XXII Hyg. P. A. II 12 III 11* || danea *A* || daneam *P* || imbre auerronatus *A* || imbream uerronatus *P* || p sidus *P* || 13 polyteote *A* || polideote *P* || insulae seripehi *A* || insul^{s}eeripe *P* || 14 quae accepta talaria *A* || Quae acceptata liaria *P* || qui accepit talaria *scripsi* || arpena *AP* || aerem *ε* || 15 aescy^{ci}lus harnada mantina mauolcana *A* || Aescilus ardamantinam a uulcana *P* || hanc arpen *ε* || Aeschylus *cf. Nauck. fr. p. 65* || dicieum *A* || 16 custodem *P* || ferunt *AP* || fuerunt *scripsi* || inter se uno oculo *P* || 17 seruare *ε* || ut *addidi* || p se *AP* || introductionem *AP* || inter traditionem *scripsi* || 18 lacu *AP correxi* ||

cisse. qui cum Gorgones dormientes inuenisset, capud Medusae abscidit, tum pectori Mineruae imposuit. ob quod a Minerua astris inlatus. habet stellas in utrisque umeris singulas claras, in dextra manu claram unam, in manu sinistra, in qua putatur tenere capud Gorgonis, tres, in uentre unam, in dextero latere claram unam, in genu unam, in pede unam claram, in sinistro femore claram unam, in tibia duas, in sinistra manu unam, circa capud Gorgonis claras tres. summa †uiginti nouem. capud autem et arpe singulis stellis *non* notantur, per caliginem uix uidentur.

Sidera communem]

Pliades sunt per stellas septem quas dicunt Atlantis filias fuisse VII. ex quibus sex clarae sunt, I obscura. cum deis concubuerunt, ex quibus tres cum Ioue. ex Electra Dardanum *natum,* Maia Mercurium, Taygete Lacedaemona. cum Neptuno duae: Alcyone ex †quibus Hyrieus, Celaeno ex qua Lycus. cum Marte Asterope, ex qua Oenomaus. Merope cum Sisypho. magnam apud homines dignitatem habent, quod omnibus horis significant.

Tempora laeua]

Haec nono loco posita est lyra Musarum, quam initio

1 caput **P** || 2 cum **AP** || tum ε || pectore **P** || minerue **A** || inposuit **P** || 3 est inlatus **P** || in singulis humeris **P** || 4 singulas *om.* **P** || 5 caput **P** || 6 dextera **AP** || laterę **A** || 8 duas *mutat. in* duo **A** || caput **P** || 9 arpes **AP** || harpe ε || 10 non *addidit* ε || notatur **AP** || 11 *praecedunt Germ. u. 258—269* || 12 *Cat. XXIIII Hyg. P. A. II 21 III 20* || stellas *corr. ex* stellę **P** || 13 clares **A** || obscuram **A** || 14 diis **P** || concubuerint **A** || eledra **A** || 15 bardanum **A** || natum *addidi ex fabula de Hyadibus cf. p. 76, 9* || taygeten **A** || Tiageten **P** || lacedemon **AP** || Lacedaemonem ε || 16 duo **AP**ε || alchione **AP** || qua *Vrbinas* ε || ereus **A** || hereus **P** || celeno **AP** || 17 exqualicus **P** || saterope **A** || ex qua Oenomaus. Merope *om.* **A** || cenomaus **P** || 18 magna **A** || 19 omnibus **A** || hom*nibus **P** || honoribus **AP** || horis *Schaubachius ego cf. Herm. I. 458* || 20 *praecedunt Germ. u. 273—277* **AP** || 21 *Cat. XXIV Hyg. P. A II 7 III 6* || Hec **P** || non **AP** *corr. ex Cat.* ε *cf. Schaubach. ad Cat. XXIV p. 102: ἐννάτη nullum admittit sensum* ||

fecit Mercurius de extensa testudine et de Apollinis bouum cornibus intenditque chordis septem Atlantidum numero. quam postea Apollini datam alii Orpheo dicunt, Calliopes Musae filio. chordas VIIII fecit a numero Musarum. qui tantam mollitudinem eius expressit, ut ad cantum saxa arbores ferasque mulceret traheretque. qui cum ob coniugis Eurydices desiderium ad inferos descendisset *et* quae ibi essent animaduertisset, neglegentius Liberum colere coepit solemque Apollinem dixit esse †eis adsidue nocte in Pangaeo monte ascendens, ut orientem solem uideret, unde surgeret. Liber indignatus misit bacchas, ut Aeschylus scribit, quae eum membratim discerpsere. recollectis membris *Musae eum* sepelierunt in †Lesbiis montibus eiusque lyram Musaeo dederunt Iouemque rogauere, ut eius memoriam astris inferret. habet stellas in utrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in umeris singulas, in fundo unam, in dorso unam. fiunt VIII.

Aut medii fulgoris]

Hic est c y g n u s, in quem ferunt Iouem se transfigurasse et transuolitasse in terram Atticam Rhamnunta ibique conpressisse Nemesem, ut ait Cratinus tragoediarum scriptor,

1 mercurios (v suprascr.) ***P*** || extensitudine ***AP*** || extensa testudine *ε* || 2 cordis ***P*** || atlantidā ***P*** || Atlantiadum *ε* || 3 data maliior pheo ***A*** || 4 numusarum ***P*** || 5 multitudinem ***AP*** || mollitudinem *ε* || 6 trahereq. ***A*** || euripidices ***AP*** || 7 discendisset ***A*** || et *addidi* || esse ***A*** || esset ***P*** || essent ***scripsi*** || quam ibi esse *ε* || 9 dicit ***AP*** || esse⁎eis ***P*** || *post* Apollinem ***lacunae signum posuit*** *ε*, *post* esse ***suppleri uelim*** et maximum ex deis ***cf. Cat. XXIV 10*** *τὸν δὲ Ἥλιον μέγιστον τῶν θεῶν ἐνόμιζεν εἶναι* || adsiduę ***A*** || assiduę ***P*** || pangeo ***A*** || 11 bahcas ***AP*** || aeschyius ***A*** || aescilus ***P*** || ***Aeschyli Bassaridibus adtribuit Nauck. fr. trag. gr. p. 7*** || 12 discerpere ***AP*** || discerpsere ***scripsi*** || Musae eum ***addidi cf. prog. Posn. p. 6*** || 13 lezbiis ***A*** || letbiis ***mutat. in*** lezbiis ***P*** || Libethris ***suspicor ex Cat.*** || 14 rogauerunt ***P*** || 15 utraque ***AP corr.*** *ε* || 16 cornearum ***A*** || cornaearum ***P*** || cordarum ***Vrbinas*** || ị humeris (*corr. ex* mumeris) ***P*** || 18 ***praecedunt Germ. u. 281—283*** || 19 ***Cat. XXV Hyg. P. A. II 8 III 7*** || cignus ***P*** || transfigurassae ***A*** || 20 attigar hamnum tii ***AP corr.*** *ε* || compressisse ***P*** || 21 scriptoremq. ***A*** || scriptorq. ***P*** || scriptor eamque *ε* ||

eamque edidisse ouum, unde nata sit Helena. sed quoniam Iuppiter rursus in caelum in cygnum transfiguratus se receperat, ut fuit pennis tentis, simulacrum eius sideribus reliquid. habet stellam in capite claram I, in alis utrisque quinas, in corpore I, in cauda I, quae est amplissima. fiunt omnes XIII.

Oceano mersus]

Hic nomen accepisse dicitur, quod eius exortu imbres plurimi fiant. quidam uolunt Ganymedem eum esse. quem figuratum in ministerium oenochoi et quod imbris infundit suo sidere nectar dici. habet stellas aquarius XVIII, sed fusio aquae fit ex stellis XXXI, ex quibus duae clarae sunt, reliquae *obscurae*. Nigidius hydrochoea siue aquarium existimat esse Deucalionem Thessalum, qui maximo cataclysmo fertur relictus cum uxore Pyrrha. et posteaquam se et uxorem suam in terra relictos sensit orbitatemque uastitatis miseratus ab inmortalibus precari coepit, ut aut et ipsi interirent aut hominum genus restitueretur, Iuppiter responsum ei per sortem indicauit, uti lapides quos ante se repperissent post se iactarent. reuersi itaque quosquos Deuca-

1 nata *corr. ex* natus *A* || 2 cignum *P* || fuerat *P apud ε* (?) || 3 tentus *A* || utentus *P* || tentis *scripsi* || simul acrum *A* || ạ syderibus *P* || 4 habens *A* || alisq. *P* || 7 *praecedunt Germ. u. 287 sq.* || 8 *Cat. XXVI Hyg. P. A. II 29 III 28 fab. 154* || Hic *i. e. aquarius* || ex ortu *A* || 9 ganimedem *P* || 10 mistrum *A* || ministrum *P* || ministerium *scripsi* || imbres *AP* || imbris *scripsi* || 11 sydere *P* || *post* sidere *lacunae signum apud ε* || 12 aque *A* || extellis *A teste Kiessl.* || clares *A* || clare *P* || 13 relique *A* || obscurae *addidit ε* || hydrochoia *A* || hidrochoia *P correxi* || 14 thesälum *AP* || cataclismo *P* || 15 uxorae pyrra *P* || post eam quam *A* || 19 relictus *A* || censuit *AP* || sensit *apogr. Berol. teste ε* (?) || orbitatisquae uastitatisq. *A* || orbitatemquae uastitatisq. *P* || orbitatemque uastitatis *conlatio Heinsian. apud Schaubachium* || 17 inmortalitatib., *A* || prȩcari *AP* || coepit *corr. ex* cepit *P* || et *om. P* || 18 interire$\overset{nt}{\text{cepit}}$ *P* || 19 & *AP* || ei *scripsi* || repperissent *P* || 20 post reiactarent *A* ||

lion misit uiri fiebant, quot Pyrrha feminae. quo pacto rursus hominum genus esse natum, ex quo graece laoe homines uocarentur. ab antiquis quidem dici Aristaeum Apollinis filium. quare nobilitatem possidere. quem̨ Apollo fertur ex Cyrene procreasse, quam conpressit in monte Orpheo, qui Cyrenis appellatur. Aristaeus dicitur omnibus modis artibusque adfinis fuisse, quibus artibus ceteros homines ad bonas fruges utilitatemque perducebat. isque cum caniculae signum pestiferum oriretur et statim praesentes fructus lacerarentur interciderentque homines aut diuturnis morbis aut pestilentia, res diuinas maxime Ioui parenti Neptuno aliis tempestatibus et uentis summa diligentia precans faciebat, ne paterentur genus hominum indignis calamitatibus adfici. factum est, ut ab his inpetrari possit. itaque uenia data constitutum est ab immortalibus, uti post caniculae exortus [stellae] uenti perflarent circiter dies XI eiusque pestilentiae uim absciderent. quapropter Aristaeus dicitur a diis splendido loco dignatus esse. a q u a r i u s habet stellas in capite duas obscuras, in umeris singulas utrasque amplas, *in* sinistro cubito unam claram, *in* dextro cubito I et in manu I, in mammis singulas, *in* dextro crure †in pedibus singulas cla-

1 quod ***AP*** || quot ***scripsi*** || pyrra ***P*** || fęmine ***P*** || rursum ***P*** || 2 ē senatum ***A*** || est natum ***P*** || grece ***P*** || luoe ***P*** || 3 aristeum ***A*** || aristheum ***P*** || 4 filium aquarii ***Bücheler.*** || nobilitate ***AP correxi*** || 5 cyrrena ***A*** || cyrreanea ***P*** || procreare ***AP*** || compressit ***P*** || 6 aristheus ***A*** || Aristheus ***P*** || ḥomnibus ***P*** || 7 ceteri ***AP corr. Vrbinas*** || 9 perstiferum ***A*** || presentes ***P*** || 10 diutęrnis (v) ***P*** || moribus ***AP*** || morbis ***scripsi*** || aut pestilentiȧ ***bis P teste ε*** || 11 rei diuine ***AP*** || res diuinas ***scripsi*** || iouis parentem ***AP*** || Ioui parenti ***scripsi*** || 12 praecans facebat ***A*** || parentur ***A*** || 14 ab iis ***A teste Kiessl.*** || inperari ***A*** || ***quod uerba*** factum — possit ***in fr. Nigid. p. 41 exciderunt, iam dudum animum meum anxit*** || constitutum et ab ***AP*** || 15 inmortalibus ***P*** || p̲ ***AP*** || post ***Büchel.*** || exortum ***idem*** || stellae ***deleui auctore Bücheler.*** || 17 aristheus ***P*** || alii ***AP*** || a diis ***scripsi*** || splendidę & loco ***AP*** || splendido loco ***scripsi*** || splendidae stellae loco ***Bücheler.*** || 19 singulis ***A*** || 20 una clara ***A*** || in ***hic in infra addidi*** || et ***om. P*** || 21 ***post*** crure ***septem stellarum enumeratio excidisse uidetur*** ||

ras. summa xviii. sed aquae fusio fit ex stellis xxxi, ex quibus clarae duae, ceterae obscurae.

Capricornus †hae similitudinem Aegipanos habet. ab eo enim est factus. habet posteriorem partem piscis, sed priorem caprae cornua habentis. hunc honorem adsecutus dicitur, quod cum Ioue esset nutritus. Epimenides dicit, in Ida utrosque nutritos et ad Titanorum bellum cum Ioue profectum. uictorque Iuppiter astris eum intulisse *dicitur* quod eius opera dei armati essent, item matrem eius capram. et quod cochlon inuenisset in mare, ideo piscis cauda esse notatum. habet stellas uiginti sex. Nigidius de capricorno sic refert: inmortali honore donatum, quo in tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet et Aegyptum incoleret. inmortalis consilium habuisse, num possent ei obsistere, cum eis consilium Pan daret, si neque terras relinquere uellent neque Typhonis inmanitati resistere possent, ut consulte figuras inmutarent, in quam quis uellet seu bestias seu uolucrem piscem pecudem, dum tempus ad ulciscendum se ostenderet. namque terras relinquere non dari potestatem inmortalibus, considere autem cum sceleribus eius indignum deorum potestatis, sed ratione impios poenas pen-

1 quae *A* || qua *P* || aquae *Strozzian.* || e[f]fusio *P* || e[s]xtellis *P* || 2 clare *P* || 3 hae *om.* *P* || hae similitudinem *A* || sane similitudinem *Vrbin. Strozz. fortasse legendum* Capricornus hic est. || ḥabeo *P* || 4 p[e]ęscisse priorem *A* || piscis sed priora *P* || 7 idaustrosq. nutritero *AP correxerunt Strozz. et Vrb.* || attitanorum *A* || 8 quem uictor — intulisset *ε* || dicitur *addidi* || 9 operam *A* || Itẽr matẹr[e]ẽius *P* || 10 quodicholaon *AP ex Cat.* κόχλον *corr. ε* || 11 notaṅtum *P* || 12 quod *P* || tempfore *P teste ε* || 13 pycho *A* || phico *P* || speḷuncam (n *inras.*) *P* || 14 conhabuisse (*teste Kiessling.*) dum *A* || conhibuisse dum *P* || consilium habuisse num *Merkelius* || 15 possint *AP* || panderet *AP* || Pan daret *Merkel.* || 16 pythonis *A* || phitonis *P* || inmanitatis *A* || possint *AP* || 17 inconsulte *AP* || ut consulte *scripsi* || 18 pecodem *A* || 19 ostendere *A* || 20 inmortalium *AP* || inmortalibus *Merkel.* || configere *AP* || considere *Merkel.* || 21 poeni splendore *AP* || poenas pendere *Merkel.* ||

dere diuini consilii. itaque immortales mutatis figuris ignoti Typhonis ante oculos crebro uersabantur, unde adhuc multas bestias pro deis obseruant coluntque Aegypti. eo Typhon conuenit et neminem deorum ibi uidet aduersari sibimet, uacuam terram cognouit dominantibus. arbitratus deos se ueritos fuisse propter metum dominabatur et inperitus fortunae uarietatem et periculi instantis magnitudinem. nam post XVIII dies, ut dicitur, consilio deum repentino a dis discerptus. ob id factum hodie quoque in Aegypto hos dies XVIII festos perpetuos quodannis instituerunt. in quibus diebus si *quid* nascitur amplius quam eos dies non uiuit. Typhon interficitur in templo †Aegypti Memphi, ubi mos fuit solio regio decorari reges, qui regna ineunt. ibi enim sacris initiantur. primum, ut dicitur, satis religiose tunicatum tauro, quem Apim appellant, iugum portant, quem deum maximum Aegypti existimant. *et eum* per uicum unum *quemque* perducentes, *ne*, labore periti [existimentur] humanae necessitatis, [ut] crudelius quae sub eis sunt abutantur, deducuntur a sacerdote Isidis in locum, qui nominatur adytos, et iure iurando adiguntur neque mensem neque diem inter-

1 inmortales *P* || ignotis *AP* || ignoti *Merkel.* || 2 tiphonis *P* || 3 baestias *A* || diis *P* || aegyptii *P* || 4 sim& *A* || 6 seueritos *AP* || inparatus ad fortunae uarietatem *Merkelius quem olim secutus sum, at 'arma uirumque peritus' ex Ausonio (epigr. 137, 1) et 'nil iam mihi noui offerri pote, quin sim peritus' ex Plauto (Pers. 270) laudari monuit ε* || 7 uarietate *A* || 8 consilium *AP* || consilio *Merkel.* || ad his *P* || discertus *A* || 11 quid *addidit Merkel.* || Phyton *P* || 12 Apidis *Iablonski Panth. Aegypt. II 2 t. II 210 Mommsen. röm. Chronolog. p. 253 adn. 17* || 13 decorati *AP* || decorari *Vrbinas* || 14 ut (in) dicitur *A* || relegiose *A* || tunigatum *A* || tonicatum *P* || 15 portare *AP* || portant *Merkel.* || 16 aegyptii *P* || uicumq. unum *A* || ui Cumq.uuum *P* || et eum per uicum unum quemque *Büchel.* || 17 ne *addidi* || existimentur *deleui* || 18 ut *deleui* || crudeliusq. *A* || amputantur *P* || deducuntarq. *A* || 19 sacendoti *A* || eisidis *AP* || isidis *Strozzianus* || eius dei *Bücheler.* || notatur adyios *AP* (notatur *ex* noïatur *ortum puto*) || nominatur adytos *Vrb. Strozz.* || uocatur ἄδυτος *Haupt. ap. Momms.* || 20 intercalandum iurarent quem in *AP* || intercalatu-

calaturos se neque festum diem inmutaturos, sed CCCLXV peracturos, sicut institutum sit ab antiquis. deinde alterum illis iusiurandum imponitur, sementim per terram aquamque custodiendam conparandamque. tum demum diademate inposito potiuntur Aegyptiorum regno. sed ut illo reuertamur, unde digressi sumus, igitur dii immortales posteaquam Typhonem digna poena adfecerunt, quamquam consilio sine turba tumultuque interfecerunt, Pana sancta astrorum memoria decorauerunt et ei nomen Aegipana inposuerunt, quod cum ceteri se in bestias conuertissent, Pan se in capram transfigurasset oppidumque magnificum in Aegypto aedificauerunt idque Panopolin nominauerunt. capricornus habet stellas in singulis cornibus singulas, in naso I claram, in capite II, sub collo I, in pectore II, in pede priore I, *in* summo pede I, in dorso VII, in uentre V, in cauda II claras. sunt in summa XXIIII.

Et cum terrores]

Hic sagittarius. quem quam plures centaurum putant, alii negant, quod quadrupes esse non uideatur, sed

ros se neque *Mommsen.* || 1 inmutaturosed *A* || 2 ita ab *AP* || sit *Mommsen.* || aliter *AP* || alterum *Büchel.* || aliud *Merkel.* || illius *AP* || illis *Merkel.* || 3 imponis *A* || inponis *P* || imponitur *scripsi* || imponunt *Merkel.* || statim *AP* || sementim *Mommsen.* || statum *Merkel.* || 4 conparandam qui *A* || conparandam. Qui *P* || conparandamque *Mommsen.* || deumum *P* || 6 inmortales *P* || 7 sed ideo poena *AP* || digna poena *Wölfflin. de L. Ampelii lib. mem. p. 27* || affecerunt *P* || quāq. *AP* || quamquam *scripsi* || nam Panis consilio *ε* || quamq. — interfecerunt *deleri uoluit Bücheler.* || 8 Pana *in margine cod. A infra positum hic conlocaui* || Pana *pro* sancta *coniecit Bücheler.* || 9 aegyptii pana (pana *in margine A repetitum*) *AP* || Aegipana *Merkel.* || 10 ceteris si *P* || pansa *A* || 12 ibiq. *P* || capricornis *A* || 13 caput *P* || 14 in *addidi* || *lacunae signo* posteriore *uel tale aliquid post* pede *excidisse significauit ε cf. contra Strozzianum:* in summitate ipsius pedis I || 17 *praecedunt Germ. u. 291—314* || 18 *Cat. XXVIII Hyg. P. A. II 27 III 26* || sagitta *AP* || sagittarius *Vrb. Strozz.* || 19 quadrupe *A* || uideantur *P* ||

stans bipes sagittetur neque centaurus ullus sagittis usus est. hic autem homo equinis pedibus est et caudam habet ueluti satyri. hic dicitur Crotus, Euschemus Musarum nutricis filius, ut Sositheus tragoediographus refert, inhabitasse Helicona, qui sagittarius uenatu uitam exigeret. at is quia inter Musas saepius moratus plausu cantus earum distinguebat id est ad pedem manibus plaudebat †quem alii timerent, hunc Musae beneficio Iouis astris intulere. cuius artes mortales mansere plausus et sagittari. sub hoc sita est nauis. habet sagittarius stellas XIII et nauis VII. Nigidius de Croto eadem dicit, sed non conuersatum Musis, sed cum illae cantus chorosque celebrarent, hunc procul abditum repentino plausu ad pedem ferientem oblectasse canentes. ob hoc eum ab Ioue immortali memoria earum rogatu donatum, quod esset nutricis earum filius, Oceani nepos. alii eum Chironem esse dixerunt, Saturni et Philyrae filium, *qui* iustissimus maximeque pius atque hospitalis esset. a quo Aesculapius medicinam, Achilles citharam, †in astrologia, Hercules litteras didicisse dicantur, propterea deorum

2 aequinis ***AP*** || 4 tragoediodiographus ***AP*** || refer ***AP*** || 5 adqui ***AP*** || qui *scripsi* || sagittarium ***AP*** || sagittarius *scripsi* || uena ***AP*** || uenatu *Vrb. Strozz.* || exigeretatis tatis ***A*** || exiger aetatis ***P*** || qui ***AP*** || quia *scripsi* || 6 eorum ***AP*** *correxi* || 7 quem alii timerent ***AP*** || quod alii imitarentur *Schaubach.* || quae arriderent *ε* || 9 sagittarii ***P*** || 11 crotone ***AP*** || Croto *ε* || aeadem ***P*** || multis ***AP*** || musis *Vrbinas Strozzianus* || 12 ille ***AP*** || chorus q ***A*** || corosq. ***P*** || 13 oblectabat (*post* oblectabat *decem fere litterarum lacuna* ***A***) ***AP*** || oblectasse *scripsi, nisi forte ex Vrbinate* oblectare *scribendum et* solitum *addendum est* || 14 ab ***A*** || inmortali ***P*** || datum ***AP*** || donatum *Vrbinas* || 16 cum ***AP*** || eum *ε* || cyronem ***P*** || dicerent ***AP*** || dixerunt *ε* || filore ***P*** || 17 qui *addidi* || quod *ε* || iustissimos ***P*** || plus ***AP*** || pius *ε* || 18 aesco lapius ***P*** || medicina ***A*** || medicana ***P*** || medicinam *scripsi* || cythara ***A*** || cithara ***P*** || citharam *scripsi* || in astrologia ***AP*** *in particula* in *herois alicuius nomen latere et* astrologiam *scribendum esse puto* || 19 herculis ***AP*** || *post* Hercules *lacunae signum ε* || dedicisse ***A*** || didiciss& ***P*** ||

numero uidetur esse relatus. sagittarius habet stellas in capite duas, in acumine sagittae duas, in dextro ancone unam, in manu unam, in uentre unam claram, in dorso II, in cauda unam, in genu priore unam, fiunt summa XI. in summo pede unam, in posteriore genu unam. fiunt XIII. nauis· autem VII stellae *reliquae* sub crure *similes sunt* posteriorum, quae non ostenduntur, quod centaurus duplex sit.

Vnguibus innocuis]

Haec esse dicitur sagitta Apollinis, qua Cyclopes interfecit eos qui Iouis fulmen fecerunt, quod eo telo Aesculepius filius eius a Ioue esset interfectus. quam sagittam astris inlatam memoriam uirtutis suae reliquisse. habet stellas quattuor, in summo I, in medio I, ultra duas in fundo sagittae.

Aquila haec est, quae Ganymedem rapuit in caelum Ioui ministrum. est enim ea et signum Iouis, quod sola auium solis radiis non terreatur. namque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaosthenes dicit, Iouis cum ex Naxo aduersus Titanas proficisceretur et sacrificium faceret, aquilam ei in auspicio apparuisse. quam bono omine acceptam tutelae suae subiecisse. habet stellas IIII. ex his media clara est.

2 anchone *P* || 5 summa *A* || 6 semper (semper *linea transfixo*) *A* || VII VIII *P* || reliquae *addidi* || sub crure unam *A* || sub crure I *P* || similes sunt *addidi cf. progr. Posn. p. 7* || 7 posteriorem *A* || qui *AP* || quae *Vrbinas* || 9 *praecedunt Germ. u. 318—320* || 10 *Cat. XXIX Hyg. P. A. II 15 III 14* || quae *AP correxit ε* || cycoples *P* || 11 fulmem *A* || aescolepius *P* || 13 relinquisse *A* || 14 duo *A* || II *P* || 16 *Cat. XXX Hyg. P. A. II 16 III 15 Lactant. de falsa rel. I 11, 64 cf. Philol. XIII 665* || ganimedem *A* || gamnimedem *P* || 19 Aglosthenis *A* || Aglosthems *P* || Iouem *AP* || Iouis *scripsi nisi forte hoc loco ex Cat. XXX 21 quaedam excidisse statuendum est* || 20 naxo *corr. ex* nata *P* || titanas cum proficisceretur *P* || 21 homine *A* || animo *P* || omine *Buhlius, haut scio an* pro bono omine *legendum sit* || 22 tutelle *A* || heis *P* ||

Sidera quae mundi]

Hic causam talem habet cur astris sit inlatus. Neptunus cum Amphitritem diligeret uxoremque habere *uellet* et illa intellexisset, confugit ad Atlantidem, ut suam uirginitatem custodiret. quae cum se occulisset, multos misit qui eam peterent, inter quos et delphinum. qui cum circa insulas Atlantides rimaretur, repperit eam nuntiauitque Neptuno. quam ille persuasionibus ad suam perduxit uoluntatem delphinoque maximos honores in mari tribuit, quem et astris intulit consecrauitque et ipse in manu sua habere instituit, ut Artemidorus refert. habet stellas VIIII indeque musicum signum dicitur, quod numero Musarum stellas habet: in ore I, in lofia II, in uentris pinnulis III, in dorso I, in cauda II.

Tale caput]

Hunc Hesiodus ait Neptuni et Eurypyles filium, cui donum datum, ut supra fluctus ambularet ueluti super terram. qui cum Chio uenisset, Meropen Oenopionis filiam conpressit. quem Oenopion ob iniuriam excaecauit et finibus suis

1 *praecedunt Germ. u. 324—327* || 2 *Cat. XXXI Hyg. P. A. II 17 III 16* || HIC *corr. ex* HNC *A* || Hic *i. e. delphinus* || quur *A* || austris *P* || 3 diligeret *bis P* || uxorem quam *A* || quem (uxorem *om.*) *P* || uxoremque *scripsi* || haberet *AP* || habere uellet *scripsi* || 4 confugiit (*ex P?*) *ε* || 5 niltus *AP* || multos *scripsi ex Cat. XXXI 8 πολλοὺς ὁ Ποσειδῶν ἐξέπεμψε μαστῆρας* || Neptunus *Vrbinas ε* || 6 raperet *P* || raperent *ε* || delphinum *A* || urca *A* || urcas *P* || circa *Vrbinas ε* || 7 plantides *AP* || athlantidis *Strozzianus* || Atlantides *ε* || nunciauitq. *P* || 9 delphino *P* || maximas *A* || maximo *P* || in astris *P* || 10 procreauitq. *AP* || consecrauitque *scripsi* || 11 artemmidorus *AP* || in libris quos de amore fecit *margo apogr. Berolin. cf. Cat. XXXI 16 (ἐν) ταῖς περὶ Ἔρωτος αὐτῷ πεποιημέναις βίβλοις* || 12 ducitur *A* || stellam habet *A* || stellas ab& *P* || I *om. P* || folia *A* || filia *P* || lofia *scripsi ex Cat. XXXI 18 ἐπὶ τῆς λοφιᾶς* || in *λοφιᾷ ε* || 15 *praecedunt Germ. u. 331 sq.* || 16 *Cat. XXXI Hyg. P. A. II 34 III 33 fab. 195* || Hunc *i. e. Orionem* || euripyles *A* || euripides *P* || *Εὐρυάλης Cat.* || Euryales *ε* || 18 filiam *bis A* || 19 excecauit *AP* ||

expulit. ipse cum Lemnum uenisset, Vulcani auxilio usus, dedit ei †caballum qui eum ferret. qui cum ad ortus Solis uenisset, a Sole dicuntur ei lumina restituta esse. uersus ad Oenopionem, qui cum a ciuibus *in* terram absconderetur, Orion desperata eius inuentione Creta est profectus. ibi cum inmodicum uenaretur et a Diana et Latona corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata scorpionem extulit inmani magnitudine, qui poenas magniloquentiae eius exigeret. Orionem ob uirtutem Iouis astris intulit. idem rogatu Dianae et Latonae scorpionem caelo inter astra XII locauit. quorum contra magnitudinem stellae quoque eorum amplissimae sunt. ceterique auctores de eis idem proferunt. Aristomachus ait †caubrisa quendam Thebis uoto petisse, ut filium haberet, penes quem Iouis et Mercurius et Neptunus in hospitio deuenerunt inperaueruntque ei hostiam deiceret, uti filius nasceretur. cuius pelle [bouis] detracta dei in eam urinam fecere iussuque Mercurii terra obruta, unde supra dictus sit natus quem Oriona appellauerunt. inlatus a Ioue astris. similem originem refert Hesiodus. hic latine iugula appellatur, quem ad modum et

1 expulsit *A* || 2 caballum *AP* || Cedaliona *schol. Sangerm. Schaubachius ego* || quo cum *ε* || hortus *P* || 3 a- *corr. ex* & *A* || luminaria *P* || 4 a^{vi}cibus *P* || in *addidi* || 5 opion *AP corr. ε* || disperata *P* || uentione *AP* || inuentione *Vrbinas* || Cretam *ε* || Creta *retinui cf. supra* Chio *p. 92, 18* in Naxo *p. 62, 8* || 6 in modicum uenerareteur *P* || ad *A* || ab *P* || dianę latona *AP* || Diana et Latona *ε* || 7 feram *corr. ex* feras *P* || 8 intulit *P* || in tali *AP* || inmani *ε* || magnitudinem *P* || 9 Orionem *om. P* || 10 latone *A* || 11 inalter *P* || astris *A* || 13 de eisdem *AP* || de eis idem *scripsi* || de eis haec *ε* || praeferunt *A* || Aristhomachus *A* || caubris aquendam *A* || caubrisa quendam *P* || causam, Hyriea *Merkel.* || Hyriea *ε* || 15 inospitio *A* || in hospicio *P* || deuenirent *P* || inparauerunt q. *AP* || 16 ostiam *A* || 17 /· de bouis /· pelle *A* || bouis *deleuit ε* || dein eam *A* || 18 obrupta *P* || supradu^{i}ctus *P* || orion *AP* || 19 inlatone in *A* || inlationem in *P* || inlatus a Ioue *scripsi* || *lacunae signum fecit ε* || origi^{e}nem *A* || 20 hesi^{o}dus *A* || iugala *A* || hic latine *etc. cf. Varro L. L. VI 8 Isid. de n. r. XXVI 8 Beck.* ||

apparet stellis figuratus VIII. Orion habet stellas in capite III claras, in singulis umeris singulas claras, *in* dextro cubito I obscuram, in ipsa manu I, in balteo III, in enchiridio III claras, in genibus singulas claras, in pedibus singulas. fiunt XVII. †ut iuga II et temos II singulas claras. omnes reliquae X stellae obscuriores. fiunt stellae XVII. aeternae balteus eius et gladius esse existimantur.

Cum tetigit solis]

Hunc dicunt custodem datum Europae una cum dracone. quae utraque postea Minos accepit. eadem postea ob medicinam Procridi muneri ab eo data, quae postea Cephalus utraque possederit, uir Procridis. quem cum ad Thebas adduxisset ad uulpem, quae Thebanorum agros infestabat — huic enim cani fuit fatum, ne ab ullo posset interfici, item fuit et uulpi — Iupiter uulpem in lapidem conuertit, canem in caeli astris intulit. cuius exortus origine continetur tali, ut Amphianus tragoediarum scriptor refert. cum subito hominibus segetes delinquerent, illico missus legatus canis ad Oporam. cum uidit eo tempore tempestiuam esse, adamauit.

1 figuratis *AP* | figuratus *ε* || Orion horion *A* || 2 humeris *P* || in *addidi* || dextro humero *P* || 3 obscur *A* || belteo *A* || baltheo *P* || echiridion *AP* || enchiridio *ε* || 4. 5 singulis sunt XVII *P* || singulis singulas *ε* || 5 XVI *A* || et iugum II et temo II *ε* || 6 relique *A* || reliq. *P* || 7 baltheus *P* || 8 *praecedunt Germ. u. 336—340* || 9 *Cat. XXXIII Hyg. P. A. II 35 III 34* || Hunc *i. e. canem* || eurupe *P* || una *corr. ex* uno *A* || cum dracone *μετὰ τοῦ δράκοντος legebatur in Cat. ante Koppiersi emendationem ἄκοντος* || 11 procridemuneri *AP* || Procridi *Vrbinas* || caphalus *A* || 12 possiderit *A ante corr. P* || cumq. athebas (thabas *A*[1] *teste Kiessling.*) *A* || Cephalus ad Thebas *ε* || 13 qu&hebanorum *P* || 15 uulpis *AP* || uulpi *apogr. Heins. ap. Schaubach. progr. Meining. 1832 p. 4* || Iuppiter *P* || 16 caelo in astris *A* || caelo astris *P* || caeli astris *scripsi* || caelo astris *ε* || orige *P* || 17 amphiam *AP* || Amphyanus *Vrb. cf. Meineke com. gr. III 320 hist. crit. p. 404* || Amphion *ε* || sub hominibus stellae relinquerent locum *AP* || subito hominibus segetes delinquerent, illico *scripsi cf. progr. Posn. p. 7* || 19 doloram *corr. ex* dolorem *A* || doloram *P* || Oporam *Meinek. fr. com. gr. III 320* || tempestiuam *corr. ex* temptatiuam *P* ||

qui cum flagraret amore nec posset frui, magis asperius urebatur. at homines calamitate accepta deos adiutores inuocare coeperunt. tunc Aquilo misit filios adulescentes, qui Oporam cani traderent. ipse flatu suo canis ardorem sedauit. qui flatus etesiae dicuntur. amoris autem memoria remansit: eo tempore, quo Opora [id est pomatio] est, eum oriri feruentissimum. quae autem est stella in capite eius Isis dicitur, quam quidam Sirium dicunt ab ardore. alii autem hanc esse dicunt Orionis canem eumque omnibus feris immitem fuisse cum Orione sideribus collocatum. habet stellas †xx. sed canis habet stellam in lingua I, quam caniculam appellamus, claram, in armis singulis singulas obscuras, in pectore duas, in pede priore III, in uentre II, in sinistro femore I, in extremo pede claram I, in cauda IIII. fiunt †xx. situm signum inter hiemalem tropicum et arcticum subterraneum, quod notium uocatur. quae est in lingua eius canicula dicitur.

Sic utrumque oritur]

Hic dicitur Orionis canem fugere uenantis. nam cum,

1 amorem *AP* || amore *Vrb* || 2 ad *AP* || calamitatem *P* || accepti *AP* || accepta *Vrbin.* || et inuocare *P* || 3 adolescentes *P* || 4 operam *AP* || saedauit *P* || 5 &aesiae *AP* || moris *AP* || amoris *Strozz. et Vrbin.* || 6 opera *AP* || id est pomatio *deleui* || pomatioe seu moriri *A* || pomatio eseumoriri *P* || pomatio est eum oriri *scripsi* || quo homines aestu mori frequentissimum *ε* || 8 quidem *A* || syrium *AP* || odore *AP* || ardore *ε cl. schol. Ap. Rhod. II 517 cf. Ideler, Sternn. p. 240* || 10 inmitem *P* || habet stellas (stelł *P*) xx. sed *AP fortasse legendum:* canis habet stellas xx. habet stellam || 11 stelł *P* || 12 clarāṣ *P* || *post* claram *addunt Strozz. et Vrbin.* in collo II || 13 priore priore *P* || in pede priore sinistro III, in dextro I *Str. Vrb.* || 14 extremo *corr. ex* dextro *P* || 15 hiemale *A* || hyemalē *P* || tropico & arctico subterreano (subterraneo *A teste Kiessl.*) *AP correxit Vrbinas* || '*subterraneus autem uocatur circulus, quod illa sidera definit, quae proposita aliqua poli altitudine numquam ex horizonte emergunt*' *Schaubach.* || 16 nocium *P* || 17 dicur *A* || quae — dicitur *deleuit ε* || 18 *praecedunt Germ. u. 342 sq.* || 19 *Cat. 34 Hyginus P. A. II 33 qui eadem exhibet, id. III 32* || Hic *i. e. lepus* ||

ut oportebat, eum uenatorem finxissent, uoluerunt etiam *hoc* significare aliqua de causa. itaque leporem ei ad pedes fugientem finxerunt, quem nonnulli a Mercurio constitutum dixerunt eique datum praeter cetera genera animalium, ut *alios pareret*, alios haberet in uentre. qui autem ab hac causa dissentiunt, negant [oportere] tam nobilem tamque magnum uenatorem, de quo ante in scorpionis diximus signo et postea in ipsius figura dicemus, oportere *fingi* leporem uenari; Callimachum quoque accussari, quod, cum Dianae scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere et eos uenari dixerit. itaque Oriona cum tauro decertantem fecerunt. leporis autem hanc historiam memoriae prodiderunt: aput antiquos *in* insula Lero nullum leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adulescentulum quendam studio †generis *inductum* ab exterae gentis finibus leporem feminam praegnantem *adtulisse* et ad eius partum diligentissime quae opus essent administrasse. itaque cum peperisset compluris eius ciuitatis ad *idem* studium incidisse et partem pretio *partem* beneficio mercatos [esse] omnes lepores alere coe-

1 ut *addidi ex Hygino* || finxisse *AP* || finxissent *Hygin.* || hoc *addidi ex Hygino* || 2 qua de causa ε || leporem *corr. ex* laporem *P* || eius *P* || 3 figientem *A* || 4 isque *AP* || eique *Hygin.* || propter *P* || lepora genera *AP* || cetera genera *Hygin.* | 5 alios pareret *addidi ex Hygino* || ut[a]lios *P* || 6 oportere *deleui* || 7 magnā *corr. ex* magne *P* || de *om. P* || scorpione *A* || scorpionē *P* || scorpionis *Hygin. de hoc loco cf. progr. Posnan. p. 9* | dic[e]imus *A* || dicimus *P* || 8 oport[a]ere *A* || fingi *addidi ex Hygino* || 9 Callimacum *corr. ex* Callimatum *P* || accussare *A* || accusare *P* || 10 scribet *A* || eum *A* || eius *P* || eam *Hyginus* || leporin[o]ę *P* || 11 deos *AP* || eos *Hyginus* || *Callimach. hymn. III 2 τῆ τόξα λαγωβολίαι τε μέλονται* || 12 storiam memorię *A* || memoriamemorię *P* || 13 apud *P* || in *addidi ex Hygino* || 14 aduliscentulum *A* || studio Veneris ε || 15 inductum *addidi ex Hygino* || exteris *AP* || exterae *Hygin.* || 16 pregnantem *AP* || adtulisse *addidi ex Hygino* || 18 idem *addidi ex Hygino* || partem pretio (pr[e]&io *A*) beneficio (benefitio *P*) *AP* || partem pretio partem beneficio *Strozzianus* || 19 esse *deleuit* ε || laebores *A* || coepisset *A* || cepisset *P* || coepisse *Hyg.* ||

pisse et ita non longo interuallo tantam magnitudinem leporum procreatam, ut *tota* insula ab eis occupata uideretur. quibus cum *ab hominibus* nihil daretur, in semina eorum impetu facto insulam calamitas adflixit. †totius consilium ciuitatis, uti uix eos ex insula abigerent. itaque postea leporis figuram in astris constituisse, ut homines meminissent, nihil *esse tam* his exoptandum in uita, *quin* si insolenter utantur, *ex eo* plus doloris quam laetitiae capere posterius cogantur. stellas habet in oculis singulas, in corpore duas, in extrema cauda I, in posterioribus pedibus singulis singulas. fiunt septem.

Vt cum decurrens]

Haec beneficio Mineruae astris inlata quaeque prima n a u i s ab ea fabricata dicitur et uocalis fuisse, exemplar posteris nauibus futura. quam non totam caelo figurauit, sed *a* gubernaculis usque ad malum, animi aequitatem nautis factura. habet stellas †XXVI, in puppe IIII, in catastroma V, in malo summo III, sub carina V, summa XVII.

Diuerso posita]

1 tamtam *P* || leborum *A* || 2 ita insula *A* || ut insula *P* || tota *addidi ex Hygino* || ab eis *om. P* || ab hominibus *addidi ex Hygino* || 3 uacaretur *ε* || 4 impetu^{s} *A* || inp&u *P* || adflix̄ *AP* || *post* adflixit *aliquid excidisse uidetur cf. Hyginus:* quo facto incolae calamitate adfecti, cum fama forent oppressi, communi consilio totius ciuitatis uix denique eos ex insula abegisse dicuntur || totius consilium ciuitatis fuit, ut [ex] eos ex insula abigerent *ε* || 5 uti ex eos ex singula *A* || uti ex eos ^{ex}singula *P* || uti uix eos ex insula *scripsi ex Hygino* || 6 contulissent *AP* || constituisse *scripsi ex Hyg.* || contulisse *ε* || 7 esse tam *et* quin *addidi ex Hygino* || inuitasiinso/lenter *P* || utanturius *A* || utantur,ius *P* || 8 ex eo plus *scripsi ex Hygino* || e&titiae *P* || 9 stelt *P* || 10 singul^{i}as singulas *P* || 12 *praecedunt Germ. u. 347—355* || 13 *Cat. XXXV Hyg. P. A. II 37 III 36* || Haec *i. e. nauis* || quę quae *A* || 14 fr^{a}ibricat adicitur *P* || 16 a *addidi* || ma/malum *A* || aequitas/nauis futura *AP* || aequitatem nautis factura *scripsi* || 17 catasroma *A* || catas/rema *P* || ἐπὶ καταστρώματι *Cat.* || 19 *praecedunt Germ. u. 359—362* ||

Haec est cui Andromedae proposita erat, quam Perseus interfecit. cuius ut memoria actus maneret, ab Ioue astris inlata est. habet stellas XIII, in cauda claras II et a cauda usque ad flexus eius V, sub uentre sex. fiunt XIII.

Planxere ignotis]

Huius initium ad pedem Orionis sinistrum est. qui cata Aratum Eridanus uocatur sed nullum exemplum proferentem. aliis placet aequius eum Nilum appellari, hic enim unus a meridie fluit et subest etiam eius stella, quae Canobus appellatur, qui contingit gubernaculis Argo. quo nullum sidus inferius †reparet, ob quod terrestris uocatur. habet stellas primo flexu tres, secundo tres, in tertio usque ad nouissimum septem, quae dicuntur ora Nili. summa stellae tredecim.

Infimus hydrochoos]

Hic est qui maior *piscis* uocatur, quem dicunt aquarii fusionem urnae ebibere. hic prima memoria *κατὰ Βαμβύκην* fuisse fertur, *in* quod Derceto *decidens in piscem* est

1 *Cat. XXXVI Hyg. P. A. II 31 III 30* || Haec *i. e. pristis* || preposita *P* || quem *P* || 3 inlatus *AP quod cum ex* inlata ŝ *ortum ducam scripsi* inlata est || XIIII *P* || caudali claras⁎ II *A teste Kiessl.* || 4 fexus *A* || XIIII *P* || 5 *praecedunt Germ. u. 366—378* || *Cat. XXXVII Hyg. P. A. II 32 III 31* || 6 Huius *i. e. Eridani* || adtede orionis *A* || adtedeorionis *P* || ad pedem *scripsit ex Cat. ε* || *κατ' Ἄρατον ε* || 7 heridanus *P* || p̄uertens *AP* || proferentem *scripsi* || 8 aequiusum *AP* || aequius eum *scripsi ex coniectura ε* aequius istum. *antea conieceram* aequissumum || piceni munus *A* || picem munus *P* || hic enim unus *scripsi cf. Herm. I 459* || piscium unus *ε* || 9 fuit *AP* || fluit *scripsi* || enim *AP* || etiam *ε* || canopus *P* || 10 quod *AP* || quo *scripsi* || qua *ε*, *at de Canobo, non de Argo agitur cf. Cat. XXXVII, 22 τούτου* (*i. e.* *Κανώβου*) *οὐδὲν ἄστρον κατώτερον φαίνεται· διὸ καὶ περίγειος καλεῖται cf. Schaubach. Cat. p. 118* || sydus *P* || 13 stelt *P* || 15 *praecedunt Germ. u. 382—392* || 16 *Cat. XXXVIII Hyg. P. A. II 41 III 40* || piscis *addidit ex Cat. ε* || 17 uineę bibere *P* || KATACANBICI infuisse *A* || KΛTΛCΛNBICI· infuisse *P* || *κατὰ Βαμβύκην Cat.* stagno *addunt Vrbin. et Strozz.* || 18 quod faceus est transfigurata *AP* || in quod *et* decidens in piscem *addidi ex Vrbinate* || Derceto *Schaubachius* ||

transfigurata. quam Syri deam nominauerunt. huius dicuntur et priores pisces duo ex genere esse. quos omnes ob eam, quod Veneris esset filia, honorati erant et in caelum retulerunt. eaque regione pisces religiose colunt, aureos argenteosque sacrant in templis. habet stellas xii. [haec sunt astra siue signa quae planetae appellantur.]

Oceanum occasu]

Hoc est in quo dei primum coniurationem fecerunt, cum Iouis contra Saturnum fecit. †quod memoriae non solum astris inlatum sed etiam hominibus hoc habere instituerunt. quod et in agonibus sed et in ludis quinquennalibus coronae habetur ut foederis testem adhiberent, itemque uates per quos per ignem fura responderent et in symposiis domibusque consecrarunt. habet stellas iiii, duas in carbonibus et in base duas.,

Inde per ingentis]

Hic est Chiron, qui dicitur Saturni et Philyrae filius.

1 quem syrideum *AP* || quam *Vrb. Strozz.* || Syriam deam *Heynius ap. Schaub. Cat. p.* XLI || 3 erunt *AP* || erant *Heinsii apogr. apud Schaub. progr. Meining. 1834 p. 4* || honorauerunt *ε* || 4 ea quae *A* || coluntur eos *AP* || colunt, aureos *ε* || 5 sacrantis templis *AP* || sacrant in *ε* || haec — appellantur *deleuit Schaubachius* || xxiI *P* || hic *P* || 6 quae planta appellantur *Grotius Syntagm. Arat. ad imag. p. 67* || 7 *praecedunt Germ. u. 396—413* || 8 *Cat.* XXXIX *Arati schol. p. 86 Bekk. Hyg. P. A. II 39 III 38* || Hoc *i. e. turibulum* || diei *AP* || dii *Strozz. Vrb.* || cum iurationem *P* || 9 ·iouis *P* || fecer *AP* || bellum *ante* fecit *addi uoluit Schaub.* || 11 &^{IN}agonibus *P* || quinqueniunalibus *A* || quinq. malibus *P* || 12 corønę *A* || federis *AP* || 13 futura *Strozz. Vrbin.* || symposis *A* || simposis *P* || 14 domibus quae *A* || consacrarunt *A* || *hunc locum corruptissimum ita sanare conatus sum progr. Posn. p. 10:* quod memoriae causa non solum astris inlatum, sed etiam homines hoc in symposiis domibusque habere instituerunt et consecrarunt. quod et in agonibus [id est in ludis quinquennalibus] qui coronas tribuunt ut foederis testem adhibent. itemque uates in hoc per ignem iurantes responsa dant || auas in carbonibus *A* || duo *A* || ·ii· *P* || 15 duas *scripsi* || 16 *praecedunt Germ. u. 417—425* || 17 *Cat.* XL *Hyg. P. A. II 38 III 37* || Hic *i. e. Centaurus* || phylyrę *AP* ||

habitauit Pelium montem, inter homines aequissimus, magister Aesculapii et Achillis †auctorque eorum. cuius hospitio Hercules usus ex pharetra delapsa sagitta Chironis pedem uulnerauit. quo exutus inmortalitate †ab Ioue astris inlatus. in manu fert quod therion appellatur. situs contra argo. habet stellas Centaurus in umeris singulas et in cubitis binas, in pectore IIII, in reliquo corpore X, in pedibus II, in uesti sex, in thyrso IIII, therion *id est* bestiola, quam tenet in manu, X, in capite V, ipsius in manu II. fiunt quinquaginta tres.

Huic primos tortus]

Hoc signum commune est, quod est factum enarges. honoratus est autem coruus ab Apolline sacrificio facto deis sponden adferre de lacu quodam, quod fuit castum antequam uinum ostenderetur. qui cum uidisset [et] ad fontem ficus grossos arbores habentes uolans, consedit in eis, donec maturae fierent. post paucos dies peracto sacro [et] ille ficus comedit. cum sensisset se peccasse, eripit ex eo fonte anguem. attulit cum ipso cratere dicens ebibisse, quod fuerit

1 aequissim[o] *P* || 2 aescolapii *P* || aliorumque heroum *ε cf. p. 90, 17* || atque aliorum *conieceram cf. Ampel. II 9* || hospicio *P* || 3 phe[a]retra *A* || pheretra *P* || 4 in mortalitate *P* || quo uita exutus inmortalitate donatus et ab Ioue astris inlatus. *suppleo* || 6 in singulis humeris *P* || 7 cubitis singulas *P* || 8 uestisexin *A* || ueste VI. In *P* || thyso *P* || orion bestolo quem *A* || In bestiola quam *P* || therion id est bestiola quam *scripsi* || 10 *non quadrat numerus in stellas enumeratas* || 11 *praecedunt Germ. u. 429 sq.* || 12 *Cat. XLI Hyg. P. A. II 40 III 39* || Hoc signum commune est *sc. angui coruo crateri* || factum arcis *AP* || factum enarges *scripsi cf. Cat. XLI 18* ἀπὸ πράξεως γεγονὸς ἐναργοῦς || fictum ἄκυρον *Merkel.* || factum ἐναργές *ε* || 13 oratus *Merkel. ε* || apollini *AP* || sacrificio facto *AP cf. Philol. XIII 662* || sacrificium facturo *Merkel. ε* || de his respondenda (resp[o]endenda *P*) *AP* || deis sponden *scripsi* || deis reddendam aquam *Merkel. ε* || 15 et *deleuit Merkel.* || 17 mature *AP* || pactosagro *AP* || peracto sacro *Merkel.* || et *deleuit Merkel.* || 18 erepit *A* || fontem *P* || aquam *AP* || anguem *Merkel.* || 18 dicen[s]t *A* || excidisse *AP* || ebibisse *scripsi* ||

in fonte aquae. re cognita Apollo coruo in[ter] hominibus poenam ad paucum tempus dedit sitim, ut Aristoteles dicit in eo libro, qui de bestiis scribitur, item Isidorus in naturalibus id est physicis memoriae tradidit, ut ipse peccatis poenas daret. quem postea astris intulit. cratera autem cum aqua medio posuit angue, caudam autem anguis coruum rostro adpetentem, ne possit iuxta ascendere ut bibat. habet anguis stellas in rostro tres, in prima flexura VI, una obscura ex eis ad ultimum, in secunda flexura III, in tertia IIII, in quarta duas, in quinta usque ad caudam VIIII claras. fiunt XXVII. coruus in cauda spectans occasus [qui] habet in acie stellam I claram, in pinnis II, in cauda II, in pedibus singulas ad unguis. fiunt VII. paulum ultra prima flexura crater situs est, inclinatus ad genua uirginis. habet in labris stellas duas obscuras, in medio III, in fundo duas. fiunt X. [†stellas angulis XII coruus autem, qui est ad ultimam eius caudam spectans occasum habet stellas VII. crater in prima curuatura anguis positus ad genu uirginis habet stellas decem].

Sub geminis procyon]

1 fontē aqua *AP* || fonte aquae *scripsi* || fontem anguis *Merkel.* || fontem aquam ε || recognita *AP* || inter hominibus *A* || inter homines *P* || in certo mense *Merkel. cf. Philol. XIIII 662* || 2 *de Aristotelis libro cf. Heynius apud Schaubach. Cat. p.* XLIII *Valentini Rose Aristoteles pseudepigr. p. 345 (fr. 320)* || 3 besteis *A* || idem *P* || *de Isidoro cf. G. Becker. Isidor. p.* VIIII || 4 phisicis *AP* || pęnas *P* || 5 cetera *P* || cūm qua *AP* || cum aqua *scripsi* || 6 anguis in medio coruo *P* || 7 neque posse *AP* || ne possit *scripsi* || accẹdere (n *suprascr.*) *A* || 10 VIII *AP* || VIIII *scripsi ex Cat. XLI p. 266, 7 ἀπὸ τῆς ε′ καμπῆς μέχρι τῆς κέρκου θ′* || 11 qui *deleui* || 12 aciem *A* || claras *A* || pennas (i *suprascr.*) *A* || 13 singulis *P* || ungues *P* || VIII *AP* || VII *scripsi ex Cat.* || indinatus *P* || 15 stelł obscuras II *P* || duo *A* || II *P* || 16 fiunt X *AP non quadrant numeri* || stellas — decem *deleui cum ea uerba ex prioribus repetita uideantur* || stellas in angulis XII ε || 18 primo coruus & *AP* || prima curuatura *scripsi* || 20 *praecedit Germ. u, 433* ||

Hic prior dicitur, quia *prior* oritur quam maior canis, qui Orionis canis dicitur eique tributum, quod studio uenandi est deditus. ob quod ursa ei proxima paret et aliae bestiae. habet stellas III, *una* canis prior est et idem paret ut canis maior. ideo et procyon uocatur, quod ante maiorem oriatur. †haec quae sunt stellae ob signorum circula quarum sola appellatur in XII mensibus, quod et ipsa XII sint.

Quinque aliae stellae]

De quinque stellis, quas planetas uocant ob adsiduos earum motus. quinque deis adsignauerunt. de his Phaenon, quem Heraclides Ponticus refert *a* Prometheo pulcherrimum fictum hominem. quem cum occulisset et Cupido eum Ioui indicasset, misit *is* Mercurium, qui eum tamquam ad inmortalitatem uocaret. qui non ante adnuit quam potione accepta. caelo receptus honoratus est. Iouis est stella

1 dicitur *om. A* || qui oritur *AP* || quia oritur *Schaubach.* || qui oritur prius quam *ε* || quia prior oritur *scripsi* || 3 et *AP* || est *ε* || ursa *contra Cat. XLII καὶ γὰρ Λαγωὸς ἐχόμενος* || et *AP* || ei *ε* || aliae bestia *A* || alia bestia *P corr. Schaubach.* || 4 una *addidi ex Cat.* || cuius prior *AP* || canis prior *scripsi* || et eidem *AP* || et idem *scripsi* || pares *AP corr. Schaub.* || 5 prochyon *AP* || 6 maiorem oria *A* || maiorem oria *P* || oriatur *ε* || stellae *om. P* || circula *A* || circulạ *P* || haec — appellatur *ex Cat. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἄστρα γίνεται ἐν τῷ ζωδιακῷ κύκλῳ, ὃν ὁ ἥλιος διαπορεύεται fere ita legendum est:* reliquae sunt stellae ob signorum circulum, quem sol perambulat || reliquae sunt in signorum circulo quem sol percurrit *Schaubach.* || haec quae sunt [stellae] duodecim signa Sol circulo *ε* || 7 ipse *AP* || ipsa *Schaubach.* || 9 *praecedunt Germ. u. 437—439* || 10 *Cat. XLIII Hyg. P. A. II 42 IV 15—19* || quę *AP corr. Schaubach.* || 11 dies *AP* || deis *ε* || de his hę non quę *AP* || de his prima Phaenon dicitur quem *Schaubach.* || de his Phaenon quem *scripsi* || 12 a *addidi cum Schaubachio* || 13 factum *ante corr. A teste Kiessl.* || et uitio *AP* || eum Ioui *scripsi* Ioui *Schaubach.* || et uitia (*lacunae signo ante* et cupido *posito*) *ε* || *excidere poterant* Iuppiter uirginem fingi iussit quae hominibus afferret thecam in qua inerant *ε* || 14 missum *Schaubach.* || is *addidi* || tanquam *P* || 15 annuit *P* || positione *Schaubach.* || 16 est *om. A* ||

Phaenon. secundus Phaethon, qui cognominatus dicitur ab Solis filio Phaethonte. post fulminis ictum caelo receptus. hanc stellam quidam Saturni dicunt. tertium sidus Martis, qui Pyrois uocatur, non maximum, igneum colore. qui putatur iuxta Venerem situs hac ex causa. petisse, quod Venerem ipse Vulcanus haberet uxorem, non nisi de sideribus ei esset iunctus. Pyrois dicitur a suo feruore et celeritate. quartum sidus Veneris, Phosphoros colore aureo, maior omnibus sideribus. quem Hesperum et Phosphorum esse dicunt. est autem pes et capud. †ob amorem ex apice rapuit et cum eo concubuit. ex hoc honoratus caelo, ex utrisque eius partibus Phosphoros et Hesperus uocatur. quintum sidus Mercurius uocatur. Stilbon est, quem pusillum sed clarum Mercurio adtribuunt, quod is primus constituit ordinem caeli et stellarum et horarum. Stilbo uocatar hac ex causa.†

1 phenoɴ *AP* || secundum *P* || ph&hon *A* || ph&on *P* || cognominatur *P* || 2 ph&hone *A* || ph&one *P* || qui *ante* post *addi uult* ε || fluminis *AP* || 3 sydus *P* || 3 pirois *P* || ignem *AP* || igneum *scripsi* || igneo *Schaubach.* || colori *A* || colori *P* || nam propter maximum ignem caloremque ε || 5 haec *P* || 6 Vulcanus *seclusit* ε || missi de sideribus (syderibus *P*) *AP* || non nisi de s. *scripsi* || permissum erat ut sideribus *Schaubach.* || 7 phyrois *deleta* h *A* || pẏrois *P* || 8 quartus sydus *P* || Bosphorus *P* || [a]iro *A* || auro *P* || aureo ε || 9 syderibus *P* || bosphorum *P* || 10 pes *om.* *P* || caput *P* || exapyceranuit *A* || Est autem et filius Aurorae et Cephali, quem ob amorem ex apice Hymetti montis rapuit *Schaubach.* || est Aurorae et Cephali filius. ob amorem Aphrodite rapuit ε || 11 caelo honoratus *P* || 12 utrisque eis partibus *A* || utrisque partibus *P* || utrisque eius partibus ε || bosphoros *P* || 13 sydus *P* || stilboni uocatur *P* || post illum *AP* || pusillum ε || 14 Mercurius (uocatur Stilbon) est quidem pusillum ε || adtributum *AP* || adtribuunt *scripsi* || his *P* || prius *AP* || primus *Schaubach.* || 15 orbem *AP* || ordinem *scripsi* || 16 *post* causa *aliquid excidisse uidetur cf. Cat. XLIII* *Στίλβων δὲ καλεῖται διὰ τὸ φαντασίαν τοιαύτην αὐτὸν ποιεῖν* *quae quidem Catasterismi uerba delenda censuit Heynius* ||

Annosasque uias]

Ostenditur autem unus inter circulos caeli, qui l a c t e u s uocatur, quod albis nubibus denotetur circuitus eius, quod Iuno *lac* mamillis effudisse dicitur, cum audisset, Herculem suum filium non esse. alii dicunt per Saturnum factum, cum lapidem ei *Ops* pro Ioue attulit, dicens hoc esse quod peperisset. quia ob naturam Saturnus non crederet, eam peperisse, mamillis elatis expressisse et ostendisse lactem iratam. effusum est lacte: facta est circuli albi species.

1 *Germ. u. 443—458* || *quae secuntur bis scripta sunt in utroque codice et ante uersus Germanici et post eos. priorem scripturam* ***AP***, *posteriorem απ notaui* || 2 *Cat. XLIV Hyg. P. A. II 43* || autem inter caeli unus qui ***AP*** || 3 nubibus *corr. ex* nibibus ***P*** || uocatur denotetur ***P*** || circulus ***AP*** || 4 lac *addidit* ε || mamillis *om.* ***P*** || effusisse ***AP*** || circumaudisse ***AP*** || 5 filium suum ***P**π* || opem saturno ***AP*** || cum in lapidem ***AP*** || cum lapide mors *α* || cum lapidemorso *π* || 6 cum Ops Saturno lapidem *Schaubach.* || cum lapidem ei Ops *scripsi* || hoc est et quod ***AP*** || hoc eas equod *α* || 7 qui ***AP**απ* || quia *scripsi* || quem cum *ε* || ornaturam *α* || or naturam *π* || credederet *α* || iam perisse ***AP*** || 8 elatus ***AP*** || expraessisse ***A*** || lacte mirata ***A**απ* || lacte mirate ***P*** || lactem iratam *ε* || 9 effusum est circuli (circulis ***A***) albi species (albispecies ***A***) ***AP*** ||

SCHOLIA STROZZIANA ET SANGERMANENSIA.

Caelum quinque circulis distinguunt, quorum duo extremi maxime frigidi, australis humillimus et aquilonius excelsissimus. his utrimque proximi duo παράλληλοι uocantur ut ita dixerim aeque distantes, idem tropici, idem solstitiales; alter hibernus, per quem sol transiens et tenens octauam partem capricorni solstitium hibernum facit, alter aestiuus, per quem sol *transiens et tenens* octauam partem cancri solstitium aestiuum facit. medius est aequinoctialis, qui oc-

S = codex Strozzianus. V = codex Vrbinas. Π = codex Palermitanus. G = codex Sangermanensis. G^a ***= codex Sangallensis 902.*** G^b ***= codex Sangallensis 250. B = codex Bruxellensis. b = editio Buhliana.***

1 DE CAELI POSITIONE *inscribitur* G^a *item* G^b *nisi quod* CELI *praebet* || T Claudii cesaris arati phenomenia Incipit↗feliciter. Item de celi positione et quinq; circulis↗mundi↗ *inscribitur S* || *totum hoc caput legitur in fragmento Censorino adscripto cf. Censorin. ed. Iahn. p. 76* || circuli distingunt *S* || circulis (circulos *G*) quinque distinguitur GG^aG^bV || extrema *V* || 2 humilimus *GVS* || aquilonis *V* || excellentissimus *S* || 3 ut̓q; *S* || utrūq; *V* || paralleleę *G* || pallelę G^aG^b || trapΑΛΑΝΑΟC *S* || dicuntur *V* || 4 et ita *G* || tropicus *V* || idem *om. V* || id est G^b || solistitiales G^a || solsticiales *S* || solsticialis *V* || 5 hybernus G^aG^b || ibernis *S* || quem *om. G* || transmittens *codd. omnes* transiens ac tenens *b* || transiens et tenens *Iahn.* || VIII partem *V* || transmittens octaua parte *Hultschius cf. Eos a. 1866 p. 626* || 6 caprecorni G^a || capricornii *S* || solistitium G^aG^b || solsticium *VS* || hybernum G^aG^b || quem *om. V* || 7 transiens et tenens *addidi* || transiens ac tenens *b* || octaua parte G^aG^b *Censorinus* || 8 solistitium G^aG^b || solsticium *SV* || est *om. V* || octaua parte * uerum octaua libre * ut circuli in * ut habitabilis * ob rigorem quod * sol abest. Sub quo quidam * cydropie *V qui asteriscorum loco praebet lacunas* ||

taua parte arietis aequinoctium uernum, octaua librae autumnale constituit.

Vt circuli in caelo, ita in terra zonae uocantur. inhabitabilis infra frigidos circulos ob rigorem, quod ab his longissime sol abest, *item medius aequinoctialis, quod sub uertice solis est.* sub quo quidam habitari putant †cydropie et Aethiopiae maximam partem, item plurimas insulas maris rubri aliosque uertices eminentiasque terrarum nostris ampliores. sub tropicis habitari nulli dubium est. noster solstitialis aestiuus est excelsus atque arduus. diuisi a nobis circulo aequinoctiali antichthones nominantur. uidentur humiles atque depressi quibusque antipodes infra sunt. quod ut posse uideatur, efficiunt flexus obliquitatesque terrarum. antichthones et antistoechoe et antiscioe nominantur. incipit signifer non ab extremo circulo nec ad extremum pertenditur, sed ab intimo tropico australi brumalique eodem per

1 aries aequinoctium *G* || autumnalē G^a || 3 in *om. S* || et terra *G* || inhabitabiles G^b || ut habitabilis *S* || 4 frigidus circulus GG^aG^b || frigidos circulos *Iahn.* || quo GG^aG^bS || 5 item — solis est *addidi ex G* G^aG^b || item in radiis (radios G^aG^b) aequinoctiales GG^aG^b || medius aequinoctialis *Iahn.* || item intra calidus aequinoctialis *Hultschius* || sub *om. G* || uerticę G^a || uerticae G^b || 6 habitare *codd. omnes* || habitari *Iahn.* || cydropię *G* || cidropię G^aG^b || Gedrosiae *Vrlichs. nou. mus. Rhen. XI 159* || 7 et hypiē *S* || insolas *G* || 8 rubi *G* || 9 habitare *codd. omnes* || habitari *Iahn.* || nihil dubium GG^aG^b || solsticialis *GSV* || solistitialis G^a || 10 exelsus *V* || orduus G^b || Diuisi autem sunt a nobis *V* || 11 circuli *S* || aequinoctiale *G* || equinoctial *S* || acciones *G* || actiones G^aG^b || q̃ actiones *S* || qui antitones *V* || Antichthones *b* || nominatur et *V* || 12 depssi G^a || quibus *V* || 13 ēē uideatur *V* || flexos obliquitates q̄ *G* || 14 antinctones *G* || antintones G^aG^b || antitones *S* || quas antitones *V* || quas Antichthones *b* || antistochae *G* || antistoche G^aG^bSV || antistoechoe *Iahnius quo teste ἀντίστοιχοι in codice quodam scholiastae Germanici se legisse dicit Is. Voss. app. ad Pomp. Mel. I 19 p. 32* || antiscepe *codd. omnes* || antiscythae *codex Vossii* || antiscioe *Lachmannus ap. Iahn.* || antiscepae (*i. e. qui auersi contrarios polos spectent*) *Nonnesius ap. Iahn.* antoeci *Carrio ap. eundem* || antiscepe inhabitare dicuntur *V* || autem signifer *V* || 16 ab initio *V* || atque brumali *V* ||

aequinoctialem ad summum solstitialem eundemque aestiualem per medium longitudinis latitudinisque porrectus obliquus. circuli signiferi partes CCCLX, signa XII, partium singula tricenarum, quorum quaedam minora quaedam ampliora et †poplocanaphora dicunt, sed conpensatio quinque partes creditur adplicare, ut sint omnes signiferi partes CCCLXV. horum incipientia ab ariete alterna sunt masculorum natalibus, alterna feminarum *conuenientia*. item quartum quodque eorum aut tropicum aut solidum aut biforme. incipiet dinumeratio ab ariete, quod signum *tropicum* est. tropicorum duo sunt aequinoctialia aries et libra, duo solstitialia capricornus et cancer, tropicis proxima solida, anteposita his biformia.

Hic est stellarum ordo utrorumque circulorum. septentriones duplices ad austrum uertuntur. figurantur auersis caudis inuicem sibi aduersantes, inter quos obliquus dilabitur draco. sub unius namque pedibus est serpentarius, cuius

1 solsticialem *GS* || solsticiale *V* || 2 mediam *G* || longitudo in his GG^aG^bS || longitudinis in his *V* || longitudinis latitudinisque *Censorin.* || in his longitudo latitudoque *b* || oblicum *G* || obliquum G^aG^bb || obliqui' *S* || oblique *V Vrlichsius coni. Plin. n. h. II 64* || obliquus *scripsi* || 5 poplo eana∫ fora *G* || poploen. afora G^a *puncto omisso* G^b || poplocanaphora *SV* || populo Canophora *b* || πολυανάφορα *Cauchius* || polon anaphora *Vrlichsius* || dicuntur *V* || sed con sed conspensatio *G* || compensatio G^bV || partibus *V* || 6 adplicari GG^a || applicari G^bV || amplificari *S* || adplicare *Censorin.* || CCCLX *SV* || 7 arieti GG^a || altera *codd. omnes* || alia *b* || alterna *Cauchius* || sunt masculinis femininis masculorum GG^aG^b || naturalibus alia *codd. omnes* || natalibus alia *b* || natalibus alterna *Iahn.* || 8 foeminarum *V* || conuenientia *addidi ex G et Censorino* || quoq; *SV* || 9 deforme *codd. omnes* || biforme *Cauchius* || denominatio *V* || 0 quod sit signum *V* || tropicum *addidi ex G et Censorino* || 11 duor̄ aequinoctialia *G* || aries *om.* GG^aG^bS || librę GG^aG^b || libre *S* || solistitialia G^a || solsticia *V* || solsticialia *S* || 12 maximā GG^b || maxima G^aSV || proxima *b* || antepositis deformia *V* || 13 deformia *codd. omnes corr. Iahn.* || 14 De uolutione et ordine spere *inscr. S* || 15 Figura *SV* || figurantur *scripsi* || 16 quas *V* || dilatabitur *S* || diuiditur *V* || dilabitur *b* || 17 pedibus — serpentarii *om. S* || cum *V* || cuius *b* ||

serpentarii pedes attingunt frontem scorpionis; alteri autem retro stat custos, sub pedibus quidem eius uirgo habens igneam in manibus spicam. retrorsis uero uestigiis adiacet leo, mediis aestiuis solstitiis cancer et gemini. genua autem agitatoris [capud] gemini attingunt. pedes autem eius tauri cornibus iunguntur. cuius haeduli desuper obtinent locum septentrionis. habet autem septentrio a dextris iuxta coronam, desuper serpentem in manibus serpentarii et eum qui in geniculo stat et sinistro pede septentrionalis draconis uerticem calcans, unum brachium lyrae, alterum dans coronae. namque a minori septentrione ultimus pes Cephei continetur, cygnum manu dextra apprehendentis, super cuius alas equus extendit pedem, et super equum aquarius extollitur, iuxta quem capricornus est. sub aquarii pedibus piscis magnus austrinus. constituta ante Cepheum Cassiepia: et a dorso agitatoris Perseus pedes extendit. super Persei capud Cassiepiae pedibus propinquare uidetur. inter cygnum igitur et eum qui in geniculo stat lyra constituitur, in quorum medio desuper ad orientem delphinus agnoscitur, sub cuius cauda est aquila in proximo habens serpentarium.

Iam quia de aquilonio circulo dictum est, nunc ad australem ordinem properemus. sub aculeo scorpionis sacrarium constitutum est, sub corpore eius anteriora centauri uidentur, in quo est bestia. conspicitur et sagittarii pes summus et ex alia parte sub australi circulo prope centauri

1 A latere autem *V* || 2 stant custodes *S* || 3 retrorsus *V* || uestigiis eius *V* || adiacens leo *S* || adiacens est leo *V* || adiacet *scripsi* || 4 medio estiuo solstitio *V* || 5 capd' *S* || caput *V* || capud *deleui nisi forte* capite *uel* capitibus *legendum est* || 6 Cū his eduli *S* || cuius eduli. *V* || 7 septentrion *S* || 10 libre *S* || lire *V* || 11 Nanq; ad minoris septentrionis ultima *V* || septentrionis *S* || 12 cignum *SV* || ala *S* || equs *S* || 15 costituta *S* || 16 pedem *V* || caput *V* || cassiopie *S* || 17 pedibus *om. S* || p̄parare *S* || properare *V* || proprinquare *scripsi* || uidentur *S* || cignum *SV* || 18 lira *SV* || 19 cognoscitur *V* || 21 Iam — properemus *om. V* || 24 sagiptarii *S* || 25 et *om. S* ||

membra hydri cauda et coruus. ad genua uirginis urna est posita. a sinistris Orionis, qui et iugula *dicitur*, fluuius, qui et Eridanus nec non et Padus. sub pedibus Orionis [qui et iugula dicitur] lepus, splendidam iugulam fugiens aspicitur. retrorsis uero pedibus eius canis fulgida stella resplendet. post cuius caudam nauis constituta est. ad tauri pedem protendit manus Orion, pedibus geminis appropinquat anticanis. super capud arietis non longe ab Andromedae pedibus triangulus positus est. sub ariete et piscibus cetus, conexio uero piscium communem habet stellam.

Ab Ioue principium]

Quaeritur quare a Ioue coepit et non a Musis ut Homerus? conueniens magis hoc existimauit principium phaenomenis, uti Iouem inuocaret, quoniam et ipsarum Camenarum est origo Iupiter. non solus autem ita coepisse uidetur Aratus, sed et Crates comicus a Vesta incipiens et† profari carmina et Sophron in mimo qui nuntius inscribitur [a Vesta incipiens] 'omnes inuoco, Iouem omnium principem.' et quaeritur cuius Iouis meminerit utrumne fabulosi an naturalis. et philosophi quidem plurimi naturalis aiunt eum Iouis meminisse. Socrates autem Iouem dictum caelum, inuocatum

1 menbra *S* || ydre *V* || ȳdi *S* || 2 incolo *SV* || Incola *b Schaubach.* || iugula *scripsi* || dicitur *addidi* || 3 heredianus *S* || qui et iugula (incolo *SV*) dicitur deleuit *Schaub.* || 4 splendida effigie conspicitur *V* || figies *S* || fugiens *scripsi ex cod. Sangermanensi* || 5 Retrorsum *V* || a pedibus *V* || splendida stella refulget *V* || 7 manum *V* || anticanꝰ *S* || 8 caput *V* || lōgne *S* || 9 connexio *SV* || 10 coēm *S* || comunem *V* || 11 *Germ. 1—16 SV* ||† 12 Queritur *ΠSV* || q̄r *S* || ab *V* || coeperit *Π* || cepit *S* || cępit *V* || Homeroconueniens *ΠV* || 13 extimauit *Π* || estimauit *V* || phoenomenis *Π* || phenomenis *SV* || 14 qm̄ *S* || ipsorum carminum *ΠV* || ipsarum carminum *S* || camenarum *margo S* || 15 Iuppiter *Π* || cepisse *SV* || 17 Sophron imo *Π* || nuncius *V* || 18 inuocant *ΠV* || queritur *ΠSV* || 19 utrum ne *S* || 20 fidem plurimi *Π* || pluribus naturalibus *S* || 21 Sed Crates ait *ΠV* || iouem dm̄ *S* || celum *ΠSV* ||

uero merito aerem et aetherem quod in his sint sidera et Homerum Iouem dixisse in aliqua parte caelum

ὡς δ᾽ ὅτε ταρφεῖαι νεφέλαι Διὸς ἐκποτέονται

et ipse Aratus

αὐτὰρ ὁ Ἵππος
ἐν Διὸς εἱλεῖται.

cum dicit Herodotus Iouem dictum aerem, et Crates eiusdem opinionis est testemque esse Philemonem comicum dicit

ὃν οὐδὲ εἷς λέληθεν οὐδὲ ἓν ποιῶν
οὔτε κακὸν οὔτ᾽ ἄρ᾽ ἐσθλὸν, οὗτός εἰμ᾽ ἐγὼ
Ἀήρ, ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία.

hoc autem constat et ipsum Aratum dicere

τὸν οὐδέποτ᾽ ἄνδρες ἐῶμεν
ἄρρητον.

namque quia nihil aliud est uox quam percussus aer, uidetur conuenienter dixisse auctoritatemque rei praestat 'plenas Ioue uias' referens et 'omnis hominum conuentus.' nihil eorum quae in terra sint sine aere est. ratione etiam 'omnis Iouis usum desideramus.' nam cuncti mortales ostendunt

1 aere et aethere *S* || merito quia in aere et ethere sunt sidera (sydera *Π*) *ΠV* || 2 celum *ΠSV* || 3 *Homeri uersum om. ΠV* || ωcδ·Ο ΤΟΥΙΑC q̓ ΕΙΑΙΝΕΦΕΛΑΙ ΔΙΟC ex not eon tai *S* || 5 *αὔταρ ιππος εναδῶυλτιται* et ipse (*sex uel septem litterarum lacuna*) Aratus *Π* || *dodrante lineae uacuo relicto* et ipse Aratus (*tum unius fere lineae lacuna*) *V* || ΑΙΤΑ ΡΟΙΠΠΟ CΕΝΔΙΟC ΕΛΑΤΑΙ *S* || 7 quin dixit *Π* || et *om. Π* || Crates quidem *ΠV* || eiusdem est opinionis *ΠV* || eiusdem opinionis et *S* || 8 philonem *Π* || phylonem *SV* || comicum qui *Π* || comicūq *S* || *post* dicit *duarum linearum et dimidiae lacuna Π dimidiae lineae lacuna V* || 9 ωΝ ΕΫΑ ΕΕΙCΛΕΑΝΘΕΝΠΟ | ΙωΝΟΥ ΤΕΙCΑ ΚΟΝΟΥΤΕΓ$ΕC.ΘΛΟΝΟ|ΥΓΕC ΕΙ ΜΕΙΕΙ (*dimidiae lineae lacuna*) ωΧΝΡΟΝ ΑΝΤΙC ΟΝΟΜΑCΕΙΕRΙΙΑΕΙΑ *S* || 12 et ipsum dicere (*fere nouem litter. lacuna*) *Π* (*unius lineae lacuna*) *V* || ΤΟΝΟΥ|ΔΕΠΟΤΑΙ ΑΗΑΡΕC ΕωΜΕΝ ΑΡΡΝΤΟΝ || 15 nam *Π* || nil *Π* || nichil *S* || qm (a *superscr.*) *corr. ex* qm̄ *S* || ē ūr conuenient' *S* || 16 dixississe *Π* || auctoritatem q̄ *S* || 17 nil *Π* || 18 que *S* || sunt *om. S* || cuius omnes usum *ΠV* || omnes cuius usum *S* || 19 cuncta *S* ||

usum suspirio et per quem uiuimus aere indigemus. at quod ait dextra monstra, ad auguria pertinent auium. propter quod et Stoici Iouem esse adfirmant, qui per materiam manat spiritus. et similis nostra anima. Zenodotus autem Aetolus et Diodorus aiunt, nec fabuloso Ioui sufficere eius modi oppinionem, esse enim talem causam Iouem et conuenire omnes uias eo confertas, quas tamquam loco eius describit. dicendo autem 'nos etiam genus' ostendit animae inmortalitatem. bene praeterea quod 'leuem,' nouerat enim uirtuti aliquid aemulum futurum. deum igitur aduersus delicta lenem. sed quoniam omnium in totum bonorum causa est, rationabiliter et omnium parens affirmatur et non solum hominum sed etiam deorum.

Cetera quae toto]

Vertices extremos, circa quos sphaera caeli uoluitur, polos Graeci nuncupauerunt. e quibus unus est australis, qui terrae obiectu a nobis numquam uidetur, alter septentrionalis, qui boreus uocatur et numquam occidit, duos *habens* arcturos, quorum maiorem uocant Helicen, minorem canis caudam. alterutra quidem horum capita deorsum, al-

1 et cum uiuimus *ΠV* || sed q̄ puiuini⁹ *S* || indigent *S* || 2 dexstra *S* || monstrat *ΠV* || pertinet *ΠV* || pertinent unum *S* || 3 afirmant *Π* || matīa *S* || 4 similis est *ΠV* || nostrae animae *Π* || nostre anime *V* || Tenodotus *S* || Zenodothus *V* || etholus *ΠV* || etolus *S* || 5 Dyodorus *V* || ad fabulosi Iouis *ΠV* || 6 opinionem *ΠV* || 7 tanquam *ΠSV* || 8 autem etiam genus *ΠV* || autem non et iam genus *S* || anime *SV* || immortalitatem *ΠV* || īmortalitatem *S* || 9 leuem *ΠS* || 10 ad (i) emulum *S* || emulum *ΠV* || faturum *Π* || deo *ΠS* || dō *S* || delicata *ΠV* || delicti *S* || lenem esse est *ΠV* || 11 in totis *ΠV* || causis et rationabiliter *ΠS* || cās ⁊ rōnablr *S* || 14 *Germ. 17—64 SV* || *caeli imaginem columnis fulti exhibet G* || 15 spera *SV* || 16 antiqui nuncupauerunt *GG*[a]*G*[b] || 17 oblectu *G*[a]*G*[b] || obiectus *SV* || septentrionales *G* || 18 et boreas *GG*[a]*G*[b] || qui numquam *G*[a]*G*[b] || Duos arcturos *S* || Duo sunt arcturi *V* || habens *om. G*[a]*SV addidi ex GG*[b] || 19 elicem *G* || helycen *SV* || 20 cauda *S* || quidā ḥorā capita *G* ||

terutra sursum aspiciunt. altera namque Helice est, quae apparet prima nocte, altera pusilla quidem, sed a nauigantibus obseruatur. maria enim conturbat.

S Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, quae in Arcadia solita cum Diana uenari et in montibus uagari et ab Ioue oppressa rem celaret Dianae. quam grauidam nudam lauantem cum aspexisset Diana, in

G Helicem autem dicit Hesiodus Licaonis filiam fuisse. quae cum in Archadia habitaret et cum Diana uenationis causa in montibus esset et a Ioue uiolata rem celaret Dianae, in lauacro partum accelerans ab ea deprehensa, quia

1 helyce ***S*** || que ***SV*** || 2 aperit ***G*** || noctis altera ***GG^aG^bS*** || noctis hora altera ***V*** || nocte *scripsi* || 3 obseruantur ***G^a*** *post corr.* ***G^b*** || enim *om.* ***V*** || *Huc quoque pertinent quae post excerptum Plinianum leguntur in* ***SV****, sunt autem haec:* Vertices extremos, circa quos sphaera caeli (celi spera ***V***) uoluitur, polos antiqui nuncupauerunt (nuncuparunt ***V***). e quibus unus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui numquam (nunquam ***V***) occidit. alter (auter ***S***) australis, qui terrae obiectus a nobis numquam (nunquam ***V***) uidetur et austronothus dicitur: quem quidam dicebat (dicunt ***V***) esse Thetim. Thetis enim *est* (*ita scripsi* esse thetis ēi ***S*** esse thetim ***V***) Oceani (occeani ***V***) uxor (uxorem ***V***) nutrix (nutricem ***V***) Iunonis et eam (Iunonis quae ***V***) fingitur in oceano (occeano ***SV***) prohibere (prohiberi ***V***) occidere. haec habet stellas in capite VII non claras, in utrasque aures (utraque aure ***V***) II, in armo (auro ***V***) I, in pectore claram I, in pede priore unam (in — unam *om.* ***V***), in extrema coxa (cossa ***S***) I (claram I ***V***), in femore (femine ***V***) posteriore II, in pede extremo posteriore (posteriore *om.* ***V***) II, in cauda tres (3 ***V***). fiunt (sunt ***V***) omnes XX (uiginti ***V***). *haec sequitur in* ***V*** *imago centauri utraque manu flores aureos tenentis* || *de fabula siderali cf. Hygin. P. A. II 1 p. 421 Stauer. de polis Isid. origg. III 32, 36. XIII 5, 5* ||

S 4 Helycen ***S*** || calysto ***S*** || calixto ***V*** || 5 et in ***SV*** || quae in *scripsi* || archadia ***V*** || solitam ***V*** || Dyana ***V*** || 6 a ***V*** || oppressam ***V*** || celasse ***V*** || Dyane ***V*** || 7 se lauantem ***V*** || aspissixet ***S*** || aspixisset ***V*** || dianam et ***S*** ||

G 8 esiodus ***G*** || heriodus ***G^aG^b*** || 9 q̄ āī q ***G*** || arcadia (h *suprascr.*) ***G*** || ueṇẹnationis ***G^a*** || 10 cẹlaret ***G^a*** || 11 accederans ***G^a*** *ante corr.* ***G^b*** ||

lauacro partum accelerans, irata dea, quia factum celauit, bestia fieri iussa est. et dum esset ursa Arctum enixa est, quem Arcadem uocant. Amphis comicus poeta refert, Iouem Dianae effigie transfiguratum in uenatione Callisto oppressisse. tempore partus pleno cum uexaretur, Dianae culpam indicasse et iratam Dianam in ursam transfigurasse. quae dum in montibus uagaretur, a quibusdam pastoribus apprehensa cum puero perducta est ad Lycaonem. post tempus in Lycaei Iouis templo confugiens, cum eam Arcas filius sequeretur, ubi eam nefas erat intrare, ab Arcadibus utrique interfecti. Iuppiter autem utrosque caeli astris intulit ursamque eam nominauit. Ouidius ab Iunone in bestiam conuersam scribit. habet autem stellas in capite VII, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore unam, *S*

factum celauit, bestia fieri iussa est et parere Arcturum, quem uocant Arcadem. Amphis autem dicit, Iouem Dianae adsimilatum cum ea coisse et eam concepisse. cum ergo nollet interrogantibus post partum dicere, a quo concepisset, tandem perpessae uiolationis Dianam culpabilem dixit. quae mox ab ea in bestiam conuersa est et cum puero Lycaoni tradita et a Ioue una cum filio inter astra conlocata. Arcturi nomen propter ruinam sortita est. habet autem stellas in capite VI obscuras, *G*

1 partum eius *V* || accelerans bestiam eam esse iussit *V* || deo *S* *fortasse legendum* ab irata dea || 4 in dyane *V* || in Dianae effigiem *b* || calisto *S* || calixto *V* || 5 plena *SV* || pleno *Schaubach.* || 6 et *om.* *S* || irata diana *S* || dyanam *V* || 8 ⁊ pductam ad *S* || licaonem *S* || 9 licei *SV* || artas *S* || archas *V* || 10 nephas *V* || 11 Iupiter *V* || 12 eam *om.* *S* || a *V* || 14 obscuras singulas *V* || in pectore — claras II *om.* *S* || *S*

15 arctū G^aG^b || 16 archadem uocant G^aG^b || dicit *om.* *G* || 17 concipisse *G* || 18 concipisset *G* || 19 diana G^aG^b || 20 mox *om.* *G* *additum habet* G^b || licaoni G^aG^b || *G*

S in pede priore claras ii, in summa cauda claram i, in uentre claram i, in spina i, in crure posteriori ii, in extremo pede ii, super caudam iii. fiunt omnes xxiiii.

Porro arcturus minor qui a pluribus Phoenice, a Graecis arctophylax, a nonnullis canis cauda uocatur. quam Sido-

G in singulis auribus singulas, in scapulo unam, in pectore unam, in pede unam, in spina unam, in tibia anteriore duas, super caudam tres. maior arcturus ad aquilonem adiacens in longitudine quidem recipit aequinoctiales sortes partium ccclxv. †a geminis aequinoctio manente usque ad uirgilias sortes v. in latitudine quidem distat sortes xxiii quas sortes xviii et semis ab aquilonio polo usque ad sortes xl quod iuxta antecedit super ipsam in gutture praeclaram stellam distantem a geminis sortes xviii s nouissimus quidem ad orientales adiacet distans sortes xxx. item aquilonius est, qui super humeros et distat ab aquilonio polo sortes xviii s. australis, qui in duobus retrorsis pedibus, qui distant a polo aquilonio sortes xl. restant cxii sortes.

Porro arcturus minor, qui a pluribus Foenice, a Graecis arctophilax, a nonnullis canis cauda uocatur. dicitur a

S 1 pede pore *V* || 2 posteriore *V* || 3 pedis *V* || caudam ·3. *SV* || 4 phenicis ac grecie *V* || a ḡcis *S* || 5 arctophilax *SV* || sydones *SV* ||

G 6 singulis auribus singulis G^a *ante corr.* G^b || una G^a *ante corr.* G^b || 7 una G^a *ante corr.* G^b || spino GG^aG^b || anteriores G^a || anteriorę G^b || 8 acturus G^a || arcturůs G^b || 9 longitudinem *G* || recepit G^a G^b || sortes *corr. ex* partes *G* || sortes. Ciclus ducentorum sexaginta quinque G^aG^b || parcium cc ī lxv. *G* || 10 ccclxv *scripsi ex latino Arati interprete. reliqua duabus correctionibus exceptis exhibui ex codice G, emendabunt doctiores* || 11 quidam GG^a *ante corr.* G^b || sortes xxiiii quas *om.* G^a || xxiiii quas sortes *addit. in margine habet* G^b || 13 guttore *G* || 14 decem et octo semis G^aG^b || orientalis *post corr.* G^b || 15 adiacet *addidit* G^{b2} || 16 decem et octo semis G^aG^b || 17 quidastant (i *suprascr.*) *G* || 19 ARCTURUS MAIOR *inscrib.* GG^aG^b || *arcturi imaginem praebet G* || aurcturus *G* || quia *G* || foenicę G^aG^b || 20 artofilax *G* || archophilax G^aG^b || dr̄ a GG^aG^b ||

S nes aspicientes continuo nauigant. dicitur a Ioue inter astra collocatus, ut duplex honor Helices monstraretur. Aglaosthenes quidem in Naxiacis carminibus Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, unam ex Idaeis nymphis. a qua in Cretae oppido Istoe, quod Nicostratus constituit, portus et circa eum locum Cynosura appellaretur. et ipsam Naxon Cynosuran appellatam. haec Cynosura fuit cum Telchiniis, qui dicuntur Curetes Idaei. Aratus Cynosuran et Helicen Cretensis Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt caelesti donatae honore. habet autem stellas in humero splendidam I, in pectore claram I, in spina claram I, in uentre claram I, super caudam claras III. fiunt omnes VII. supra alias †x quae praecedunt et dicuntur ludentes, et maxima altera, quae uocatur polus, in quo a quibusdam putatur totus orbis circumuerti.

G Ioue inter astra conlocatus, ut duplex honor Helicis monstraretur. Aglaosthenes quidem in carminibus suis dicit, eam nutricem fuisse Iouis et a ciuitate, quam Nicostrata condidit, quae hoc nomine uocatur, canis caudam nuncupatam esse. Aratus autem uocat eam Helicem, quod de Crete fuisset, et inter astra propter Iouem conlocatam esse. quam Sidones

S 2 helycis *S* || helicis *V* || Helices *b* || Agas-therenis *S* || Agastherenis *V* || Agathosthenes *b* || 3 in axiacis *SV* || 4 hydeis *S* || ydeis *V* || crete *S* || creto *V* || Cretae *b* || 5 ystoe *SV* || Hystoe *b* || $\overset{r}{q}$ Nicostratus *S* || Nicostratus *V* || quod Nicostratus *scripsi* || 6 Cynosura — appellatam *om.* *V* || cynos uran *S* || cynos uran *S* || 7 hec cynos uran fuit *S* || cynosuram fuisse *V* || thelchines *S* || thelchinis *V* || Telchiniis *b* || 8 currentes *S* || curretes *V* || cynosuram *V* || helicem *V* || annus cynos uran *S* || cretenses *SV* || Cretensis *scripsi* || 9 donate *corr. ex* donante *S* || 11 spano *S* || claras .3. *SV* || 12 x *SV* II *suspicatus sum* || 13 al't'a *S* || in *om.* *S* || 14 quibusdam uocatur *S* || orbis emunera *S* ||

G 16 agastrenis *G* || agasthe renis G^aG^b || agasth*renis G^{b2} || suis *om.* G^aG^{b1} || 17 quam — condidit *om.* G^aG^b *addidit* G^{b2} || 18 hec *G* || 19 hilicem *G* *om.* G^aG^{b1} *addidit* G^{b2} ||

S Inter ambas ergo arctos maximus [flexuoso corpore] adiacens dracon, qui utramque arcturum flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit capud, Phoenicen circumcingit

G aspicientes continuo nauigant. habet autem stellas per unumquemque angulum in umero unam splendidam, in cauda tres. fiunt omnes .vii. supra alias †x quae praecedunt. minima altera, quae uocatur polus, ad quem putatur totus mundus reuolui. minor arcturus, qui ad aquilonem adiacet, in longitudine habet quartam partem aequinoctialis circuli et sortes vii. a latere autem habet sortem unam et semis quae ab viii sortibus minus sunt. †duo decima pars et duo quintam sortem antecedunt illam quam deducunt xii de quibus in humero habent principatum. de sagittario nouissima ad orientem adiacet ad summum habens piscem sortes xvii. item aquilonium duobus quibus in humero distat aquilonio polo sortes xl. restant aequinoctialis. australis quoque est qui in cauda. reliquae uero duae nominantur circenses eo quod in circuitu ambulent.

Inter ambas ergo arcturus maximus [flexuoso corpore] adiacet serpens, qui utramque arcturum flexuoso corpore semicingit. hunc Ferecides dicit inter astra conlocatum eo quod,

S 1 maxime flenxuoso *S* || flexuoso corpore *deleuit Schaubachius* || 2 utranq. *V* || arcton *V* || seiungit *V* || 3 helicis *SV* || Helices *b* || caput *V* || phenicis *S* || phenices *V* || Phoenicen *scripsi* || circumcignit *S* ||

G 5 ungulū G^aG^b *corr.* G^{b2} || humero G^aG^b || caudā *G* || 6 p̄cedent *G* || 7 popul^9 *G* || polos G^a || polŏs G^b || 9 longitudinē *G* || 10 et *om.* G^aG^b || 11 sortibus *corr. ex* partibus *G* || 12 ducunt G^aG^b || 13 innumero *G* || 15 in numero *G* || a^{i}qlonio GG^aG^b || 16 australes *G* || 17 reliq̄ *G* || reliq; G^a || reliquae *corr. ex* reliq. G^b || 18 pambulent G^aG^b || 19 ARCTVRVS MINOR *inscr.* *G* || *arcturi imaginem praebent* G^aG^b || arcturas *G* || arctus G^a || arct^{ro}us G^b || fl^{e}uxuoso G^a || 20 utra/q̄ *G* || qui — corpore *in marg. infer. addidit* G^{a2} || 21 fericides *G* ||

cauda. hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis eo quod, cum nuberetur a Ioue Iuno, deis offerentibus munera Terra quoque obtulerat aurea mala cum ramis, quae Iuno in hortis suis, qui erant apud Atlantem, inseri iussit et Hesperidas, Atlantis filias, custodes posuit. quae cum a filiabus Atlantis mala subtraherentur et saepe uexarentur, Iuno custodem horti draconem peruigilem arbori implicuit. quem Hercules occidit et illa astris intulit. hunc alii Iouem astris intulisse dicunt ob memoriam uirtutis Herculis †Mineruae obiectum, quem illa contortum caelo inmiserit et inter septentriones locauerit. habet stellas in capite splendidas III, in corpore uero usque ad caudam XII ab inuicem distantes. sunt omnes XV. *S*

cum nuberetur a Ioue Iuno, diis offerentibus munera Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quibus in deorum horto, qui erat apud Atlantem, plantatis, ut his cotidie uirgines laetarent, custos constitutus est ob magnitudinem sui ad praefata mala custodienda. habet autem stellas in summitate capitis splendidas tres, in corpore uero usque ad caudam XII ab inuicem distantes. *G*

1 hanc *SV corr. b* || Pherecides *SV* || collocatam *V* || benefitio *S* || 2 nuberet Ioui *V* || dies *SV* || 3 obtuleret (a *supra* e) *S* || obtulerit *V* || 4 Quem Iuno *S* || que Iuno *V* || ortis suis *S* || orto suo *V* || athlantem *SV* || 5 insserit (ss *in ras.* r *hasta transfixa*) *S* || hesperides *V* || athlantis *SV* || 6 mala *om. V* || subtraherent *S* || 7 uexaretur *SV* || uexarentur *b* || orti *V* || 8 implicuit arbori *V* || interfecit *V* || 9 eū astris *S* || e astris *V* || dicunt memorie *S* || 10 obiectam *S* || immisit *V* || et inter *om. S* || 11 locasse *S* || locauit *V* || locauerit *scripsi* || habet autem *V* || splendidas .3. *SV* || 13 sunt autem *V* || *S*

14 cum *om. G* || et iuno *G* || 15 quo q̄ *G* || obtullerit *G* || 16 athlantē ·*G* || alantē *Ga* || adlante *post corr. Gb* || cottidię *GaGb* || 17 l&arent *GGaGb* || constitutos (v *supra* o) *Gb* || 18 p̄fetam *G* || 20 inuice *G* || stantes *GaGb1* || *G*

S Haud procul effigies]

Draco inmensae magnitudinis hortorum custos insomnisque fuisse dicitur, a Iunone ad custodiendum aurea mala [esset] constitutus. Hercules *eum*, cum ad mala aurea profectus esset, ut refert Panuasis Heracleas, fertur peremisse et idcirco inter astra Iouis hunc laborem memoriae dignum honorauit et utrosque sideribus intulit ita ut in certamine fuere eorum habitus, serpentis capud iam defectum. qui ideo in genu stans manibus sursum extensis, dextro pede

G in longitudine quidem incidit in circulum aequinoctialem a quarta sorte leonis usque ad xxviii capricorni, habens in latitudine sortes xxvi et duas partes, †in alia uero qui ad sagittarium sortes xxxv. praecedit namque qui ad summitatem caudae habens a leone sortem unam. extremas ad orientem iacet aquilonis sed quibus a latere super collo ab alterutro scriptus distat polo sortes xxvii. item quae apud leonis partes australes in cauda distans ab hoc polo sortes x.

Serpentem a Iunone ad custodienda aurea mala constitutum Hercules fertur peremisse et idcirco a Ioue inter astra ob certaminis memoriam dicitur conlocatus. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto

S 1 *Germ. 65—69 S* || 2 Draconem SV_t || Draco *scripsi* || ī mense *S* || immense *V* || custodem insomnem dum *V* || insopnisq; *S* || 3 dic̆ *corr. ut uidetur* s⁊dy *S* || custodiendum *corr. ex* custodiendam *S* || custodienda *V* || 4 esset *deleui* || 5 ẹ̄ẹṭ profectus fuisset *V* || Paunasis *V* || 6 iccirco *V* || ab Ioue *S* || a Ioue *V* || Iouis *scripsi* || 7 honorasse *V* || intulisse *V* || 8 capite iam defecto *V* ||

G 11 uicesimam octauam G^aG^b || 12 longitudine G^aG^{b1} || latitudine G^{b2} || 13 xxxta quinq. G^aG^b || 14 sortem *om.* *G* || extremas *G* || extremis G^aG^b || 15 de quibus G^aG^b || 16 que *G* || 17 leones G^aG^b || ab *corr. ex* ad G^a || *infra scholion inscriptionem* SERPENS INTER ĀBAS ARCTVROS (ARCTVRAS G^a) GG^a, *imaginem praebent* GG^aG^b || 19 hercoles *G* || herculis G^aG^{b1} *corr.* G^{b2} || a ioue *om.* G^aG^{b1} *addidit* G^{b2} || 20 hoc certaminis *G* || *oc certaminis G^aG^{b1} ob G^{b2} ||

contra draconem porrecto pingitur, ut certaminis labore significetur. ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, ut insignis uirtute monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. habet autem stellas in capite I, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito I, in eadem manu I et in eodem bracchio I, in sinistro femore I, in dextra parte femoris II, in dextra coxa II, in genu dextro I, in eadem tibia I, ἐπὶ γόνατος I et in crure II, in dextro pede I, in eodem pede unam, in dextra manu I et in claua, quam tenet in eadem manu I, in leonina pelle quatuor. sunt omnes XXIIII. *S*

Tum fessi subter]

Haec corona dicitur esse Ariadnes, quam Liber astris intulisse dicitur, cum eius nuptias dii in insula Creta cele-

pingitur, ut certaminis labor significetur. ideo pellem leonis in brachio habere fingitur, ut insigne uirtutis monstretur, quia leonem interfecisse narratur. habet autem stellas in capite unam, in singulis brachiis singulas, in singulis humeris singulas splendidas, in cubito sinistro unam, in unaquaque manu unam, in unoquoque ilio unam, in dextera coxa duas, in sinistro geniculo unam, in dextera manu unam, qui uocatur ropalus. *G*

Coronam ideo inter astra conlocatam fecerunt eo quod a Vulcano facta auro et gemmis pretiosis ornata Ariadnae,

1 erecto porrecto *V* || labor *V* || 3 insigne uirtutis *V* || mostraretur *S* || 6 eodem manu *V* || et *om. V* || brachio *V* || 8 *post* tibia I *dimidiae lineae lacuna V* || ΕΠΙΤΟΝΑΤΟC *S* || et *om. V* || in crus *S* || in dextro — unam *om. V, eadem uerba ad marginem S post* eodem pede I *addita hic conlocanda esse existimaui* || 10 pelle .e. *V* || 12 *Germ. 70—74 S* || 13 adriadnes *S* || adriagnes *V* || 14 dum *V* || in *om. S* || insulam cretam *S* || *S*

16 monstraretur G^aG^b || 17 qua *G* || 21 dexta *G* || *infra imago depicta cum inscriptione* HERCVLVS (HERCVLIS G^a) GG^a *inscriptionem om.* G^b || 24 uulcano *corr. ex* uulgano G^a || ariathni GG^aG^b || *G*

S brarent, cogitans praeclaram facere. [pro] qua primum noua nupta coronata est. sed qui Cretica conscripsit refert, cum Liber ad Minoem regem uenisset, ut Ariadnen eius filiam uxorem duceret, coronam donum Ariadnae dedisse, Vulcani opere factam ex auro et gemmis pretiosis. et tali fulgore fuit, ut Thesea ex labyrintho liberaret. quae post astris affixa, cum in Naxo utrique uenissent. signum amoris eius crines ostendunt stellaeque fulgent sub cauda leonis. habet corona stellas VIIII in circuitu positas, quarum tres sunt splendidae ad capud serpentis arcturi.

Hac ophiuchus erit]

Hic est serpentarius, qui supra scorpionem stat tenens utraque manu serpentem. ab astrologis dicitur fuisse As-

G filiae Minois regis, in munere apud Creten insulam donata fuerit, cum a Dionysio, qui et Liber pater, etiam Bacchus dicitur, nuberetur. aiunt quoque et crines ipsius esse stellas, quae uidentur sub cauda leonis. habet corona stellas VIIII in circuitu positas. quarum tres sunt splendidae ad capud serpentis arcturi.

Ceterum serpentarius, qui super scorpionem constitutus est, tenens utraque manu serpentem, ab astrologis dicitur

S 1 pro *deleui* || quo *S* || nouam nuptam *S* || 2 creticam *S* || quia cum *V* || 3 minọrem *S* || uenisse^t *S* || ut ariane filiam eius duceret uxorem *V* || 4 donum *om. V* || adriadne *S* || adriane *V* || 5 preciosis *V* || talem fulgorem *S* || talis fulgoris *V* || 6 thesia *V* || laberintho *S* || laberinto *V* || liberasset *S* || affixa est *V* || 7 naso *S* || fig^m *S* || 8 crines ēē offēdit *S* || et est stellis fulgentibus *V* || stelle qꝫ *S* || 9 postea corona habens stellas nouem in circuitu positas *Raban. Maur. de comp. LI tom. I p. 695 Mign.* || 10 caput *V* || 11 *Germ. 75—89 S* || 13 qui ab *V* || astrologiis *S* || Aẹscuḷepius *V* ||

G 14 minẹ^o is *G^a* || inmanere *G* || cretem insolam (insulam *G^aG^b*) *GG^aG^b* || donatā *G^aG^{b1} corr. G^{b2}* || 15 dionisio *G* || dyonisio *post corr. G^aG^b* || pater liber *G^aG^b* || bachus *GG^aG^b* || 18 positus *G^{b1} corr. G^{b2}* || caput *G^aG^b* || 19 *post* arcturi *inscriptio* CORONA *GG^a infra imago coronae GG^aG^b* ||

clepius, Apollinis filius. qui dum medicinae arte uteretur, mortuos fertur suscitasse. quam ob rem iratus in eum Iouis domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. rogatu Apollinis patris Iuppiter †eum arte sua rursus post obitum defunctis animam restituere ad uitam et inter astra constituisse putatur. habet autem stellas in capite claram I, in singulis humeris singulas claras, in sinistra manu III, in dextra quatuor, ex his duas claras. in singulis lumbis singulas, in singulis genibus singulas, in dextra tibia claram I, in singulis pedibus singulas claras. sunt omnes XVII. serpens, quem tenet in manibus, habet stellas in orificio duas et in flexura capitis spissas quatuor, in manu Asclepii II clariores, in prima flexura VIII, in secunda, quam tenet in dextera manu, alias VIII, in tertia usque ad caudam VI. fiunt omnes serpentis XXX. *S*

fuisse Asclepius, qui dum medicinae arte uteretur mortuos fertur suscitasse. quam ob rem iratus in eum Iouis domum eius fulminis ictu percussit, ipsum uero Apollini donasse et inter astra constituisse putatur. habet autem stellas in capite splendidam unam, in sinistra manu tres, in dextra tres, in unoquoque humero splendidam unam, in lumbis duas, in utroque genu singulas, in dextera tibia unam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVII. cum his uero quae in serpenti sunt XXIII. *G*

1 filius Apollinis *V* || appolinis *S* || medicina *S* || uenerareturS *S* || 2 iratus meū *S* || Iupiter *V* || ei *V* || 3 rogatu autem *V* || 4 *uerba* eum — ad uitam et *loco suo deturbata, et post* Iouis *u. 2 inserenda esse docent scholia Basileensia cf. p. 62, 15* || 5 defuncti *S om. V* || restituisse *V* || 6 .3. *SV et sic ubique* || ꝯ: *V et sic ubique* || 8 et ex *V* || 10 XXIIII *V* || 11 orificio *corr. ex* horificio *S* || 13 claras *V* || p̊ma (pⁱma) *SV* || q̃ *S* || qui *V* || 14 dextra *V* || 15 omnes stelle *V* || *S*

16 asclepius GG^aG^b || medicina GG^aG^b || ueretur *G* || ue(t)retur G^a G^b || 18 apolini *G* || apolloni G^aG^b || 19 caput G^a *corr.* G^{b2} || 20 dextera G^aG^a || 24 serpente G^b || *infra* SERPENTARIVS GG^aG^b *cum imagine* GG^a || *G*

S Scorpius sane ideo inter astra a Ioue inlatus est [pro eo] quod ferunt ex terra ortum summissumque, qui Oriona interficeret ob eius loquacitatem, quod ex uenatione nullam se feram relinquere ὀφιοῦχος diceret. isque Oriona percussit et occidit σκορπίος et inde ab Ioue astris illatus, ut eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius ita dicit: scorpionem ad perniciem Orionis in insula Chio in monte †chelippio ortum uoluntate atque opera Dianae. nam cum in monte †celcinio uenaretur irridens Dianam contemnebat eius opera, quae in monte constituebat. itaque Dianam misisse scorpionem, qui Orionem uita priuaret, *et* postea ab Ioue inpetrasse, ut scorpio in XII signorum memoria constitueretur. hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur, etenim aliud adtendunt bracchia eius, aliud corpus et cauda ad aculeum. habet autem stellas in unoquoque cornu duas, in

G Scorpium sane ideo a Ioue inter astra conlocatum ferunt eo quod Orionem, qui et iugula dicitur, adminiculo Dianae paene omnes bestias interficientem percusserit et occiderit siluae; quod Terra hac re conperta mirata et laetata sit, a se uidelicet exortum serpentem interemptorem suarum interemisse bestiarum.

S 1 ideo *om.* ***V*** || illatus ***V*** || pro eo *deleui* || 3 eiusq; ***S*** || ueneratione ***S*** || 4 ΟΦΙΟΥΧ9Ο ***S*** *om.* ***V*** || 5 CKOPΠIOC ***S*** *om.* ***V*** || a ***V*** || illatus est ***V*** || 6 Nigidius autem dicit ***V*** || 7 pnitiem ***V*** || 8 opere ***S*** || ope ***V*** || opera *scripsi* || 9 ce'cionio ***V*** || Dyanam ***V*** || 10 diana ***S*** || dyanam dicitur ***V*** || 11 et *addidi* || impetrasse ***V*** || 12 scorpion XII ***S*** || 14 ad alius ***V*** || ac tendunt ***S*** || tendunt ***V*** || brancis ***S*** || brachia ***V*** || eius alia corpus ***S*** || eius ad aliud corpus ***V*** || ab aculeo ***S*** || et aculeus ***V*** || ad aculeum *scripsi* || 15 utroq. ***V*** ||

G 16 Scorpionis ***G*** || collocatū G^b || ferunt' G^aG^b || 17 incolo $GG^a G^b$ || iugula *scripsi* || poene GG^aG^b || 19 siliȩ G^aG^b || siluae *post* bestias *ponendum censeo* || terrȩ G^a || miratam GG^aG^b || mirata *scripsi* || letata ***G*** || 21 interemissȩ ***G*** ||

ore unam claram, in fronte duas, in dorso tres claras, in uentre II, in cauda V, in aculeo II, sunt omnes XVIIII. ex his quatuor, quae sunt in cornibus eius, duae priores clarae et duae obscurae, librae assignantur, quae chelae graece dicuntur. *S*

Ipsam Helicen]

Bootes, qui et arcturus, fertur esse custos plaustri eo quod plaustrum sequitur id est septentriones et quasi subcinctus sit septentrionibus. hunc dicunt Archadem esse Iouis et Callisto filium, de cuius post nomine Archadia dicta est. quem Lycaon Pelasgi filius, cum Iouem hospitio recepisset, infantem membratim lacerauit cum exitio Iouique in epulis posuit, temptans Iouem, utrum deus esset. cumque

habet autem stellas in utroque labio duas, quarum priores sunt magnae, sequentes minores, in fronte tres, e quibus media splendidior est, in dorso tres claras, in uentre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XVIIII. *G*

Arcturi custos ideo Bootes dicitur eo quod plaustrum sequitur id est septentrionem et quasi succinctus sit septentrionibus. dicitur autem Callisto et Ioue genitus et habitasse erga Lycaonem et ab eodem Ioui in frusta concisus et in mensa positus, iterum reformatus et a quodam caprario enutritus.

4 os *S* || q̄ chelas grece dicuntur *S* || quam chelas greci dicunt *V* || 6 *Germ. 90—95 S* || 7 arturus *S* || 8 Idem septentriones *S* || succinctus *V* || 9 septētrionibus *V* || Archadem Iouis filium esse *V* || 11 hospicio *V* || 12 cum exitio *om. V* || 13 apposuit *V* || quaqꝫ iouis *S* || *S*

14 labia GG^a || priorū G^a || 15 in q. *G* || 16 splendidiore$\overset{st}{\text{m}}$ G^a || 17 *infra scorpionis imago* GG^aG^b || SCORPIO *subscrib.* *G* || SCORPIVS G^a || 18 custus *G* || ideo *om.* G^aG^b || septentrionēs G^a || 19 succintus *G* || 20 caliste GG^aG^b || ex G^a || 21 lycaone *G* || licaone G^aG^b || ioue GG^aG^b || frustra *G* || *G*

S Iouis domum Lycaonis fulmine incendisset — eoque loco ciuitas est constructa, quae Trapezos appellata est — Lycaonem uero conuertit in lupum, Archadem autem conpactis membris ad uitam reduxit et cuidam caprario dedit nutriendum. qui cum adulta aetate uenisset, matri inscius uim ferre uoluit. quos utrosque incolae Lycaei montis cum occidere uellent, Iuppiter [utrosque] liberans astris intulit. qui ut res gesta est ita manent. illa ursae natura et ille in eam inpetum faciens. quem Bootem Homerus uocat. habet autem stellas in dextra manu quatuor, quae non occidunt, in capite claram I, in singulis humeris singulas, in singulis mamillis singulas, in dextra parte corporis sub mamilla obscuram I, in dextro cubito claram I, inter genua utraque claram et magnam I, quae est arcturus, in singulis pedibus singulas. fiunt omnes numero XIIII.

Virginis inde subest]

G quem cum immolare uellent habitatores loci, Iupiter liberans inter astra conlocauit. Lycaonem uero conuertit in bestiam. habet stellas in dextra quidem manu quatuor, quae non occidunt, in capite splendidam unam, in singulis humeris singulas, in mamilla unam, in dextro cubito †quatuor, in sinistro unam, in singulis genibus singulas. sunt omnes XIIII.

S 1 Iouis autem dicitur domum i†ouis *V* || incendisse *SV* || loco *om.* *V* || 2 ciuitate *S* || ciuitatem *V* || ciuitas est *scripsi* || constructam *V* || trapetos *S* || 3 conuertisse *V* || 9pactis *S* || compactis *V* || 4 m̄bris *S* || reduxisse *SV* || reduxit *scripsi* || dedisse ad *V* || 5 adulta ⁄ ēet‖ etate *V* || inferre *V* || 6 ĭcole lycei *S* || cum in colle licei *V* || 7 Iupiter *V* || utrosque *deleui* || 8 illo♃ ĭpetum *S* || ille impetum *V* || ille in eam inpetum *scripsi* || 9 fatiens *S* || 15 numero *om.* *V* || 16 *Germ. 96—146 S* ||

G 17 emulare G^a || iuppiter G^aG^b || 18 collocauit G^b || licaonem G^aG^b || 19 dextera G^aG^b || quattuor G^a || 22 genibus unam G^aG^b || *infra imago* GG^aG^b || BOOTES *subscr.* *G* || BOOTIS G^a ||

Ad aspectum autem Bootis uirgo constituta est, quae Erigone dicta est. quae inter leonem et libram in zodiaco locum tenet. hanc Hesiodus Iouis et Themidis filiam esse dicit, nomine Iustitiam. hunc secutus Aratus dicit, quod, cum esset inmortalis, in terris morabatur et a uirorum aspectu se subtrahere solita cum feminis consueta ludere et conuersari uidebatur et ab eis Iustitia uocabatur, nondum inter homines nequitiam neque nauigationem fuisse, sed †illam in terra moratam uitam alere aequitatemque eis praestitisse eo seculo, quod aureum dicebatur. sed postquam minuti homines a ueritate quiescerent, et illam cum eis minime conuersatam. postquam uero hominum mores in deterius uersi, in toto se e terris abstulit et in ea parte caeli habitauit, qua et nunc moratur. nonnulli aiunt eam esse Cererem, quod spicas teneat, alii Atargatin, quidam uero Fortunam pro eo *S*

Ad aspectum autem Bootis uirgo constituta est, quae inter leonem et libram in zodiaco locum tenet. quam fabulose Hesiodus dicit filiam fuisse Iouis et Dianae et uocatam Iustitiam. hunc secutus Aratus dicit, quod, cum esset prius inmortalis, cum hominibus uersabatur et a quibusdam non uidebatur. cum mulieribus erat et ab eis Iustitia uocabatur. nonnulli eam aiunt esse Cererem, quidam uero fortunam pro eo quod et sine capite eam pingunt. *G*

2 herigone *SV* || 4 Iustam *SV* || 5 immortalis *V* || mirabatur *V* || 6 solitam *S* || foeminis *V* || consulto *V* || 7 iusta *SV* || et nondum *V* || 8 nequitia *S* || nauigatio *S* || fuisset *S* || illa terra morata *S* || illam in terris moratam *V* || 9 uitam alere *om.* *V* || equitatem hominibus prestitisse *V* || 10 diminuti *S* || 11 quieuerunt *V* || illa *SV* || conuersata est *V* || 14 qua et numeratur *S* || qua enumeratur *V* || 15 atargatur *S* || atergatin *V* || *S*

16 autem *addidit* G^{b2} || bootes GG^{b} || quā GG^{b} || 17 loco $G^{a}G^{b}$ *corr.* G^{b2} || fabulosę *G* || esiodus $G^{a}G^{b}$ || 19 iustā $GG^{a}G^{b}$ || Iustitiam *scripsi* || sequutus G^{a} || 20 conuersabat' $G^{a}G^{b}$ || aquibusdā $GG^{a}G^{b}$ || 21 a uiris quidem *suspicor* || iusta $GG^{a}G^{b}$ || 22 furtunā G^{a} || 23 et *om.* $G^{a}G^{b}$ || eam *om.* $G^{a}G^{b1}$ *add.* G^{b2} || *G*

S quod sine capite astris refertur. Nigidius de uirgine ita refert. uirginem Iustitiam dici siue aequitatem, quae ab hominibus recesserit et ad inmortales merito peruenerit. nam cum inter mortales conueniret omnibus locis conciliabulisque solitam consistere et praecipere hominibus, ne temere ab aequitate et iustitia discederent; quamdiu mortales monitis suis obedissent, tamdiu uitam sine cura ac sollicitudine facturos. sed cum negligentius aequitatem obseruarent in insidiasque se declinassent, cupiditate et auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse et digna caelesti numero inmortale praemium pietatis possedit. habet autem stellas in capite obscuram nimis I παρθένος, in singulis humeris singulas, in unaquaque ala duas obscuras. una ex his, quae est in dextera ala a parte humeri, est clara [una] et uocatur προτρυγητήρ. in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas. illa, quae in dextera est, clarior est et uocatur spica. in tunica stellae obscurae VI. in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVIIII.

G habet autem stellas in capite quidem obscuram unam, in unaquaque ala duas, in singulis humeris singulas, in unoquoque cubito unam, in singulis manibus singulas, in penula uestimenti sex, in unoquoque pede unam. sunt omnes decem et nouem.

S 1 infertur ***V*** || 2 iustitiam *ex* ĩstitiam *corr. m. altera* ***S*** || iusticiam ***V*** || 3 immortales ***V*** || transierit ***V*** || 4 conciabolisq; ***S*** || 6 a iusticia et equalitate ***V*** || qui quamdiu ***V*** || mortales *om.* ***V*** || moniti sunt ***S*** || monitis eius non ***V*** || monitis suis *scripsi* || 7 obedirent ***V*** || iā diu ***S*** || diu in ***V*** || uita ***V*** || futuros ***SV*** || facturos *scripsi cf. schol. Basil. p. 66, 1* || 8 neglientius ***S*** || obseruantes declinarent insidiisq; ***V*** || 9 auaricia ***V*** || 10 discessissȝ ***S*** || 12 ΠΡΘΕΝΟC ***S*** *om.* ***V*** || 13 alia ***V*** || obscuras. Ex eis sunt que ***V*** || 14 una *deleui* || 15 ΠΡΟΤΡΝΤΙΛ ΤΕΙC ***S*** *lacunam praebet* ***V*** || 17 unica ***S*** || stellas obscuras ***V*** ||

G 19 quidā ***G*** || in unaquaque — humeris singulas *om.* ***G*** || 22 uestimentis *altera* s *in ras.* ***G***[a] || *infra adpicta imago* ***GG***[a]***G***[b] || VIRGO ***GG***[a] ||

Qua media est Helice] *S*

Hi dicuntur Castor et Pollux fratres gemini maxima concordia iuncti. ex quibus cum unus excidisset in pugna, quam aduersus Athenienses gerebant, alter inmortalitatem accepit. quos Iuppiter utrosque caelo intulit sideribusque. geminos nominauit, qui salutares sunt appellati. nam et horum stellae ita se habent, ut occidente una oriatur altera. alii uolunt Zetum et Amphionem esse. ideo unus zonam alter lyram habent. Nigidius deos Samothracas dicit, quorum argumentum nefas sit enuntiare praeter eos, qui mysteriis praesunt. item dicit Castorem et Pollucem Tyndaridas geminorum honore decoratos, quod hi principes dicantur pacationis, quod mare totum praedonibus maleficiisque pacatum reddidissent. et quo in tempore nauigauerint cum Iasone atque Hercule ad pellem inauratam auferendam multis laboribus tempestatibusque conflicti periculorum atque animarum experti inpendio laboribus liberare studuerunt [auxilium ferre precantibus instituerunt]. itaque cum a Ioue sint elati, petierunt a patre, ut sibi liceret in eo caelo constitui, unde

Castor interea et Pollux, quos nos geminos uocamus, *G*
dicuntur fuisse diui curiales, nutriti autem in Lacedaemonia et propter dilectionem fraternam, in qua omnes superabant, inlustris habiti et inter astra conlocati. est enim signum omnibus signis in zodiaco altius.

1 *Germ. 147 sq. S* || 2 gemini *corr. ex* geminos *S* || 3 e *V* || cecidisset *V* || pugnam *S* || 4 immortalitatem *V* || 5 Iupiter *V* || 8 zocam *S* || 9 habens *SV* || habent *scripsi* || amothracas *SV* || 10 nefas ę sit *S* || nephas sit *V* || enumerare *SV* || minsteriis *S* || ministeriis *V* || 11 tymdaridas *S* || 13 malefic^{9}q; *S* || maleficisq; *V* || ꝑcatum *S* || paccatum *V* || 14 reddidisse *S* || quo ĭterpetretur *S* || 16 animorum *SV* || 17 impendia *V* || atq; auxilium *V* || auxilium — instituerunt *deleui* || 19 essent *V* || celi loco *V* || *S*

21 lacedemonia GG^aG^b || 23 inlustres G^aG^{b1} || illustres G^{b2} || in G^aG^b || signum in G^a || signum in G^b || signis *om.* G^aG^b || *G*

S mortalibus auxiliantes prospicere possent. quamobrem eis concessum est inmortali memoria locoque constitui, ut plerisque mortalibus [auxiliantes] gratiam conspectus exhibeant. quorum prior habet stellas in capite claram I, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito I, in eadem manu I, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes VIIII. alter, qui propus appellatur — is qui iuxta cancrum est — habet stellas in capite claram I, in singulis mamillis singulas, in sinistro cubito II, in eadem manu I, in sinistro genu I, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede ultimam distantem I, quae uocatur πρόπους. fiunt insimul x. hi sunt inter XII signa zodiaci circuli. sed in medio circulo aequinoctiali tropici hiemalis, qui australis appellatur, sita sunt.

Cancer astris positus esse dicitur beneficio Iunonis, quia, cum Hercules cum hydra ad fontem Lernaeum depugnaret, hic cancer Herculis pedem morsu deprehendit, ut Panyasis

G habent autem stellas, unus quidem, qui excedit cancrum, in capite unam, in singulis humeris singulas splendidas, in unoquoque genu unam. sunt simul v. alter in capite splendidam unam, in humero sinistro unam, in singulis femoribus singulas, in dorso sex. sunt simul x.

Cancrum namque ideo fabulae locatum inter astra aiunt, quoniam Herculem aliis auxiliantem et hydriam de fonte

S 2 et plerisque ***SV*** || loco ***S*** || 3 auxiliantes *deleui* || gr̄a conspectu liberantur ***S*** || sui conspectus gratiam prebent ***V*** *cf. schol. **Basil.** p.* ***69, 12*** || 7 XVIIII ***S*** || IX ***V*** || tripus ***SV*** || 8 stellas *om.* ***V*** || 9 cubitu ***SV*** || 11 distans ***S*** || CIP/OΠOYC ***S*** || tropus ***V*** || 13 hyemalis ***V*** || q̄ ***V*** || 14 dicitur ***V*** || 15 in astris ***V*** || Q^i^a ***S*** || Ꝙ ***V*** || 16 ydra ***V*** || lerneum ***SV*** || 17 Paniasis ***SV*** ||

G 19 sigulis *G^b^* || singulas *om.* *G* || 20 unoquoq̄ *G* || 22 ***infra adiecta imago*** *GG^a^G^b^* || GEMINI *G* || GEMINOS *G^a^* || 23 inter astra locatum *G^a^G^b^* || 24 erculē *G^a^G^b^* ||

auctor dicit. quem iratus Hercules calcatum contriuit. beneficioque Iunonis magnis honoribus decoratus xii signorum numero annumeratur. sunt in hoc signo aliae stellae, quas Graeci ὄνους dicunt, quod cum Liber a Iunone insania obiecta fugeret ad occasus *ut in* Dodonaei Iouis templo responsa peteret, ut Philiscus refert, magnis imbribus cum grandine ortis ea parte, qua transiturus erat inundata, detinuerunt *iter eius* asini ex contrario transeuntes per aquas. in uno ex his insidens transuectus est sine periculo et ab insania liberatus. uno ex his fecisse dicitur, ut uoce hu- *S*

†neraida auferentem saliens in pede percusserit, sicut ait Panyasis in Heraclea. *G*

Sidera, quae gentiles praesepe et asinos uocauerunt, sunt sub cancro constituta. sunt autem stellae non multum splendoris habentes neque a se plurimum distantes, in quarum medio in modum praesepis stellarum quidam ambitus est. cui illae praeminent una ab aquilone, altera ab austro. autumabant autem eosdem asinos gentiles deorum suorum Dionysi uidelicet, qui et Liber pater, et Vulcani siue Satiri

1 Q^y_r *S* || miratus *SV* || hercuł *S* || conteriuit *S* || 2 Iunionis *S* || decoratus ·|· xii *S* || decoratus est. Idem xii *V* || 3 annumerat^u *S* || 4 onoyr *S lacun. praebet V* || Qd' *S* || Q *V* || 5 ut in *addidit ε cf. schol. Basil. p. 70, 14* || dodona ei *S* || Dodonei *V* || Iouis eiusq; in *V* || 6 pateret *S* || Phyliscus *V* || magni imbres *V* || ymbribus *S* || 7 grandine ΔΗΤΥΜΟΙ *S* || ortus ē *S* || orti sunt *V* || parte RCAPICIHOC *S* || inundati detinerent *S om. V* || 8 iter eius *addidi ex schol. Basil.* || asinis e *V* || transientes *S* || transeuntibus *V* || 9 ex iis sedens *V* || 10 Vni autem *V* || effecisse *V* || *S*

11 neraida *G* || nerarida G^aG^b || ait *om.* G^aG^{b1} *add.* G^{b2} || 12 panias *GG*^{a}*G*^{b} || heradia G^aG^{b1} *corr* G^{b2} || 13 *Haec quae post capita de luna et sole leguntur in GG*^{a}*G*^{b} *huc transtuli* || 14 nomultum splendores *G* || non multum *om.* G^a *additum habet in margine* G^b || splendorem *corr. ex* splendoris G^a || splendoris *corr. ex* splendorem G^b || 17 ille GG^a || preminent G^a || 18 suorum *om.* G^aG^{b1} || dionisi *G* || dyonisi G^aG^b || *G*

S mana loqueretur. et post paucum tempus cum Priapo contendere coepit de membro naturali. Priapus conprehensum asinum occidit. [quem] Iouis beneficio suo utrosque inmortali honore donatos astris intulit. est et altera origo quae infertur ab aliis. cum aduersus gigantes dii bellum agerent, Liber et Vulcanus et satyri asinis insidentes profecti ad pugnam. quod genus uisu tumultus diro cum murmure rugissent, gigantes eorum uoce territi fugerunt et confestim dii de gigantibus triumphauerunt. et idcirco una cum praesepio suo astris sunt illati et in signo notabilis cancri positi, cuius cursus ad occasum tendit. habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras et duas obscuras, quae ὄνοι appel-

G uehiculos fuisse, quibus ascensis cum contra gigantes ad bellum procederent et illi naturali zelo accensi uiso tumultu diro cum murmure rugissent, gigantes eorum rugitu perterriti conpendium fugae arripuerint, et confestim dii de gigantibus triumphauerint, et idcirco eos una cum praesepi suo inter astra conlocauerint. talis quidem extitit gentilium socordia, qui deos suos non propriis armis nec uiribus, sed asinorum rugitibus adeptos fuisse opinabantur uictoriam. habet stellas in testa splendidas duas, in duobus dextris pedibus in unoquoque unam, in sinistro priore duas, in ter-

S 2 cepit *S* || m̄bro *S* || conp̄hensum *S* || compressum *V* || 3 occisit *S* || quem *om. V deleui* || Iouis autem beneficio utriq; *V* || immortali *V* || 4 donati astri sunt illati *V* || 5 quod cum *V* || gygantes *V* || eligerent *S* || 6 ·|· Liber *S* || idem Liber *V* || satirias *SV* || asinis *omittit S* || profecti sunt *V* || 7 uiso tumultu *V* || 8 gygantes *V* || gygantibus *V* || 9 iccirco *V* || unā *S* | presepio *SV* || 12 anterioribus *om. V* || ONOI *S lac. praeb. V* ||

G 13 uehiculis G^a *ante corr.* G^b || 14 uiso G^a *ante corr.* G^b || 15 rigissent G^a || 16 cōnpendiū G^b || fuge G^a || 17 eos *om.* G^aG^{b1} *add.* G^{b2} || 18 conlocauer̄ G^a || conlocauerunt *ante corr.* G^b || estitit *G* || socordie *G* || 21 testo *G* || texto G^aG^b || 22 unoquoq̄ *G* ||

S lantur. nubilum, quod circa eum uidetur, praesepium dicitur. in ore unam, in dextris pedibus singulas. fiunt quattuor obscurae. in sinistris priore claras II, in secundo II, in tertio I, in extremo minore I, in testa II. sunt omnes XVI.

Horrentisque iubas]

Leonem beneficio Iouis inter astra collocatum dicunt eo quod uirtute ceteras bestias praecellat. Periandrus Rhodius refert, eum ob primos labores Herculis memoriae causa honorifice astris inlatum. Nigidius refert, hunc leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis et in terram Arcadiam in regionem Nemeae in speluncam, *quae* Amphidymon nomine fuerit, quam quidam †amphyriso dicunt [et iussu Iunonis] ad Herculis exitium dimissum. quem Hercules iussu Eurysthei interfecit cum Molorcho hospite suo, cuius clauam [quam] uiribus tributam *tum* principio est adeptus, cum qua leonem interfecit. itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto in reliquo tempore uti coepit et apud omnes mortales gratus

G tio unam, in quarto unam, in dextro labio tres, in sinistro duas.

Leonem aiunt idcirco inter astra conlocatum eo quod praesit quadrupedibus siue propter memoriam Herculis, qui leonem ingentem inermis dicitur peremisse.

S 3 priores *V* || in secundo I *SV* || in secundo II *scripsi ex Hygin. P. A. III 22* || 5 *Germ. 149—156 S* || 6 benefitio *S* || Iunonis *V* || dicitur *V* || 7 bestias *om. V* || precellat *S* || p̄cellat *V* || Pariandrus rodius *S* || 8 eo quod *S* || pmos (i above) *SV* || 9 ĩlat⁹ *S* || Nygidius *S* | 10 in *om. S* || terra archadia *V* || regione *V* || 11 nemee *SV* || spelunca *V* || quae *addidi ex schol. Basil.* || mihdȳmon *S* || miċhdimon *V* || 12 Aphriso *V* || Amphriso *Hygin. fab. 30* || dicunt fuerit *S* || et iussu Iunonis *deleui* || iussum *S* || 13 exioium *V* || dymissum *S* || euristhei *S* || euristei *V* || 14 molocho (r above) *S* || molocho *V* || p uiribus *V* || 16 secuto *S* || in *om. V* || 17 cepit *item postea SV* ||

G 18 quotto *G* || CANCER *GG*[a] *imaginem addunt GG*[a]*G*[b] || 22 perimisse *G* ||

S ob uirtutem haberi coepit. Iunoni porro magis in odio peruenerat. quapropter leonem caelesti memoria dignari uoluntate Iunonis arbitrantur. hic notabilis et maximus inter signa est. plerique [uolunt] Nemeae gymnicos ludos ab hoc arbitrantur leone institutum. hic totus figuratur. habet stellas in capite tres, in collo duas, in pectore claram I, in spina III, in cauda media unam, in ultima cauda claram unam, sub pectore duas, in priori pede claram unam, sub uentre claram unam, in medio uentre unam, in ἰσχίῳ unam, in posteriori genu unam ἐπὶ πρόποδος claram unam. fiunt omnes XVIIII. uidentur aliae stellae obscurae VII iuxta caudam eius, quae uocantur crines Berenices et Εὐεργέτιδος dicuntur. et sunt earum uirginum, quae Lesbo perierunt. illa autem, quae in pectore eius est, clara et magna appellatur *regia* Tuberoni.

Est etiam aurigae]

Hic agitator Erictonius dicitur fuisse Vulcani et Miner-

G habet autem stellas in capite tres, in uertice duas, in pectore unam, sub pectore duas, in dorso tres, in caudae summitate splendidam unam, in anteriore pede splendidam unam. sunt omnes XVIIII.

Agitatorem ferunt Erichthonium fuisse, quem fabulae poetarum Vulcani et Terrae filium adserunt.

S 1 Iuno ***V*** || in *om.* ***V*** || odio esse ***V*** || 2 dignatum ***V*** || 3 non arbitramur ***V*** || 4 nemee ***SV*** || cy̅mnicos ***S*** || ob hunc leonem institutos ***V*** || 6 spino ***S*** || 7 sub pectore — s. u. c. unam *om.* ***V*** || 9 in XNON ***S*** *post* in *duodecim fere litterarum lac.* ***V*** || in ἰσχίῳ *scripsi* || posteriore ***V*** || 10 in ΠΡΟΔΟΝ ***S*** *post* in *lac. duodecim uel quattuordecim litterarum* ***V*** || ἐπὶ πρόποδος *scripsi* || 11 clauam ***V*** || 12 et ΕΥ ΕΡΓΕΤΙΔΟΣ ***S*** || et dicuntur *lac. duodecim fere litt.* ***V*** || 14 claram et magnam appellatamq; tuboronius ***S*** || appellatur tyberoni ***V*** || regia Tuberoni ***Grotius ad imag. p. 43 ex Plinii n. h. XVIII 235 cf. Ideler, Sternn. p. 164*** || 15 ***Germ. 157—173 S*** || 16 herictonius ***V*** ||

G 18 summitatē ***G*** || 20 LEO ***GG**^a^* *add. imag.* ***GG**^a^**G**^b^* || 21 ericthonū ***G*** || erichtoniū ***G**^a^**G**^b^* || 22 poetae ***G**^a^**G**^b^* || asserunt ***G**^a^**G**^b^* ||

uae filius. qui Vulcanus cum Ioui fulmina efficeret, ab Ioue promissum accepit, ut quicquid uellet praesumeret. ille Mineruam in coniugium petiuit. Iuppiter imperauit, ut Minerua armis uirginitatem defenderet. dumque cubiculum introirent, certando Vulcanus semen in pauimentum iecit, unde natus est Erictonius, quem Minerua in cistam abscondit draconeque custode opposito duabus sororibus Aglauro et Pandroso commendauit. qui primus currum inter homines docuit equis albis iungere et solis quadrigae similem facere primumque Panathenaea constituisse, arcem templumque aedificasse dicitur. quem Iouis miratus astris receptum memoriae tradidit. in hoc signo et capra est, quam in humero portat, quae Iouem nutriuit, itemque haedi eius filii, quos auriga in bracchio portat. fluctus significare noscuntur. Musaeus de capra hoc refert: datur Iouis infans nutriendus Themidi et Amaltheae, quae fuit domina caprae. quae ex ea Iouem nutriuit. esse autem hanc capellam Solis filiam dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam timerent rogarentque *S*

quem cum Iouis uidisset inter homines equos albos iungere et Solis quadrigae similem hominibus facere primumque Athenis pompam inducere, arcem templumque aedificare, inter astra constituit. *G*

1 filius *corr. ex* filium *S* || fulmen *V* || 3 c̄iugē *V* || Iupiter *V* || 4 armis *om. V* || defendisse *S* || in cubiculum *V* || 6 herictonius *V* || cystam *S* || cista *V* || draconemq; *S* || 7 custodit opposito *S* || apposito *V* || et *om. S* || pandorem *S* || pandoroe *V* || 8 hic primus *V* || currus *SV* || inter *om. V* || equos aluos fungere et solis quadrige similem *S* || equis iunctis docuit similes quadrige solis *V* || 10 panathenea *S* || panatnenea *V* || hedificare *S* || edificasse *V* || dicitur *om. S* || 12 q̄ *S* || 13 hedi *S* || eius filii edi *V* || brachio *V* || 14 fructus *S* || qui fructus *V* || fluctus *b* || Museus *SV* || 15 nutriendum *S* || ad nutriendus *V* || themidia althee *S* || themidie altee *V* || 17 capram filiam solis *V* || 18 fuiss3 *S* || eum *V* || *S*

20 quadrige G^aG^b || similem G^b || primū q̄ *G* || 21 edificare *G* || *G*

S matrem Terram, ut eam abderet. Terra eam in antro clausam Amaltheae tradidit custodiendam ibique Iouem infantem cum cura Amaltheae educasse. qui cum esset iuuenis et [ille] contra Titanas inermis uellet pugnare, eius pellem dicitur adreptam, pro scuto usum ea, quod semper Titanis agitata timori fuerit et dicebatur media pelle Gorgoneum capud habere. eo tutus tegimento illius caprae terga alia pelle tecta restituit. uita et inmortalitate donauit caelique astris intulit et eius pellem αἰγιόχου appellauit. aliis placet agitatorem Myrtilum esse, Mercurii filium, Oenomai aurigam, et a patre Mercurio astris illatum. cuius capud non multum distat ab Helice, genua apponuntur geminis, pedes iuxta tauri cornua. habet autem stellas in capite I, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior, quae in sinistro humero est et appellatur capra. in singulis genibus singulas, in dex-

G cuius capud non multum distat ab Helice, genua adponuntur geminis, pedes iuxta tauri cornua. capream autem, quae ante eum pingitur, nutricem eiusdem Iouis fuisse asseuerant et idcirco inter astra conlocatam. haeduli uero, quos agitator in brachio portat, secundum gentilium opinionem fluctus

S 1 Terra autem *V* || 2 Amathee *S* || Amalthee *V* || infantem *om.* *V* || 3 amathee *S* || amaltee *V* || educassȝ *S* || 4 ille *deleuit Schaubach.* || titanas *S* || tytanes *V* || inhermis *S* || 5 adceptam *S* || acceptam *V* || adreptam *scripsi* || scuto habuisse *V* || titanas *S* || agitatos *S* || agitator *V* || agitata *scripsi* || 6 timore *S* || fuerint *S* || caput *V* || 7 tectus *V* || tegumento *V* || ali9qȝ capre terga *S* || capre tergo *V* || alterius tęctię pellis *V* || 8 uite etiam *SV* || caprae ossa tergo alterius pellis tecta restituit uitae et eam *Munckerus ad Hygin. P. A. II 13 p. 449 Stau.* || immortalitati *V* || 9 ΕΓΝΟΧΟΥC *S* || *quindecim fere litter. lac. et in margine notam* grecum *praebet* *V* || αἰγιόχου *scripsi* || aegida *Munckerus* || 10 myrtillum *V* || 11 caput *V* ||

G 16 caput G^aG^b || helyce *G* || helicę G^aG^b || adponit' *G* || 17 gemmis G^a || pedib' *G ante corr.* G^b || agitemq. G^a || aū quę *ex corr.* G^b || 18 pinguitur G^b || 19 heduli GG^aG^b || 20 fructus GG^aG^b ||

tra manu unam, in sinistra II. hi uocantur haedi ἡνιόχου. *S* sunt omnes VIII.

Aurigae pedibus]

Porro taurum inter astra quidam putant positum propter Iouem, quod in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem a Neptuno fratre per gratiam dicit abduxisse, qui figuram tauri, sensum humanum haberet. quem Iouis Sidonem misit, ut Europam, Agenoris filiam, ad se portaret. is per pelagus Sidoniam uenit ibique Europam inter aequales suas, ludentem in templo Aesculapii conspexit eamque repentino arreptu in dorso collocatam suo deuexit ad Iouem in insulam Cretam. ob hanc igitur causam Iuppiter sideribus taurum dignatus est †inmortali memoria subleuari. Erato-

significare noscuntur. habet quidem stellas in capite unam, *G* in singulis humeris singulas, in singulis cubitis nihilo minus singulas, in dextera manu unam, in sinistrae summitate duas, qui uocantur haeduli. sunt in summa VIII.

Porro taurum inter astra quidam putant positum propter Iouem, quod in bouem sit fabulose conuersus. alii uero pro eo quod Europam adduxerit a Foenice per medium aequor in Creten. plerique autem aiunt, bouem esse imitatorem Ionis et ideo inter astra a Ioue conlocatum.

1 hec *V* || ΗΝΙΑΧΟΠ[d]' *S om. V* || ἡνιόχου *scripsi* || 2 fiunt *V* || *S* 3 *Germ. 174—183 S* || 6 iuppiter a N. *S* || dicit *om. V* || adduxisse *SV* || 7 in figura *V* || 8 sydonem *SV* || Agenoris — Europam *om. V* || 9 pellagus *S* || sydoneā *S* || europiam *S* || 10 esculapii *SV* || 11 in dorso *om. V* || 12 Iupiter *V* || 13 taurum sideribus *V* || immortali memoria inferre *V* || Erathosthenes *S* ||

14 signi'care G^{b1} *corr.* G^{b2} || 15 in singulis humeris — manu unam *G om. G* || in singulis cubitis nihilo minus singulas *om.* G^b || 16 sinistra *ante corr. G* || 17 uoca"tur G^a || heduli GG^aG^b || summo G^aG^b || AGITATOR *G imag. praebent* GG^aG^b || 19 fabulosę G^a || 20 equor G^a || 21 emitatorē G^a || iminatorē *corr. ex* eminatorē G^b || 22 iuris GG^aG^b || Ionis *scripsi* ||

S sthenes dicit bouem esse, quae fuit Pasiphae. cuius priores partes parent, reliquum corpus non apparet propter femineum sexum. spectat autem orientem, ob id ab Ioue honoratus. in signo autem tauri frons et facies Hyades uocantur, quas Pherecydes Athenaeus nutrices Liberi dicit, quae Dodonides nymphae uocantur. quae cum a Lycurgo captiuitatem timentes fugerent Thebas, subito, ne a Iunone aliquid paterentur, Iouis caelo inlatas sideribus honorauit Hyadasque appellauit, quod nascente Libero eas inuenerit. temporis signum posuit, uel quod sint pluuiales, ὕειν enim pluere est, quia earum ortus imbres concitat, uel quia in modum *Y* litterae positae sunt. Musaeus ita refert: Hya ex Atlante xii filias procreauit et filium †yonem. quem dicunt ab apro uel leone occisum. sorores omnes nimis dilexere, quae flentes eum abierunt. e quibus v stellis figuratas Hyadas appellarunt, septem autem Pliadas. Myrtilus autem v filias Cadmi

G tauri quoque frons, quae suculae nominantur, a Pherecyde Atheniensi mammae fuisse dicuntur Liberi patris et uocatae Dodoniades sponsae.

S 1 hunc esse ***V*** || qui coiit cum ***V*** || pasiphe ***SV*** || 2 pẹṇtes ***S*** || patent ***S*** || apparent ***V*** || parent *scripsi cf. p. 74, 21* || foemineum ***V*** || 3 ob — honoratus *om.* ***V*** || 4 signum autem ***S*** || faciem ***S*** || yades ***SV*** || 5 ferecides ***S*** || pherecides ***V*** || atheneus ***SV*** || 6 lycurco ***S*** || ligurgo ***V*** || 7 Thebas ubi ne ***S*** || Thebas ne ibi ***V*** || 8 illatas ***V*** || syderib; ***SV*** || yadasq; ***S*** || yadesq; ***V*** || 9 quas in signum temporis imposuit ***V*** || 10 YEIN ***S*** || yeni ***V*** || 11 ymbres ***S*** || ȳ!modum ***S*** || 12 Museus ***SV*** || ista refert ***S*** || et ista refert ***V*** || ya ex athalans ***S*** || ya et athlans ***V*** || 13 filium yonem ***SV*** || unum *conieci* || Quem dum ***SV*** || quem dicunt *scripsi* || 14 minus (uel nimis *in marg.*) diligentes florerent obierunt ***V*** || q̄ flectēs ***S*** || 15 e *om.* ***S*** || stellas ***V*** || yadas ***S*** || yades ***V*** || appellauit ***S*** || apellauẹrunt ***V*** || 16 plyades ***V*** || Myrtilius ***S*** || cathmi ***S*** || cathim ***V*** ||

G 17 subuculę $G G^b$ || subcaulę (acu, v *supra*) G^a || pherede (ci *supra*) G || pherecide $G^a G^b$ || 18 mamme $G^a G^{b1}$ || mammae G^{b2} || uocatetodoniadae G || uocate toniade $G^a G^{b1}$ || 19 toniadę G^{b2} || at todoniadaẹ *margo* G^{b2} || sponse G ||

esse dicit. habet stellas taurus in capite v, quae Hyades appellantur, id est in cornibus singulas, in fronte ii, in naribus i. haec sunt Hyades. in singulis genibus singulas, in ungula anteriori duas, in palearibus ii, in collo i, in dorso iii, e quibus nouissima splendida est, in uentre splendidam i, in pectore i, in †paio i. sunt omnes xviii. ab abscisione tauri usque ad id quod uocatur ῥάχις septem stellae sunt, quas Pliades dicunt. quae non uidentur simul, eo quod septima sit obscura. *S*

Iasides etiam]

Cepheus in ordine quarto loco situs. quem septentrionalis circulus occupat a pedibus usque ad pectus. reliquus medius est inter arctici et aestiui tropici circulos. fuit ergo, sicut Euripides dicit, Aethiopum rex, Andromedae pater,

habet stellas in singulis cornibus singulas, in fronte duas, in unoquoque oculo unam, in nare unam. hae septem suculae siue Pliades nominantur. in geniculo anteriore unam, in palearibus duas, in dextro genuculo unam, in collo duas, in dorso tres, in uentre splendidam unam, in pectore unam. sunt in summa xviii. *G*

Cepheus ad arcturi minoris dorsum constitutus ad arcturum maiorem extenditur, ad pedem uidelicet eius pedem tendens. hic est in ordine quartus. arcticus circulus hunc

1 dixit *V* || habet autem taurus stellas *V* || yades *SV* | 2 cornibus singulis singulas *V* || 3 hec *S* || he *V* || yades *S* || 4 pallearibus *V* || dorso ·3· *SV* || 6 paio *S* || palo *V* || palla *b* || talo *suspicor, quamquam tres numerantur stellae in dextro σφυρῷ cf. Grot. ad imag. p. 45* || 7 PAXHN *S* || *decem fere litter. lac.* *V* || stele *V* || 9 obscura sit *V* || 10 *Germ. 184—191* *S* || 11 situs est *V* || 12 Reliq⁹ *S* || 13 inter *om.* *V* || arcturo et estiuo tropico *V* || circulo *SV* || 14 Andromede *SV* || *S*

16 unoquoq̄ *GG^aG^b* || subuculę *GG^aG^b* || 17 pliades *GG^aG^b* *immo* Hyades || 18 palearib; (ari *in ras.*) *G^b* || genīculo *G* || 20 summo *G^aG^b* || TAVRVS *addita imagine* *GG^aG^b* || 21 Chepheus *G* || minonis (r *suprascr.*) *G^a* || 22 maiorū *G^b* || et́ tendit' *G* || 23 arctus *G^b1* *corr.* *G^b2* || *G*

S qui filiam suam ad cetum dicitur apposuisse. quam Perseus saluauit. eiusque causa et ipse pater beneficio Mineruae est astris inlatus. habet *Κηφεύς* quidem stellas in capite splendidas duas, in singulis humeris singulas, in singulis manibus claras singulas [*Κηφεύς*], in singulis cubitis obscuras singulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa I, in sinistro genu II, supra pedes quattuor, in ultimo pede I. fiunt omnes XVIIII.

Qua latus ad flexum]

Cassiepia †in terra, ut refert Sophocles, carminum uates, dicitur praeposuisse formam suam Nereidibus. ob quod

G recipit a pedibus usque ad pectus. reliquum autem eius excedit ab arctico et aestiuo solstitio. fuit ergo, sicut Euripides ait, Aethiopum rex, Andromedae pater, qui filiam suam ad cetum dicitur adposuisse, quam Perseus saluauit. per quem et ipse inter astra conlocatus est. habet quidem stellas in capite splendidas duas, in dextra manu nitidam unam, in unoquoque humero unam, in zona tres, ex transuerso in dextrum ilium VII. hic autem in septentrionis incisione constitutus est inter medium septentrionalis circuli et aestiui solstitii.

Cassiepia interea, ut ait Sophocles carminum uates, propter inuidiam Andromedae seu Nereidis et earum pul-

S 2 benefitio *S* || 3 illatūs *V* || *Κηφεύς hic posui et infra deleui* || 5 ΒΗΦΕΥC *S om. V deleui* || in singulis — tres *om. V* || 6 obliquitas *S* || 7 pedibus *S an* super pedibus ? || 8 *Germ. 192—200 S* || 9 in terra *S* || interea *V post* terra *excidisse* Aethiopum *conicio quale nomen sequens pronomen* eorum *desiderare uidetur* || 10 dicitur *om. S* || reposuisse *V* || nereidiebus *S* ||

G 12 solisticio *G* || solistitio *prima* i *in ras.* G^{a} || eụru pedes $G^{a}G^{b1}$ *corr.* G^{b2} || 13 ethiopū $G^{a}G^{b}$ || andromede $G^{a}G^{b1}$ *corr.* G^{b2} || 14 quē psius *G* || saluit $G^{a}G^{b1}$ *corr.* G^{b2} || 16 splendas *G* || dextera $G^{a}G^{b}$ || unoquoquē *G* || 17 & transuerso *G* || transuero *ante corr.* G^{b} || 18 illiū *G* || 20 aestiuis *G* || estiuiṣ $G^{a}G^{b1}$ || aestiui G^{b2} || solistitii *G* || COEPHEUS *G* || CEPHEUS G^{a} *om.* G^{b} || *infra imago* $GG^{a}G^{b}$ || 21 Casiepia *G* || 22 andromede $G^{a}G^{b1}$ || neraidis *ante corr.* G^{b} || pulchritudinē G^{a} ||

S ira Neptuni ceto transmisso uastabatur eorum terra. expostulatamque Andromedam et ceto propositam. ob quam rem longe habitus eorum diuersus est. ita est autem Cassiepia in sella ἀνακλίτῳ sedens. habet in capite stellam claram I, in singulis humeris singulas claras, in dextra mamilla claram I, in dextra manu claram et magnam I, in sinistra manu claram I, in umbilico claram et magnam unam, in sinistro femore II, in eodem genu claram I, in unoquoque angulo sellae, in qua sedet, claras singulas. sunt omnes XIIII.

Nec procul Andromede]

Andromeda filia fuit Cephei et Cassiepiae, quae adamata est a Cupidine, et datum est responsum, ut tradere-

G critudinem dicitur peruenisse ad ruinam et pro ea fertur Neptunus omnem regionem cetu transmisso uastasse. quam ob causam inter astra conlocata est. pingitur enim super sellam sedens. habet autem stellas in capite splendidam unam, in unoquoque humero splendidam unam, in dextra parte pectoris unam, in dextro cubito unam, in unaquaque manu lucidam unam, in umbilico lucidam unam, in unoquoque angulo sellae, in qua sedet, lucidam unam. in summa XII.

Andromedam namque Euripides dicit inter astra conlocatam esse propter aeternam Persei certaminis memoriam.

S 1 exposttulatamq. *S* || 4 ANA3CAITO *S* || *duodecim litter. lac. V* || 5 in sinistra femore II In eodem genu claram ·|· *V* || 7 in umbilico — unam *om. V* || 9 singulas claras· *V* || 11 *Germ. 201—206 S* || 13 daretur *V* ||

G 15 neptunus *corr. ex* neptuus G^{a} || coetu *G* || ceu G^{b1} || 16 pinguitur G^{b} || 18 splendā *G* || 20 umbiculo $GG^{a}G^{b}$ || in sinistro femore duas. in genu lucidam unam *post* lucidam unam *addunt* $G^{a}G^{b}$ || in extrema parte pedis lucidam unam *in marg. addidit* G^{b2} || 21 sedit *G* || 22 XII⁎ *G* || quattuordecim $G^{a}G^{b}$ || CASSIEPIA *G* || *imaginem praebent* $GG^{a}G^{b}$ || 23 erupedes $G^{a}G^{b1}$ *corr.* G^{b2} || 24 eternam *G* || memoriam; q; G^{a} ||

S tur cetui ad deuorandum. quae suspensa inter duos montes et exposita cetui cum omnibus ornamentis. a Perseo autem liberata est et ob id Perseo addicta beneficioque Mineruae sideribus recepta est. Euripides namque dicit inter astra collocatam esse, ut labor Persei aeternus pareret manibusque eius expansis, quemadmodum cetui opposita est. quae cum a Perseo esset liberata; neque patri neque matri uoluit commorari, sed continuo cum Perseo est Argis profecta. habet stellas in capite claram I, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis singulas claras, in dextra manu claram I, in eodem brachio claras II, in zona III, sub zona quattuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede II, in sinistro unam. sunt omnes XX.

Andromedae capiti sonipes]

Equus praeterea dimidius est priore parte parens ad

G quae cetui adposita et a Perseo saluata contempsit habitare cum parentibus, sed sponte cum eo †in templo abiit. habet quidem stellas in capite splendidam unam, in utroque humero unam, in cubito dextro unam, in manu nitidam unam, in sinistro cubito unam, in brachio nitidas duas, in zona tres, super zonam quatuor, in singulis genibus singulas splendidas, in dextro pede duas, in sinistro unam. sunt omnes XX.

Equus praeterea, quem quidam poetarum falsissime arbitrantur inter astra conlocatum esse eo quod a celsitudine

S 1 cetui est *V* || 3 perse adicta *S* || persea dicta *V* || Perseo addicta *scripsi* || benefitioq. *S* || Minerue astris recepta *V* || 4 Euripides eam dicit *V* || 5 esse *om.* *V* || laborei *S* || pateret *V* || manibus *V* || 6 extensis *V* || 7 liberata esset *V* || 8 est *om.* *V* || profecta est *V* || 14 *Germ. 207—223* *S* || 15 preterea *SV* ||

G 16 Que G^{b1} *corr.* G^{b2} || co&ui *G* || 17 in templo *G* || in templū G^{a} G^{b} *an* extemplo ? || habiit $GG^{a}G^{b}$ || 21 quattuor $G^{a}G^{b}$ || 23 ANDROMEDA *subscr.* GG^{a} || *imaginem praeb.* $GG^{a}G^{b}$ || 24 poętarum $G^{a}G^{b}$ ||

S umbilicum. Aratus dicit super †geniculatorem situm et in astris illatum, eo quod a celsitudine Heliconis montis percusso pede dextro aquam produxerit, quem liquorem Hippocrenem dicunt; quidam pro eo quod Iouis eo usus fuerit; nonnulli uero Pegasum putantes, qui ad astra post Bellorofontis interitum euolauerit. Euripides dicit Melanippen, Chironis filiam, esse. namque [cum] ab Aeolo compressa grauida profugit ob pudorem Pelio monte. et cum a patre comprehendi timeret aduenienti, deorum misericordia conuersa in equum miseratione patris et Dianae ad astra conscendit. cuius posterioris corporis partes propter feminei sexus pudorem non apparent. habet autem stellas in facie

G Heliconis montis conlisus percusso priore pede aquam produxerit, quidam pro eo quod Iouis equus fuerit; nonnulli uero Pegasum putantes, qui ad astra post Bellerofontis interitum euolauerit; plerique autem Melanippen *Chironis* filiam arbitrantes ab Aeolo occulte delusam et ne a parentibus concepisse deprehenderetur ad montana fugisse, quae cum a patre deprehendi timeret, ut ab eo minime cognosceretur, in equum conuersa miseratione patris et Dianae ad astra

S 1 unbilicum *S* || geniculatorem *SV cf. schol. Basil. p. 78, 22* || inde dextris illatum *S* || 2 eliconis *S* | 3 produxit *S* || produxit *V* || hyppocrenem *V* || 5 putant qui *V* || p̄ bollore fontis (bollore *corr. ex* bellere) *S* pro bellorofontis *V* || 6 interitū *V* || Melanyppen *V* || chyronis *V* || 7 ēē: que compressa grauida *V* || 8 ob pudorem *om. V* || in pelio *V* || 9 comprendi *V* || aduenienti *om. V* || 10 miseratione — Dianae *om. V* || miserationis *S* || conscenderit *S* || 11 foeminei *SV* || 12 non uidentur *V* || fatie *S* ||

G 13 hylicones *G* || montes GG^aG^b || colisȝ GG^aG^b || 14 iouis eo usus fuerit G^aG^b || 15 pygasū *G* || pigasū G^aG^b || quiad astra G^a || prouellere fontis *G* || p'uellere fontis G^aG^b || 16 meleppe GG^aG^b || Chironis *addidi* || 17 eolo *G* || eo loco G^aG^{b1} || eqlo G^{b2} || dilusā *G* || 18 concipisse *G* || montanam *G* || fugisse *corr. ex* fuisse G^a || et *G* G^aG^b || quae *scripsi* || dum G^aG^b || 19 conprehendi G^aG^b || cogn; ceret' *G* || 20 ęquū G^aG^b || conuersā GG^aG^b || conuersa *scripsi* || s& *G* || diane G^a *ante corr.* G^b ||

S claras II, in capite claram I, in singulis auribus singulas claras, in maxilla I, in ala proxima capiti unam claram, in humero alae dextrae *proximo* unam, in media ala unam, in extremis pennis unam, in armo I, in pectore I, in spina I, in umbilico claram I, in singulis genibus singulas, in singulis unguibus singulas. sunt omnes XVIII.

Inde subest aries]

Arietem namque, ut Hesiodus et Pherecydes dicunt, inter astra collocatum propter Phrixum et Hellen, Athamantis et Nebulae filios. qui cum nouercam suam occidere uellent, insani a Libero dicuntur effecti. qui dum in silua er-

G conscenderit. cuius posteriores corporis partes propter feminei sexus pudorem pingere contempserunt. habet stellas super nares obscuras duas, in capite nitidam unam, in maxilla unam, in singulis auribus singulas splendidas, in collo quatuor, in umero unam, in pectore unam, in spina unam, in umbilico nitidam unam, in singulis genibus singulas, in unaquaque ungula unam. sunt sub uno decem et octo.

Sub Andromedae signo haut longe ab Orione uirgiliisque arietis signum agnoscitur. quem arietem Hesiodus et Pherecides dicunt ad ministrandum Frixo et Helli concessum a nubibus fuisse. qui cum transfretaret eos Hellem se-

S 2 maxillā *S* || alia *V* || claram ·|· *V* || 3 in humero — pennis unam *om. V* || proximo *addidi* || 5 in singulis unguibus singulas *om. V* || 6 Fiunt *V* || 7 *Germ. 224—233 S* || 8 Aries ut *V* || hesyodus *V* || pherescides *S* || pherecides *V* || 9 collocatus est *V* || phyrixus *S* || Frixum *V* || helles *S* || heleȝ *V* || Atheniantis *S* || Athemantis *V* || 10 Neuule *S* || Nebule *V* || filius *S* || 11 insania libero *S* ||

G 12 conscenderit *corr. ex* concenderit G^a || 13 habet autem G^aG^b || 14 obcuras *G* || 15 quattuor G^aG^b || 16 humero G^aG^b || spino $GG^a G^{b1}$ || 17 unaquaq̄ GG^aG^b || 18 x et nouem G^a || x et VIII (VIII *in ras.*) G^b || 19 andromede GG^aG^{b1} || haud G^{b2} || oriente *G* || uirgiliasq. *G* || 20 agn; cit' *G* || esiodus G^aG^b || 21 administrandum GG^a || frixe GG^aG^b || heli G^aG^{b1} || 22 a nubibus GG^aG^b || Nebula *suspicor cf. supra schol. Strozz.* || cum *om.* G^aG^{b1} || eas GG^aG^b ||

rarent, mater eis arietem aurata pelle fertur adduxisse. qui cum nauigare uellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellespontus uocatur. Hellen namque aiunt a Neptuno saluatam. et ex ea puerum Paeonem genuit. Phrixum autem sedentem *in* praefato ariete Colchos aduectum ad Aeetam regem ibique arietem Marti inmolasse eique suam auream pellem concessisse, antequam inter astra processisset, quam draco custodiuit. genitum autem hunc arietem dicunt ex Neptuno et Theophane Busaltidis filia. quam cum adamasset in insulam Crumissam transduxisse inque ouem conuertisse. cum qua in arietem mutatus concubuit, ex qua aries chrysomallus natus est. Nigidius hunc arietem dicit ducem et principem esse signorum zodiaci circuli, inmortali autem honore dignatum, quod, cum Liber *S*

cus angustissimum mare ac potius in mari proiecit, qui pelagus ab eius nomine Hellespontus uocatur. quam aiunt, a Neptuno saluatam et eidem puerum Paeonem genuisse. Frixum autem apud Euxinum praefatum arietem saluasse sinum et ad Aeetem perduxisse eique suam auream pellem, antequam inter astra procederet, concessisse. *G*

1 Q^e *S* || 2 pellagus *S* || 3 hellis *SV* || hellispontus *S* || hellesponticum *V* || Hellēsq; aiunt *S* || Helles ut aiunt *V* || Hellen namque *scripsi* || 4 saluata est *V* || Peonem *SV* || 5 Phrixus *V* || sedens *S* || insidens *V* || sedentem *scripsi* || in *addidi* || prefatum arietem choleos aduectum *S* || preparato arieti colchos aduectus est *V* || 6 ętham *S* || Ettam *V* || imolasse *S* || imolauit *V* || 8 genitum *etc. cf. Hygin. fab. 188* || 9 theuphanen busaltidis *S* || theophane althidis *V* || 10 chrumissam *V cf. Hygin. p. 311 Stau.* || traduxit *V* || 11 conuertit *V* || 12 crisomalus *S* || chrisomallus *V* || chrysouellus *b coniecturae Grotii ad imag. 10* chrysomallus *ratione non habita* || 14 immortali *V* || donatum *V* || *S*

15 argustissimum *G* || in *om* G^{b1} || mare G^{b2} || 16 pylagus GG^a || hellispontus *G* || hellis pontus G^a || quē *G* || q̧ G^aG^b || 17 poeonem *G* || peonem G^aG^b || 18 fixum G^aG^b || eusinū GG^{b2} || esinū G^aG^{b1} || saluare G^aG^b || 19 eidem GG^aG^b || Aeetem *scripsi* || ei q̄ *G* || 20 produceret G^aG^b || *G*

S exercitum in Africam duceret et aquae inopiam pateretur, subito aries ex arena exisset et Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxisset diuinitus. hoc facto Liber eum arietem Iouem Ammonem appellauit eique fanum magnificum fecit in eo loco, quo reperta est aqua, et abest ab Alexandria iter dierum IX. locus arenosus et serpentium plenus est multitudine [et] qui ab harena Ammon est nominatus. igitur propterea aries dux aquae inmortalis mutatus est et caeli sidera consecutus est. conuertit autem capud ad taurum, ipse autem signis adsignatur. habet autem stellas in capite I, in naribus III, in collo II, in summitate de singulis pedibus anterioribus singulas, in dorso quattuor, in cauda I, in uentre III, in summitate de singulis pedibus posterioribus singulas. sunt omnes XVIII.

Est etiam propiore]

Super capud quippe arietis non longe ab Andromedae pedibus adiacet signum, quod Graeci ob similitudinem del-

G habet siquidem stellas XVII id est in capite unam, in naribus tres, in collo duas, in summitate anterioris pedis unam, in spino quatuor, in cauda unam, in uentre tres, in lumbo unam, in summo pede unam.

Super caput quippe arietis non longe ab Andromeda adiacet signum, quod Graeci ob similitudinem deltae litterae

S 2 exiuit *V* || 3 perduxit *SV* || perduxisset *scripsi* || 4 ī (?) ammonem *S* || phanum *SV* || 5 eo in loco *V* || elexandria *S* || 6 itinere *V* || serpentium multitudine plenus *V* || 7 et *SV deleui* || quia *SV om. b* || qui *scripsi* || ʰarena *S* || arena *V* || igitur *om. V* || 8 immortalis *V* || est *et hic et postea om. V* || 9 caput *V* || 10 assequitur *SV* || autem *om. V* || 11 in auribus *V* || pedibus singulis *V* || 13 sumitate *S* || de *om. V* || singulorum pedum posteriorum *V* || 14 singulas *om. S* || 15 *Germ. 234—239 S* || 16 caput *V* || quippe *om. V* || longpe *S* || andromede *SV* || 17 delte littere *SV* ||

G 18 quidem G^aG^{b1} || 19 *post* collo *rasuram praebet G* || 21 pedem *G* || ARIES *subsc. G* || *imaginem exhibent* GG^aG^b || 22 andromedę^a G^b || 23 deldae *G* || delte G^aG^b || littere delton G^aG^b ||

S tae litterae deltoton uocant, Latini autem ob proprietatem formae triangulum dicunt. quod quidam ab Ioue per Mercurium inter astra positum dicunt super capud arietis, pro eo quod obscurum esse dicitur. quidam uero dicunt Aegypti esse effigiem stellis figuratam in tribus angulis, id est in trigone, et Nilum talem ambitum facere. habet stellas tres, in singulis angulis singulas, e quibus una est clarior ceteris.

Inter lanigeri tergum]

Pisces hi sunt maioris piscis ἔκγονοι. Nigidius hos pisces dicit in Eufrate flumine fuisse et ibi ouum inuenisse mirae magnitudinis. et uoluentes ouum eiecerunt in terram. atque ita columbam insedisse et post aliquot dies exclusisse deam Syriae, quae uocatur Venus maximeque misericors ad homines pertinebat, quae multa [quaeque ad utilitatem hominibus uterentur ea] dicitur inuenisse. quae quoniam Iouis saepius a Mercurio laudari nominarique audiret, quod esset in deos religiosa, in hominibus officiosa diligenter fue-

G deltoton, Latini ob proprietatem formae triangulum uocant. quod quidam fabulose a Ioue per Mercurium inter astra positum putant, quidam uero propter Aegypti positionem, cui dicunt Nilum talem ambitum facere. habet autem stellas tres, in singulis uidelicet angulis singulas, unam ceteris splendidiorem.

S 1 deltaton *S* || propetatem *V* || 3 caput *V* || 4 egipti *S* || egypti *V* || 5 idem in *V* || 7 etiam una *V* || 8 *Germ.* *240—247* *S* || 9 sunt et maior piscis *tum dimidiae lineae lacuna* *V* || ΕΓΓΟΝΙ *S* || 10 in flumine eufrate *V* || inuenissent *S* || 11 quod uoluentes *V* || eum *S* *om.* *V* || ouum *scripsi* || 12 colunba *S* || 13 aliquod *SV* || 13 eam *S* || sirie *S* || 14 ad *corr. ex* ab *S* || q̄ multa *S* || queq. multa *V* || q̄q; ad *S* || que ad *V* || 15 uerterentur *V* || quaeque — ea *deleui* || 17 offitiosa *S* ||

G 18 probrietatem *mutat. ex* proprietatem *GᵃGᵇ* || 19 fabulole *ante corr.* *Gᵇ* || 21 hambitum (h *in ras.*) *Gᵃ* || 22 uidelicet asingulis *GᵃGᵇ¹* || singula *G* || 23 DELTOTON *subscr.* *G* || *imaginem habent* *GGᵃGᵇ* ||

S rit, rogata ab Ioue, quid sibi optati tribui postularet, illa ait, pisces qui suam originem seruassent, ut inmortali praemio afficerentur. Iuppiter in xii signis pisces siderum splendore decorauit, unde hodieque Syri neque hos pisces edunt et columbas deorum potestate decorant. horum autem unus aquilonius est, alter australis, ex aduerso caudis utrimque positis. habent inter se alligamentum continens usque ad priores pedes arietis. Andromedae autem humerus dexter piscis est signum. habet quidem aquilonius stellas xii, australis quindecim. alligamentum autem, quo continentur, in partem borei habet stellas iii, in partem notii tres, ad orientem iii, ad occidentem iii. fiunt simul omnes xxxviiii.

Tantus ubique micat]

G Piscium denique unus aquilonius est, alter australis et ex aduerso caudis utrimque positis. quodam sibi uinculo iuxta astrologorum peritiam cohaerent, quod uinculum usque ad arietem pertingit. Andromedae autem umerus sinister piscis est signum. habet quidem aquilonius stellas xii, australis xv. uinculum quoque eorum, in quo continentur, habet ab aquilone stellas tres, ab occasu tres, ab oriente tres, in connexu tres. sunt omnes †xli.

S 1 a *V* || optanti *V* || 2 ut pisces *V* || ut *om.* *V* || immortali *V* || premio *S* || 3 Iupiter *V* || syderum *S* || 4 hodieq; syrine↑quos *S* || hodieq; syri neq; hos *V* || 5 potestate deorum *V* || 6 utrq. *S* || utrinq. *V* || 7 continentem *S* || 8 arientis *S* || au humerus *S* || dester *S* || 9 idem *V* || australis xii *V* || 10 autem *om.* *V* || qua *S* || parte *V* || 11 boree *SV* || nothie (e *deleta*) *S* || nothi *V* || 12 simul *om.* *S* || 13 *Germ. 251—254 S* ||

G 15 aduer· G^{b1} || aduersa G^{b2} || positus *ante corr.* G^{b} || iusta *G* || 16 coherent GG^{b2} || cohercent $G^{a}G^{b1}$ || 17 andromede $G^{a}G^{b}$ || humerus $G^{a}G^{b}$ || 18 quidam $G^{a}G^{b1}$ *corr.* G^{b2} || 19 ad aquilonio *G* || 21 xli $GG^{a}G^{b}$ *sunt autem XXXVIIII* || PISCES *subscr.* *G* || *imaginem praebent* $GG^{a}G^{b}$ ||

S Perseus quidem ex Ioue et Danae natus. Iuppiter autem in similitudinem aurei imbris se transformans delusit Danaen, Acrisii regis Argiuorum filiam. quam pater postquam a Ioue uitiatam coguouit, inter arcam includens praecipitauit in mare. quae delata ad Italiam inuenta est a quodam piscatore et oblata regi, qui eam sibi fecit uxorem, una cum Perseo, quem enixa est in mari. qui missus a Polydecte, rege insulae Seriphi, accepit a Mercurio talaria et a Vulcano arpen adamantinam. per aera iter faciens ad Gorgones Forci filias uenisse perhibetur, quae angues pro crinibus dicuntur habuisse, quos qui uidisset in lapidem uerteretur. Gorgonas fertur tres sorores fuisse uno oculo, una pulcritudine inter se communicantes, quarum nomina

G Dextra laeuaque Perseus extenditur ad soceri sedem, Cephei uidelicet, patris Andromedae, cuius pedibus capud praefati Persei haut longe stellarum ordine constitutum est. dicitur autem fabulose inter astra conlocatus eo quod Iupiter in similitudinem aurei imbris se transformans delusa Danae eum genuerit. qui missus a Polydecte iussu Mercurii accepta a Vulcano falce adamantina per aera iter faciens ad Gorgonas perhibetur, quae dum tres sorores fuerint uno oculo, una uidelicet pulcritudine utebantur. e quibus uni,

S 1 Danę et Ioue *V* || dane *S* || natus est *V* || Iupiter enim *V* || 2 unbris *S* || ymbris *V* || oppressam delusit *V* || deluxit *S* || 3 Danaem *V* || Archresii *S* || Archrisii *V* || 4 archam *V* || 5 couenta *S* || 7 ad polidectem regem *V* || polidecte *S* || 8 q̄ accepta *S* || accepta *V* || accepit *scripsi* || thalaria *V* || 9 arpe *V* || adamtina *V* || area *S* || 11 dr̄ *S* || quosq. uidissent *V* || lapides conuertere *V* || 12 Gorgones feruntur *V* || fuisse *om.* *S* || 13 pulchritudine *V* || comunicantes *SV* ||

G 14 leuaq. GG^aG^b || psius *G* || ostenditur G^aG^b || 15 coephei *G* || caput G^a || 16 pssęi G^{b2} || constitū *G* || 17 iuppiter G^aG^b || 18 imbros G^aG^{b1} || dilusa *G* || 19 diane G^aG^b || polidecto GG^aG^b || 20 falcę G^aG^b || 21 gorganas *G* || fierent G^aG^b || 22 pulchritudine G^aG^b ||

S putantur prima Σθενώ, secunda Εὐρυάλη, tertia Μέδουσα. a quibusdam uero a Minerua missum dicitur et ei clipeum uitreum dedisse, per quem uidere nec uideri ab eis posset. qui cum Gorgones dormientes inuenisset, capud Medusae abscidit et Mineruae tradidit, quod illa in suo pectore aptauit, ut in bello terribilior esset, Perseum autem inter sidera collocauit. habet autem stellas in capite I, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra claram I, in eiusdem cubito I, in manu sinistra I, in dextra parte lumborum claram I, in sinistro femore claram I, in singulis genibus singulas, in singulis tibiis singulas, in singulis pedibus singulas, in caput Gorgonis circumquaque tres, in arpen I. fiunt omnes XVIII. caput autem et arpe absque astris sunt et per caliginem uix uidentur.

G quae Medusa dicebatur, capud abstulit et Mineruae tradidit. quod illa in suo pectore, Perseum uero inter sidera conlocasse opinatur. habet autem stellas in singulis humeris singulas, in manu dextra nitidam unam, in manu sinistra unam, in cubito dextro unam, in cubito sinistro unam, in Gorgonis capite unam, in uentre unam, in dextra parte lumborum nitidam unam, in dextro femore nitidam unam, in genu unam, in sinistra tibia duas, in Gorgonis crinibus tres, in tibia unam, in sinistro femore unam, in sinistro genu unam. sunt in summa XVIIII. capud autem et falx absque astris sunt.

S 1 CTENNO *S* || Stennio *V* || EYPIAAE *S* || curiale *V* || ME ΔOYCA *S* || medusa *V* || 2 Quidam uero eum *V* || dic̄ *S* || dicunt *V* || et ab ea *V* || 3 accepisse *V* || 4 caput *V* || Medusse *S* || 8 dextera *V* || eodem *V* || 11 in singulis tibiis — pedibus singulas *om.* *V* || 12 capite *V* || 13 arpes *SV* ||

G 15 quē edusa *G* || quę media G^aG^b || caput G^aG^b || abstullit *G* || minerue GG^aG^b || 16 pro illa *G* || suoq; G^aG^b || sydera G^aG^b || 18 in manu sinistra unam *om.* *G* || 19 in cubito dextro unam *om.* GG^aG^{b1} *addidit* G^{b2} || unam *post* sinistro *om.* G^aG^{b1} || 22 intibi G^a || 23 in sinistro genu unam *om.* G^aG^{b1} || 24 fax G^aG^b || PERSEVS *G* || *subicitur imago* GG^aG^b ||

Sidera communem] *S*

Quas Graeci a pluralitate Pliades uocant, Latini ab eo, quod uere exoriantur, Vergilias uocant. dicit autem Pherecydes Athenaeus VII sorores fuisse, Lycurgi filias ex Naxo insula et pro eo, quod Liberum educauerint, a Ioue inter sidera sunt relatae. harum nomina putantur Electra Alcyone Celaeno Merope Asterope Taygete Maia. quarum septima, ut ait Aratus, uix intueri potest, quam quidam prae timore Orionis fugisse putant. quidam a Sole persecutam arbitrantur uocatamque Electram, quae non sustinens uidere casus pronepotum fugerit. unde et illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt et propter comas quidam Cometen appellant. nonnulli uero Meropen esse autumant, quae nupta

Quas Graeci a pluralitate Pliadas, Latini ab eo quod *G* uere exoriantur Vergilias uocant. sunt VII stellae, quarum septima, ut ait Aratus, uix intueri potest. quam quidam fabulose gentilium prae timore Orionis |fugisse putant. quidam a Sole persecutam arbitrantur uocatamque Electram, quae non sustinens uidere casus pronepotum fugerit. unde et illam dissolutis crinibus propter luctum ire adserunt et propter comas Cometem appellari. nonnulli uero Meropen esse autumant, quae nupta

1 ***Germ. 258—269 S*** || 2 ***Isidor. de nat. rer. XXVI 6*** Pliades autem ***S*** a pluralitate uocatae sunt, quia Graeci *ἀπὸ τοῦ πλείστου* appellant. has Latini uergilias appellauerunt, eo quod post uer exoriuntur || *cf. origg.* ***III 70, 13*** || Plyades a pluralitate greci uocant ***V*** || uocant *bis* ***S*** || ab *om.* ***V*** || 3 dicunt ***V*** || pherecides atheneus ***SV*** || 4 ligurgi ***S*** || lygurgi ***V*** || filie ***S*** || 5 educauerunt ***V*** || 6 alcione ***V*** || 7 celeno ***SV*** || 8 Q *corr. ex* Qe ***S*** || pre ***SV*** || tumore ***V*** || 9 fuisse ***S***[1] *corr.* ***S***[2] || 10 q̄qꝫ ***S*** || 11 pronepoto ***S*** || fugierit ***S*** || 12 cometen *om.* ***V*** ||

14 grecia pluralitate pliadas ***G*** || greci aplurali tepliades ***G***[a]***G***[b1] || ***G*** 15 ueri ***G*** || uirgilia/cas ***G*** || ut uergilias ***G***[a]***G***[b1] || ut *eras.* ***G***[b2] || 18 uocatā q̄ ***G*** || hylectrā ***G*** || ylectā ***G***[a]***G***[b1] || ylectrā ***G***[b2] || 19 queq. ***G***[a]***G***[b] || non *om.* ***G*** || uideri ***G*** || cas; ***G*** || 20 irę ***G***[a]***G***[b] || asserunt ***G***[a]***G***[b] || 21 apellari ***G*** || appellare ***G***[a]***G***[b1] *corr.* ***G***[b2] || 22 autūnant ***G*** ||

S a quodam uiro nominata sit Hippodamia. Musaeus autem refert filias Atlantis fuisse VII, ex quibus VI clarae sunt, una obscura. cum diis concubuerunt: tres cum Ioue. [id est] ex Electra Dardanum *natum*, ex Maia Mercurium, ex Taygete Lacedaemona. cum Neptuno duae: Alcyone, ex qua Hyrieus, Celaeno, ex qua Lycus. cum Marte Asterope, ex qua Oenomaus. Merope cum Sisypho. magnam apud homines dignitatem habent, quod omnibus horis significant.

Tempora laeua premit]

Lyram denique inter astra collocatam dicunt propter honorem Mercurii, qui eam condidit ex testudinis similitudine et de Apollinis boum cornibus intenditque cordis VII Atlantidum numero. regrediente igitur Nilo ad suos meatus

G a quodam uiro nominata sit Hippodamia. sunt enim haec septem stellae ante genua tauri, quae occasu suo hiemem, ortu aestatem primaeque nauigationis tempus ostendunt.

Lyram denique gentilium opinione inter astra conlocatam dicunt propter honorem Mercurii, qui eam condidisse ad similitudinem testudinis fertur. regrediente igitur Nilo ad suos meatus inter cetera animalia relicta etiam testudo

S 1 ypodamia *S* || yppodamia *V* || Museus *SV* || 2 filie *S* || athlantis *SV* || 3 et ex *V* || id est *S deleui* || 4 Dardanus *V* || natum *addidi* || Mercurius *V* || 5 ta^y^gete *V* || lacedomonam *S* || lacedemon *V* || quibus *S* || qua *V* || 6 hercus *S* || herchus *V* || lyncus *S* || lichus *V* || 7 Denomaus *V* || Sysipho *S* || Sysipho *corr. ex* Sysiphos *V* || 8 quod — significant *om. V* || honorib⁹ *S* || 9 *Germ. 273—277 S* || 10 denique *om. V* || 11 testudine similitudinis *S* || testudine similitudine *V* || testudinis similitudine *b* || 12 bouum *V* || cornibus, q *V* || intendit *V* || cordas *V* || 13 athlantidum *SV* ||

G 14 ypodamia GG^aG^b || hec *G* || hę G^{b2} || 15 stelle G^a || ante ianuam *G* || anta ianuam $G^{\bar{a}}$ || antagenua G^b || hyemē G^a || 16 estatē G^b || VIRGILIAE *subscr. G* || VERGILIE G^a || *imaginem habent* GG^aG^b || 17 Lirā G^aG^b || opinio G^a || conligatā *ante corr.* G^b || 18 condisse G^aG^{b1} *corr.* G^{b2} || 19 testitudinis G^aG^{b1} *corr.* G^{b2} || 20 meatos *G* ||

inter cetera animalia relicta etiam testudo est, quae cum putrefacta fuisset et nerui eius extensi inter corium remansissent, percussa a Mercurio sonitum dedit, in cuius similitudinem Mercurius lyram fecit. quam postea Apollini datam, alii Orpheo dicunt [claram], eo quod esset unius ex Musis, id est Calliopae, filius. fecit autem cordas IX iuxta numerum Musarum. tantae namque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, ut arbores saxa bestias atque inferos commouerit. ob coniugis Eurydices desiderium ad inferos descendisse putatur. qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem, a quo fuerat glorificatus, minime glorificaret, sedens in Pangaeo monte expectans solis ortum, *S*

est, quae, cum putrefacta fuisset et nerui eius extensi intra corium remansissent, percussa a Mercurio sonitum dedit. in cuius similitudinem Mercurius lyram fecit et Orpheo tradidit eo quod esset unius ex Musis id est Calliopes filius. fecit autem ei cordas nouem iuxta numerum Musarum. tantae namque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, ut arbores saxa bestias atque inferos commouisse putetur. qui cum Solem iuxta illorum falsissimam opinionem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem, a quo fuerat glorificatus, minime glorificaret, sedens in monte Paggaeo, *G*

1 cętera *V* || 2 putrefactus *S* || intra *V* || remanissent *S* || 4 liram *V* || 5 claram *om. V deleui* || unus *SV* || unius *b* || 6 calliope *S* || calyope *V* || Calliopae *b* || 8 comouissent *S* || 9 euridicis *SV* || dessiderium *S* || descendens *V* || 10 putatur *om. V* || Appollinem *corr. ex* Appollonem *S* || 12 pangeo *SV* || et expectans *V* || *S*

13 cumq; G^aG^{b1} || q; *eras.* G^{b2} || 15 similitudine G^aG^b || litteram G^aG^{b1} *corr.* G^{b2} || horfeo G^aG^b || 16 un*us *in ras.* i G^a || unus G^b || & musis *G* || calyope *G* || calliope G^aG^b || 17 ei *om.* G^aG^{b1} || nonem decem G^b || Tante G^aG^b || 18 modolando *G* || modolando *corr. ex* modelando G^a || modęlando G^b || 19 bestię G^aG^b || putaetur G^b || quę G^aG^b || 22 puggeo GG^aG^b || *G*

S unde surgeret, Liber indignatus misit Bacchas, ut Aeschylus scribit, quae eum membratim discerpserunt. collectisque membris *Musae eum* sepelierunt in †Lesbiis montibus eiusque lyram Musaeo dederunt Iouemque rogauerunt, ut eius memoriam astris inferret. habet autem stellas in utrisque pectinibus singulas, in cacumine cordarum singulas, in utrisque humeris singulas, in fundo I, in modulo I, in tympano claram atque candidam I. sunt omnes VIIII.

Aut medii fulgoris]

Cygnum dicunt inter astra constitutum, eo quod Iuppiter in cygnum transfiguratus euolauerit in Ramnunta Atticae regionis. ibique compressisse Nemesin, quae et Leda, ut refert †Crates, tragoediarum scriptor, eamque edidisse ouum,

G expectans solis ortum, missis a Libero patre Bassaridibus membratim discerptus et in inferioribus sepultus est.

Cygnum dicunt inter astra constitutum eo quod Iupiter cygno adsimilatus euolauerit in Ramnunta Atticae regionis ibique Nemesim uiolauerit. quae peperit ouum, ex quo

S 1 unde surgeret *om.* *V* || uacchas *S* || bachas *V* || Eschilus *S* || Eschylus *V* || 2 scribit *om.* *S* || qui *S* || menbratim *S* || discerperent *SV* || discerpscerunt *scripsi* || 3 menbris *S* || Musae eum *addidi* || eius sepelirent eum *V* || eius *V* || 4 liram *V* || Museo *SV* || 5 inferrent *V* || 6 cornearum *S* || 7 timpano *SV* || 8 VIIII *corr. ex* XVIIII *S* || 9 *Germ. 281—283* *S* || 10 Cignum *V* || Iupiter *V* || 11 cignum *V* || in ramum *SV* || actice *S* || attice *V* || 12 compresserit *V* || Nemesiam *SV* || ledam *S* || 13 Crates *SV* || Cratinus *schol. Basil. cf. p. 84, 21* || tragediarum *V* || scriptor que enixa est ouum *V* ||

G 14 exspectans G^aG^b || passeribus GG^aG^b || Bassaridibus *scripsi cf. progr. Posnan. p. 10* || 15 disceptus *G* || descepitus *mutat. ex* disceptus G^a || desceptus $G^{a1(?)}$ || descerptus $G^{a2(?)}$ || inferriorib, G^aG^b || est *om.* *G* || LYRA *G* || LIRA G^a || *imaginem addunt* GG^aG^b || 16 *fabulam de cycno relatam praecedit catasterismus aquarii in* G^aG^b || Cignū G^aG^b || iuppiter G^aG^b || 17 cigno G^aG^b || adsimulatus *ante corr.* G^b || ramnum *G* || ramum G^aG^b || atthicę *G* || attice G^aG^b || 18 nemoesiā *G* || nemessiā G^aG^b || que *G* ||

unde nata sit Helena. sed quoniam Iuppiter rursus in caelum in cygnum transfiguratus se receperat, ut fuit pennis tensus, simulacrum eius sideribus relictum. habet stellas in capite claram unam, in dextra ala quinque, unam claram, quae est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore unam, in cauda unam, quae est amplissima. sunt omnes XIII. *S*

Oceano mersus]

Porro aquarius nomen accepisse dicitur, quod eius exortu imbres plurimi fiant. quidam uolunt Ganymedem eum esse, Troili et Callirrhoes filium. qui cum in Ida monte uenaretur, ob nimiam pulcritudinem a Ioue adamatus et per aquilam raptus et inter astra collocatus. dehinc aquarius dictus ut aquas funderet, a diis iudicatum. quem Ioui prius

nata est Helena, sicut refert Crates poeta. habet autem stellas * * * *G*

Porro aquarius, quem nos propter imbres mensis ipsius sic nominamus, gentiles autem arbitrantur Ganymedem fuisse et ob nimiam pulcritudinem inter astra conlocatum a Ioue et ut uinum sit dignus fundere iudicatum a diis. habet stellas * * *

1 est *V* || iupiter *V* || 2 cignum *V* || recepit *V* || pinnus *S* || 3 sy^ua^mulacrum *S* || reliquit *V* || habet autem *V* || 5 in pectore unam. In sinistra ala quinq^cat^ue *V* || 6 quae est amplissima *om. V* || quatuordecim *V* || 7 *Germ. 287—305 praeter u. 289 et 290 S* || 9 ymbres *S* || et Quidam *V* || Ganimedem *SV* || 10 Calliroes *S* || Calliores *V* || yda *V* || 11 pulchritudinem *V* || 12 raptus inter *V* || est collocatus *V* || 13 dictus est *V* || quod undas funderet et *V* || indicatus *V* || q Ioui *S* || ut Ioui *V* || prius *om. V* || *S*

14 elena G^aG^b || *stellarum numerum omittunt* GG^aG^b || CYGNVS *post* stellas *G* || CIGNVM *post* stellas G^a || *imaginem addunt* GG^aG^b || 16 ymbres G^aG^b || mensis ipsius *cf. infra p. 155, 20* || 17 canimidē *G* || canimedem G^aG^b || 18 pulchritudinē G^aG^b || 19 ut *om.* G^aG^{b1} *addidit* G^{b2} || habet stellas *om.* G^aG^b || AQVARIVS GG^a || *imaginem adponunt* GG^aG^b || *G*

S uina fudisse testatur. Nigidius hydrochoon siue aquarium existimat esse Deucalionem Thessalum, qui maximo cataclismo fertur relictus cum uxore Pyrrha in monte Aetna, qui est altissimus in Sicilia, et posteaquam se et uxorem suam in terra relictos sensit orbitatisque et uastitatis miseratus ab Ioue precari coepit, ut aut et ipsi interirent aut hominum genus restituerent. Iuppiter respondit et per sortem indicauit, ut lapides, quos ante se reperissent, post se iactarent. reuersi itaque quosquos Deucalion misit, uiri fiebant, quos Pyrrha, feminae. quo facto rursus hominum genus esse natum. ob quam rem λαός graece populus dicitur, quia lapis antiquitus graece λάας appellabatur. ab antiquis quidem dicitur Aristaeum Apollinis filium fuisse, quem Apollo fertur ex Cyrena procreasse, quam compressit in monte Orpheo, qui Cyrenis est appellatus. Aristaeus dicitur omnibus modis artibusque doctus fuisse, quibus artibus ceteros homines ad bonas fruges utilitatemque perducebat. isque cum caniculae signum pestiferum oriretur et statim praesentes fructus lacerarentur et intercidereut homines diuturnis morbis aut pestilentia, res diuinas fecit [factum est ut a diis impetrari possit] maxime Neptuno Ioui parenti aliis, tempestatibus et uentis, summa diligentia precans [fa-

S 1 funderet *V* || testatur *om. V* || ydrochoos *S* || ydrachoos *V* || aquarius *S* || *de fabula cf. Hygini fab. 153* || 2 ktaclismo sit relictus *V* || 3 pirra *S* || ethna *SV* || 5 relictum censuit *SV* || orbitatis *V* || misertus *S* || 6 cepit *SV* || 7 Iụpiter *V* || 9 quotquot *V* || 10 pirra *S* || foemine *V* || rursum *V* || 11 genus autem est *V* || MOC *S decem fere litter. lac. V* || 12 AIOC *S* || *lacun. V* || 13 Aristheum *S* || Aristeus *V* || filius appollinis ẹṣṣẹ *V* || 14 dicitur *V* || 15 ⁊ appellatus *S* || Aristeus *SV* || 16 omnibus artibus *V* || 17 ceteri *S* || bonos fructus *V* || 18 Is *V* || 19 p̄ntes *SV* || lederentur *V* || et homines diuturna pestilentia afficerentur *V* || aut intercederet *S* || 20 moribus *S* || rei diuine efficy *S* || factum — possit *hic delevi et infra posui ex schol. Basil.* || 21 imperaretur *V* || Iouis *SV* || parentem *S* || 22 ne tempestatibus *V* || uentis pateretur genus humanum affici *V* ||

S ceret], ne paterentur genus hominum affici indignis calamitatibus. *factum est ut a diis impetrari possit.* Itaque uenia data constitutum est a deis, ut post caniculae stellae exortus uenti perflarent circiter dies XL eiusque pestilentiae uim absciderent. quapropter a diis Aristaeus inter astra est collocatus. habet autem stellas aquarius in capite obscuras II, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito claram I, in dextro cubito I, in singulis manibus singulas, in singulis mamillis singulas, subtus mamillas singulas, in dextro lumbo I, in singulis genibus singulas, in dextra tibia unam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVIII. effusio autem aquae dextra laeuaque fit ex stellis XXXI, in qua duae splendidae sunt, ceterae uero obscurae.

Capricornus sane similitudinem habet Aegipanos, sic autem est factus. habet autem posteriorem partem piscis, priorem capricorni. hunc honorem assecutus dicitur, quod cum Ioue esset nutritus. Epimenides dicit, in Ida utrosque nutritos et ad Titanorum bellum cum Ioue profectum. uic-

G Capricornus sane, qui cum cauda piscis pingitur, quod huius mensis, in quo per eum sol currit, ultima sint pluuiosa. quem fabulae a Ioue inter astra conlocatum ferunt propter capream matrem eius, quae dicitur fuisse nutrix Iouis, siue quod cum illo fuerit, quando super Titanas mili-

S 1 pateretur *S* || affici *om.* *S* || 3 ab eis *S* || a diis *V* || p canicule *SV* || 4 dies circiter *V* || 5 Aristeus (= *S*) a diis *V* || collocatus est *V* || 6 aquarius stellas *V* || 7 cubitu *S* || 8 cubitu *S* || 9 subtus *SV* *an* sub ? || 10 lunbo *S* || in dextra tibia unam *om.* *V* || 11 effuxio *S* || 12 uero *V* || ex *om.* *V* || XXXI quarum *V* || qua *cor[illegible]* *ex* quo *S* || 13 uero *om.* *V* || 14 ī similitudinem *S* || egypanos *SV* || 16 et hinc *V* || dicitur assecutus eo *V* || 17 sit *V* || Epimenies *S* || Epymenides *S* || ẏlia *S* || yda *V* || 18 esse profectum quem Iupiter uictor astris intulit *V* ||

G 19 Capricornius *GaGb* || pinguitur *priore* u *erasa* *Gb* || eo quod *Ga* *Gb* || 21 iouę *GaGb* || 22 p̄t *G* || 23 militabant *GaGb* ||

S torque Iuppiter astris eum intulisse *dicitur*, quod eius opera dii armati essent, item matrem eius capram. et quod cochlon inuenisset in mari, ideo piscis cauda esse notatum. Nigidius de capricorno sic refert: inmortali honore donatum, quo in tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet et Aegyptum incoleret. at Iouem consessum habuisse, quem ad modum dii possent obsistere, cum eis consilium Pan daret, si neque terras relinquere uellent neque Typhonis inmanitati resistere dii possent, ut consulte figuras inmutarent, in quam quis uellet seu bestiam seu uolucrem seu piscem pecudemue. Pana se in capram transmutasse. itaque inmortales figuris ignotis Typhonis ante oculos crebro uersabantur. unde adhuc maxime multas bestias pro diis obseruant coluntque Aegyptii. eo conuenit Typhon, neminem deorum sibi uidet aduersari, uacuam terram cognouit domi-

G tabat, et adinuenerit concham, ex cuius sonitu hostes exterruerit atque fugauerit. quem illinc caudam piscis habere fingunt propter marinam caudam, de qua praefati sumus. habet stellas * * *

S 1 operam *S* || 2 et *om.* *V* || dicolon *S* || dycolon *V* || 3 inuenisse *S* || mare *S* || esse *om.* *V* || uocatum *S* || notatam *V* || Nigidius capricornum refert *V* || 4 immortali *V* || 5 Pithon *S* || Phyton *V* || 6 egyptum *S* || egytum *V* || ȳcoleret *S* || ab Ioue concessum habuisset *SV* || at Iouem consessum habuisse *scripsi* || 7 diis possit absistere *S* || diis posset obsistere *V* || dii possent obsistere *scripsi* || panderet *SV* || 8 siūq *S* || Pithonis *S* || Phytonis *V* || 9 immanitate *V* || possent inconsulte *SV* || immutauerunt *V* || 10 in qua *V* || 11 pithon *S* || Phyton *V* *correxi* || transmutasset *V* || 12 immortales *V* || pithonis *S* || phytonis *V* || cerebro *S* || 14 egiptii *S* || egyptii *V* || conuenit *S* || et conuenit *V* || eo conuenit *scripsi ex schol. Basil.* 88, 3 || 15 deorum aduersari sibimet *V* || sibi *scripsi* || terram *om.* *V* || dn̄ationibus *V* ||

G 16 & ad inuenerit caudā *G* || & adiuerit quodā G^aG^{b1} || ad inuenerit codā G^{b2} || concham *scripsi* || 17 illic GG^aG^b || illinc *scripsi* || cauda G^aG^{b1} || 18 coclā G^a || cauclā G^b || quo G^aG^b || CAPRICORNVS *subscr.* *G* || *imaginem praebent* GG^aG^b ||

nantibus. arbitratus deos se ueritos fuisse propter metum dominabatur et imperitus fortunae uarietatis et periculi instantis magnitudinis. nam post decem et octo dies, ut dicitur, consilium de eo repentino a diis factum, ut interficeretur. ob id quoque usque hodie in Aegypto hos dies XVIII festos perpetuos *quot*annis instituerunt. in quibus diebus qui nascitur, amplius quam eos dies non uiuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline [fulmine] in templo Aegypti Memphi, ubi mos fuit solio regio decorari reges, qui regna ineunt. ibi enim sacris initiantur. primum, [ὑδροχόος] ut dicitur, reges satis religiose tunicatum [αἰγόκερως] tauro, quem Apim appellant, iugum portant, quem deum maximum Aegypti existimant. et eum per uicum unum*quemque* perducentes, †ut labore periti existimentur humanae necessitatis, ut et crudelius quae sub eis sunt abutantur, deducunturque a sacerdote Isidis in locum, qui nominatur adytos et iureiurando adiguntur, neque mensem neque diem intercalaturos se neque festum diem inmutaturos, sed CCCLXV dies peracturos, sicut institutum sit ab antiquis. sed ut illo S

1 fuisse *om.* *V* || 2 et *om.* *V* || imperitis *V* || uarietate *V* || periculi magnitudine instantis *V* || 3 magnitudinem *S* || XVIII dies *V* || ut *om.* *V* || 4 repente *V* || 5 id quod *V* || egipto *SV* || dies id est XVIII *V* || 6 perpetuo *V* || annis *S* || annis singulis *V* || quotannis *scripsi ex schol. Basil.* || 7 eos *om.* *S* || python *S* || phyton *V* || 8 ab Apollinis fulmine *S* || ab Apolline *V* || in *omittit* *S* || 9 egypti memphis *SV* || mox *S* || decorati *S* || 10 qui regnabant *V* || iniciabantur *V* || ΥΔΡΟΧΟΟϹ *solus S quod ex priori fabula huc irrepsisse uidetur* || 11 regem *S* || tunicati *V* || ΑΙΓΟΚΕΡΟϹ tauro *S* || 12 et tauro *V* || portare quem *S* || portare fas erat quem *V* || portant *scripsi* || 13 egypti *corr. ex* egyptum *S* || egypti *V* || existimant ineumq; unum p ducere *S* || existimant ut p uicum unum duci *V cf. schol. Basil. p. 88, 16* || 14 ut labore — abutantur *S* || ut periti existimant labore humane necessitatis ut crudelius que sub eis sunt abutantur *V* || *ex codice S exhibui hunc locum, de quo cf. schol. Basil. p. 88, 17* || 15 deduciturq; *S* || Deducitur autem *V* || 16 ysidis *V* || 17 adicitur *S* || adigitur *V* || 18 inter kalendum furarent quem *S* || interklandum quem *V* || immutarent *V* || CCCXLV *V* || 19 est *V* || S

S reuertamur unde digressi sumus, igitur dii posteaquam Typhonem poena affecerunt, quamquam consilio sine turba tumultuque interfecerunt, *Pana* sancta astrorum memoria decorauerunt et ei nomen Aegyptii Aegipana inposuerunt, quod cum ceteri dii se in bestias conuertissent, Pan se in capram transfigurauit, oppidumque magnificum in Aegypto aedificauerunt, quod Panopolim nominauerunt. habet autem stellas in singulis cornibus II, in naribus claram I, in capite II, sub collo I, in pectore II, in anteriori pede I, in summitate ipsius pedis I, in dorso VII, in uentre V, in caudae extremo claras II. sunt omnes XXVI.

Belligeri Titan]

Porro sagittarius scorpione oriente ascendit, quo ascendente occidit Orion totus et Cepheus a uertice et humeris cum manibus. in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. quidam negant dicentes, nunquam centauros ullis sagittis usos fuisse, quidam autem dicunt, quod quadrupes esse non uideatur, sed stans bipes [non] sagittetur. hic autem homo equinis pedibus est et cau-

G Porro sagittarius scorpione oriente ascendit, quo ascendente occidit Orion et Cephei manus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est. sagittarium nonnulli Centaurum fuisse autumant propter equina crura. quidam ne-

S 1 Pythonem *S* || Phytonem *V* || 2 pena *V* || q̃q; consilio sine turba tumultuq; *S* *om.* *V* || 3 et interfecerunt *V* || Pana *addidi* || facta astrorum *S* || 4 ey *S* || egyptii *S* || egypti *V* || egypana *SV* || imposuerunt *V* || 5 tenti dii *V* || dii *V* || dii *om.* *S* || python se *S* || phyton se *V* || 6 oppidi usq; *S* || egypto *SV* || hedyficauerunt *S* || 7 appellauerunt *V* || 8 et sub *V* || 10 caude *SV* || extremitatis *V* || 12 *Germ.* *306—314* *S* || 13 sagiptarius *S* || 14 totus *om.* *V* || 15 zodiachus *S* || humillimus *corr. ex* humilimus *S* || humilimus *V* || 17 centaur' *S* || sagiptis *S* || 18 quad rupedes *SV* || uideantur *V* || bibes *S* || 19 non sagittetur *S* || sagittarius *V* ||

G 22 humilimus *G* || sagittarium — autumant *om.* $G^{a}G^{b1}$ *addidit* G^{b2} || 23 autūnant *G* ||

dam habet ueluti satyri. Sositheus autem, tragoediarum *S* scriptor, illum affirmat esse Crotum, Euschemus, Musarum nutricis, filium et inhabitasse Helicona, qui sagittis et uenatu uitam exigeret. et inter Musas saepius moratus plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plaudebat, †quem alii timerent. hunc Musae beneficio Iouis astris intulere. cuius artes, id est plausus et sagittae inter mortales mansere. Nigidius de Croto eadem dicit, sed non conuersatum cum Musis, sed dum illae cantus chorosque celebrarent, hunc procul abditum repentino plausu ad pedem ferientem oblectare canentes. ob hoc eum ab Ioue inmortali memoria earum rogatu donatum, quod [et] esset nutricis earum filius, id est Oceani nepos. habet autem stellas in capite II, in arcu II, in acumine sagittae II, in dextro cubito I, in eadem manu I, in uentre claram I, in spina II, sub cauda II, in anterioribus genibus singulas. sunt omnes XV. reliquae uero VII sub cruribus similes quidem sunt posteriobus, quae non ostenduntur, quod centaurus duplex sit. iaculum autem est, quo dicunt omnes cygnos ab Apolline in-

gant, dicentes numquam Centauros sagittas usos fuisse. Sositheus autem illum adfirmat filium Musarum fuisse. habet stellas in capite * * * *G*

1 tragediarum *V* || 2 crotus *S* || corthonem *V* || euschemis *V* || *S* 3 filius *S* || helycon *S* || heliconem *V* || atque sagitta24 *S* || atque sagittis et *V* || qui sagittis et *scripsi* || 4 exegisse *V* || q inter *V* || moīt⁹ *S* || commoratus *V* || eorum *S* || 6 quo *V* || benefitio *S* || 7 artes ·|· plausus *S* || artes idem plausus *V* || sagitta *S* || sagitte *V* || 8 cotrone *SV* || 10 auditum *SV* || feriendo *V* || 11 oblectabat *S* || ei'ab *S* || cum a *V* || immortali *V* || 12 datum *S* || et *om. V deleui* || ·|· oceani *S* || 13 idem occeani *V* || 14 cubitu *S* || 17 subtus *SV* || sub *scripsi* || crura *V* || quidem illis sunt *V* || 18 q (i superscr.) *S* || que *V* || sit *om. V* || 19 ex quo *SV* || est *scripsi* || cygnos *ŚV* || Cyclopas *b* ||

20 centaurȝ GG^aG^{b1} || centauros G^{b2} || sagittis G^aG^b || usȝ GG^aG^b || *G* 21 illum adfirmat filium illum G^aG^{b1} || *alterum* illum *deleuit* G^{b2} ||

S terfectos, qui Iouis fulmina furati fuerant. quod absconditum ferunt ad aquilonem et peracta ac potius sedata lite adsumptum et ad pedes sagittarii inter astra collocatum. habet autem stellas tres, in summo I, in medio obscuram I, in pennis II. una splendidior alia.

Vnguibus innocuis]

Aquilam sane inter astra collocatam dicunt propter Ganymedem, Iouis ministrum, quem rapuit in caelum. est enim ea et signum Iouis, quod, cum dii omnes uolucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iouis. propter quod altius cunctis uolatilibus euolet et paene inter omnes principatum tenet, et quod sola auium solis radiis non terreatur, namque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaosthenes dicit, Iouem in aquilam transfiguratum

G Iaculum autem est, quo dicunt omnes cygnos ab Apolline interfectos eo quod Iouis fulmen +fugati fecissent, quod et absconditum ferunt ad aquilonem et peracta ac potius sedata lite adsumptum et ad pedes sagittarii inter astra conlocatum. habet stellas * * *

Aquilam sane inter sidera conlocatam fabulae ferunt propter Iouem. qui, cum dii omnes uolucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit, eo quod altius cunctis uolatilibus euolet et paene inter omnia principatum teneat.

S 1 fulmine *S* || quod *om.* *V* || 2 fertur *V* || s3 sedata *S* || assumptum *V* || 5 II et unam splendidam *V* || alia *S* *suspicor* altera || 6 *Germ.* *318—320* *S* || 8 Ganimedem *SV* || Ioui *S* || 9 enim in ea signum *V* || q cum *S* || 10 est *V* || 11 penes *S* || pene *V* || 12 principatus *S* || 13 non *om.* *V* || Nanq; *V* || est *om.* *S* || 14 Aglothenes *S* || Alghostenes *V* || aquila *S* ||

G 15 ex quo *GG^a G^b* || cygnus *G* || cignus *G^a* || cignos *corr. ex* cignum *G^b* || apolene *G^a G^{b1}* *corr.* *G^{b2}* || 16 iouos (i *supra*) *G* || siue ioui *margo* *G^b* || fecisset *G* || 17 sedatā *GG^a* *ante corr.* *G^b* || 19 SAGITTARIVS *unus subscribitur G, imaginem praebent omnes* || 20 sydera *G^a G^b* || fingunt *G^a G^b* || 23 pene *G* || poene *G^a G^b* || tenet *G^a G^b* ||

Naxiam regionem, ubi nutritus fuerit, petisse et regnum accepisse. egressus uero de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur et sacrificium faceret, aquilam ei in auspicio apparuisse et fulmina ministrasse. quam bono animo acceptam tutelae suae subiecisse. habet autem stellas in capite claram I, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram I. sunt omnes IIII. sagitta autem, quam aquila tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopes interfecit eos, qui Iouis fulmen fecerunt, quod eo telo Aesculapius, filius eius, a Ioue esset interfectus. quam sagittam astris illatam memoriam uirtutis suae reliquisse. habet autem stellas IIII, in summo I, in medio I, in pennis sagittae duas. *S*

Sidera quae mundi]

Neptunus, ut Artemidorus refert, Amphitriten uoluit in coniugium accipere. quae cum ob uerecundiae magnitudinem et uirginitatis obseruantiam ad Atlantidem confugisset, Nep-

Eratosthenes autem Iouem in aquilam transfiguratum Naxum regionem, ubi nutritus fuerit, petisse refert et regnum adsumpsisse. egressum uero de Naxo apud Titanas pugnasse et ideo aquilam inter astra conlocasse. habet stellas * * * *G*

Neptunum aiunt fabulae poetarum Amphitritem uoluisse in coniugium accipere. quae cum ob uerecundiae magnitudinem et uirginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Nep-

2 tytanas *V* || 3 profisceretur *S* || sacrifitium *S* || 4 ministrasȝ *S* || 8 Apollionis *S* || 9 ciclopes *S* || eo quod *V* || fulmina facerent *V* || 10 esculapius *S* || exculapius *V* || 11 in memoriam *V* || reliquit *V* || autem *om.* *V* || 14 *Germ. 324—327* *S* || 15 Amphictiten *corr. ex* Amphiticen *S* || Amphiticem *V* || uoluisse *S* || 17 athlantem *SV* || confugisse *S* || *S*

18 Erat osthenes G^aG^b || aquila GG^a || naxium G^a || naxium G^b || 19 fuerat *G ante corr.* G^b || 21 stellis *G* || AQVILA *G* || *imaginem addunt omnes* || 22 aiut *G* || amphitrionē *G* || amphitricem G^aG^b || uoluissem coniugium *G* || 24 athlantē *G* || confugisse GG^aG^b *correxi* || *G*

S tunus post eam multos misit, qui eam peterent. inter quos et delphinum misit, qui eam peteret. qui cum circa insulas Atlantidis rimaretur, repperit eam nuntiauitque Neptuno, quam ille persuasionibus ad suam perduxit uoluptatem delphinoque maximos honores in mari tribuit, quem et astris intulit et consecrauit et in manu sua habere instituit. habet autem stellas VIIII et ideo musicum signum dicitur [eo] quod in numero Musarum stellas habet: in ore I, in lophia duas, in pennulis uentris III, in dorso I, in cauda II. sunt omnes VIIII. delphinus autem non supercurrit multum capricorno.

Tale caput]

Orion, qui et iugula dicitur, ante tauri uestigia fulget. hic dicitur Orion ab urina, id est ab inundatione aquarum. tempore enim hiemis habet ortum, mare et terras aquis ac

G tunus post eam inter ceteros missos delphinum etiam dicitur misisse, qui per Atlantis insulas circumuagans eam adlocutus sit et Neptuno in matrimonium adsumendam adduxerit et ob hanc causam inter astra conlocatus sit. habet stellas * * *

Orion, qui et iugula dicitur, ante tauri uestigia fulget et dictus Orion ab urina id est ab inundatione aquarum. tempore enim hiemis obortus mare et terras aquis ac tempes-

S 1 inter — peteret *om.* **V** || 2 delphynum **S** || Que **SV** || 3 athlantis moraretur **V** || nunciauitq. **V** || 4 suis persuasionibus **V** || persuasionibus *corr. ex* prosuasionibus **S** || delphinoq. *corr. ex* delphinumq. **S** || 6 et procreauit **S** *om.* **V** || 7 eo *deleui* || 8 habeat **V** || folia **S** || folio **V** || 10 non currit multum super capricornum **V** || capricornio **S** || 11 *Germ. 331 sq.* **S** || 12 incolo **SV** || iugula *Schaubachius* || $\overset{i}{h}$ dcūs **S** || 13 et dicitur **V** || hic dicitur *scripsi* || cirina **S** || 14 hyemis **S** ||

G 15 missus G^aG^b || delfinum G^aG^b || 16 misſisse *G* || athlantis *G* || eū *G* || adlocatus *ante corr.* G^b || 17 matrimonio G^a || 18 sit *om.* G^a G^{b1} *addidit* G^{b2} || 19 DELPHINVS *G* || DELFINVS G^a || *imaginem praebent omnes* || 20 incolo GG^aG^b || et dicit' G^aG^b || 21 indatione *ante corr.* G^a || 22 hyemis GG^a || actespesta^{ti}b; *G* ||

tempestatibus turbat. hunc Latini iugulam uocant, quod sit armatus ut gladius stellarum luce terribilis atque clarissimus. qui si fulget, serenitatem portendit, si obscuratur, tempestatem innuit inminere. hunc Hesiodus dicit Neptuni et Euryales filium, cui donum datum est a Neptuno, ut supra fluctus ambularet uelud supra terram. qui cum Chium uenisset, Meropen, Oenopionis filiam, compressit. quem Oenopion ob iniuriam excaecauit et e finibus suis expulit. ipse cum Lemnum uenisset, Vulcani auxilio usus. dedit ei †caballum qui eum ferret. qui cum ad ortus Solis uenisset, a *S*

tatibus turbat. hunc Latini iugulam uocant, quod sit armatus ut gladius et stellarum luce terribilis atque clarissimus. qui si fulget serenitatem portendit, si obscuratur tempestatem innuit imminere. hunc Hesiodus fabulose dicit a Neptuno accepisse donum, ut super undas ambularet et propter stuprum Meropis a Vinolento patre caecatum esse et de regione expulsum et Neptuni miseratione Cedalionem ducem gressuum suorum ad tolerandam caecitatem accepisse et denuo a Sole in orientalibus partibus lucem recepisse et redeuntem nec se ulcisci de Vinolento ualentem in Cretem fugisse et cum Diana plurimas bestias peremisse et irata *G*

1 et tempestatibus *V* || hunc Latini *cf. Isidor. de nat. rer. XXVI 8 Beck.* Hic autem Orion a gladio dictus est, unde etiam eum Latini iugulam uocant sidus, ut uidetur armatum et stellarum luce terribile || iugulum *V* || 2 armator *S* || gladio *V* || et clarissimus *V* || 3 protendit *V* || tempestatem *om. V* || 4 anuit *V* || innumero *S* || esiodus *V* || Euriphiles *SV* | 5 dono *V* || 6 ueluti *V* || cum hic uenisset *S* || 8 excecauit *SV* || de *V* || 9 leninum *S* || uulc†ani *V* || usus est qui *V* || caballum *SV* || 10 ortum *V* || *S*

12 ut *corr. ex* et G^b || luceṛṇẹ G^a || 13 ꝓtendit *G* || ostendit G^a G^{b1} || 14 inminere G^aG^b || 15 accipisse *G* || ambulare *G* || 16 strupum G^b || abinolento GG^aG^b || a Vinolento *i. e. ab Oenopione cf. supra n. 7* || 18 tollerandā *G* || cecitatem GG^aG^b || accipisse *G* || 19 recipisse *G* || 21 fuisse GG^aG^b || *G*

S Sole dicuntur ei lumina restituta. uersus ad Oenopionem. qui, cum a ciuibus absconderetur Oenopion desperata eius inuentione Creta est profectus. ibi cum inmodico uenaretur et ab Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata scorpionem extulit inmani magnitudine, qui poenas magniloquentiae eius exigeret. Iouis autem Orionem ob uirtutem astris intulit. idem rogatu Dianae scorpionem caelo inter astra duodecim collocauit. quorum contra magnitudinem stellae quoque eorum amplissimae sunt. Aristomachus autem dicit †Caubrisa quendam Thebis uoto petisse, ut filium haberet. ad quem Iouis et Mercurius et Neptunus in hospitio deuenerunt. qui eis hostiam inmolauit, ut filius nasceretur. cuius [bouis] pelle detracta dii in eam urinam fecere iussuque Mercurii terra obruta est, unde puer supra dictus sit natus, quem Oriona appellauerunt et

G contra eum Terra scorpionis ictu interisse et ob hoc a Ioue inter astra conlocatum esse. Aristomachus autem dicit, eum propter iniuriam cuiusdam pueri in Thebaide Ioui Neptuno et Mercurio bouem immolasse, cuius bouis corium induere et urinam potare sit iussus et idcirco factus sit superemineus et propter urinam Orion nominatus. habet stellas in capite tres claras.

S 1 et reuersus est *V* || 3 cretas profectus *S* || cretam est profectus *V* || immodice *V* || 4 a Dyana *V* || 5 in tali magnitudine *S* || mire magnitudinis *V* || 6 penas *SV* || Iouis autem *om.* *S* || 7 rogatus *S* || dyane *V* || 8 inter astra duodecim celo *V* || 10 Aristhomachus *V* || Caubrisa *SV* || thebis *S* | 11 petisses *S* || ad *om.* *S* || Iouem et *S* || 12 in *om.* *V* || Q^r eis *S* || ĩmolauerunt *S* || imolauit *V* || 14 ea *V* || fecere *corr. ex* facere *S* || est *om.* *S* || 15 natus est *V* || Orion *S* || Orionem *V* || Vrionem *b* *Schaubach.* ||

G 17 Aristhomachus *G* || autem *om.* G^aG^b || 18 thebaida GG^aG^b || 19 corius G^aG^{b1} || 21 urinam *om.* G^aG^{b1} || 22 claras *om.* G^aG^b || ORION *G* *imaginem addunt omnes.*

astris intulerunt. quidam autem dicunt esse Arionem Methymnaeum. et cum esset arte citharae potens, rex Corinthorum, †Pyrantus nomine, eum dilexit. qui cum a rege petiisset, ut ciuitates arte sua illustraret, et magnum patrimonium acquisisset, consenserunt famuli cum nautis, ut eum interficerent. quem cum uellent interficere, petit ab eis, ut ante decantaret. cum autem citharae sonus cum uoce eius audiretur, delphini circa nauem uenerunt. ille super unum ex his se praecipitauit, qui eum sublatum Corintho ad regem Pyrantum detulit. delphinus subductis per aestum aquis exanimatus est. qui cum casus suos Pyranto narrasset, iussit rex delphinum sepeliri et ei monumentum fieri. post aliquantum temporis nauis, qua Arion uectus fuerat, Corinthum delata est. quos cum adduci ad se imperasset rex et de Arione inquireret, dixerunt eum obisse. quibus ille, 'crastino, inquid, die ad delphini monumentum iurabitis' eosque custodiri mandauit. atque Arionem ita ornatum, quomodo se praecipitauerat, in monumento delphini delitescere. cum autem adducti [et] per delphini monumentum iurarent Ario- *S*

1 esse *om.* *V* || Orionem *SV* || Vrionem *b* || Arionem *Schaubach. cf. Hygin. fab. 194 quem secutus est scholiasta* || methymneus. Et *S* || methimneum qui *V* || 2 arte *om.* *V* || potens *corr. ex* pontes *S* || corrinthiorum *S* || chorinthiorum *V* || 3 pyrantus *SV* || Pyranthus *b* || Periandrus *Hyginus* || 4 impetrasset *b* || ciuitatem *Vb* || 6 *post* interficerent *addit Hyginus*: cui Apollo in quietem uenit eique dixit, ut ornatu suo et corona decantaret et eis se traderet, qui ei praesidio uenissent || 7 cytare *V* || 8 nauim *V* || 9 hiis *S* || iis *V* || sublato *S* || chorintho *S* *om.* *V* || 10 Pirantum *S* || Pyranthum *Vb* || chorintum detulit *V* || estum *SV* || 11 qui cum ad terram exisset, cupidus uiae, delphinum in mare non propulit, qui ibi exanimatus est *Hyginus* || exanimatus *corr. ex* exminatus *S* || suos casus *V* || piranton *S* || Pyrantho *V* || 12 rex Pyranthus *V* || seppeliri *S* || 13 deuectus *V* || chorinthum *V* || 14 quos *S Hyginus* || nautas *Vb* || ad se *om.* *V* || rex imperasset *V* || 15 Orione *SV* || inquirens *S* || obiisse *V* || 16 inquit *V* || 17 Orionem *corr. ex* Orienem *S* || Orionem *V* || quo mō *S* || sicut *V* || 18 delithescere *S* || 19 et *om.* *V deleui* || Orionem *SV* || Orion *quoque scriptum extat u. 13 et p. 165, 3 in SV* || *S*

S nem abisse, Arion de monumento prodiit. quem illi uidentes obmutuerunt ibique regis imperio cruci affixi sunt. dehinc Iouis miseratione dicitur [quod] Arion cum delphino inter sidera positus [sit]. Nigidius autem refert †quodam tempore memorat is Iouem cum ceteris diis apud Niseum, regem Bisthoniorum, hospitio dapsili copiosoque affectu praeditos hilaritate constitisse et in corio tauri, qui tunc eis inmolatus fuerat, minxisse eoque loco [in] corium terra obrutum, ex quo natus sit Orion. quo ex facto adolescens digna deorum forma atque egregia uirtute incitatus inmortali memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. nam cum in monte †celecinio uenaretur, irridens Dianam contemnebat eius opera, quae in monte constituebat. itaque Dianam misisse scorpionem, qui Orionem uita priuaret. Orion uita priuatus sideribus constituitur. habet autem stellas in capite claras III, e quibus media est splendidior ceteris, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram I, in eadem manu I et in zona III, in gladio quem tenet in manu III, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt stellae decem et septem, decem ex his obscuriores. balteus eius et gladius aeternae esse existimantur.

Cum tetigit solis]

Sirius stella est in medio centro caeli, ad quam cum

S 1 abisse orion *S* || obiisse et *V* || prodiisse *V* || 2 ommutuerunt *V* || crucifixi *V* || 3 quod *om. V deleui* || inter astra *V* || 4 sit *om. V deleui* || Apollo autem propter artem citharae Arionem et delphinum in astris posuit *Hyginus* || *post* refert *aliquid excidisse docent scholia Basil. cf. p. 63, 14* || 5 memoratis *S om. V* || Museum *V* || Musaeum *b* || bistoniorum regem *V* || 6 dassili *S* || predito *SV* || in hylaritate *V* || 7 constituisse ut *SV* || imolatus *V* || 8 mingerent *V* || locū *S* || in corio *SV* || obruto *V* || ex quo *om. V* || 9 qui factus *V* || adoloscens *S* || 10 immortali *V* || 11 celino *V* || 12 Dyanam *V* || contepnebat *S* || 13 Diana *S* || Dyana *V* || misisse dicitur *V* || 14 syderibus est illatus *V* || 16 plendidior *S* || 18 et *om. V* || 20 sunt omnes XVII *V* || Baltheus *SV* || 21 eterne *SV* || 22 *Germ. 336—340 S* || 23 Syrius *V* || ad q̃ *S* ||

sol ascenderit, duplicatur calor ipsius et languore afficiuntur corpora humana. Sirium illam uocatam putant propter flammae candorem, Latini autem illam caniculam uocant, unde et dies caniculares dicuntur, quia, sol quamdiu in ipsa est, pestifera est. sed pro qualitate adiacentium commutatur, nam aut uincitur aut morbosis utitur uiribus. hinc est, quod, cum certo tempore oritur, non semper est noxia. quidam uero dicunt eam canem fuisse. quem Europae cum dracone custodem datum. quae postea Minos utraque accepit. eadem postea ob medicinae causam Procridi in munere datam, quae postea Cephalus utraque possederit, uir Procridis. *S*

Sirius stella est in medio centro caeli, ad quam cum sol ascenderit duplicatur calor ipsius et languore afficiuntur corpora. Sirium autem illam uocatam putant, propter flammae candorem, Latini autem illam caniculam uocant, unde dies caniculares dicuntur. quidam uero gentilium fabulose dicunt, eam canem fuisse et Europae cum dracone in custodem datum et a Ioue inter astra cônlocatum. quidam uero dicunt, hunc canem Orionis fuisse et cum eo in montibus uenationem exercuisse et per adsumtionem Orionis in caelum hunc quoque adsumptum fuisse. habet autem stellas in lingua unam, quam Sirium et canem uocant, magna quippe est et splendida. *G*

1 langore *V* || affitiuntur *S* || 2 Syrium autem *V* || 4 quia quod *S* quantum *S* || quia quantum *V* || quia quandiu Sol *b* || quia sol quamdiu *scripsi* || 5 adiacentum *V* || 6 morosis *SV* || morbosis *b* || utimur *S* || 8 eam *om.* *V* || que *SV* || quem *scripsi* || 9 custos data est *V* || ut'q; *S* || ea *V* || 10 Procride *S* || data *V* || 11 uterque *S* || ut^{a}que *V* || possedit *V* ||

12 Sirius *altera* i *superscripta* G^{b} || Sirius — et per adsum *scripsit* G G^{b2} || 13 langore *G* || 14 syriū *G* *corr. ex* sÿriam G^{b2} || 15 unde et dies $G^{a}G^{b}$ || 16 dicunt $G^{a}G^{b2}$ || 20 uenenationē $G^{a}G^{b2}$ || adsūtione *G* || adsumptione $G^{a}G^{b2}$ *hac media uoce pergit* G^{b1} || 22 linguā *G* || syriū *G* || magna quidem $G^{a}G^{b}$ || 23 splendidi G^{b1} || CANIS *adiecta figura subscribuntur omnes* ||

S quem cum Thebas adduxisset ad uulpem, quae Thebanorum agros infestabat — huic enim cani fuit fatum, ne ab ullo posset interfici, item fuit et uulpi — Iuppiter [autem] uulpem in lapidem conuertit, canem uero in astris intulit. Amphianus, tragoediarum scriptor, refert, quod, cum subito hominibus segetes delinquerent, illico missus est legatus canis ad Oporam. cum uidit eo tempore tempestiuam esse, adamauit. qui cum flagraret amore nec posset frui, magis asperius urebatur. at homines calamitate accepta deos adiutores inuocare coeperunt. tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui Oporam cani traderent, et ipse flatu suo canis ardorem sedauit. qui flatus etesiae dicuntur. amoris autem memoria remansit. sunt qui aliter memorent. Içarus a Libero hospitio receptus est, qui ei in munere utrem uino plenum contribuit iussitque, ut in reliquas terras propagaret. Icarus dehinc Athenaeus, cum in terram Atticam ad pastores deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit. pastores, cum inmoderatius biberent, ebrii facti conciderunt. qui arbitrantes Icarum sibi malum medicamentum dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarum autem occisum canis, qui cum eo fuerat, Maera nomine, ululans Erigonae eius

S 1 qui eam ad thebas duxit ***V*** || quae *om.* ***V*** || 2 infestantem ***V*** || cui cani factum est ne ***V*** || fuit *corr. ex* fiunt ***S*** || 3 itemq. uulpi ***V*** || uulpis ***S*** || Iupiter ***V*** || autem ***S*** || uero ***V*** || autem *deleui* || 4 et canem astris ***V*** || Amphiani⁹ ***S*** || Amphyan⁹ ***V*** || 5 tragediarum ***V*** || refert *om.* ***V*** || *post* refert *supplendum existimo* canem astris inlatum esse || sub hominibus stelle (stellae *b*) relinquerent locum ***SVb*** || 6 est *om.* ***S*** || 7 ad|doloram ***S*** || ad doloram ***V*** || quam ut uidit ***V*** || eo *om.* ***V*** || tempestiuo adamauit ***V*** || 8 amorem ***S*** || posse *ante corr.* ***S*** || 9 ad homines ***S*** *om.* ***V*** || accepti deos ***S*** || accepta et deos ***V*** || 10 ceperunt ***S*** || coepit ***V*** || 11 operam ***SV*** || 12 ethesie dicitur ***SV*** || 13 qualiter ***S*** || Icarusa libero ***S*** || Icharusa libero ***V*** || 14 hospicio ***V*** || est qui *om.* ***S*** || uterem ***SV*** || 15 tribuit ***V*** || 16 Icharus ***V*** || athenaeus *corr. ex* athenes ***S*** || atheneus ***V*** || athicam ***V*** || 17 posteros ***V*** || 18 pastores autem ***V*** || immoderatius ***V*** || 19 Icharum ***V*** || malum medicamentum sibi ***V*** || 20 Icharum ***V*** || 21 Neera ***SV*** || Maera *b* || ullullans ***S*** || Erigone ***SV*** ||

filiae monstrauit, ubi pater insepultus iaceret. quae cum uenisset, eius corpus sepeliuit ipsaque se in Hymetto monte contulit ibique sibi laqueo mortem asciuit. tunc dicitur Liber a Ioue petisse, ut Erigonem et Icarum astris inferret. Iouis autem audita eius petitione Erigonen signum uirginis nominauit, Icarum autem patrem eius Arcturum [nominauit]. quae cum exoritur spurcissimas tempestates mari terraeque efficit. cumque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo eis responsum est, cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus et uindemia Icaro et Erigonae primum delibaretur. quod factum est ab Atheniensibus. dies festos institutos aeorasque constituerunt, ideo quia illam pendentem conspexerunt, quod est apud Graecos φέρεσθαι. ex quo factum est, ut soli oscillo iactarentur homines. canis autem Icari, qui ululans ante pedem pendentis uirginis mortuus est, astrum cyon nominatur, quam nos canis stellam dicimus. qui ob eandem causam, quando oxoritur, summam pestilentiam mortalibus facit. habet autem stellas in capite I, quae Isis dicitur, claram, in lingua unam, quam Sirium uel canem uocant, magna quidem est et splendida, in collo II, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore II, in anteriori pede sinistro III, in dextro I claram, in extremo supra dorsum III, in uentre II, in sinistro femore I, in posteriori pede sinistro I, in summitate caudae I. fiunt insimul XX. situm S

1 mostrauit *S* || 2 seppeliuit *S* || hymeto *V* || 3 laqueo sibi *V* || aṣsciuit *S* || 4 ab *V* || petiisse *V* || Erigone *V* || Icharum *V* || intulisset *S* || 5 Erigonē *S* || Erigone *V* || 6 Icarum — nominauit *om. V* || nominauit *om. b* || 7 que *S* || Qui *V* || spurcissimas *om. V* || terraq; *V* || 9 eius *S om. V* || eis *scripsi* || 10 Icharo *V* || Erigone *SV* || 11 quo *S* || qui diebus festis constitutis *V* || 12 arasqꝫ *S* || aras *V* || 13 aspexerunt *V* || grecos *SV* || ΦΕΡΕCΘΑΙ *S lacun. praeb. V* || 14 solio/scillo *S* || soli oscyllo *V* || 15 Ichari *V* || 16 cīon *S* || kion *V* || q̃ *S* || quod *V* || 17 pestilentiam hominibus facit *V* || 19 ypsis *V* || uocatur dicitur *V* || clara *S om. V* || 20 que magna *V* || 21 obscuras singulas *V* || pectore II claras *V* || 24 fiunt omnes XX *V* || situm est hoc signum *V* || S

S signum inter hiemalem tropicum et arcticon subterraneum, qui australis uocatur.

Sic utrumque oritur]

Sub pedibus namque anticanis sub Orione lepus constitutus est. hic dicitur Orionis canem fugere uenantis. nam cum, ut opportebat eum uenatorem finxissent, uoluerunt etiam *hoc* significare, aliqua de causa. itaque leporem ei ad pedes fugientem finxerunt. quidam negant, tam nobilem tamque magnum uenatorem, de quo ante in scorpionis signo diximus et postea in ipsius figura dicemus, oportere leporem uenari. Callimachus quoqne accusatur, quod cum Dianae scriberet laudes, [dicit] eum leporino sanguine gaudere et eos uenari dixerit. nonnulli a Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam uelocitatem, siue quod inter quadrupedes solus plus pariat et quosdam foetus pariat, quosdam uero in uentre [habeat], sicut Aristoteles philo.

G Sub pedibus namque Orionis post tergum Sirii, lepus est constitutus, quem gentiles a Mercurio inter astra conlocatum ferunt, propter nimiam uelocitatem siue quod inter quadrupedes solus plus pariat et quosdam foetus pariat, quosdam uero in uentre, sicut Aristoteles philosophus ait de

S 1 hyemalem *S* || tropycum *corr. ex* trophycum *S* || articon *S* || articum *V* || subterranede qd' *S* || 3 *Germ. 342 sq. S* || 4 namque *om. V* || anticani *S* || et Orionis *b* || 6 ut *om. S* || Nam ut uenatorem eum finxerunt *V* || 7 hoc *Hygin. A. P. II 33* || ita *V* || 9 scorpione *SV* || 10 oportere *corr. ex* opportere *S* || 11 accusat eum *SV* || diane *S* || Dyane *V* || 12 leprino *SV* || sanguine gradē *S* || 13 uenare *S* *quod fortasse retinendum est* || 15 patrat *S* || fetus *V* || 16 habeat *et* qui *deleui cf. schol. Sangerm.* || Aristotiles *S* || Arestotiles *V* || *cf. Arist. hist. anim. VI 33 Bekker. τίκτουσι δ' (οἱ δασύποδες) οὐκ ἀθρόα ἀλλὰ διαλείπουσιν ἡμέρας ὁπόσας ἂν τύχωσιν* ||

G 17 postgū syrii GG^aG^b || 20 pareat *G* || pa$\overset{i}{\text{r}}$at G^a || parit G^b || fetus G^aG^b || 21 aristotilis GG^aG^b ||

sophus ait [qui] de animalium ratione, retineat. antiquitus autem, ita dicebatur, in insula Lero nullum leporem fuisse. sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris [terris] finibus leporem feminam praegnantem adduxit et ad eius partum diligentissime, quae opus essent, administrauit. itaque cum peperisset, [et] complures eius ciuitatis ad *idem* incidisse et partem pretio partem beneficio mercatos esse. omnes lepores alere coeperunt. et non longo interuallo tantam multitudinem leporum procreatam, ut insula ab eis occupata uideretur. quibus cum nil daretur ad manducandum, impetu facto omnia comederunt. quo facto insulam calamitas afflixit. itaque postea leporis figuram in astris constituisse, ut homines meminissent nil *esse tam* his exoptandum in uita, *quin* si insolenter utantur *ex eo* plus doloris, quam laetitiae capere posterius cogantur. habet stellas in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam unam, in posterioribus pedibus singulas. sunt omnes septem. *S*

Vt cum decurrens]

animalium ratione, retineat. habet quidem stellas in singulis auribus singulas. *G*

1 retinuat *S* || disseruit *V* || retineat *schol. Sangerm.* || 2 ita *om. S V* || 4 terris *SV deleui* || finibus *om. V* || foeminam *V* || pregnantem *SV* || 5 q̅ opus e̅e̅t *S* || 6 administrasset *S* || amministrauit *V* || et *om. V deleui* || 7 idem *addidi ex Hygino* || incendisse *S* || incendisset *V* || partim precio partim beneficio mercati e̅e̅t *V* || 8 ceperunt *S* || et non — uideretur *om. V* || 10 nihil *V* || 11 9mederunt *S* || 13 in *om. V* || contulissent *S* || contulerunt *V* || n[t] *S* || nihil *V* || 14 esse tam *et* quin *et* ex eo *addidi ex Hygino* || utantur uis (*corr. ex* íus) doloris q̃ letitie *S* || utantur letitia qua dolorem *V* || 16 habet autem *V* || manibus auribus *V* || 18 sunt autem *V* || 19 *Germ. 347—355 S* ||

20 quidam G^{b1} || stellas *om.* G^{b1} || 21 LEPVS *addita imagine G* GG^aG^b ||

S Post canis igitur magni caudam secundum stellarum ordinem nauis constituta est, quam quidam benificio Mineruae inter astra collocatam dicunt, quaeque prima nauis ab ea fabricata dicitur et mare, quod antea inuium fuerat, hominibus peruium uocali ingenio fecisse. quam non totam in caelo figurauit, sed a gubernaculis usque ad malum. nonnulli dicunt, quod Danaus Beli filius ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, frater autem eius Aegyptus totidem filios. Danaum autem et filias eius interficere uoluit, ut regnum paternum solus obtineret. eas filiis suis uxores a fratre poposcit. Danaus uero cognita malitia Mineruam poposcit adiutricem. tunc primum dicitur Minerua nauim fecisse, quae Argos appellata sit, cum qua Danaus ex Africa Argos profugit. Aegyptus filios suos ad persequendum fratrem misit, qui, postquam Argos uenerunt, inpugnare patruum coeperunt. Danaus, ut uidit se eis obsistere non

G Post canis igitur magni caudam secundum stellarum ordinem nauis constituta est, quam fabulae poetarum inter astra conlocatam dicunt propter Mineruam, quae prima eam excogitasse dicitur et mare, quod antea inuium fuerat hominibus, peruium uocali ingenio fecisse. habet autem stellas in puppe quatuor.

S 2 benefitio *S* || 3 q̃ꝫ prima *S* || queq; ***V*** || nauis *om.* ***V*** || 4 fabricata est ***V*** || 5 nauali ***SV*** || uocali *scripsi ex Cat.* ***XXXV*** *φωνήεσσα δὲ γενομένη πρώτη τὸ πέλαγος διεῖλεν ἄβατον ὄν* || fecit ***V*** || nō tatam *S* || notatam ***V*** || non totam *Schaubachius* || 7 *post* dicunt *supplendum censeo* nauem inter astra collocatam *cf. p.* ***176,9*** || quod *om.* ***V*** || danaum ***V*** || filium ***V*** || 8 habuisse ***V*** || egiptus *S* || egippus ***V*** || 9 Dan.aus *S* || 10 easq. ***V*** || 11 Danaus re'co *S* || Danaus autem ***V*** || Mineruam inuocauit ***V*** || 12 Mineruam *S* || 13 que ex argos *ante corr.* *S* || est ***V*** || 14 profuit *S* || 15 patruum impugnare ***V*** || 16 ceperunt *S* ||

G 18 fabulose G^a *ante corr.* G^b || 19 conlocatum G^aG^b || primū GG^a *mutatum ex* primā G^b || 21 nauali GG^aG^b || 22 quattuor G^aG^b || NAVIS *cum figura* GG^aG^b ||

posse, dedit eis filias suas, quae patris iussu una nocte uiros suos interfecerunt. sola Hypermestra Lynceum seruauit. ob id fanum illis factum est. ceterae uero dicuntur apud inferos in dolio pertuso aquam ingerere. nauis autem habet stellas in puppe quatuor, in catastroma quattuor, in malo summo III, in singulis temonibus V, sub carina V. sunt omnes XXVI. *S*

Diuerso posita]

Porro sub ariete et piscibus super fluuium cetus in caeli regione collocatus est. dicitur a Neptuno missus ad Cepheum propter inuidiam Nereidis, qua contra Cassiepiam et Andromedam exardescebat propter nimiam pulcritudinem. et huic cetui Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit. et a Ioue astris illatus, ut memoria actus maneret. habet autem stellas in caudae extremum claras duas, a cauda usque ad gibbum eius sex. sub uentre sex. fiunt omnes XIIII.

Porro sub ariete et piscibus super fluuium cetus in caeli regione conlocatus est. dicitur autem fabulose a Neptuno missus ad Cepheum propter inuidiam et Andromedae et Nereidis, quae contra Cassiepiam exardescebat propter nimiam pulcritudinem, a Perseo autem interemptus et ob hoc inter astra conlocatus. habet stellas * * * *G*

1 uiros suos una nocte *V* || 2 ypermestra *SV* || Hypermnestra *b* || linceum *V* || 3 illis fanum *V* || ilt *S* || 4 dolio *corr. ex* doliū *S* || dolium pertusum *V* || 6 themonibus *V* || 7 xx *V* || *huic fabulae in cod. S subiuncta est narratiuncula de regina et equo* || 8 *Germ 359—362 S* || 10 dicitur autem *V* || Neptūno *S* || 11 Neraidis *S* || $\overset{v}{q}$ *S* || a qua *V* || 12 exardescebant *S* || pûlchritudinem *V* || et *om. V* || 14 ab *V* || est illatus *V* || autem *om. V* || 15 extremo *V* || in cauda *V* || 16 gybbum *V* || sub uentre sex *om. V* || sunt *V* || *S*

17 arię G^aG^b || coetus *G* || celi *G* || cęlo G^aG^{b1} || 18 fabulosę G^a G^b || 19 neraidis *G* || neeaidis G^aG^b || 20 qui *G* || qua G^aG^b || casiepiā *G* || exardiscebat *G* || exardescebant G^aG^b || 21 pulchritudinē G^aG^b || 22 COETVS GG^b || CĘTVS G^a || *imaginem addunt* GG^aG^b || *G*

S Planxere ignotis]

Fluuius, ut superius diximus, subter cetum collocatus in caeli regione cernitur, ad quem sinister Orionis pes extenditur. ab Arato uel Pherecyde Eridanus, qui et Padus, esse putatur. ideo inter astra collocatum ferunt, quod a meridianis partibus cursum dirigere ad mare cernitur. Hesiodus autem dicit inter astra collocatum propter Phaethonta, Solis et Clymenes filium, qui clam dicitur currum patris ascendisse cumque a terra altius leuaretur, prae timore in Eridanum fluuium, qui et Padus, cecidisse, eumque percussum fulmine a Ioue. omnia ardere coepisse causaque extinguendi uniuersos amnes inmissos esse omneque mortalium genus interisse praeter Pyrram et Deucalionem. sorores quoque Phaethontis flentes in arbores populos uersae fuisse,

G Fluuius, ut superius diximus, super cetum conlocatus in caeli regione cernitur, ad quem sinister pes Orionis extenditur. ceti autem dorsum et piscis caudis alternatis exaduerso sibi inuicem uinculo interiecto cohaerentes quaedam stella, modicum habens splendorem, coniungit. quibus sideribus e regione leporis sidus ostenditur. hic autem fluuius, de quo praefati sumus, ab Arato uel aliis quibusdam Eridanus, qui et Padus dicitur, esse putatur.

S 1 *Germ. 366—378 S* || 2 Fluui^s *corr. ex* Flum^9 *S* || subter *corr. ex* subtus *S* || 4 aratro *S* || phericide *S* || qui et *om. V* || et ideo *V* || 5 astra esse collocatus *V* || 6 ad mare dirigere *V* || 7 dicit eum *V* || phetonta *SV* || 8 climone *S* || clymene *V* || filium *corr. ex* fililis *S* || quidam dicitur *S* || 9 pre *SV* || 10 cecidit fulmine percussus *V* || 11 et omnia *V* || coeperunt *V* || 12 ammès *S* || inuenisse *S* || 13 interissent *S* || 14 phetontis *SV* || uersa fuissent *S* || uerse sunt *V* || uersae fuisse *scripsi* ||

G 15 *hanc fabulam scripsit* G^{b2} || subter G^aG^b || coetum GG^aG^b || 16 celi *corr. ex* celo *G* || at *G* || 17 co&i GG^aG^b || pisces G^aG^b || 18 coherentes GG^aG^b || 19 syderib; G^b || 21 uela *G* || uel a G^aG^b || uel aliis *scripsi* || heridanus G^aG^b || 22 putant G^aG^{b1} ||

lacrimae quoque earum in electrum duratae dicuntur, Heliadesque appellatae. ipsae autem nomina habuisse Merope Helie Aegle Lampetie Phoebe Aetherie Dioxippe. Cygnus quoque, rex Liguriae, Phaethonti propinquus, dum defleret, et ille in cygnum conuersus. is quoque moriens flebile canit. a quibusdam uero Nilus, qui et Geon, existimatur. ideo inter sidera collocatum, quod et ille a meridianis partibus cursum dirigat. est autem sidus multarum stellarum luce exornatum et subiacet ei stella, quae uocatur Canopus seu Ptolomaeon splendens tangitque temonem nauis. apparet enim humillima, eo quod circa terram esse existimatur et nullum sidus inferius paret, ob quod terrestris uocatur. ha- *S*

a quibusdam uero †gyon qui et Nilus esse existimatur. ideo ergo inter sidera conlocatum ferunt, quoniam a meridianis partibus utrique cursum dirigere ad mare cernuntur. est autem sidus multarum stellarum luce exornatum, cui subiacet stella, quae uocatur Canobus tangitque temonem nauis. apparet enim humillima, unde et circa terram esse uidetur. *G*

1 lachrime *V* || quoque *om.* *V* || heladesq; *SV* || 2 ipsas *S* || ipse *V* || *structura sequentium nominum eadem est atque illa notissima 'lactea nomen habet'* || Merophe *S* || 3 elie *S* || elye *V* || egle *SV* || Igłaclam petie *S* || ygala : petre *V* || phebe *SV* || etherie *SV* || *cf. Hygin. fab. 154* || Cignus *V* || 4 lygurie *S* || ligurie *V* || ꝑphetonti *S* || phetontis *V* || fleret *V* || 5 et ille *om.* *V* || cignum *V* || conuersus ē *V* || Id *SV* || is *scripsi* || monens *b* || 6 geon *S* || gyon *V* || Gion *b* *in hoc uerbo hebraicum Nili nomen* גיחון *latere uidit Grotius imag. p. 66* *χιονόβοσκος ex Aeschyli Supp. 554 Schaubachius, progr. Meining. 1832 p. 17* Eurus qui et Eridanus et a quibusdam Nilus qui et Geon *Beda Venerab. t. I p. 429* || et ideo *V* || 7 collocatus *V* || et ille *om.* *V* || 8 sydus *S* || stellarum *om.* *V* || 9 adornatum *V* || stelle *V* || canoppus *V* || 10 ptolomeon *SV* || Ptolemaeon *b* || 11 humilima *V* || 12 nullus *S* || sydus *SV* || reparet *S* || habetq. stellas *V* || *S*

13 a *om.* *G* || geon $G^{a}G^{b}$ || 14 sydera G^{a} || 15 ūtque $GG^{a}G^{b}$ || cursu $GG^{a}G^{b}$ || 16 sydus $G^{a}G^{b}$ || cū *G* || cu^{i} G^{a} || 17 que^{vo}catur (e *ex* o *corr.*) G^{a} || qui uocatur G^{b} || 18 apar& *G* || humilima *G* || uidentur G^{b} || ERIDANVS GG^{a2} || *imaginem praebent* $GG^{a}G^{b}$ || *G*

S bet autem stellas in primo flexu quattuor, in secundo iii, in tertio iii usque ad nouissimam vii, quas dicunt in ore Nili fluuii esse. sunt omnes xviii.

Sunt aliae stellae]

Piscis ergo magnus, cuius nepotes dicuntur pisces, qui in zodiaco circulo constituti sunt. dicitur inter astra collocatus, eo quod decidens in †boecinice stagno quodam †facetis filia Veneris [et] in piscem sit transfigurata, quam Syri deam nominarunt. quidam autem dicunt, quod de stagno filiam Veneris saluauerit, unde usque hodie Syri pisces argenteos in templo sacrauerunt. est autem signum in parte australi, quod piscibus orientibus oritur. quem dicunt aquarii urnae effusionem bibere. habet quidem stellas duodecim, e quibus una fertur esse subter pedes aquarii et tres in branchiis eius. ipsae autem clariores esse ceteris noscuntur, [inter haec sunt astra siue signa, quae planetae appellantur.]

G Piscis ergo magnus, cuius nepotes fabulose dicuntur pisces, qui in zodiaco circulo constituti sunt, dicitur a gentilibus inter astra conlocatus, eo quod decidentem in †boecmice stagno quondam deam, quam Syriam uocabant et *quae* dicebatur filia Veneris, saluauerit. est autem signum in parte australi, quod piscibus orientibus oritur, haut longe situm ab aquario et capricorno, unde ei aquarius aquam fundere dicitur. habet quidem stellas xii.

S 3 fluuiisse sunt **S** || 4 ***Germ. 382—392*** **S** || 5 ergo *om.* ***V*** || 6 circulo zodiaco ***V*** || locatus ***V*** || 7 decidente **S** || boecinice **S** || boeth ***V*** || quedam **S** *om.* ***V*** || facetis **S*V*** || 8 et *om.* ***V*** || pisce **S** || syra ***V*** || 12 quem piscem ***V*** || 13 effuxionem **S** || habet autem ***V*** || 14 supt^9 **S** || sub ***V*** || subter *scripsi* || pedibus ***V*** || 15 brancis **S*V*** || brachiis *b* || branchiis *Schaubach.* || ipse **S** || ceteris esse ***V*** || 16 inter — appellantur *deleuit Schaubachius* ||

G 17 fabulosę G^aG^b || 18 in *om.* *G* || 19 conlocatos *G* || boecmice GG^aG^b || 20 quadā *G* || quędā G^aG^b || siriā GG^aG^b || 21 quae *addidi* || 22 haud G^aG^b || 23 capricornio G^aG^{b1} || et ei G^aG^b || 24 PISCIS *G* || PISCES G^a || *figuram addunt* GG^aG^b ||

Oceanum occasu tangit] S

Sacrarium namque est signum nauigantibus percontrarium, quod sequitur scorpionis caudam. quod quidam inter astra collocatum dicunt, quod in eo dii primum mutuo coniurationem fecerunt, cum Iouis contra Saturnum fecit. †quod memoriae non solum astris illatum, sed etiam hominibus hoc habere instituerunt, quod et in agonibus et in ludis quinquennalibus coronae habentur ut foederis testem adhiberent. itemque uates per quos per ignem futura responderent et his ymposis domibus consecrauerunt et idem Iuppiter igneum sibi uelamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur, adhibuit. habet autem stellas quattuor. duae in superficie, in qua prunae fuisse dicuntur, et duae in base eius.

Sacrarium namque est signum nauigantibus percontrarium, quod sequitur scorpionis caudam. quod ideo inter astra conlocatum fabulae ferunt, eo quod in eo dii mutuo inter se iurassent, quando Iupiter super Saturnum cum cyclopibus militauit et idem Iupiter igneum sibi uelamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur, adhibuit. habet autem stellas in superficie, in qua prunae fuisse dicuntur, duas, in base duas, sunt simul quatuor. G

1 *Germ. 396—413 S* || 2 Sacrarius *S* || namque *om. V* || semp̄ contrarium *V* || 4 locatum *V* || 5 Iouis *om. S* || bellum fecit *Schaubach.* || quod — consecrauerunt *S cuius scripturam exhibuisse satishabui* || 7 institutum: quia in *V* || et ludis *om. V* || 8 et *V* || testes adhibentur *V* || 9 per ignem *om. V* || respondentur in symposis domibusq. consecrantur *V* || 10 et iure Iupiter *V* || 12 quatuor *V* || duas *V* || 13 prime *S* || uase *V* || S

15 *hanc fabulam et partem sequentis scripsit* G^{b2} || 17 conlacatū *G* || fabule GG^aG^b || eo dū G^aG^b || 18 iurasse GG^aG^b || iurassent *scripsi* || ippiter G^aG^b || 19 ciclopib; G^aG^b || milatauit *G* || iuppiter G^aG^b || 21 prune *G* || 22 simul quatuor *in fine paginae G* || simul IIII or G^b *in fine paginae* G^a || SACRARIVM GG^{a2} *quae subscriptio primam lineam subsequentis fabulae claudit* || *imaginem addunt* GG^aG^b || G

S Inde per ingentis]

Centaurus dicitur Saturni et Philyrae filius, quia Saturnus, cum Iouem filium quaereret, in Thracia cum Philyra, Oceani filia, in equum uersus dicitur concubuisse et ex ea Chironem Centaurum natum, artis medicinae inuentorem, ipsamque in arborem philyram, hoc est tiliam, esse uersam. et habitasse Chironem Pelium montem inter homines aequissimum, a quo Aesculapius medicinam, Achilles citharam, †in astrologiam, Hercules litteras didicissent. cuius hospitio Hercules usus, sicut Antisthenes dicit, e pharetra sagitta lapsa dicitur pedem eius uulnerasse. acceptoque uulnere animam exhalasse et ab Ioue astris inlatus. est autem signum ad aspectum sacrarii, unde et eodem sacrario sacrare

G Centaurus dicitur fuisse Chiron et habitasse in stabulis et sectasse iustitiam et, quoniam Asclepium et Achillem nutrierit, inter astra conlocatus [sit]. Antisthenes autem dicit e pharetra Herculis lapsam sagittam pedem eius uulnerasse acceptoque uulnere animam exhalasse et ob hoc a Ioue inter astra conlocatum esse. est autem signum ad aspectum sacrarii, unde et in eodem sacrario sacrificare a gentilibus

S 1 *Germ. 417—425* **S** || 2 phȳlyre **S** || phylirie **V** || qui **S** | nam **Vb** || quia *scripsi* || 3 quereret **SV** || trahaciam **S** || tracia **V** || Phyliria **V** || 4 occeani **V** || 5 chyronem **V** || 6 phyliam **S** || filiam **V** || tyliam **S** || thyliam **V** || uersam esse **V** || 7 chyronem **V** || in pelio monte **V** || equissimus **S** || equissimum **V** || 8 Esculapius **SV** || medicina **SV** || Acchilles **S** || citera **S** || cithara **V** || 9 in astrologia **SV** *cf. schol. Basil. p. 90, 18* || licteras **S** || litteris instructi sunt **V** || hospicio **V** || 11 elapsa **V** || dicitur *om.* **S** || 12 illum animam **V** || exalasse **SV** || illatum **V** || 13 eodem sacrar° sacrare **S** || ad idem sacrarium sacrificare **V** ||

G 15 iusticiam G^a || 16 sit GG^aG^b *deleui* || antistenis GG^aG^b || 17 hae *G* || he (h *in ras.*) G^a || ḥe G^b || faretra G^aG^b || 18 accepto q̄ *G* || exalasse GG^aG^b || *media uoce* exalasse *incipit* $\dot{G}^{b1}$ || 19 hastra G^a || 20 in ede sacrio G^aG^{b1} || in ede ac sacrario G^{b2} ||

uidetur. habet stellas in capite obscuras tres, in singulis humeris singulas claras, in dextero cubito unam, in eadem manu unam, in medio pectore unam, in spina duas, in uentre splendidas duas, in dextro lumbo claram unam, in cauda tres, in singulis genibus retrorsis duas, in utroque armo unam, in utrisque pedibus anterioribus singulas. fiunt xxiiii. a quibusdam arbitratur tenere in sinistra manu arma et leporem, in dextra uero bestiolam, quae therion appellatur, et βύρσαν id est utrem uini aceti, ex quo libaret diis in sacrario. habet autem stellas bestiola in capite i, in spina claram i, in cauda ii, in summo pede posteriori i claram, in anteriori pede claram unam. †thyrsum autem habet iii. fiunt omnes simul xxxiii. *S*

Huic primos tortus]

Ydra, super cuius caudam coruum sedere dicunt et in medio urnam asserunt, est signum in parte australi, capud

putabatur, a quibusdam autem arbitrabatur bestiam in dextra manu tenere, in sinistra tyrsum, a nonnullis uero utrem uini aceti, ex quo libaret diis in sacrario. habet autem stellas * * * *G*

Ydra, in qua crater et coruus, est signum in parte australi, caput uidelicet deflexum habens ad cancrum, cuius

2 ẹṭ in *V* || cubito quatuor unam *V* || 3 pectore ḍụạṣ unam *V* || *S* spino *S* || uentre flen splendidas *V* || 5 retrorsus *V* || 6 fiunt omnes *V* || uiginti duo *V* || 8 q̄ *corr. ex* ꝗ *S* || theryon *V* || 9 thirsum *S* || tyrsum *V* || βύρσαν *b. Schaubachius, cf contra Cat. XL p. 265, 13: ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ θύρσον* || ad uentrem id *S* || in quo libabat *V* || 10 spino *S* || 11 posteriore *V* || claram in cauda 2 *V* || 12 pede i claram *V* || In thyrso stellas 3 *V* || 13 sunt *V* || simul *om.* *V* || xxxi *V* || 14 *Germ. 429* *S* || 15 Idra *SV* || corium *S* || 16 caput *V* ||

17 quibus *ante corr.* G^b || 18 teneri *G* || 19 dies *G* || 20 CENTAVRVS G^{a2} *om.* G^b || *imaginem subiciunt* GG^aG^b || 21 Ydra GG^aG^b || 22 australę G^aG^{b1} || *G*

S uidelicet deflexum habens ad cancrum. cuius sinuosi corporis medietas est conuexa sub leone. cauda uero extenditur ad Centaurum, super quam sedet coruus. qui coruus ideo inter astra collocatus dicitur, eo quod fuerit in tutela Apollinis et ab eo missus ad fontem quendam, quod fuit castum antequam uinum ostenderetur, ut diis ad libandum aquam deferret. qui cum uidisset arbores grossos ficus habentes uolans, consedit in eis, donec maturae fierent, et aquam deferre distulit. post paucos autem dies peracto sacrificio et ille ficus comedit. cum sensisset se diis peccasse, denuo ad fontem, ut aquam hauriret, rediit et ab ydra exterritus uas uacuum reportauit, dicens excidisse aquam, quae fuerit

G sinuosi corporis medietas est conuexa sub leonem. cauda uero extenditur ad centaurum. coruus sub geminis noscitur conlocatus. qui coruus ideo secundum gentilium deliramenta inter astra sedem promeruisse dicitur, quod fuerit in tutela Apollinis et ab eo missus ad fontem, ut diis ad libandum aquam deferret, ficorum ingluuie captus aliquantisper illarum esibus inhians commoratus aquam deferre distulerit et postea deprehendens, se diis peccasse, denuo ad fontem, ut aquam hauriret, redierit et ab hydra exterritus uas uacuum reportauerit.

S 1 habet *V* || simioris *S* || 2 connexa *S* || caudam *V* || extendit *V* || 3 centurum *V* || sup̃ *S* || supra *V* || 4 collocatum dicunt *S* || 5 missus est *V* || quendam — ostenderetur *om. V* || quēdam *corr. ex* quādam *S* || q fuit *S* || 7 deferret *V* || grossas *V* || 9 distulerit *S* || per-actoṣ *S* || sacrifitio *S* || 10 cum ille *V* || comedisset *V* || et se diis peccasse sensisset *V* || 11 redierit *S* || 12 reportaret *S* || excessisse *V* || fuerat *V* ||

G 13 sinuori G^aG^{b1} || conexa G^aG^b || leonum *G* || leone G^aG^{b1} || leonem G^{b2} || 14 centarum G^b || 16 tutelā *G* || tutellam G^aG^{b1} || tutellam G^{b2} || 17 apolonis G^a || diis *corr. ex* dies *G* || 18 ingluuię *G* G^aG^b || 19 aesib; G^aG^b || *post* aliquantisper *rursus altera manus incipere uidetur in* G^b || distullerit *G* || 21 auriret GG^a || ydra G^aG^b ||

S in fonte. re cognita ab Apolline sibi coruum peccasse, inhibitum ei ab Apolline fuit, ut aquam eo tempore ad paucum tempus non bibat — ut Aristoteles dicit in eo libro, qui de bestiis scribitur, item Isidorus in naturalibus id est physicis memoriae tradidit — ut ipse peccatis poenas daret. quem postea astris intulit. cratera autem medio posuit angue, caudam autem anguis coruum rostro appetentem neque posse iuxta accedere, ut bibat habet anguis stellas in capite III claras, in prima flexura VI, unam obscuram ex eis ad ultimum, in secunda flexura III, in tertia quattuor, *in quarta duas*, in quinta usque ad caudam octo claras. fiunt XXVI. paululum sub prima flexura crater situs est, inclinatus ad genua uirginis. habet stellas in labris obscuras II, per singula latera tres, in fundo duas. fiunt X. coruus autem, qui est ad ultimam eius caudam spectans occasum, habet stellas in capite claram unam, in ala duas, in cauda duas, in pedibus singulas ab unguibus. fiunt VII. omnes insimul fiunt XLIII.

Sub geminis Procyon]

Antecanis, quem graece procyona, eo quod ante maiorem

G et ut aquam eo tempore non bibat ab eodem Apolline inhibitum ei fuerit. habet igitur hoc signum stellas * * *

Antecanis, quod Graeci Procyona eo quod ante maiorem

1 Recognitus Apollo *S* || Cognoscens Apollo *V* || prohibuit eum *S* eo tempore aquam bibere *V* || 3 bibat — *sqq. uerba interpunxit G. Beckerus Isid. p. VIIII* || Aristotiles *SV* || 4 ysidorus *S* || 5 ·|· physicis *S* || uel physicis *V* || quod ipse *V* || peccati penas *V* || 6 qui et postea astris illatus est *V* || crater *SV* || medio angue positus est *V* || 7 autem *om. V* || coruus appetit rostro neq; potest *V* || 9 et una ex eis obscura *V* || 10 in quarta duas *b om. SV* || 14 tres — fiunt XLIII *om. V* || 16 claram *corr. ex* claras *S* || alas *S* || 18 *hanc fabulam excipiunt fragmenti III u. 52—163, quos secuntur capita de luna et sole V* || 19 *Germ. 433 S* || 20 grece *S* || q *S* || procion *S* ||

21 YDRA *GG*[a] *om. G*[b] || *figuram addunt omnes* || 23 anticanis *corr. G ex* antecanis *G*[b] || pcion *G*[a]*G*[b1] || pcyon *G*[b2] ||

S canem exoriri uideatur, appellant, est signum in lacteo circulo defixum pertingens aequinoctialem circulum, tendens ad occasum sub geminis. oritur enim cum leone, occidit exorto capricorno. dicitur enim inter astra collocatum, eo quod canis fuerit Orionis et ad capiendum lepores siue in omni studio uenandi exercitatus extiterit. habet stellas in collo splendidam unam, in pectore claram unam, in humeris claram unam. fiunt tres. una splendidior ceteris.

Post has sunt stellae ob signorum circulum, quem sol perambulat in XII mensibus, quod et ipsa XII sint.

Quinque aliae stellae]

Cum sole et luna septem astra numerantur, quae non sunt fixa in caelo, ut cetera sidera, sed in aere feruntur quae graece planetae, latine autem errantia sidera nuncupantur, non quod ipsa errent, quae cursus suos secundum diuini imperii dispensationem peragunt, sed quod nos errare

G canem exoriri uideatur appellant, est signum in lacteo circulo defixum, pertingens aequinoctialem circulum, tendens ad occasum inter geminos et cancrum. oritur enim cum leone, occidit exorto capricorno. dicitur ergo fabulose inter astra conlocatus, eo quod canis fuerit Orionis et ad capiendos lepores siue in omni studio uenandi exercitatus extiterit. habet quidem stellas III.

S 1 Est sign(u) (st sign(u) *in ras.*) *S* || 2 pti *S*¹ ngens *addidit S*² || equinoctialem *S* || 3 leo *S* || 4 exorti capricorni *S* || 9 p⁹t *S* || stelle *S* || q(u)24 *S* || quem *scripsi* || 10 appellatur *S* || perambulat *scripsi an* per quem sol appellitur? || xii(ci) *S* || ip̃e xii(ci) *S* || 11 *Germ. 437—439* *S* || 12 *Isid. n. rer. XXIII 3:* Haec autem sidera errantia appellantur, non quod ipsa errent, sed quod nos errare faciant, quae sidera graece planetae dicuntur || 13 aerea *S* || Que grece planetes *S* || 14 sydera *S* || 15 ipse *corr. ex* ipso *S* ||

G 17 apellant *G* || 18 equinoctialem *G* || 20 capricornio *G*ᵃ *ante corr.* *G*ᵇ || 23 III *om.* *GG*ᵃ*G*ᵇ¹ || ANTECANIS *GG*ᵃ *om.* *G*ᵇ || *imaginem subiungunt omnes* ||

in sui motus inuestigatione faciunt, cum interdum in austrum, *S* interdum in septentrionem, plerumque contra mundum, nonnumquam cum mundo feruntur. sed ex his duorum maximorum siderum rationibus ad tempus dilatis ceterorum quinque cursus et nomina et ordines explicemus.

Summum igitur planetarum Saturni sidus est, quod graece Phaenon, id est apparens igneus, dicitur, colore candidum, natura gelidum. ideo tricenis mensibus singulis signis recurrit, per triginta annos signiferum pertransit. frigida et sterilis, infecunda terris, nascentibus non salutaris, facit aduersa diuturna nec subita. quam quidam philosophorum dicunt ingressam nil nocere, retrogradam esse periculosam et inde dicunt, habere Saturnum falcem in tutela, quia falce protenta nil ualet, retro uero acta quicquid ei occurrerit secat.

Iouis stella, quae graece Phaethon, id est †ueniens, dicitur, in singulis signis anno manet, signifero duodecim annis euadit, salutaris et temperata et uniuersis euntibus prospera.

Martis stella, quae graece Pyrois, id est igneus, non eodem spatio signis singulis haeret. signiferum nouem fere annis peruagatur. ignea intemperata et in aduersis et in mortalibus subita uel ferit repentinis morbis uel ferro punit.

Venus stella, quae graece Phosphoron dicitur, id est lucem ferens uel †sedis lucis. cum solem praecedit, lucifer, cum uero sequitur, uesper appellatur et cum lucifer est,

1 inuestigatione *corr. ex* inuestigationem *S* || fatiunt *S* || 4 syderum *S* *S* || dylata *S* || 6 Summum igitur] *cf. Plin. n. h. II 32 sqq. Censorin. p. 79 Iahn. Beda Venerab. tom. I p. 13 edit. Basil.* || sydus *S* || q̃ grece phenonam ·|· *S* || 10 sterelis *S* || 11 diurna *S* || diuturna *Iahn.* || ph'o♃ *S* || 12 ĩgressũm (m *hasta transfixa*) *S* || n[l] *S* || 14 n[l] *S* || 16 pheton *S* || ueniens *S expectas* nitens *uel simile quid* || 20 piroys *S* || 21 spacio *S* || habet *S* || haeret *Censorin.* || 23 perit *S* || ferit *Carrio, an* perdit? || 24 dicitur ·|· idem (·|· *in margine* idem *del.*) *S* || 25 ł sedis lucis *S* || sole *S* || 26 luciferum cũ uõ *S* ||

S colorem habet candentem, cum uesper fulgentem. trecentis quadraginta octo diebus signiferum discurrens, a sole numquam absistens longius partibus quadraginta sex. genitalis et roscida et prospera et salutaris.

Proximum illi Mercurii sidus, quod graece Stilbon, id est splendidus, dicitur. colore radiat ei similis Venus. genitalis roscida et prospera et salutaris, cuius apsides ultima in capricorno est, nouem diebus ociore ambitu signiferum percurrens, modo ante solis exortus modo post occasus, numquam ab eo† remotior.

Igitur uiginti duabus partibus morantur in coitu solis et non comparent caelo. Saturni sidus et Martis cum plurimum diebus centum septuaginta, Iouis triginta sex aut cum minimum denis detractis diebus, Veneris centum sexaginta octo aut cum minimum quinquaginta duo, Mercurii tredecim aut cum plurimum decem et octo. occultantur uero meantes cum sole partibus non numquam amplius undenis, interdum et a septenis partibus erumpunt.

Multum tamen refert, cuius quaeque stella domus, alienae an ipsius sit. domus solis leo, lunae cancer, Mercurii uirgo et gemini, Veneris libra et taurus, Martis scorpio et aries, Iouis sagittarius et pisces, Saturni capricornus et aquarius. nocturnis originibus fauent luna Mars Venus, plus die possunt sol Saturnus Iuppiter, Mercurius uarie et quomodo consentit aut uisus est.

S 1 gaudentem *S* || candentem *scripsi* || 2 quatraginta *S* || 4 rescida *S* || 6 radiat *S* || radiat ei *scripsi* || 7 aspides *S* || 8 otiore *S* || 9 mō ān soli⁹ *S* || mō p⁹t *S* || 10 numquam ab eo uiginti duabus partibus remotior *Plinius* || nunquam ab eo xxii partibus remotior nouissima luna xxvii diebus et tertia diei parte signiferum conficiens, dein morata in coitu solis biduo non comparere in coelo *Beda Venerab.* || 12 cōpent *S* || 16 *Plin. II 59:* errantium autem tres, quas supra solem diximus sitas, occultantur meantes cum eo, exoriuntur uero matutino discedentes partibus numquam amplius undenis || 19 stelle *S* || alieā⁊ *S* || 22 sagiptarius *S* || capricornius *S* || 24 comodo *S* ||

Iam uero quia eorum ordinem siue cursus sub breuitate perstrinximus, restat ut quod de his gentiles senserint explicemus. Saturni namque sidus, a quo se tarditatem accipere opinabantur, Phaethontem Solis et Clymenes filium esse dixerunt et quia paternos cursus affectans sibi atque mundo concremationis detrimenta conflixerit *et* a Ioue fulmine percussus in Eridanum deciderit fluuium — sic Hesiodus refert — et a Sole patre inter sidera collocatus. Iouis stellam, a qua se accipere temperantiam autumabant, Heraclides Ponticus refert quendam hominem fuisse conditum a Prometheo cuntis forma praestantiorem. quem *cum* occulisset et Cupido Ioui indicasset, a Ioue Mercurius missus dicitur, qui eum tamquam ad inmortalitatem uocaret. qui non ante annuit quam a Ioue potione accepta, dum eum proprio nomine honoraret. caelo receptus et Iouis stella est honoratus. Martis autem stella, quam quidam Herculis esse dixerunt, Veneris sequax a nonnullis fuisse putatur. nam cum Vulcanus Venerem duxisset uxorem et propter eius obseruantiam Marti copia non fieret nihilque assequi uideretur a Venere, coitum inpetrauit. et quia uehementer amor eum incenderit, Pyrois est appellata, a qua etiam se feruorem accipere dicebant. Veneris uero stellam, quam non nulli Iunonis esse *S*

3 ***Isidor. n. r. III 4*** proinde autem gentiles ex his septem planetis nomina diebus dederunt, eo quod per eosdem aliquid sibi effici existimarunt dicentes habere ex sole spiritum, ex luna corpus, ex Mercurio linguam et sapientiam, ex Venere uoluptatem, ex Marte feruorem, ex Ioue temperantiam, ex Saturno tarditatem ***cf. Beda Venerab. tom. I p. 499 edit. Basil.*** || sydus *S* || 4 phetontē *S* || climene *S* || 5 ***Fulgent. mythol. I 15:*** qui paternos currus adfectans sibi atque mundo concremationis detrimenta conflauit || 6 et *addidi* || 7 heridanum *S* | 9 stella *S* || ***cf. Hygin. P. A. II 42 et schol. Basil. p. 102, 11*** | 11 promotheo *S* || 12 uicio *S* || 13 an̄ annum *S* || 17 eq(u)x *S* || sequax *G* G^aG^b || 19 nichilq; *S* || 20 coitum ***i. e. constellationem cf. schol. Basil. p. 103, 5 Hyginus l. l.:*** ut nihil aliud adsequi uideretur nisi sua stella Veneris sidus persequi a Venere impetrauit || morsu incenderit *S* || amor eum ***scripsi ex Hygino*** || 21 sit *S* || est G^aG^b || *S*

S oppinabantur, dicunt fuisse Hesperum Aurorae et Cephali filium et ob pulcritudinem cum Venere certasse in coitu. et idcirco Phosphorus et Hesperus uocatur. ab hac enim se uoluptatem habere credebant. porro Mercurii stellam, a qua se linguam et sapientiam percipere arbitrantur, idcirco Mercurio datam existimabant, quoniam primus menses instituerit et ordinem caeli et cursus siderum et stellarum et horarum. et Stilbo uocatur hac ex causa†. non nulli uero sidera a Venere condita et Mercurio demonstrata esse credebant. qui tanta celeritate inter omnibus planetis habere dicitur, ut nouem diebus suos permeet circulos, quod Saturnus triginta annis et Iuppiter duodecim possint, unde etiam Lucanus ait

motuque celer Cyllenius haeret.

Plinius namque Secundus dicit stellas cometas fieri ex quinque planetis, unde interdum bona, interdum pessima significant. nam si de Venere aut Ioue fiant, optima pronuntiant, si de Marte aut Saturno, deteriora. nam Mercurialis talis est semper, qualis ille, cui cohaeret. hinc et minister deorum fingitur. duo genera eorum lampades uocant, planetas faces, planetas bolidas. faces autem uestigia longa facit priore ardente parte et signat regni mutationem, bolis uero perpetua ardens longiorem limitem facit et signat pestilentiam.

Annosasque uias]

Lacteus circulus, qui graece galaxeas dicitur, eo quod

S 1 dr̄ *S* || dicunt *scripsi* || 2 pulcritudinem *S* || 3 ad hanc *S correxi ex* GG^aG^b || 5 arbitramur *S* || 7 orbem *S* || 8 hac ex causa *cf. schol. Basil. p. **103**, **16*** || 9 credebant *corr. ex* credebantur *S* || 10 inter omnibus planetis *S non corrigendum existimaui* || 13 *Lucan. Phars. **I 662*** || 15 *harum rerum nihil apud Plinium inueni* || 17 deuenere *S* || pronūptiant *S* || 20 *Plin. n. h. **II 96***: duo genera earum (*i. e. facum*) lampadas uocant plane facis, alterum bolidas, quale Mutinensibus malis uisum est. distant quod faces uestigia longa faciunt priore ardente parte, bolis uero perpetua ardens longiorem trahit limitem || 21 uolidas *S* || faces *S cf. Festus s. u. faces p. **87** Müller.* || 24 *Germ. **443—458*** *S* ||

lactis colorem habeat et albis nubibus denotetur, est per medium caeli uerticem a septentrione consurgens in austrum deuexus. ueterum uaria est oppinio. quidam enim dicunt, quod Iouis natum Herculem Iunoni dormienti supposuit, ut sugeret lac diuinum et proficeret ei in uirtutem. quod cum Iuno euigilans deprehendisset, non esse suum, subtraxit mammam et lac respersum est per caelum. quidam uero dicunt, per Saturnum factum cum Opis lapidem pro Ioue attulit ei dicens, hoc esse quod peperisset. quia ob naturam Saturnus non crederet, eam peperisse, mammillis elatis expressisse et ostendisse lac iratam. effusum est et circuli albi species facta est. quidam autem uerius dicunt, quod ibi iunguntur duo caeli hemisphaeria, nonnulli uero stellas dicunt esse minutissimas, quae pro sui paruitate non possunt discerni. alii econtra dicunt, idcirco candidiorem fieri, eo quod solis cursum per eum fieri arbitrentur. quae oppinatio [in eo] falsa esse conuincitur, quoniam non in eo solis cursus *est* nisi in ea parte, qua a signifero contingitur. qui uidelicet dum sint utrique oblique et alternatim inuicem sibi paene ex aduerso conueniant, in aestiuo circulo in geminis, in hiemali in sagittario tamen se contingant. S

Aurigae plantamque]

Zodiacus uel signifer est circulus duodecim signis constans, id est ariete tauro geminis cancro leone uirgine libra scorpione sagittario capricorno aquario piscibus. libram autem Caldaei dicunt non esse principaliter signum, sed partem esse scorpionis. Aegyptii uero, qui hac scientia ceteris gentibus eminent, eam principaliter pro signo accipiunt. est

3 Vn̄ uaria *S* || ueterum uaria *scripsi* || 5 suggeret *S* || 9 Qui ob *S* || *S*
11 lac mire *S* || lac iratam *scripsi ex schol. Basil. p. 104, 8* || speties *S* || 13 emispia *S* || 16 in eo *deleui* || 17 est *addidi ex* GG^aG^b || n in *S* || 19 ut'q; *S* || utrique *G* || poene *S* || 20 hiemal$\overset{i}{e}$ *S* || 21 sagiptario *S* || 22 *Germ. 462—531* *S* || 23 c⁹stans ·|· ariete *S* || 25 capricornio *S* || 26 caldei *S* || 27 Egiptii *S* ||

S ergo zodiacus circulus obliquus sicut et lacteus secundum Aristotelem, quamuis physici contra dicant utrosque directos. cuius obliquitas id est zodiaci circuli solis cursum modo ad hiemalem circulum uergit, modo ad aestiuum attollit, modo ad aequinoctialem bis in anno id est euntem *et redeuntem* admittit. unde fit ut, cum hiemalis deuexus fuerit, maiora sunt spatia noctis quam diei et terra eo a se longius discurrente hiemis rigores sustineat et, cum se ad aestiuum extulerit, maiora sint spatia diei quam noctis et terra eo supera se propius cursum faciente calefacta semina quoque concepta matura reddere cogatur et cum se aequinoctiali dederit aequalia sint spatia dierum ac noctium et terra uernales siue autumpnales temperies aut eo a brumali ueniente ad aestiuum redeunte suscipiat. quae omnia, ut supra fati sumus, eiusdem signiferi obliquitas facit. qui si recta linea ab oriente in occidentem discurreret, ut physici dicunt, semper aequales dies et noctes existerent et nulla temporum uarietas mundum ornaret. igitur per eundem signiferum septem stellarum errantium circuli feruntur id est Saturnus Iouis Mars Sol Venus Mercurius luna.

Sopito uigile incesto]

Dubium enim non est triginta quinque signis omne splendescere caelum, nisi forte uelit quis eorum gestamina sociare ut capram, quae eniocho superposita, aut haedos, qui eius humero sustinentur, uel serpentem, quem ophiucus

S 3 obliquitas ·|· zodiaci *S* || 4 mō ad *S* || 5 anno idem ạḍ eundez *S* || anno id est euntem et redeuntem *schol. Sangerm.* || 6 aḍ mittit *S* || iemalis *S* || 7 lognius *S* || 9 extiuū *S* || 10 supare *S* || supera se *scripsi* || talem sata *S* || calefacta *schol. Sangerm.* || 12 sunt *S* || 13 autupnales *S* || abrumali *S* || 14 snp fci sum⁹ *S* || supra fati sumus *scripsi* || 16 phisici *S* || 20 *hic legitur in Strozziano emblema illud de mensibus, quod attuli in praef.* || 21 *Germ. 535—581 S* || 22 *Totum hoc caput ex Martiano Capella sumptum est cf. Mart. Cap. VIII 838—846* || 23 quisq; *S* || 24 sotiare *S* || sociare licet animalium uocabulis censeantur *Martianus* || capra *S* || capram *scripsi* || hedos *S* || 25 ophiocus *S* ||

tenet, aut pantheram, quam centaurus gestat. quae sidera *S* uelud partes habendae sunt potiorum. haec igitur quinque et triginta signa circuli interiacentis ambitu discernuntur, nam alia sunt aquilonia, alia austrina. regione uero zodiaci quae septentriones uersus depicta sunt, aquilonia perhibentur, interius autem numerantur austrina. aquilonis igitur habent partem utraque septentrio, draco, qui inter utramque flexuosus illabitur, arcturus, quem alii booten appellant, corona Ariadnes nixusque, quem alii engonasin dicunt, lyra, cygnus, Cepheus, Cassiepia, Perseus, deltoton, eniochus, Andromeda, Pegasus, ophiuchus, delphinus, aquila, sagitta. austrina autem haec sunt: hydrus, crater, coruus, procyon, Orion, canicula, lepus, Eridanus, qui ab Orionis pede defluit, cetus, Centaurus, nauis Argo, piscis austrinus, caelulum, ara id est sacrarium. nam et aquam, quae ex cratere aquarii defluit, melius partem signi credimus et stellam, quam quidam Canopon, quidam Ptolomeon appellant, quae superioribus inconspicua in confinio Alexandriae incipit apparere, ut partem Eridani fluminis aestimabo. haec discernit zodiacus circulus, qui quidem aequales duodecim signorum integrat portiones, sed undecim habet signa. scorpius enim tam suum spatium corpore quam chelis occupat librae, cuius superiorem partem pedes uirginis occuparunt, maiorem uero partem scorpii; denique chelas, quam libram *dicimus*, quidam dixere Grai. horum ergo signorum duodecim nomina, quod uulgo nota sunt, praetermitto.

4 a regione quippe zodiaci *Martianus* (a *om.* ***B***[1]***R***[1] *deleuit rursus b* ***S*** *cf. Martian. ed. Eyssenhardt. p. 309*) || 5 defixa *Eyssenhardt.* || 7 utq; (u *suprascr.*) septentrion *S* | 8 boeten *S* || adrianes *S* || 12 prolrion *S* || 14 celulumara ·|· m *in* mi *mutat.* i *in ras.* *S* || 17 ptolomeon *S* (= *Martiani codd.* ***BR*** *ap. Eyssenhardt.*) Ptolemaeon *Eyssenhardt. at cf. K. Keil. nou. mus. Rhen XVIII 268 Fleckeisen. nou. annal. phil. fasc. I p. 3 sqq. a. 1866* || 18 confinie *S* || 19 estimabo extimabo *S* || 23 uirgis occupart *S* || 24 dicimus *addidi ex Martiano* || Graii *Martianus* || 26 nota *corr. ex* nata *S* ||

S Intelligo ordinis hoc fuisse, ut quo circulo spatioue quae signa sint demonstrarem. sed et magnam partem astructionis exquirit contra propositum breuitatis et mediatenus tertiaue parte quaedam signa defixa circulis diuersis sua membra discrepant, hanc obscuram caliginem derelinquo. quippe ut cetera transeamus [Cephei] manus interior id est sinistra arcturi intra septentrionalem circulum ponitur reliquumque corpus parti alteri deputatur. Cephei corpus mediatenus torace partito †septentrionali cetero tanto diuersis circulis distributo. nixus uero sinistro pede septentrionalis draconis uerticem calcans capite solstitialem circulum ascendit, unum brachium lyrae, alterum dans coronae. et alia huius modi non minus insuauia quam morosa.

Illud potius attendendum, quibus surgentibus signis quae ortum faciant occidantque. nam oriente cancro occidunt corona Ariadnes et austrini piscis pars dimidia, ophiuchus a pedibus usque ad humeros et serpens, quem detinet, praeter fauces capudque totum bootis usque ad medietatem; oriuntur uero Orion totus Eridanique principium et in lingua caniculae lucida stella. cum autem leo oritur, coronae reliqua conteguntur austrinusque piscis et ophiuchi serpentis bootisque partes itemque aquila nixique pars dextra; oriuntur uero hydri capud lepus et procyon caniculaeque pars prima. oriente autem uirgine occidunt lyra, delphinus et sagitta cygnique pars potior Eridanique pars ultima et capud ceruixque Pegasi, oriuntur autem ydri pars prior usque ad crateram caniculaque tota et nauis Argonis puppis. libra

S 4 defixi *S* || defixa *Martianus* || menbra *S* || 6 Cephei *deleui* || id est sinistra *om. Martianus* || 9 ptito *S* || septentrionali thorace partito diuersis circulis adtribuitur *Martiãnus* (cetero toto *b apud Eyssenh.*) || septentrionali *deleuit Grotius* || 15 fatiant *S* || occidantue *Martianus* || 16 adriãnes *S* || ps *S quod non amplius notabo* || 19 totius *S* || 22 boetisq; *S* || 23 hidri *S* || prochion *S* || 24 delphynus *S* || 25 prior *Martianus* || 26 ceruisq; *S* || 27 cratheram *corr. ex* catreram *S* ||

surgente occidunt Pegasi et cygni reliquae portiones Andro- *S* medaeque caput Cepheique humeri, cetus et flexus fluminis Eridani; oriuntur coronae medietas, nixi dexter pes et bootes et hydri reliquum praeter ultimam caudam centaurique pes, qui in equi speciem figuratur. scorpione autem nascente occidunt Andromedae pars reliquá, item Cephei pars, quae extra septentrionalem circulum posita, et Cassiepia et Orionis pars. eodem tempore oriuntur Ariadnes corona tota et capud eniochi, nixi corpus omne praeter sinistram manum, ydri cauda ultima et centaurus totus praeter priores pedes. sagittario nascente mergitur Orion et canicula et eniochi pedes, oriuntur uero totus ophiuchus et nixi sinistra manus et lyra tota Cepheique capud et humeri et centauri priores pedes. capricorno oriente occidunt eniochus totus eiusque capra et haedi, Persei pars sinistra et Argonis puppis et procyon; oriuntur uero cygnus et aquila et sagitta et altarium, id est turibulum. aquario oriente occidunt centauri pars equina, ydri capud, oritur et equus Pegasus. piscibus ortis occidunt ydrus totus et centauri pars reliqua et crater, praeterea oriuntur Andromedae pars dextera et piscis austrinus. arietis signo surgente occidunt pedes Centauri et altarium, oriuntur uero Andromedae sinistra pars et Persei capud usque ad aluum et deltoton. tauri signo oriente occidunt bootis pedes, ophiuchus a pedibus usque ad genua, oriuntur autem ceti pars reliqua et sinister Orionis pes. geminis orien-

1 andromedeq; capudt *S* || 3 boetes *S* || 5 scorpione — pars quae *S* *in margine addidit* S^2 || 8 pars. scorpione autem nascente occidunt andromede pars reliqua Item cephei pars quae S^1 || scorpione — reliqua *deleuit* S^2 || adrianes *S* || 13 tota *om. Martianus* || 14 Capricornio *S* || oniochus *S* || 16 prochion *S* || in uicem oriuntur *Martianus* || 17 idem *S* || id est *scripsi* || id est turibulum *om. Martianus, non deleui cum scholiastaene an librarii sit emblema non liqueat* || 18 oritur ydri capud et *S correxi ex Martiano* || 22 synistra *S* || 24 ad genua usque *Martianus* ||

S tibus occidit serpentarius usque ad genicula, oriuntur enim fluuius et cetus et Orion.

Temporum quoque ipsorum, quibus oriuntur aut occidunt, habenda distantia. nam quae transuersa oriuntur et recta occidunt, celeriores ortus habent quam occasus, contra autem, quae recta oriuntur et transuersa conduntur, tardius oriuntur quam occidunt. nam cancri signum recte oritur inclinatumque uersatur, licet hoc in capricorno parua inflexione curuetur. oritur duabus horis et duodecima parte horae et hora occidit ac deunce. minima in isto distantia. leo autem oritur duabus horis et tertia parte horae, occidit uero hora semis et sexta parte horae. uirgo oritur duabus et dimidia et sexta parte horae*. at scorpius diminuitur ortu et auget occasum. oritur enim horis duabus et tertia parte horae, occidit hora semis et sexta parte horae. at sagittarius oritur horis duabus et duodecima parte horae, occidit hora et deunce horae. at inuicem quae transuersa oriuntur et recta occidunt, breuiores ortus occupant quam occasus. denique ex his est signum capricorni, quod oritur hora et deunce, occidit duabus horis et duodecima parte horae. aquarii uero proximum signum oritur hora et dimidia et sexta parte horae, occidit horis duabus et tertia parte horae. sequens piscium signum oritur hora et tertia parte horae. eandem mensuram aries utriusque temporis seruat. taurus oritur hora et dimidia et sexta parte horae, occidit duabus horis et tertia parte horae. at gemini oriuntur hora et deunce, occidunt duabus horis et duodecima parte horae. haec est inaequalitas, quae dierum spatia noctiumque discriminat. nam cum solis lumen eorum

S 1 oriuntur uero ***Martianus*** || 4 distantia est ***Martianus*** || Nāq; ***S*** || nam quae ***Martianus*** || 7 cancriş ***S*** || 8 capricornio ***S*** || 9 duobus ʰoris ***S*** || 10 ʰore ***S*** || ʰora ***S*** || Ac de hūc ***S*** || ac deunce ***Martianus*** || 13 similiterque libra occiduntque hora et tertia parte ***addit Martianus*** || diminuit ortum ***Martianus*** || 17 horeat ***S*** || 19 ḥoritur ***S*** || 24 horitur *h deleta* ***S*** || 25 tertia parte ore ***S*** ||

signorum principium, quae tardius oriuntur, ingreditur, dum sequentia signa nascuntur, diei prolixitas procreatur. ubi uero haec intrat, quae cito ortu et tardius demersantur, diebus exiguis noctes efficit grandiores. *S*

Solem per se ipsum moueri, non cum mundo uerti, sed in zodiaci circuli obliquitate cursum peragere paulo superius diximus. qui dum per trecentos sexaginta quinque dies et quadrantem zodiaci ambitum lustret et singula signa tricenis diebus denisque horis ac semisse id est dimidia hora transcurrat, incremento dimidiarum horarum quarto anno unum diem conplet, quem bissextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. nam cum duodecies semis sex horae integrae fiant et sex integrae quadrans et hic quadrans quater ductus uiginti quatuor horas perficiat, unus dies cum nocte sua conpletur, qui quarto anno bissextum, ut praefati sumus, efficiet. *sunt namque, qui quadrantem non sex, sed tres horas putant, dicentes, in unoquoque anno super trecentos* LX *quinque dies tres tantum horas adcrescere. quae tres quater ductae duodecim horas id est unum diem efficiunt. a quibus*

4 *post Germ. u. 582 coniunctum cum fragmento III subscribitur S:* T. claudii cesaris arati . pheno|mena explicit feliciter. || 5 Solem per se] *Isidor. de nat. rer. XVII. 1 origg. III 49, 1 cf. Reifferscheid. Sueton. reliq. p. 207* || *hoc caput legitur post scholion de luna in* BGG^aG^b || ipsum constat *V* || mouere *B* || moneri *S* || commundo *B* || si G^a || 6 zodiaco circulo G^aG^b || peragrare *V* || 7 cum *b* || et quinque G^a || 8 quadrantes *V* || zodiacum *B* || ambitnm *om. V* || signa *om. V* || 9 denis BGG^aG^b || dimidia *corr. ex* dimedia *B* || 10 dimidiarum *corr. ex* dimediarum *B* || 11 cõnplet G^a || complet BG^aG^bV || bisextum *B* || bissextus G^a *ante correct.* G^b || 12 horae sex *B* || horę sex G G^aG^b || sex hore *S* || ·vi· horas *V* || integre BGG^aG^bS || integras *V* || 13 faciunt (faciant *V*) id est quadrantem *SV* || quadra$\overset{\text{N}}{\text{s}}$ *B* || et *om. V* || quadras *V* || 14 quattuor *G* || perficit ·|· unus *S* || perficit. Idem unum *V* || 15 completur . qui *B* || complet et *V* || conpletur et *S* || c̄pletur . Quarto a nobis sextū G^a || c̄pletur qui anno bis sextū *ex corr.* G^b || praefacti *B* || prefati *GV* || 16 efficiat GG^aG^b || sunt — inseri *om. SV addidi ex* BGG^aG^b || 18 treſtantum *BG* || quatuor ducte *B* || 19 idē G^aG^b ||

quaerendum est, qualiter ille dies duodecim horarum sine nocte sua anno possit inseri.

Sol natura dum igneus sit, prae nimio motu conuersionis suae amplius incalescit. cuius ignem dicunt philosophi aqua nutriri et e contrario elemento uirtutem luminis et caloris accipere, unde uidemus eum saepius madidum atque rorantem. hic autem eclipsim patitur, quotiens luna tricesima ad eandem lineam, qua sol uehitur, peruenit eique se obiciens eum obscurat. unde deficere nobis uidetur, cum ei orbis lunae opponitur. signa autem in eo tempestatis uel serenitatis hoc modo sapientes mundi cognoscenda esse dixerunt. Virgilius namque ait, si sol in ortu suo maculosus sit atque sub nube latens aut si dimidia parte eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, si exoriens concauus uideatur, ita ut e medio fulgeat et radios faciat partim ad aquilonem partim ad austrum, tempestatem humidam et uentosam futuram. item si sol, inquit, in occasu suo rubeat, sincerus dies

1 querendum BGG^aG^b || 2 possit fieri G^a *ante corr.* G^b || 3 *Isidor. origg. III 48* || interea BGG^aG^bS || in terra *V* || natura *Reifferscheid. Sueton. reliq. p. 205* || igneuus *V* || 4 incaliscit *G* || philosophia qua nutriti $G^aG^{b1}V$ || philosophi aquam nutriti *S* || 5 nutrire *G* || 7 hic autem] *Isid. origg. III 57 cf. de nat. rer. XX 1. 2* || tunc autem *V* || elypsin *B* || eclypsin *G* || eclipsin BG^aG^b || patitur quod latine defectio dicitur *V* || quoties *B* || quotiens *G* || trecisima *mut. ex* trecissima *B* || trecesima *G* || xxx *V* || 8 quo *corr. ex* que *B* || ueitur *B* || obiiciens *V* || 9 uidetur *om.* G^aG^{b1} *add.* G^{b2} || orbis.↑orbis G^a || lune *BSV* || 10 obponitur *G* || autem tempestatis *SV* || ideo G^aG^b || in eo *omittit V* || 11 sapientes *corr. ex* sapiens G^a || astrologi *b* || cognoscendam G^aG^bV || esse *om. V* || Virgilius] *Isid. de nat. rer. XXXVIII 4. 5* || Virgilius *mut. ex* Vergilius *B* || 12 nanq; *V* || a$\overset{d}{q}$; *B* || 13 pars *V* || eius *om.* BGG^aG^b || 14 futuras *B* || futuris *S* || futuros demonstrat G^aG^b || exhoriens *B* || cumcauis *B* || uidebitur GG^aG^b || uidetur *BSV* || uideatur *scripsi* || 15 e *om.* G^aG^{b1} *addidit* G^{b2} || partim ad austrum partim ad aquilonem *B* || 16 partim ad austrum *om.* GG^aG^b || uentuosam G^aG^b || futuram innuit *b* || 17 inquid BG^a || in occasu suo *om.* BGG^aG^bV || subeat GG^aG^bV || sinceris *B* GG^a *ante corr.* G^b ||

erit; si palleat, tempestatem significat. Nigidius quoque ait: si pallidus sol in nigras nubes occidit, aquilonem uentum significat.

Hunc idem gentiles Apollinem dici uoluerunt, a quo se spiritum accipere arbitrantur. Apollon enim graece perdens dicitur, quod feruore suo omnem sucum uirentium perdat decoquendo herbarum. hunc etiam diuinationis deum uoluerunt siue quod sol omnia obscura manifestat in lucem seu quod in suo processu et occasu eius orbita multimodis significationum monstret effectus. sol uero dictus aut ex eo, quod solus sit aut quod solite per dies surgat et occidat. hunc etiam sine barba pingunt, qui occidendo et renascendo semper est iuuenior siue quod numquam in sua uirtute deficiat, ut luna, quae crescit aut minuitur. huic quoque quadrigam scribunt illam ob causam, quod aut quadripertitis temporum uarietatibus anni circulum peragat, [id est uerni aestatis autumpni et hiemis], aut quod quadrifido limite diei metiatur spatium. unde et ipsis equis condigna huic nomina

1 paleat *V* || hunc idem gentiles Nigidius *delet. uocib.* hunc — gentiles *V* || 2 i. nigras *B* || occidat BGG^aG^bV || aquillonem *priore* l *in ras.* *B* || 4 Hunc idem] *Fulgent. myth. I 11* || Hunc etiam Graeci *b* || appolinem *B* || appollinē G^aG^bV || 5 sp̄m G^aG^bS || ip̄m *V* || Appollon *BV* || *ἀπόλλων Fulgentius* || grece GG^aG^bS || grece latine perdens *V* || 6 uirentem G^a | 7 decoquendo (dequoquendo *B*) perdat BGG^aG^bV *Fulgentius* || diuinationes G^aG^bV || deeum *B* || dm̄ esse uoluerunt *V* || 8 obsura (c *superscr.*) G^b || luce siue *V* || 9 multos modos B^2 || multimodos *G* G^aG^bV || 10 significationem *B* || dicitur BGG^aG^bV || 11 solito *V* || 12 hunc — minuitur *om.* BGG^aG^b || quia occidendo] *Fulgent. mythol. I 17 cf. Albrici de deor. imagin. libell. IV p. 901 Stauer.* || nascendo *V* || 13 iunior *V* || nunquam *V* || 15 ascribunt *V* || quadri peratis *B* || quadrispertitis G^a || quadriș pertitis G^b || quadripatis *S* || 16 circuli G^aG^{b1} || pergat *V* || id est — hiemis *om.* BGG^aG^b || 17 quadri. fido *B* || quadri‿fido G^aG^bS || quadripartito *V* || 18 mitiatur *B* || metiarum *G* || spacium *BGV* || aequis *B* || ęquis G^aG^b || unde et ipsius equis condigna sic nomina posuerunt *Fulgentius* || huic *om.* *V* || hui *S* ||

posuerunt, id est Erythreus Actaeon Lampros et Philogaeus. Erythreus graece rubeus dicitur, quod a matutino roseo lumine rubicundus exurgat, Actaeon splendens dicitur, quod tertiae horae momentis insistens lucidior fulgeat, Lampros uero lucens uel ardens dicitur, [quod] dum ad umbilicum diei centratum conscenderit circulum, Philogaeus graece terram amans dicitur, quod hora nona procliuior uergens occasibus pronus incumbat.

1 idē G^aG^b || erytreus acteon. lampus. & filogeus *B altero puncto omisso G* || erit treus ac teon lampus & filogeus G^aG^{b1} (eryttreus G^{b2}) Erithreus ac|teon lampros & phyloseus *S* || eritheus actheon lampros & phylogeus *V* || Erytreus (*corr. ex* Erutreus) *BG* || erytreus G^aG^{b1} et erytreus G^{b2} || 2 Eritheus *V* || rebeus G^aG^{b1} || a matutina (*corr. ex* matutine) hora lumine *B* || a matutine horę limine *G* || amat ut in eo hore cursu insistens *ceteris omissis* G^a || amat utinae horae lumine G^b || a matutino prose lumine *S* || a matutino lumine *V* || a matutino sol lumine *Fulgentius* || a matutino roseo lumine *scripsi* || 3 rubicundvs *corr. ex* rubicundis *B* || exsurgat G^b || acteon BG^bS || Actheon *V* || Aethon *sic antea quoque b* || lucidus dicitur *Vb* || 4 t̀cie horae *utraque* e *in ras. B* || tertia hora *V* || momentis *om.* BGG^aG^b *V* || cursu inistenti (ti *in ras.*) *B* || cursu insistens GG^aG^b || instante *V* || uehemens insistens *Fulgentius* || fulgeat (a *erasa*) *B* || Lampros — centratum *om.* G^a || Lampus BGG^b || 5 lucens — quod *om.* BGG^b || quod *deleui* || fit dum *V* || umbilica *ex corr. B* || ūbelicum *G* || 6 contra arcticum *V* || filogeus BGG^aG^b || philogeus *S* || phylogeus *V* || grece amor terra *B* || 7 ora (*corr. ex* ore) nona *B* || horę nonae *G* || hore none G^aG^b || hore noue *S* || ab occasu *in ras. B* || occasui *V* || 8 incubat *B* || *Caput de sole excipiunt haec in codice Bruxellensi:* Aries taurus geminus cancer leo uirgo libra scorpio sagittarius capricornus aquarius piscis. xv kal. April. ingreditur sol in signum arietis, sic ett ceteri mensis. in medio suo unius cuiusque ingreditur et in alio medio finitur.

Respicis Apriles, aries Frixee, kalendas.
Maius Agenorei miratur cornua tauri.
Iunius aequatos caelo uidet ire Laconas.
solstitio ardentis cancri fert Iulius austrum.
Augustum mensem leo feruidus igne perurit.
sidere, uirgo, tuo Bacchum September opimat.
aequat et October sementis tempore libram.
scorpion hibernus praeceps iubet ire Nouember.

Luna terris uicinior quam sol siue cetera errantia sidera, unde et breuiori orbe celerius peragit cursum suum. nam id, quod sol in trecentis sexaginta quinque diebus et sex horis peragit, luna in uiginti septem diebus et octo horis percurrit. singula uero signa sol tricenis diebus et denis horis ac semisse, luna autem binis diebus et senis horis ac bisse unius horae perlabitur. unde fit, ut quantum spatii in zodiaco una die luna percurrat, tantum sol in tredecim diebus expleat. hanc enim quidam philosophorum dicunt proprium lumen habere globique eius unam partem esse luci-

terminat arcitenens medio sua signa Decembri. *S*
principium Iani sancit tropicus capricornus.
mense Numae in medio sol distat sidere aquari.
procedunt duplices in Martia tempora pisces.

Sol ccclxv, luna uero xxvii diebus et octo horis zodiaci ambitum lustrat. singula uero signa sol tricenis diebus et denis horis ac semisse, luna autem binis diebus et senis horis ac bisse unius horae perlabitur. quod facit sol in una die, facit luna in xiii dies: quod facit sol in una hora, facit luna in xiii horas. luna cotidie quatuor punctas elongabitur a sole crescens, quatuor adpropinquans decrescens.

Sic fere legenda sunt, quae in codice foedissimis mendis sunt corrupta. uersus sunt Ausonii eclog. p. 232 ed. Bipont. (cf. Anthol. uet. lat. epigr. ed. Meyer. II p. 57 adn. p. 43), sed hic alio eoque ordine leguntur, quo lecti esse uidentur etiam a Rabano Mauro de computo XXXVIIII Tom. I p. 691 Mign. ||

1 Luna terris] *Isid. de nat. rer. XVIIII p. 40, 2 Beck.* || uicinior est *BGG^aG^bV* || siue quam caetera *b* || 3 iter quod *BGG^aG^bVb* || tricentis *BG^a ante corr. G^b* || oras *B* || hor̄ *G* || 6 lun̄ *G* || semis *BVb ante corr. S* || hora *Vb* || 7 besse *b* || unius ore *B* || unius hoīs *S* || horae *om. V* || et *S* || 8 uno die *V om. b* || die uno *ex coniectura addidit Reifferscheid. Sueton. reliq. p. 211* || percurrit *BGG^aG^bVb* || ut tredecim *G^a ante corr. G^b* || 9 *post* expleat *addunt BGG^aG^b*: bisse (bissē *BG*) autem dicimus cum quidam numerus in tres aequas partes diuiditur, ut duodecimus (·xii· *B* duodecim *G*) in tres quaternarios, cuius duae partes id est octo bisse (bissem *codd.*), tertia uero id est quatuor triens (trien *BGG^aG^b*) appellantur (appellatur *BG*) || hanc enim] *Isidor. de nat. rer. XVIII, 1 III 52, 1* || enim *om. V* || philosoforum *G^a G^b1* || phylosophorum *S* || 10 nomen habere *B* || non habere *Vb* || globiq; *B* || lucifluuam *G* || luciduam *S* ||

fluam, aliam uero obscuram et paulatim se uertendo diuersas formas efficere. alii econtra aiunt, lunam globum suum habere, sed ignem a sole concipere et quantum percutitur ardescere. quantum igitur a sole discedit, augetur; cum uero contra steterit, toto feritur aduerso et uelut speculum non uim, sed imaginem reddit. unde defectum patitur, si inter ipsam et solem umbra terrae interueniat. hac enim uniuersa gignentia crescente pubescunt, tenuescente tenuantur. humor etiam et spiritus omnis augescit, tumescit oceanus, denique cum ipsius fulgore considit. diuersi ergo caeli et uagantium stellarum cursu quod† temperatur utrimque deteritur et infra fluit, id excipit luna et soli tradit, quo et animalia uigescunt et humus quodam modo animatur genitali calore, ut ita dixerim uiuo. plurimum in originibus ualent quae in ortu sunt, languent in occasu. ortum facit stella quam sol praeterit, deinde stationem matutinam, cum a quinto loco solis steterit. in eodem manet signo, donec ab eodem sole moueatur. quae contraria est soli, mane occidit, oritur simul nocte et uocatur acronychos, deinde rursus altero latere a quinto signo deprehensa postmeridianam stationem facit, donec ingresso sole idem signum ut sub radiis eius delitescat et in totum occidat. aspiciunt inter se stellae ex tertio signo,

2 contra *b* || lunam globum] *Censorin. fr. III p. 80, 4 Iahn.* || lunam non suum lumen habere, sed solis radiis inluminari (inluminare *B*), unde et defectum patitur, quem (qđ** *B*) Graeci eclipsin (elypsin *B* eclypsin *G*) uocant *BGG^{a}G^b* || 3 igneum *V* || et quantum a *V* || 4 augeri *V* || 5 toto *om. V* || ex aduerso *V* || 6 ymaginem *S* || 7 umbram *G^{a}G^b* || hac — lunam autem gentiles *p. 199, 15 om. BGG^{a}G^b* || enim crescente uniuersa gignentia *V* || 8 pubescent *S* | 9 occeanus. Quod diuerso celi *V* || 10 uaganti *S* || 11 quod *om. V* || atque deteritur *V* || 12 excepit *S* || rugescunt *V* || 13 et ut *V* || 14 uiua *SV* || uiuo *Censorinus* || ualent in originibus *V* || quam *SV* || quae *Censorinus* || 15 in stella *V* || 16 statione matutina *V* | 17 manet et *S* || 19 achronicus *S* || chronicos *V* || acronychos *Salmasius exercitt. Plin. p. 720 cf. Martian. Cap. VIII 880* || 20 post meridianum *SV* || 21 ut *om. V Censorinus* || delitescant *V* ||

quod dicitur trigonum, et habent maxime consensionem. item a quarto, quod dicitur tetragonon et centron uocatur, et in alterutrum maximum praestant effectum. item ex contrario, quod est septimum signum et diametron uocatur estque maxime aduersum. cetera dissident uel leuiter aspiciunt, ut sextum quodque, quod dicitur hexagonon. signa tropica peregrinationibus praesunt et omnino motibus et in consiliis subinde uariant atque permutant. biformia geminatione rerum omnium repetitionem significant et interim dilationem. solida uehementer et instanter efficiunt et ad exitum uel prospera uel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur a stellis uel fauentibus uel repugnantibus.

Iam uero quia de eius cursu uel ordine sub breuitate diximus, restat ut quid de ea gentiles senserint edicamus. lunam autem gentiles Dianam germanam Solis, quem Apollinem nuncupabant, fuisse et sicut a sole spiritum ita se a luna corpus accipere arbitrantur. dicebant enim eam uiarum praesidem et uirginem, eo quod uia nihil pariat. idcirco igitur quidam ambo sagittas habere dicunt, quod ipsa duo sidera de caelo radios usque ad terram emittant. ideo faces, quia luna illuminat, sol et illuminat et exurit. ideo luna bigam habere dicitur siue propter uelocitatem siue pro eo quod

1 trigonon ***V Censorinus*** || confusionem ***V*** || 2 quarto signo ***V*** || dicitur *om.* ***V*** || 3 prestat ***S*** || 4 dyametron ***V*** || est quod ***V*** || 5 discedent ***S*** || et leuiter ***V*** || 6 exagonon ***S*** || peregrinis nationibus ***V*** || 7 eo oĩo ***V*** || molibus ***S*** || in *om.* ***V*** || 8 uariantur ***V*** || permutantur ***V*** || generatione ***V*** || 9 repetitione ***SV*** || repetitionem ***Censorin.*** || solidam ***S*** || 11 prospera *corr. ex* proxpera ***S*** || 15 lunam autem] ***Isidor. origg. VIII 11, 56*** || hanc gentiles BGG^aG^b || autem *om.* ***V*** || dyanam ***V*** || germanam Solis] ***Augustin. de ciuit. dei VII 16*** || appollinem ***B*** || appollinē G^aG^b || 16 fuisse dixer̄ BGG^aG^b || 17 accepere G^b || falso arbitrabantur BGG^aG^b || 18 in uia *b* || pareat G^a *ante corr.* G^b || iccirco ***V*** || 19 quidam *om.* BGG^aG^bV || sagitas ***B*** || finguntur BGG^aG^b || dicuntur ***V*** || sydera G^aG^bV || 20 radios *corr. ex* radius ***B*** || radias G^aG^b || terras BGG^aG^{b2} || facias ***B*** || 21 inluminat (*bis*) ***BG*** || inluminat G^aG^b || exexurit G^a || bigā luna diciturhabere ***V*** || lunam ***BS*** || lun̄ ***G*** ||

die et nocte apparet. idcirco quidam unum equum album et alium nigrum habere dicunt, siue quod hieme et aestate plus luceat quam uere et autumno. Diana autem luna dicta est quasi Duana, eo quod die et nocte appareat, ipsa et Lucina, eo quod luceat et Triuia, eo quod tribus fungatur figuris. de qua Virgilius

tria uirginis ora Dianae,

quia eadem luna eadem Diana eadem Proserpina uocabatur id est caelestis terrestris et infernalis. de qua quidam

denique cum luna est, sublustris splendet amictu,
cum subcincta iacet calamis, Latonia uirgo est,
cum subnixa sedet solio, Plutonia coniunx.

Lunam ideo ipsam uoluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quod nocte luceat siue quod humilior currat et terris praesit, unde quidam bigam boum habere dicunt. illo uidelicet pacto quod detrimenta eius et augumenta non solum terra, sed et lapides uel cerebra animantium et, quod magis incredibile sit, etiam lactamina sentiunt, quae in lunac crementis ciecta uermiculos parturiant.

1 apparet. siue quod hieme (hyeme BGG^aG^b) et aestate lucet, sol uero quadrigam propter quatuor tempora hiemem (hyemem BGG^aG^b) uernum aestatem et autumnum. Diana autem BGG^aG^b || ideo unum equum *V* || 2 dicitur *V* || eo quod *V* || 3 Dyana *V* || 4 duouana *B* || eo *om.* BGG^aG^bV || quod luna BGG^aG^b || ipsa et] ***Isidor. origg. VIII 11, 57. 58*** || 5 luna *V* || fingatur *corr. ex* fungatur *B* || fingatur *G in margine* G^{b2} || fugant' G^aG^{b1} || ***Vergil. Aen. IV 511*** || 6 Vergilius ait *b* || 7 hora BGG^aG^bV *ante corr.* *S* || 8 nam eadem *V* || eandem *item postea* G^aG^{b1} || lunam *B* || dianam *B* || dyana *V* || uocatur *V* || 9 id est — infernalis *om.* BGG^aG^b || idem *V* || quidam] ***Prudentius cont. Symmach. I 365 Mign.*** || quidem BGG^aG^b || 10 sublustri GG^aG^b ***Prudentius*** || 11 succincta iacit calamos ***Prudentius*** || succincta *GV* || 12 cum — coniunx *om.* G^aSV *in margine inferiore paginae addidit* G^{b1} || 13 Lunam ideo] ***Fulgent. II 19*** || Lunam — prosunt successibus ***p. 201, 13*** *om.* BGG^aG^b || ideo ipsam *om.* *V* || 15 unde — dicunt *om.* ***Fulgentius*** || quidam *om.* *V* || bonum *S* || bouum *V* || 16 dr̄ *V* || 17 augmenta *V* ***Fulgentius*** || 18 mai⁹ *S* || sunt *S* || letamina *SV* || 19 incrementis *V* || uerniculos *V* || parturiant. hortis ipsam etiam Dianam nemori-

ipsam et Dianam dictam in nemoribus uolunt simili modo, quod arborum ac fructicum suco augmenta inculcet. denique crementis lunae abscissa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fistulescunt. nemoribus quoque adesse dicitur, quod omnis uenatio plus nocte pascatur dieque dormiat. Endymionem uero pastorem amasse dicitur duplo scilicet modo, seu quod primus hominum Endymion cursum lunae inuenerit, unde et triginta annos dormisse dicitur, quia nihil aliud in uita sua nisi huic repertioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit, siue quod pastorem Endymionem amasse fertur, quod nocturni roris humor, quem aporia siderum atque ipsius lunae animandis herbarum sucis insudat, pastoralibus prosunt successibus. praeterea signa antiqui tempestatis uel serenitatis in ea uideri posse dixerunt. Nigidius ait, luna si summo in corniculo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres fore; si in media, tunc cum plena sint in ea cornicula, serenitatem.

busque praeesse uolunt *Fulgentius* || 1 *post* et *lacunam trium fere litterarum praebet S* || et *om. V* || Dyanam *SV* || i nemoribus *S* || in *Fulg. om. V* || 2 et fructicum (et *in ras.*) *V* || succo *b Fulgentius* || inculcet (et *in ras.*) *S* || inducat *V* || 3 abscisa *V Fulgent.* || 4 fistulascunt *V* || 5 pascatur die quod dormit *V* || *cf. Munckerus ad Fulgent. p. 701 Stauer.* || 6 Endimionem *V* || 8 q n aliud *S* || qui *Fulgent.* || 9 mnaneas *V* || 11 edymionem *S* || eudimionem *V* || quia *V* || 12 quē aporia *S* || qui est (*octo fere litterarum lacuna*) *Vb* || ἀπόρροια *Muncker.* || 13 insudant *S* || insudatur et *V* || insudat *scripsi ex Fulgentio* || Praeterea signa] *Isid. de nat. rer. XXXVIII inscript. et 2—4* || 14 antiqui *om. V* || antique *S* || 15 dixerunt posse *G* || posse antiqui dixerunt *V* || Nigidius] *cf. de Nigid. fragm. p. 43 Seruii cod. Guelferb. ad Georg. I 432*: Nigidius de uentis IIII si summum corniculum maculas nigras habuerit in primis partibus, imbres ait fore; si in imo cornu, serenitatem. rubens luna uentum denuntiat, fit enim uentus ex aeris densitate, densitas aeris inducto splendore lunae erubescit || sumitio in circulo *B* || circulo *Gb* || 16 Im primis *S* || pa*** *B* || forisi *B* || futuros significat *V* || 17 sunmedia *Gᵃ* || in plena *GGᵃGᵇ* || sit (sint *B* est *V*) in eo corniculo *BGGᵃGᵇSV* || sint in ea cornicula *b Isidorus* || serenitas *BGGᵃGᵇS* || serenitatem

certe si rubet quasi aurum, uentos ostendit. fit enim uentus ex aeris densitate. densitate obducta sol et luna rubescunt. item si cornua eius tecta fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, si aquilonium cornu lunae est porrectius, aquilonem inminere; item si cornu australe sit erectius, notum inminere. quarta autem luna index futurarum certissima habetur aurarum. unde et Virgilius

sin ortu quarto namque is certissimus auctor.

ait fore *Isidorus* || 1 caeterum *b* || 2 et densitate *V* || densitate qua obducti *b* || 3 tetra *b* || nebulo *S* || 4 *Aratus 794. 795* || correxius *B* || correctius GG^aG^bV || correctum *S* || porrectius *b* || 5 imminere *GV* || cornua G^a *a erasa* G^b || 6 nothum BG^aG^bV || imminere *B* || autem decima *V* || futurorum G^aG^b || 7 certissimam *B* || Vergilius *b* || *Vergil. Georg. I 432* || 8 hortu BG^aG^b || his G^aG^b *ante corr. S* || certissime G^aG^{b1} || LVNA *cum imagine* G^aG^b. *sequitur caput de sole in* BG^aG^b, *tum post imaginem Solis et fabulam de asinis, quam cancri catasterismo inserui, subscribuntur* G^aG^b: EXPLICIT LIBER ASTROLOGORVM || *post imaginem Solis et eandem fabulam altera manus priori fere aequalis haec addidit in G:*

Ad Boreae partes arctoe uertuntur et anguis
post has arctofylax pariterque corona genuque
prolapsus lyra auis Cepheus et Cassiepea
auriga et Perseus deltoton et Andromedae astrum
Pegasus et delphin telumque aquila anguitenensque.
signifer inde subest bis sex et sidera complent
hunc: aries taurus gemini cancer leo uirgo
libra scorpius arquitenens capricornus et urnam
qui tenet et pisces. post sunt in partibus austri
Orion procyon lepus ardens Sirius Argo
ydrus Chiron turibulum quoque piscis et ingens
hinc sequitur pistrix simul Eridanique fluenta.
VERSVS PRISCIANI. SEQVENTES ANONIMI
post duarum linearum lacunam:
Sed uaga praeterea dicuntur lumina septem
luna et Mercurius Venus ac sol Mars quoque fulgens.
hinc Iouis est sidus, super hoc Saturnia stella,
celsior his cunctis et tardior omnibus astris.

1 arto euertunt' *G* || arctoi uertuntur *Bridefertus Ramesiensis ap. Bedam Venerab. uide infra* || 2 artofilax *G* || 3 cassiapea *G* || 6 sex hinc sidera *Bridefertus* || 8 libra scorpius] *de uocali ui sequentium*

Ex libro xviii Plinii Secundi. *S*

A bruma in fauonium Caesari nobilia signa significant, III kal. Ianuarii matutino canis occidens, quo die Atticae et finitimis regionibus aquila uesperi occidere traditur. pridie nonas Ianuarias Caesari delphinus matutino exoritur et postero die exoritur fidicula, quo Aegypto sagitta uesperi occidit. item ad VI idus Ianuar. eiusdem delphini uespertinus occasus et continui dies hiemant Italiae, cum sol in aquarium sentiatur transire, quod fere XVII kal. Februarii euenit, octauo kal. Februarii stella regia appellata Tuberoni in pectore leonis occidit matutina et pridie non. Febr. fidicula uesperi occidit.

consonarum producta cf. L. Müller. de re metr. p. 316 sqq. || arciteneus *Bridefertus* || 10 pceon *G* || syrius *G* || 11 ciron *G* || turribulum *G* || *u. 1—12 attulit Bridefertus Ramesiensis in schol. ad Bed. Venerab. II p. 89 eisque hos duos ut uidetur de suo addidit:*

Hi bis sex uersus signant caeli regiones,
fistula quos finxit Prisciani docta magistri.

ante uersus Prisciani exstat eiusdem Brideferti scholion 'descriptio poli' inscriptum, quod incipit a uerbis duo sunt extremi uertices mundi *et desinit in haec* ad ipsum usque decurrit accipiens. *est autem eadem descriptio sphaerae, quam Kiehlius, Mnemosyn. II a. 1853 p. 82 et L. W. Hasperus, Hygin. philos. p. 11 sqq. Hygino uindicare conantur cf. Bernhardy. R. L. p. 863* ||

1 *Inscriptionem om. V* || *Plin. n. h. XVIII 234. 235* || 2 sidera *V S Plinius* || 3 Ianuarias *b Plinius* || occidit *V* || actice *S* || 4 uespere *Vb* || ·II· nonas *V* || 5 cesaris *S* || et postero die exoritur *addidit S*² et postero exoritur *b Plinius* || 6 quando *Vb* || Aegypto *om. b* || 7 ad VI ydus *S* || VI idus *V* || quinto idus *b* || uespertino occasu continui *Plinius* || 8 hiemis italie *V* || hiemis Italiae *b* || 9 sentitur *Vb* || fere XVII° *S* || forte XVIII *V* || fere XVIII *b* || fere XVI kalendas Februar. *Plinius cf. progr. Posn. p. 13* || 10 VIII. Febr. *b* || regia stella *Vb* || tyberioni *V* || 11 mattutina *S* || matutino *V Plinius* || matutina *scripsi cf. obseruationem Felsii, de codicum Plinianor. fatis p. 108* || ·II· nonas februarii *V* || phydicula *V* || 12 uespere *V* || occidit *om. Plinius* ||

S A fauonio in aequinoctium Caesari significant XIIII kal. Mart. quatriduum uarie et VIII kal. Mart. hirundinis uisu et postero die arcturi exortu uespertino, item tertio non. Mart. Caesar cancri exortu id fieri obseruauit. octauo idus Mart. aquilonii piscis exortu et postero die Orionis exortu in Attica miluum apparere seruatur. idus Mart. Caesar feralis sibi notauit scorpionis occasu, XV kal. April. Italiae miluum ostendi, XII kal. Aprilis equum occidere matutino.

Aequinoctium uernum a. d. VIII kal. April. peragi uidetur. ab eo ad uergiliarum exortum matutinum Caesari significant * * * III nonas April. in Attica uergiliae uesperi occultantur, eaedem postridie non. April. in Boeotia * * * et Chaldaeis Orion et gladius eius incipiunt abscondi. Caesari VI idus April. significat imbrem librae occasu. XIIII kal. Mai. Aegypto suculae occidunt uesperi, sidus uehemens et terra marique turbidum, XVI kal. Maii in Attica occidunt

S 1 *Plin. l. l. 237* || aequinoctium uernum *Plinius* || significent *S* || significat *Plinius* || 2 mar̄ *S* || martii *V sic quoque postea* || triduum *Plinius* || IV cal. Mart. *b* || Mart. *om. Plinius* || hyrundinis *V* || usus *V* || uisus *b* || 3 exortus *SVb* || exortu *Plinius* || uespertinus *Vb* || III nonas *V* || tertio *om. b* || 4 mar̄ *S* || martii *V eiusmodi discrepantias non amplius notaui* || maior pars auctorum uindemitoris emersu *post* obseruauit *addit Plinius* || ottauo *S* || VIII *Vb* || 5 aquilonis *S Vb* || exortus *Vb* || exortus et *Vb* || 6 actica *S* || miluus *Vb* || obseruatur *Vb* || Idibus Martiis *b* || feralia *SV* || ferales *b* || feralis *Plinius* || 7 notabit *S* || scorpionis octaū *V* || III cal. Aprilis *b* || 8 miluus ostenditur *Vb* || equus occidit *Vb* || 9 *Plin. l. l. 246—248* || Equinoctium *SV* || ad VIII *S* || VIII *Vb* || a. d. *Plinius* || 10 matutino *S* || 11 significant kalendae April. *Plinius, lacunam significaui* || Attica — April. in *om. V* || actica *S* || uespere *b* || 12 Eadem *S* || p̊ prid (*ex* piri *corr. ut uidetur*) *S* || non. April. *om. Plinius* || boecia *S* || boetia *V* || Caesaris autem et Chaldaeis nonis Aegypto Orion *Plinius, lacunae signum feci* || 13 chaldeis *SV* || 14 Aprilis *om. Plinius* || ymbrem *S* || imbres *V* || imbris *Plinius* || occasus *V Plinius* || kł mar̄ *S* || kł maii *V* || 15 Aegypto *om. Vb* || succulae *b* || uespere *Vb et sic ubique* || sydus *S* || sidus uehemens et terra marique turbidum continuo quatriduo significat *Vrlichs. uindic. Plin. II 63* (*n. 368*) || 16 XVI Atticae XV Caesari continuo quatriduo significant, Assyriae autem XII kalendas. hoc est uolgo appellatum *Plinius* || actica *S* ||

uesperi, Caesari XV kal. Mai., quatriduum significant, XII *S* kal. Mai. Assyriae suculae occidunt uesperi. quod uulgo appellatur sidus Parilicium, quoniam XI kal. Mai. urbis Romae natalis habetur, quo fere serenitas redditur; claritatem obseruationi dedit, nimborum argumento yadas appellantibus Graecis eas stellas, quod† nostri a similitudine cognominis propter sues inpositum arbitrantes inperitia appellauere suculas. Caesari et VIII kal. Mai. notatur dies. VII kal. Mai. Aegypto haedi exoriuntur, VI kal. Mai. Boeotiae et Atticae canis uesperi occultatur et fidicula mane oritur. V kal. Mai. Assyriae Orion totus absconditur, IIII autem canis. VI nonas Mai. Caesari suculae matutino exoriuntur et VIII idus Mai. capella pluuialis, Aegypto autem eodem die canis uespere occultatur. sic fere in VI idus Mai., qui est uergiliarum exortus, decurrunt sidera.

A uergiliarum exortu significant Caesari postridie idus Mai. arcturi occasus matutinus, III idus Mai. fidiculae ex-

2 assirie *S* || assiriis *V* || 3 ·XII· maii *V* || urbs romana talis *S* || *S* 4 habetur *om. Plinius* || quod *V* || reddit *V* || 5 obseruationis *SVb* || obseruationi *Plinius* || dedit *om. V* || menbrorum *S* || mēbrorum *V* || membrorum *b* || nimborum *Plinius* || augmento *Vb* || hiadas *V* || hyadas *Plinius* || 6 grece *SV* || Graecis *b Plinius* || eas stellas *hic posui cf. progr. Posn. p. 14* || quod nomen (*addidit Ian.*) nostri *Plinius* || cognominis (minis *in ras.*) castellas *S* || cognitionis uocabulum eis stellis *Vb* || cognominis Graeci *Plinius* || 7 sučos *V* || succos *b* || ĩpossitum *S* || impositum *V* || arbitrantur *Vb* || imperiti *Vb* || Succidas *b* || 8 et *om. Vb* || notantur *Vb* || ·VI· kł *V* || mař *S* || maii *V* || Maias *b om. Plinius* || 9 egipto *SV* || hedi *SV* || hoedi *b Plinius* || kł maii *V om. S* || cal. Maias *b* || Mai. *om. P* || boecie *S* || boetie *V* || attice *SV* || 10 et *om. Plinius* || phidicula *S* || phydicula *V* || fidicula *b Plinius* || V kalendas Assyriae *Plinius* || 11 assirie *S* || assiriis *V* || Assyriis *b* || ·IIII· kl' maii canis *V* || quarto autem cal. Maias Assyriis canis *b* || 12 Maias *Plinius* || succulae *b* || 13 Mai. *om. Plinius* || Egipto *S* || Egypto *V* || uesperi *V* || 14 Mai. *om. Plinius* || 15 sydera *S* || 16 *Plin. l. l. 255. 256* || post prid. *ex corr. S* || post ·II· *V* || post pridie *b* || postridie *Plinius* || idus Mai. *om. Plinius* || 17 occasū matutinū *V* || occasum matutinum *b* || Maias *Plinius* || phidicule *S* || phydicule *V* || fidiculae *b Plinius* ||

S ortus, XII kal. Iunias capella uesperi occidens et in Attica canis. XI. kal. Iun. Caesari Orionis gladius occidere incipit, †III nonas Iun. Caesari *et* Assyriae aquila uesperi oritur. VII idus Iun. arcturus matutino occidit Italiae, IIII idus Iun. delphinus uesperi exoritur. XVII kal. Iul. gladius Orionis exoritur, quod in Aegypto *post quatriduum*. XI kal. Iul. eiusdem Orionis gladius Caesari occidere incipit. VIII kal. uero Iul. longissimus dies totius anni et nox breuissima solstitium conficiunt.

A solstitio ad fidiculae occasum VI kal. Iul. Caesari Orion exoritur, zona autem eius Assyriae IIII non. Iul., Aegypto uero eadem die procyon aestuosus matutino oritur, quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi caniculam hanc uolumus intelligi, hoc est minorem canem, [sane] ut in astris pingitur, ad aestum magnopere pertinens, sicut paulo mox docebimus. IIII non. Iul. Caldaeis corona occidit matutino, Atticae Orion totus eodem die oritur. pridie idus Iul. Aegypto Orion desinit exoriri, XV kal. Augusti Assyriae

S 1 occidit *Vb* || atica *non* actica *S ut scripsi progr. Posn. p. 16* || 2 Iun. *om. Plinius* || 3 IIII nonas Iunias *Plinius* || Caesari *om. Vb* || et *om. SVb addidi ex Plinio* || assirie *S* || assiriis *V* || oritur uesperi *Vb* || 4 Iun. *om. Plinius* || mactutino *S* || italie VI Id⁹ IIII idus *S* || 5 uesperi *om. b* || oritur *Vb* || XVII kal. — quod *om. Vb* || kal. iun̄. *S* || kalendas Iulias *Plinius* || 6 egypto *S* || egyto *V* || post quatriduum *addidi ex Plinio* || Iul. *om. Plinius* || 8 uero *om. Vb* || breuixima *S* || breuissima *V* || solsticium *S* || 9 conficit *Vb* || 10 *Plin. l. l. 268—271* || solsticio *S* || phiducule *S* || phydicule *V* || 11 zona autem eius quarto nonas Assyriae, Aegypto uero procyon matutino aestuosus quod *Plinius* || eius *in margine additum habet S* || assirie *S* || assiriis *V* || Egipto *S* || Egypto *V* || 12 prokion *S* || prochion *V* || mattutino *S* || 13 caniculaʒ *S* || canicula *V* || 14 quam uolumus *V* || intelligere *b* || intellegi *Plinius* || hoc est *om. Vb* || sane *S om. Vb deleui* || 15 in *om. S* || pingitur *corr. ex* pignitur *S* || Est autem magnopere *S* || maxime pertinens *Vb* || 16 paulo post *Vb* || ·III· non̄. *S* || Iul. *om. Plinius* || caldeis *SV* || Chaldaeis *b Plinius* || 17 mattutino *S* || eadem die *b* || eo die *Plinius* || exoritur *Vb Plinius* || 18 egipto *S* || egypto *V* || XVI kal. Augustas *Plinius* || assirie *S* || assiriis *V* || Assyriis *b* ||

procyon exoritur, deinde post triduum fere ubique confessum inter omnes sidus indicans, quod canis ortum uocamus, sole partem primam leonis ingresso. hoc fit *post* solstitium XXIII die. sentiunt id maria uero et terrae, multae et ferae, ut suis locis diximus. non est minor ei ueneratio quam descriptis in deos stellis accenditque solem et magnam aestus optinet causam. +XVII kal. Aug. Aegypto aquila occidit matutina etesiarumque prodromi flatus incipiunt, quod Caesar X kal. Aug. sentire Italiam existimauit. *aquila Atticae matutino occidit, III kal. Aug. regia in pectore leonis stella matutino Caesari euenit, VIII idus Aug. arcturus medius occidit. III idus Aug. fidicula occasu suo autumpnum incohat, ut is annotat. sed uera ratio id fieri inuenit VI idus. Aug. S

Significant pridie idus Aug. *Atticae* equus oriens uespero

1 kiron ***S*** || chiron ***V*** || Chiron ***b*** || procyon ***Plinius*** || dein ***Plinius S*** || tridium ***SV*** || triduum ***b Plinius*** || confessum (ss *in ras.*) ***S*** || confusum̄ ***V*** || 2 omnis ***Plinius*** || ortu ***SVb*** || ortum ***Plinius*** || uocatus ***b*** || 3 cum fit ***Vb*** || post *om.* ***SVb*** *addidi ex* ***Plinio*** || solsticium ***S*** || XXIII die — stellis *om.* ***Vb*** || uiginti tres dies ***S*** || 4 ·|· maĩa ũo. ⁊ multe terre fere ***S*** || id maria et terrae multae uero et ferae ***Plinius*** || suis locis *cf.* ***Plin. II 107 IX 58*** || 5 neque est ***Plinius*** || qua ***S*** || quam ***Plinius*** || 6 quod sidus accendet ***Vb*** || obtinet ***V*** || obtinent ***b*** || 7 XVII kal. ***SV*** || XIII kal. ***Harduinus*** || XII kal. *conieci ex* ***Ptolem.*** *apparit.* *p.* ***253, 12*** ***Wachsm.*** *cf.* *progr.* ***Posn.*** *p.* ***21*** || egipto ***S*** || egypto ***V*** || matutino ***Vb Plinius*** || 8 ethesiarumq; podromi ***SV*** || Etesiarumque Prodromi ***b*** || 9 ytaliam ***S*** || *lacunam significaui cf. progr.* ***Posn.*** *p.* ***21*** || mattutino ***S*** || 10 III kal. — euenit *om.* ***Vb*** || ·III°· kal. ***S*** || Aug. *om.* ***Plinius*** || mattutino ***S*** || 11 Caesari emergit ***Plinius*** || 12 Aug. *om.* ***Plinius*** || phidicula ***S*** || phydicula ***V*** || autupnum ***S*** || autumnum ***Vb Plinius*** || autumpnum *scripsi* || inchoat ***Vb Plinius*** || aut annotat ***Vb*** || uti is annotat ***Plinius*** || 13 inuenit ·II· idus augusti equus oritur ***V*** || inuenit pridie idus Aug. Equus oritur ***b*** || idus easdem ***Plinius*** || 14 ***Plin.*** *l. l.* ***309—313*** || Sequitur ex diuisione temporum autumnus a fidiculae occasu ad aequinoctium ac deinde uergiliarum occasum initiumque hiemis. in his interuallis significant ***Plinius*** || Significant *addidi ex* ***Plinio*** || prĩ id⁹ Aug⁹ ***S*** || Atticae *addidi ex* ***Plinio*** || ecus ***Plinius*** || oritur ***Vb*** || uesperi Aegypto et Caesari delphinus ***Plinius*** || uesperi ***Vb*** ||

S et Caesari Aegypto delphinus occidens. XI kal. Septembr. Caesari *et* Assyriae stella, quae anteuindemiator appellatur, exoriri mane incipit, uindemiae maturitatem promittens. eiusdem argumentum erunt acini colore mutati. et Assyriae V kal. Septembr. sagitta occidit etesiaeque desinunt. anteuindemiator Aegypto non. Septembr. oritur, Atticae arcturus matutino et sagitta occidit mane. V idus Septembr. Caesari capella oritur uesperi, arcturus uero pridie idus Septembr. imbres uehementissimos significat terra marique per dies quinque. ratio eius haec traditur: si delphino occidente imbres fuerint, non defuturos per arcturum. signum orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus, namque deprehensae intereunt. XVI kal. Octobr. Aegypto spica, quam tenet uirgo, exoritur matutino etesiaeque desinunt. Caesari XI kal. Octobr. commissura piscium occidit ipsumque †equi sidus VIII kal. Octobr.

S 1 egipto *S* || egypto *V* || occidit *Vb* || 2 Caesari *om. Vb* || et *om. SV addidi ex Plinio* || assirie *S* || assiriis *V* || Assyriis *b* || ante uindemiator *SV* || Anteuindemiator *b* || uindemitor *Plinius* || 3 incipi *S* || 4 cuius argumento *Vb* || eius argumentum *Plinius* || aciui S^1 || acini S^2 || agni *Vb* || et *om. Plinius* || assirie *S* || assiriis *V* || Assyriis *b* || 5 Septembr. *om. Plinius* || sagipta *S* || et sagitta *Plinius* || ethesieq. *SV* || Etesiaeque *b* || et etesiae *Plinius* || Ante uindemiator *V* || Andeuindemiator *b* || uindemitor *Plinius* || 6 egipto *S* || egypto *V* || nomen septembris *V* || Septembr. oritur *om. Plinius* || actice *S* || attice *V* || 7 mattutino *S* || 8 medius pridie *Plinius* || idus uehementissimo significatu *Plinius* || 9 imber *S* || uehementissima˙ *S* || 10 per dies quinque *om. Vb* || eius ęsț hec *V* || 11 defuturi sunt per arcturum. Eius signi ortum seruat *Vb* || futurus *S* || defuturos *Plinius* || 12 irundinum *S* || habitus (h *deleta*) *S* || habitus *V* || Nanq. *Vb* || 13 octubr̄ *S* || egipto *S* || egypto *V* || spicam *S* || 14 oritur *Vb* || mattutino *S* || ethesieq; *S* || ethesisq; *V* || hoc idem Caesari XIIII kalendas, XIII Assyriae significant et XI kalendas Caesari commissura *Plinius* || Caesari *om. Vb* || 15 commissura — VIII kal. Octobr. *om. S* || occidens *Plinius* || equi sidus *SV* || aequinocti sidus *Plinius* || dein consentiunt, quod est rarum, Philippus Callippus Dositheus Parmeniscus Conon Criton Democritus Eudoxus IIII kalendas capellam matutino exoriri et III kalendas haedos *Plinius* ||

III kal. Octobr. haedi oriuntur. kal. Octobr. capella matutino exoritur. VI nonas Octobr. Atticae corona exoritur mane. V non. heniochus occidit matutino. III non. Caesari corona exoriri incipit et pridie non. occidunt haedi uesperi. VIII idus Octobr. Caesari fulgens in corona stella exoritur et †III idus uergiliae uesperi oriuntur, XVI kal. Nouembr. suculae uesperi exoriuntur. pridie kal. Nouembr. Caesari arcturus occidit et suculae exoriuntur cum sole. IIII nonas Nouembr. arcturus occidit uesperi, VII idus Nouembr. Atticae uergiliae occasu suo hiemes incohant. V idus gladius Orionis occidere incipit, dein III idus uergiliae occidunt. occasum matutinum uergiliarum Hesiodus, nam huius quoque nomine *exstat* astrologia, tradidit fieri, cum aequinoctium autumni conficeretur, quod Thales uicesima quinta die ab aequinoctio, Anaximander XXXI, Euctemon XLVIII. nos sequimur obseruationem Caesaris †XLV die ab aequinoctio. S

1 hedi ***V*** || octobris ạḍ ***V*** || 2 Atticae — V non. *om.* ***V*** || Asiae et Caesari V nonas ***Plinius*** || 3 eniochus ***S*** || enyochus ***V*** || Heniochus ***b*** || IIII k octobris ***V*** || IV non. Octobr. ***b*** || IIII nonas ***Plinius*** || 4 et II nouembris ***V*** || et postridie ***Plinius*** || 6 III idus ***SV*** || VI idus ***Pontedera*** || IIII idus *conieci ex calend. Clodi Tusci* (***Laur. Lyd. p. 146, 14 Wachsm.***) *cf. progr. **Posn.** p. **13*** || uesperi idibus corona tota ***Plinius*** || XVI – uesperi *om.* ***V*** || XVIII cal. Nouembr. ***b*** || XVII kalendas Nouembris ***Plinius*** || 7 succulae *item postea* ***b*** || Nouembr. *om.* ***Plinius*** || 9 Nouembr. *om.* ***Plinius*** || VII idus — incohant *om.* ***Plinius*** || VII idus octobris ***V*** || actice ***S*** || 10 hiems ***S*** || hiemem ***Vb*** || hiemes *scripsi* || incohat ***S*** || inchoant ***Vb*** || 12 occasum matutinum] ***Plin. l. l. 213. 222*** || occasu ***S*** || hestodes ***SV*** || Hestodes ***b*** || Hesiodus ***Plinius*** || natura huius ***Vb*** || 13 nominis ***Vb*** || exstat *addidi ex* ***Plinio*** || hestodes astrologia ***S*** || hestodis (Hestodis) astrologiam ***Vb*** || equinoctio ***S*** || in aequinoctio ***b*** || 14 confitetur ***Vb*** || quod *om.* ***Plinius*** || Tales ***S*** || uicessima quinta ***S*** || XXV ***V*** || 15 Anaxander ***V*** || XXXI] *probauit **Vrlichsius** uindic. **Plin. II 61*** (***n. 364***) || ⁊ uetemon ***S*** || Eucthemon ***V*** || Euctemon XLIV, Eudoxus XLVIII ***Boeckhius***, ***Sonnenkr. p. 86*** || nos sequimur obseruationem Caesaris maxume, haec erit Italiae ratio. (***222***) at ab aequinoctio eo (*i. e. autumnali*) ad brumam uergiliarum matutinus occasus hiemem die XLIIII (*sc. inchoat*) ***Plinius*** || nos autem sequentes ***Vb*** || 16 ab aequinoctio dicimus fieri ***Vb*** || S

S Eiusdem.

Ante omnia autem duo genera esse caelestis iniuriae meminisse debemus: unum quod tempestates uocamus, in quibus grandines procellae ceteraque similia intelliguntur, quae cum [plenilunio] acciderint uis maior appellatur. haec ab horridis sideribus exeunt, ut saepius diximus, ueluti arcturo Orione haedis. alia sunt illa quae silente caelo serenisque noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum facta sunt publica. et magnae differentiae a prioribus, aliis robiginem aliis uredinem aliis carbunculum appellantibus, omnibus uero sterilitatem. de his nunc dicemus a nullo ante nos prodita priusque causas reddemus.

Duae sunt praeter lunarem paucisque caeli locis constant. namque uergiliae priuatim attinent ad fructus, ut quarum exortu aestas incipiat, occasu hiems, semestri spatio intra se messes uindemiasque et omnium maturitatem conplectente. est praeterea in caelo qui uocatur lacteus circulus, etiam uisu facilis. huius defluuio uelud ex ubere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum obseruatione notabilis, aquilae in septentrionali parte et in austrina caniculae,

S 1 ***Plin. l. l. 278. 279*** || 2 duo esse nomina ***Va*** || 4 intelleguntur ***Plinius*** || 5 quae — maior *om.* ***S*** || plenilunio ***Vb*** *om.* ***Plinius*** *deleui* || ui maiore ***Vb*** || uis maior ***Plinius*** *cf. Columella I 7, 1* || impelluntur ***Vb*** || 6 sideribus exoriri (exoriri *ex corr.*) ***S*** || 7 oriona ***S*** || serenis ***Vb*** || 8 nisi cum facta sunt. publica haec, sed et magnae ***Plinius*** || 9 magnae sunt ***Vb*** || 10 caniculū appellantibus ***S*** || caliginem impellentibus ***Vb*** || carbunculum ***Plinius*** || 11 dicemus quo (quae ***b***) ante nos a nullo sunt prodita ***Vb*** || 13 ***Plin l. l. 260—294*** || eo♃ que sunt ***V*** || eorum. quae sunt ***b*** || et que (quae ***b***) paucis ***Vb*** || 14 primatum ***SVb*** || priuatim ***Plinius*** || tenent ***Vb*** || ut *om.* ***Vb*** || 15 exortus ***Vb*** || estus ***SV*** || aestas ***b*** || incipit ***Vb*** || ʰyemisq; semẹstris spatio ***S*** || hiens. Sementis spacium ***V*** || hiems semestri spacio ***b*** || 16 menses ***S*** || et messes ***Vb*** || ī uōndemiasq. ***S*** || maturitate ***S*** || 9plexit ***S*** || amplexantur ***Vb*** || conplectente ***Plinius*** || 18 uisus *altera* s *deleta* ***S*** || de fluo ***V*** || uelut ***Vb*** || aliquo *om.* ***V*** || 19 saçta ***S*** || latescunt ***V*** || duum ***V*** || notabilis *om.* ***b Plinius*** || 20 pte ***S*** ||

cuius mentionem suo loco fecimus. ipse circulus fertur per *S* sagittarium atque geminos solis centro †in aequinoctialem circulum secans commissuras eorum obtinente hinc aquila illinc canicula. ideo effectus utriusque ad omnes frugiferas pertinent terras, quoniam in his tantum locis solis terraeque centra congruunt. itaque horum siderum diebus si purus atque mitis aer genitalem illum lacteumque sucum transmisit in terras, laeta adolescunt sata. si luna qua dictum est ratione roscidum frigus adspersit, admixta amaritudo ut in lacte puerperium necat. modos in terras huius iniuriae. quem fecit in quacumque conuexitate comitatus utriusque causae, et ideo non pariter in toto orbe sentitur ut nec dies. aquilam diximus in Italia exoriri a. d. XIII kal. Ianuar. nec patitur ratio naturae quicquam in satis ante eum diem spei esse certae. si uero interlunium incidat, omnis hibernos fructus et praecoces laedi necesse est. rudis fuit priscorum uita atque sine litteris. non minus tamen ingeniosam fuisse in illis obseruationem apparebit, quam nunc est ratio. tria namque tempora fructus metuebant, propter quod instituerunt ferias diesque festos Robigalia Floralia Vinalia. Robigalia

1 mensionem *SV* || suo loco] *p. 206, 12* || 2 centro .ī equinoctialem *S* || centro equinoctialem *V* || centrum infra aequinoctialem *b* || centro bis aequinoctialem *Plinius* || 3 optinens *V* || 4 illic *V* || omnis *Plinius* || 5 quoniam — terras *om. V* || 6 contra *S* || igitur *b Plinius* || 7 succum transmiserit *b* || 8 adulescunt *Plinius* || lune *S* || 9 asperserit *b* || Amixta *S* || ammixta *V* || 10 puerperum *S* || purpureum *V* || modus *b Plinius* || terris *Vb Plinius* || iniurie quas fecit *S* || iniurie facit *V* || iniuriae quam fecit *b* || iniuriae quem fecit *Plinius* || 11 quacunq; *Vb* || connexitate *S* || 12 nec *om. lacunam in fine lineae quinque fere litterarum exhibens V* || 13 ytalia *S* || ad ·XIII· kł *S* || ·XIII· kl *V* || XIII cal. *b* || 14 īsatiāte cū die spei ēē. certe si *S* || inficiari cum dies sit certe speciei. Si *V* || in satis ante eum diem spei esse certae si *b Plinius* || 15 omuis hibernum *S* || omnes hibernos *Vb* || 16 ⁊ post coques *S om. Vb* || et praecocis *Plinius* || 17 ingeniosa *S* || 18 obseruatio *S* || apparuit *V* || adparebit *Plinius* || nunc esse rationem *b Plinius* || 19 nanque *Vb* || metiebant *S* || 20 Rouigalia *S* || rubigalia *V* || Rubigalia *b* || Robigalia *Plinius* || *sic quoque*

S Numa constituit anno regni sui XI, quae nunc aguntur *a. d. VII kal. Mai.* quoniam tunc fere segetes robigo occupat. hoc tempus Varro determinauit sole tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio. sed uera causa est quod post dies XX ab aequinoctio uerno per id quatriduum uaria gentium obseruatione in IIII kal. Mai. canis occidit, sidus et per se uehemens et cui praeoccidere caniculam necesse sit. itaque idem Floralia IIII kal. easdem instituerunt urbis anno DXVI ex oraculis Sibyllae, ut omnia bene deflorescerent. hunc diem Varro determinat sole tauri partem quartam decimam obtinente. ergo si in hoc quatriduum inciderit plenilunium, fruges et omnia quae florebunt laedi necesse erit. Vinalia priora, quae ante hos dies sunt id est †VIII kal. Mart. degustandis uinis instituta, nihil ad fructus attinent nec quae adhuc ut diximus ad uites oleasque, quoniam earum conceptus ab exortu uergiliarum incipit id est a. d. VI id. Mai., ut supra docuimus. aliud hoc quatriduum est, quod neque rore sordere uelim, exhaurit enim frigidum sidus arc-

S postea Sb Plinius || Rubigalia *V* || 1 costituit *S* || a. d. VII kal. Mai. *Plinius* || ad VII cal. Mai. *b om. SV* || 2 rubigo *Vb* || 3 determinat *b Plinius* || soli *S* || 4 obtinentem *S* || optinente *Plinius* || 5 dies $\overset{\text{ti}}{\text{XX}}$ *S* || dies XXI *V* || dies XIX *b* || dies XXXI *Petauius* || dies undeuiginti *Plinius* || id est (*corr. ex* idem) *S* || per quatridum *SV* || per id quatriduum *b Plinius* || uera *V* || 6 XIIII kł maĩ. *S* || in quarto cal. Maii *b* || sidus *om. V* || 7 necesse est *V* || 8 itaque eadem floralia *V* || Idem itaque Floralia *b* || itaque iidem Floralia *Plinius* || eiusdem *Vb* || 9 anno d° XVI° *S* || sybille *S* || sibille *V* || 10 soli *S* || 11 obtinentem *S* || optinente *V Plinius* || 12 omnia bene florebunt *V* || necesse *ex corr. in ras. S* || 13 id|e *S* || idem *V* || id est *om. b Plinius* || VIII kł *SV* || IX cal. *b* || VIII kal. *Plinius* || 14 uinis *corr. ex* unus *S* || nicch *S* || actinet *S* || attinet *V* || attinent *b Plinius* || 15 n3 adhuc *S* || nec quae *b* || 16 conceptus ab exortu vergiliarum conceptus ab exortu incipit *S* || ab *om. b Plinius* || id est *om. b Plinius* || a VI yd' *S* || a VI id' *V* || ad sextum Idus *b* || a. d. VI id. *Plinius* || 17 supra *om. b Plinius* supra] *p. 205, 14* || quatrudium *S* || quo *V* || 18 rorem *V* | sorui/de *S* || sorberi *V* || sordere *b* || sorbile *Ianus* || uelint *b* || exaurens frigidum *S* || exhauriente frigido

turi postridie occidens, et multo minus plenilunium incidere. *S* III nonas Iun. iterum aquila exoritur uesperi decretorio die florentibus oleis uitibusque, si plenilunium in eum incidat. equidem et solstitium VIII kal. Iul. in simili causa duxerim et canis ortum post dies a solstitio uiginti tres, sed interlunio accidente, quoniam uapore constat culpa acinique praecoquuntur in callum. rursum plenilunium nocet a. d. IIII nonas Iul., cum Aegypto canicula exoritur, uel certe XVI kal. Aug., cum Italiae oritur, item XIII kal. Aug., cum aquila occidit usque in X kal. eiusdem. extra has causas sunt Vinalia altera quae aguntur a. d. XIIII kal. Septembr. Varro ea fidicula incipiente occidere mane determinat, quod uult initium autumni esse et hunc diem festum tempestatibus inhibendis institutum. nunc fidiculam occidere a. d. VI idus Aug. seruatur. intra haec constat caelestis sterilitas neque negauerim

V || exhorrent enim frigidum ***b*** || exhaurit enim *scripsi* (= ***Plinian.*** ***codd. Td***) || exurit ***Plinius*** || sÿdus ***S*** || sidere ***V*** || arcturi que ***S*** || arcturi quod ***V*** *om.* ***b Plinius*** || 1 occidit ***V*** || incidit ***V*** || 2 quarto nonas ***b*** || IIII nonas ***Plinius*** || quia aquila ***V*** || decreto♃ eo die ***S*** || que dies decreta est ***V*** || decretorio die ***b*** || 3 plenilunium meū incidat ***S*** || plenilunium incidat ***V*** || plenilunium incidat in eum ***b*** || plenilunium in eum incidat ***Plinius*** *cf.* ***Vrlichs.*** ***uindic. Plin. II 66*** (***n. 375***) || 4 solsticium ***S*** || ·XIII·[o] kł iulias ***S*** || octauo cal. Iunias ***b*** || in *om.* ***Plinius*** || casu dixerim ***b*** || 5 ab solstitio ***V*** || ĩgeniti trẽ s3 ***S*** || ĩclunio ***S*** || 6 incidente ***V*** || costat ***S*** || ab iniq; precoqntur ĩ callum ***S*** || ab iniquo precoquuntur calore ***V*** || acinique praecoquuntur in callum ***b*** || praecocuntur ***Plinius*** || 7 Rursus ***Vb Plinius*** || plenilinium ***S*** || ad IIII nonas ***S*** || IIII nonas ***V*** || ad quartum nonas ***b*** || a. d. IIII nonas ***Plinius*** || 8 egipto ***S*** || egypto ***V*** || 9 ytalie ***S*** || italie ***V*** || exoritur ***Vb*** || oritur *om.* ***Plinius*** || usque ad ***V*** || 10 easdem ***Plinius*** || has cās ***S*** || hos casus ***V*** || has causas ***b*** || 11 ad XIIII ***S*** || XIIII ***V*** || XIII ***b*** || a. d. XIIII ***Plinius*** || ut ait Varro ***V*** || et Varro ***b*** || et a phidicula ***S*** || et phydicula ***V*** || a Fidicula ***b*** || ea fidicula ***Plinius*** || 12 incipiens exoriri ***V*** || uolt ***Plinius*** || 13 inhiendis ***S*** || leniendis esse ***b*** || leniendis ***Plinius*** || 14 nunc fidicula ***S*** || tunc phydiculam ***V*** || nunc Fidiculam ***b*** || ad VI idus ***S*** || VI idus ***V*** || sexto Idus ***b*** || a. d. VI idus ***Plinius*** || obseruatur ***Vb*** || 15 sterelitas ***S*** ||

S posse eam permutare algentium locorum *et* aestuantium naturas et a nobis rationem demonstratam esse satis est, reliqua obseruatione cuiusque constabunt. alterutrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium aut interlunium, non erit dubium. et in hoc mirabilem admirari benignitatem naturae succurrit, iam primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse propter statos siderum cursus nec nisi paucis noctibus anni idque quando sit futurum facile nosci ac ne per omnes menses timeretur, earum lege diuisum aestate interlunia praeterquam biduo secura esse, hieme plenilunia, nec nisi aestiuis breuissimisque noctibus metui, diebus non idem ualere. praeterea tam facile intelligi, ut formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio operetur etiam noctibus, auem parram oriente Sirio ipso die non apparere et donec occidat, e diuerso chlorionem prodire ipso die solstitii. neutrum uero lunae statum noxium esse ne noctibus quidem nisi serenis et omni aura quiescente, quoniam neque

S 1 permutari *b* || legentium locorum estuantium *SV* || arbitrio legentium locorum aestimantium *b* || algentium locorum et aestuantium *Plinius* || 2 demostratatam ēē *S* || esse demonstratam *Vb* || 3 altera utrum *S* || Altera utrumq. *V* || Alterutrum *b* || 4 hoc est reliqua obseruatione plenilunium *SV* || 5 in hoc mirabilem benignitatem nature *S* || hoc mirabili nature benignitate *V* || in hoc mirabilem admirari benignitatem Naturae *b* || in hoc mirari admirabilem b. n. *Ian. Plin. Vol. III p. XXII* || 6 succurritiam *b* || accidere *corr. ex* occidere *S* || 7 statutos *V* || syderum *S* || n̄ *S* || 8 ad quod quando *V* || futurum sit facile nosci *Plinius* || noscitur *V* || n̄ *S* || 9 teneretur *V* || 10 hyeme *S* || 11 breuissimis *V* || 12 item *b Plinius at cf. Fels. de Plinianor. codd. fatis p. 108* || intellegi *Plinius* || 13 operetur etiam noctibus operetur auem *S* || operetur et etiam noctibus auem *V* || et etiam noctibus operetur *b* || etiam noctibus operetur *Plinius at cf. Fels. l. l.* || 14 orientis porphirio *S* || orientis porphirionem *V* || oriente sirio *b* || adparere *Plinius* || 15 occidant *V* || ediuerso dorione *S* || hedi uel orior. *V* || e diuerso Virionem *b* || e diuerso chlorionem *Plinius* || usq; ad diem *V* || ipso Solstitii die *b* || 16 solsticii *S* || solstiti *Plinius* || 17 omnia uere quiescente *S* || omnib; uere quiescentibus *V* || omni aura quiescente *b* ||

in nube neque in flatu cadunt rores, sic quoque non sine remedio. *S*

Sarmenta aut palearum aceruos et euulsas herbas fruticesque per uineas camposque, cum timebis, incendito, fumus medebitur. hic e paleis et contra nebulas auxiliatur, ubi nebulae nocent. quidam tres cancros uiuos cremari iubent in arbustis, ut carbunculus non noceat. alii siluri carnem leniter uri a uento, ut per totam uineam fumus dispergatur. Varro auctor est, si fidiculae occasu, quod est initium autumni, uua picta consecretur inter uites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syriae regem scripsit, si fictili nouo obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

Plinii Secundi ex eodem libro.

Primumque a sole capiemus praesagia. purus oriens atque non feruens, serenum diem nuntiat, at hibernam pallidus grandinem. si et occidit pridie serenus et oritur, tanto certiorem fidem serenitatis ostendit. concauos oriens pluuias praedicit, idem uentos, cum ante exorientem eum nubes rubescunt, quod si et nigrae rubentibus interuenerint et plu-

1 sine remedio sarmenta (sacramenta *S*) *sic continuo SV* || 3 platearum *V* || 4 fructicesq. *SV* || et fumus *V* || 5 et *om.* *V* || est auxiliator *V* || 6 tibi nebule *V* || tris *Plinius* || 7 in arbustis *om.* *V* || ut carbunculi non noceant *b Plinius* || siluestri *S* || siluestrem *V* || siluri *b* || 8 leuiter *b Plinius* || ut a uento p *S* || et a uento p *V* || a uento ut per *b* || dispargatur *S* || dispgatur *V* || 9 auctor et si *S* || auctor est: quia *V* || auctor est quod si *b* || auctor est si *Plinius* || phidicule *S* || phydicule *V* || 10 una pitta *S* || una pica *Vb* || uua picta *Plinius* || consecratur *S* || uitis *Plinius* || noceant *V* || 11 Archybius *V* || Anthiochum *S* || regem sirie *V* || sirie *S* || 12 sectili *V* || nouo obserata obruatur *b* || tempestates. ↗Explicit.↗ *S* || *sequitur amplificata polorum descriptio in SV cf. adn. p. 112, 3* || 14 *Plin. XVIII 341. 342 Ian.* || *Alterum hoc excerptum solus habet S, emendaui ex Plinio et Isidoro. lectiones Strozziani sine signo notatae sunt* || 16 nūptiat || hibernus || hibernam *Plinius* || 18 certior || certiorem *scripsi* || certior fides serenitatis. *Plinius* || 19 uenctos || exoriente ||

S uias; cum occidentis aut orientis radii uidentur coire, pluuias. si circa occidentem rubescunt nubes, serenitatem futuri diei spondent. si in exortu spargentur radii partim ad austrum partim ad aquilonem, pura circa eum serenitas sit licet, pluuiam tamen uentosque significabunt; si in ortu aut in occasu contracti cernuntur radii, imbrem. si in occasu eius pluet aut radii nubem in se trahent, asperam in proximum diem tempestatem significabunt. cum oriente radii non illustres eminebunt, quamuis circumdatae nubes non sint, pluuiam portendent. si ante exortum nubes globabuntur, hiemem asperam denuntiabunt; si ab ortu repellentur et ad occasum abibunt, serenitatem. si nubes solem circumcludent, quanto minus luminis relinquent, tanto turbidior tempestas erit, si uero etiam duplex fuerit orbis, eo atrocior. quod si in exortu aut in occasu fiet ita ut rubescant nubes, maxima ostendetur tempestas. si non ambibunt sed incumbent, a quocumque uento fuerint, eum portendent. si exoriens cingetur orbe, ex qua parte is se ruperit, expectetur uentus. si totus defluxerit aequaliter, serenitatem dabit. si in exortu longe radios per nubes porriget et medius erit inanis, pluuiam significabit. si ante ortum radii se ostendunt, aquam et uentum significant.

S 1 choire || 2 si circa] ***Plin. l. l. 343*** || 3 spepondent || radii ***om. Plinius*** || 9tractti || 6 cernentur ***Plinius*** || in breui si || 7 trahent speram || proxumum ***Plinius*** || 8 cum˙ oriente] ***Plin. l. l. 344*** || illustros || 10 portent || gloriabuntur || 11 denūptiabunt || 13 erit. Si nō ambibunt sed incūbent. a q̊cūq; uento fuerint eum portendunt. Q si in exortu aut in occasu fiet ita ut rubescant nubes maxima ostenderetur tempestas. Si uero etiam duplex ea fuerit orbis atrocior. *cf. progr. Posn. p.* ***22*** || 14 quod si] ***Plin. l. l. 345*** || 17 portendent, si a meridie, et imbrem ***Plinius*** || cignetur || 18 ipse ruperit || aperit ***Plinius***, *at* ruperit *cod.* ***Plinii D***[2] *ap.* ***Sillig.*** || exspectetur ***Plinius*** || si in exortu] ***Plin. l. l. 346*** || 20 significauit || 21 ostendent ***Plinius*** || 22 significant ***om. Plinius*** ||

Proxima intuere lunae praesagia. quartam eam maxime obseruat Aegyptus. si exorta puro nitore fulsit, serenitatem; si rubicunda, uentos; si nigra, pluuias portendere creditur. †usque in quinta decima cornua eius obtusa, pluuiam, erecta et infesta uentos semper significant, quarta tamen maxime. cornu eius septentrionale acuminatum atque rigidum illum praesagit uentum, inferius austrum, utraque recta noctem uentosam. si quartam *orbis* rutilus cinget, et uentos et imbres praemonebit. apud Varronem ita est: 'si quarto die luna erit directa, magnam tempestatem in mari praesagiet, nisi si coronam circa se habebit et eam sinceram, quoniam illo modo non [est] ante plenam lunam hiematurum ostendit. si plenilunio per dimidium pura erit, dies serenos significabit * * *. si caligo orbis nubem incluserit, uentos, qua se ruperit; si gemini orbes cinxerint, maiorem tempestatem, et magis, si tres erunt * * *. nascens luna si cornu superiore obatrato surget, pluuias decrescens dabit; si inferiore, ante plenilunium; si in media nigritia illa fuerit, imbrem in plenilunio. si plena circa se habebit orbem, ex qua parte *is* maxime splendebit, ex ea uentum ostendet. si in ortu cornua crassiora fuerint, horridam tempestatem. si ante quartam non apparuerit, uento fauonio flante, hiemalis toto mense erit. si sexta decima uehementius flammea apparuerit, aspe- S

1 ***Plin. XVIII 347*** || Proxuma sint iure lunae praesagia ***Plinius*** || S
2 egiptus || si splendens exorta ***Plinius*** || 3 pluuia protendere || 4 in quinta cornua eius optunsa ***Plinius*** || 5 uenctos || 6 illum *id est aquilonium, qui oritur a septentrionibus, cf.* ***Plin. XVIII 354:*** cum a septentrione, uentum eum. *recte igitur uertit Strackius II p. 286:* ist das nördliche Horn spitz und starr, so verkündet es diesen Wind. *aliter iudicauit Silligius l. l.* || 7 II ut'ꝗ || 8 uētuosam || orbis *addidi ex Plinio* || cingebit uentos || ymbres premouebit || 9 apud Varronem] ***Plin. l. l. 348*** || 12 est *om.* ***Plinius*** *deleui* || hiemato24 || 13 significauit || 14 si rutila, uentos, nigrescens imbres ***Plinius*** || si caligo] ***Plin. l. l. 349*** || si aliquo orbis || quos eruperit || 15 Si genuȝ orbes || 16 aut nigri, interrupti atque distracti. ***Plinius*** || 17 obatratto || 19 is *addidi ex Plinio* || 20 ostendit || 22 hyemalis ||

S ram tempestatem praesagiet.' sunt et ipsius lunae octo arcticuli, quotiens in angulos *solis* accidit, plerisque inter eos tantum obseruantibus praesagia eius haec: III. VII. XI. XV. XVIIII. XXIII. XXVII. et interlunium.

Eiusdem.

Tertio loco stellarum obseruationem esse oportet. discurrere *eae* uidentur interdum uentique protinus secuntur, in quorum parte ita praesagiere. caelum cum aequaliter totum erit splendidum * * * et repente stellarum fulgor obscuratur, *ut id* neque nubilo neque caligine *fiat,* pluuia aut graues denuntiantur tempestates. si uolitare plures stellae uidebuntur [et], quo ferentur albescentes uentos ex his partibus nuntiabunt * * * si stellas errantium aliquas orbis incluserint, imbrem significant. sunt in signo cancri duae stellae paruae aselli appellatae, exiguum inter illas spatium obtinente nubecula quam astrologi praesepium appellant. haec cum caelo sereno apparere desierit, atrox hiems sequitur; sin alteram earum aquiloniam caligo abstulit, auster saeuit; si austrinam, aquilo.

Existunt stellae et in mari terrisque. uidi nocturnis mi-

S 1 sunt et ipsius] ***Plin. l. l. 350*** || 2 solis *addidi ex **Plinio*** || incidat ***Plin.*** || 3 eius hoc est ***Plinius*** || III. XVII. || 6 ***Plin. XVIII 351*** || ēē oʒ || disscurrere || 7 eae *addidi ex **Plinio*** || unr̃ īterdum || ṣẹcūtoꝝ || 8 presagare || 9 splendidum, articulis temporum quos proposuimus, autumnum serenum prestabit ac frigidum. si uer et aestas non sine rigore aliquo transierint, autumnum serenum et tersum minusque uentosum facient. ***352.*** autumni serenitas uentosam hiemem facit. ***Plinius*** || 10 fluuiant. graues (fluuiant *d apud Sillig.*) || ut id *et* fiat *addidi ex Plinio* || ut id neque nubilo nec caligine fiat, pluuia aut ***Plinius*** || 11 denūptiātur || 12 et *om **Plinius** deleui* || feruntur || iis ***Plinius*** || 13 nūptiabunt || una si cursitabunt, certos, si id in pluribus partibus fiet, inconstantis uentos et undique ***Plinius*** || stellarum errantium aliquam ***Plinius*** || incluserit || 14 sunt in signo] ***Plin. l. l. 353*** || 16 obtenente nubicula || astrologi *om. **Plinius*** || 17 desernit || hyems || 18 Si in alteram (= *a apud Sillig.*) || 20 ***Plin II 101*** *cf.* ***Laur. Lyd. de ostent. p. 8, 17 sqq. Wachsm.*** ||

litum uigiliis inhaerere pilis pro uallo fulgorem effigie ea et antemnis nauigantium aliisque nauium partibus ceu uocali quodam sono insistunt ut uolucres sedem ex sede mutantes, graues, cum solitariae uenere, mergentesque nauigia et, si in carinae ima deciderint, exurentes; geminae autem salutares et prosperos cursus nuntiantes, quarum aduentu fugari diram illam ac minacem appellatamque Helenam ferunt et ob id Polluci ac Castori id numen assignant eosque in mari inuocant. hominum quoque capita uespertinis magno praesagio circumfulgent. omnia incerta ratione et in naturae maiestate abdita. *S*

Eiusdem.

Arcus cum sunt duplices, pluuias nuntiant, a pluuiis serenitatem non perinde certam. cum aestate uehementius tonuit quam fulsit, uentos ex ea parte denuntiat, contra si minus tonuit, imbrem. cum sereno caelo fulgurat, *pluuiae* erunt et tonitrua, aut hiemabit, atrocissime autem, cum ex omnibus quattuor partibus caeli fulgurabit. cum ab aquilone autem, in posterum diem aquam portendet, cum a septentrione, uentum eum. cum ab austro uel coro aut fauonio nocte serena fulgurabit, uentum et imbrem ex eisdem regionibus demonstrabit. cum ab aquilone fulget et ab euro intonat, tempestatem significat. tonitrua matutina uentum significant, imbrem meridiana. si nubes ut uellera lanae spargentur ab oriente, aquam in triduum praesagient.

1 inherero || effigi et || 2 ꝑtibus euocali || 5 hima || 6 prosperi cursus nuntiae *Plinius* || 7 iram || 8 castoris || nomen || numen *Ian.* || assignante || 9 uestinis || 10 in certe || 13 *Plin XVIII 353* || nūptiat || 14 n ꝑ īcertam || *post* certam *addit Plinius*: circuli nubis circa sidera aliqua pluuiam || cum aestate] *Plin. l. l. 354* || 15 quo fulsit || denūptiat || 16 fulgora || pluuiae *addidi ex Plinio* || 17 tronitua || abhimanit (*sic*) || et hiemabit *Sillig.* || aut hiemabit *Ian.* || 18 fulgorauit || ab aquilone tantum *Plinius* || 20 choro || 21 fulgorauit || 22 demostrauit || cum — significat *om. Plinius* || 23 tonsura mattutina || significat || 24 meridianum || si nubes] *Plin. l. l. 356* || spargentur multae ab oriente *Plinius* || *S*

S Mare si tranquillum in portu cursitabit et murmurabit intra se, uentum praedicit, si *idem* in hieme, imbrem. mari tranquillo littora ripaeque *si* sonabunt, asperam tempestatem significant.

Mutatio tempestatis expectanda est in asperius, cum *in* nocturna nauigatione aqua ad remos et ad gubernacula scintillat. auster imminet, cum luligines hirundinesue uolant aut cum delphini totos se saltibus ostendunt aut caudis aquam feriunt, nam semper inde uentus oritur, quo illi feruntur. nec mirum est, muta animalia diuinare sub gurgite, semper enim incipientis aurae motu aquae inclinantur. quam permutationem maris primi undarum incolae sentiunt. itaque propter impetum pugnant siue metu, ne deferantur in littora, siue natura, ne auersorum ceruices undae praecipitent. quid ergo? delphini tantum hanc iniuriam timent? immo et ceteri pisces. sed hi tantum apparent, quia exiliunt, ceteri in ima gurgitis descendunt.

S 1 Est et aquarum significatio: mare si tranquillum in portu cursitabit murmurabitue *Plin. l. l.* **359** || cursu stabat et murmurabat || 2 idem *et* si *addidi ex Plinio* || in hiemem || mare tranquillum || 3 et littora || litora ripaeque si resonabunt tranquillo, asperam tempestatem *Plinius* || 5 *Isidor. de natura rer.* **XXXVIII 1, 5** *Becker. Suetonii reliqq. ed. Reifferscheid. p.* **233** || Mutatio tempestatis expectanda est in asperius *et* in *addidi ex Isidoro* || 6 sintillat || 7 erundinesue || 11 incipiunt auret motum aque || 13 metum || deserantur in littore || ne deferantur *Isidori codd. CDEFGHK ap. Becker.* || ne unda ferantur *Becker.* || 14 nā ne aduersorum || unda || undae *scripsi* || unda praecipitet *Isidor.* || 15 timentur || 16 ceteri in — descendunt *om. Isidorus* || himo || ima *scripsi* || Liber Colucii pyeri (*corr. ut uidetur ex* preri) de Stignano Cancella|rii Florentini *subscripsit* S^2 ||

DE STELLIS FIXIS ET ERRANTIBVS. *G*

Stellarum aliae cum caelo feruntur ideoque quod non excedunt suos locos fixae nominantur, aliae contra caelum et in ortus caeli eunt, sed mundi celeritate uictae occidere uidentur cum eo, quamuis cursum suum peragant. sol maximum sidus aetheris medii limite ignescit, singulis diebus et noctibus peragit singulas partes, signiferum peruadit annum. luna de sole flammatur, ambit circuitu breuissimo terram triginta diebus, adeo uicina uertici terrae iunctaque, ut in umbram eius incidere soleat et uideri deficere. eadem, cum subiit solem et substitit radiis, facit obscurationem, quae defectio solis uidetur. interim caua tamen paucioribus quam xxx diebus circulum suum transit. Saturni stella per maximum ambitum fertur ideoque tricenis mensibus singulis signis resistit. per triginta annos signiferum pertransit, frigida et sterilis, infecunda terris, nascentibus non salutaris, facit aduersa diuturna nec subita. Iouis stella in singulis signis anno manet, signiferum duodecim annis euadit, salutaris et temperata et uniuersis euntibus prospera.

1 de SteLL *B* || DE STELLIS FIXIS ET STan/tib; *G* || De *G* STELLIS FIXIS ET STANTIBVS G^aG^b || DE STELLIS FIXIS ET ERRANTIBVS *Iahn.* || *huic capiti praecedit caput de caeli positione in* GG^aG^b *cf. schol. Strozz. p. 105—107, 13* || 2 tum G^aB || 3 alie contrefixe et stantibus lum& et in ortibus *B* || 4 occide G^aG^b || 5 peragant *corr. ex* peragunt G^a || 6 &eris *B* || &heris G^aG^b || 7 sigigulas G^a || anno *Censorinus* || 8 breuissime *G* || breuissimę G^aG^b || 9 terra. *B* | terrę GG^aG^b || terram *Iahn.* || trigenta *G* || xxx BG^b *talia postea non notaui* || uertice terra *B* || 10 in *om.* GG^b || uidere difficere *B* || 11 adeo cum *G* || subsistit *B* || 12 cauatam̄ *B* || 13 qua *GB* || 14 stellam *B* || 15 ressistit *B* || restitit G^a || trigenta *G* || 16 sterelis *B* || terra *B* || 17 diurna *codd. omnes* diuturna *Iahn.* || subitat *B* || 18 singulis singulis *G* || annos *G* || duodecem G^aG^b || 19 temperat uniuersis *G* || entibus *B* ||

G Martis stella non eodem spatio signis singulis adhaeret, sed signiferum nouem fere annis peruagatur, ignea intemperans et in aduersis et in mortalibus subita, uel ferit repentinis morbis uel ferro perimit. stellae Mercurii et Veneris solem secuntur eademque spatia custodiunt. Mercurii stella fit similis illi quam uidet, Veneris genitalis et roscida et prospera et salutaris. luna globum suum creditur habere, sed ignem a sole concipere et quantum percutitur ardescere. quantum igitur a sole discedit, augetur. cum uero contra stetit, toto feritur aduerso et uelut speculum non uim, sed imaginem reddit. hac uniuersa gignentia crescente pubescunt, tenuescente tenuantur. umor etiam et spiritus omnis augescit, tumescit oceanus, deinde cum ipsius fulgore considit. diuersi ergo caeli et uagantium stellarum concursu quod †temperatur utrimque deteritur et infra fluit, id excipit luna et soli tradit, quo et animalia uigescunt et humus quodammodo animatur genitali calore, ut ita dixerim uiuo.

Plurimum in originibus ualent, quae in ortu sunt, languent in occasu. ortum facit stella quam sol praeterit, deinde

G 1 spacio *B* || singulis duob; $\overset{annis}{mensib;}$ *B* || habere *G* || haberet *B* G^aG^b || adheret *margo* G^b || sed *om.* G^aG^b || sed — perimit *om.* *B* || 2 peragat' *G* || 3 inmortalibus *G* || perit GG^aG^b || ferit *Carrio* || 4 Mercurii stella G^b || stella *codd. omnes* || stellae *Censorinus* || mercorii *B* || 5 sequntur *G* || sequunt' G^a || spacia *B* || simili *G* || 6 uidit *B* || 7 gredit' *B* || s, G^a || 8 solo G^a || sole *corr. ex* solo G^b || 9 discendit *B* || discendit *G* || descendit G^aG^b || discedit *schol. Strozziana cf. p. 198, 4* || steterit *G* || 11 Hęc G^aG^b || gignantia *G* || bubescunt *B* || pubescunt *G* || bubescentę G^a || bubescente G^b || тenues centenuatur *B* || тenuescente tenuatur *G* || tenuiscente G^b || 12 humor *G* || 13 ocianus GG^a || fulgora *B* || fulgo G^a || fulgore *corr. ex* fulgo G^{b2} || consedit *corr. ex* considit *B* || 14 uagantia BGG^aG^b || uagantium] *cf. schol. Strozzian. p. 198, 10* || cumcursu *B* || cursu G^a || concursu G^{b2} || temporet *B* || temperatur *deleri uult Vrlichsius nou. mus. Rhen. a. 1856, XI 169* || 15 deterritur *B* || excepit BGG^a G^b || excipit *V* || lunam *B* || solitradit *B* || 17 uiuit *Vrlichsius* || 18 qua G^aG^b || 19 occasum *B* || stellam *B* || sol *om.* *G* || praeteriit *B* ||

stationem matutinam, cum a quinto loco solis steterit. in *G* eodem manet signo, donec ab eodem sole moueatur. quae contraria est soli, mane occidit, oritur simul nocte et uocatur acronychos, deinde rursus altero latere a quinto signo deprehensa postmeridianam stationem facit, donec ingresso sole idem signum sub radiis eius delitescat et in totum occidat. aspiciunt inter se stellae ex quinto signo, quod dicitur trigonum, et habent maximam consensionem. item a quarto, quod [dicitur] tetragonum et centron uocatur, et in alterutrum maximum praestant effectum. item ex contrario, quod est septimum signum et diametron uocatur estque maxime aduersum. cetera dissident uel leuiter aspiciunt, ut tertium quodque, quod dicitur hexagonon.

Signa tropica peregrinationibus praesunt et omnino mobilibus, et in consiliis subinde uariant atque permutant. biformia geminatione rerum omnium repetitionem significant et interim dilationem. solida uehementer et instanter efficiunt et ad exitum uel prospera uel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur a stellis uel fauentibus uel repugnantibus. multum tamen refert, cuius quaeque stella domus, alienae an ipsius sit. domus solis est leo, lunae cancer, Mercuri uirgo et gemini, Veneris libra et taurus, Martis scorpio et aries,

1 instationem *B* || stationum *G* || solus *B* || solus *corr. ex* salus *G* *G* || 2 manet et G^a || edem *B* || solem oueat' *B* || 4 acronicus GG^aG^b || acronychos '*Salmasius exercitt. Plin. p. 720 qui ita locum constitui iubet:* quae contraria est soli, eo in mare occidente oritur prima nocte etc.' *Iahn.* || 5 adp̀hensa ē *B* || dep̀hensa ē *G* || post meridianā G^aG^b || 6 solo *G* || diletiscat *G* || intotum G^aG^b || occidit *B* || 8 maxime G^aG^{b1} || 9 dicitur *B* || dicitur GG^aG^b *deleui* || tetraconū *B* || 10 prestat G^aG^b || 11 maximę *G* || 12 dissedent BGG^a || uol *G* || tercium G^a || 13 quoq; *G* || ex aquonon *B* || exagonon GG^aG^b || 15 molibus G^aG^{b1} || adq; *B* || atq; *G* || 16 biforima *B* || trepidationem *B* || 17 dilationem *om.* G^aG^b || 18 producunt *BG* || 20 referet *corr. ex* referit *B* || cuiusqne *G* || stelle G^aG^b || aliena ipsius *G* || 21 sol. leo (is *ut uidetur in ras.*) *B* || est *om.* G^aG^b || tuna G^{a1} || mercurii *B* || 22 geminis *B* || tauri *G* ||

G Iouis sagittarius et pisces. Saturni capricornus et aquarius. nocturnis originibus fauent luna Mars Venus, plus die possunt sol Saturnus Iuppiter. Mercurius uarie et quomodo consentit aut uisus est.

INVOLVTIO SPHAERAE.

Hic est stellarum ordo utrorumque circulorum. septentriones duplices ad austrum uertuntur, figurantur auersis caudis inuicem sibi aduersantes. inter quos oblicus dilabitur draco. habent autem septentriones a dextris iuxta coronam, desuper serpentem in manibus serpentarii. ad unius namque dextrum pedem est serpentarius, cuius serpentarii pedes adtingunt frontem scorpionis; alteri autem retro stat custos, sub pedibus quidem eius uirgo habens igneam in manibus spicam. retrorsis uero uestigiis adiacet leo, mediis aestiuis solistitiis cancer et gemini. pedes autem agitatoris tauri cornibus iunguntur, cuius haeduli desuper obtinent locum septentrionis. namque minoris in ultimum pedem Cepheus trianguli ordine continetur, cycnum manu dextera adprehendens, sub cuius ala equus extendit pedem. ad cuius equi medium pisces conlocati sunt. constituta ante Cepheum Cassiepia et dorso agitatoris Persei pedibus suppositi Andromedae capút equo conexum. ipsi autem equo cycnus stella. inter cycnum

G 1 Ioui *B* || sagitarius *B* || 2 uenunt *B* || possint *B* || 3 iupiter *G* G^a || mercorius *B* | uarię G^a || comodo *G* || 5 INVOLVTIO.SPHERAE *BG* || INVOLVTIO SPERE (SPERAE G^b) G^aG^b || 7 figura BGG^aG^b || figurantur *scripsi* || 8 obliquus BG^aG^b || 9 drac. *B* | *uerba* habent — serpentarii, *quae in codd. post* spicam *u. 14 scripta exstant, hic conlocaui* || 11 serpentario G^aG^{b1} || 13 sub *om.* BGG^aG^b || 14 adiecit *BG* || medius *BG* || stiuis *B* || 15 solisticiis *B* || solestitiis *G* || peds *G* || 16 iungit' *B* || eduli BG^aG^b heduli *G* || septentriones *BG* || 18 ordinem *BG* || cicnum G^aG^b || manum adprehendens *B* || 19 ęquus G^b || ęqui *B* || 20 casiepia *G* || 21 superpositis BGG^aG^b || adromede BG^aG^b || 22 ęquo *B* || connexo BGG^aG^b || conexum *scripsi* || aeq̇ *B* || canis stella BGG^aG^b || cycnus *scripsi* || Item cincnū G^a || cignum *B* ||

igitur et eum qui in genuculo stat lyra constituitur. in quo- *G* rum medio ad orientem delphinus agnoscitur. et super equi caput aquarius extollitur, iuxta quem capricornus est, cuius caudae haeret. delphinus est super telo aquilae in proximo habentis serpentarium et coronam.

Iam quia de aquilonio circulo dictum est, nunc ad australem ordinem properemus. sub aculeo scorpionis sacrarium constitutum est, sub corpore eius anteriora Centauri uidentur, in quo est bestia. conspicitur et sagittarii pes summus sub australi circulo, ubi australis piscis et aquaria sub ipsa uirgine leoneque medio apud cancrum obtinetur. retro [cauda] autem Centaurus est. prope Centauri membra urna et coruus. a sinistris iugula *et* fluuius. sub pedibus Orionis, qui et iugula dicitur, lepus splendidam iugulam fugiens aspicitur. canis uero retrorsis pedibus fulgida stella resplendet. ad tauri pedem protendit manum Orion magnus. geminis adpropinquat antecanis, arieti et piscibus cetus. conexio uero piscium communem habet stellam.

Porro duodecim signorum ordo hic est. primum arietis signum in caeli regione locatur, ad quod sol xv kal. April. accedit, in cuius quarta et ut quidam uolunt octaua parte

1 ingeniculo G^aG^{b1} || libra GG^a || li*ra (b *in ras.*) G^b || 2 adoriente G G^a || delfinus G^aG^b || ęqui G^a || 3 iustaque *B* || capricornus (i *supra* u) *B* || 4 erit *B* || heret GG^aG^b || delfinus G^aG^b || qui est G^aG^b || tela *codd. omn.* telo *scripsi* || proximum *B* || 5 habens BGG^aG^b || habentis *scripsi* || corona G || 6 ad *om.* G^aG^{b1} *addidit* G^{b2} || 7 ordine G^aG^b || sed G^{b1} *corr.* G^{b2} || aquileo *B* || scurpionis *B* || 9 sagitarii pessum; *B* || pes unus G || sumus G^aG^b || 10 australes pisces G || aquarii BG || 11 leone G^a | leoneque G^{b2} || caput *B* || capud G || cauda autem taurus est BGG^aG^b || cauda *deleui* || 12 Centaurus *scripsi* || menbra G^b || 13 cornus *B* || incolo BGG^aG^b || iugula *scripsi* || et *addidi* || 14 inculo *B* || in collo G || colo $G^{a1}G^b$ || incolo G^{a2} *correxi* || iugum illam *B* || ungulam G || figies G^aG^{b1} || 16 manus geminis G || 17 adpropinquet *B* || arietis *B* || ca&us *B* || co&us G || cętus G^aG^b || 18 habet *om.* G || 19 primus G^aG^{b1} || 20 at G || 21 accendit *B* || åccidit G^a || accedit *corr. ex* occidit G^b || et *om.* *B* || octaba *B* ||

G aequinoctium uernale facit. post hoc tauri signum constitutum est, ad cuius sidera sol xv kal. Mai. peruenit, inde geminorum, quod xv kal. Iun. lustrare incipit. post hoc cancri, ad quod xv kal. Iul. accedit et in octaua signi parte solistitium aestiuum facit. inde ordine sequente leonis, quod xv kal. Aug. sol adgreditur, prope quod uirginis signum locatum est, quod xv kal. Septembr. solis cursus adtingit. post hoc librae constitutum est, quod sol xv kal. Octobr. ingreditur. in cuius quarta et ut plerique putant octaua parte aequinoctium autumnale facit. inde scorpii, quod xv kal. Nouembr. solis rota incipit perlustrare. post hoc sagittari, quod xv kal. Decembr. adgreditur. cui adhaeret capricornus, cuius sidera sol xv kal. Ian. pertingit et in cuius octaua parte solistitium hiemale constituit. cui signo haeret aquarii signum, quod sol xv kal. Febr. adgreditur. cui iunctum est piscium signum, quod a sole xiiii kal. Mart. contingitur. sicque adimpletur zodiaci ambitus, tot signorum quasi gemmarum ordinibus ornatus, qui habet signa xii, horas xxiiii, punctos ccxx, partes trecentas sexaginta et quinque in longitudine, in latitudine uero duodecim, per cuius circuli obliquitatem septem errantes stellae feruntur id est Saturnus Iouis Mars sol Venus Mercurius luna.

G 2 sydera *G^a G^b* || sol *om.* *GG^a G^b1* || ix/degeminorum ***B*** || indegeminorum *G* || 3 inlustrare *G* || 4 acquod (c *corr. ex* d) ***B*** || octaua *corr. ex* octaba ***B*** || signi *scripsi* || sui parte ***B****GG^a G^b* || 5 solesticiū *G* || solistitium *G^b* || sequenti ***B****G^a G^b* || quod *om.* *G* || 6 agust ***B*** || agūs *G* || sol *om.* *G* || aggreditur *G^b* || 7 quod *om.* *G* || quod sol *G^b* || oc septembris *G^b* || 9 et *om.* *G* || octaba ***B*** || 10 aequinoctium — octaua parte *om.* *G^a G^b1* || Indescorpii ***B*** || 11 sagitarii ***B*** || sagittarii *G* || 12 aggreditur *G^b* || aderat *B* || 13 sol *om.* *G* || octaua *corr. ex* octaba ***B*** || viii a parte *G* || 14 sol*sticium (e *in ras.*) ***B*** || solestitium *G* || hyemale *G* || signum ***B*** || herit ***B*** || 15 xvi k feb ***B****G* febr. — xiiii kal. Mart. *om.* *G^a* || 17 Sic ***B*** || gema/rum ***B*** || hyemarū *G^a G^b* || 19 cxx ***B*** || tricentas ***B****G* || sexsaginti ***B****G^a* || 20 duodecem *G* || 22 *secuntur fabulae siderales in GG^a G^b uid. p. 112 sqq.* ||

Cum sole et luna septem astra numerantur, quae non [G] sunt fixa in caelo ut cetera sidera, sed in aere feruntur. quae graece planetae, latine autem errantia sidera nuncupantur, non quod ipsa errent, quae cursus suos secundum diuini imperii dispensationem peragunt, sed quod nos errare in sui motus inuestigatione faciunt. cum interdum in austrum, interdum in septentrionem, plerumque contra mundum, nonnumquam cum mundo feruntur. sed ex his duorum maximorum siderum ratione ad tempus dilata ceterorum quinque cursus *et* nomina et ordines explicemus.

Summum igitur planetarum Saturni sidus est, qui graece Phaethon dicitur, colore candidum natura gelidum, triginta annis zodiacum peragens, cuius absides altissima in scorpione est. inde Iouis temperatum quod Graeci Phaenon uocant, quod est colore clarum. cuius absides altissima in uirgine est. et duodecim annis signiferum percurrit. hinc Martis, quod graece Pyrois uocatur, colore igneum, natura feruidum, cuius absides altissima in signo leonis est, et duobus annis signiferi ambitum lustrare dicitur. infra solem namque Venus, quae graece Phosphoros uocatur. quae,

2 *post* cetera *rasur.* ***B*** || sydera G^b || quae graece] *Isid. de nat. rer. XXIII 3 Becker.* || quod ***B*** || 3 greci ***B*** || pla[e]ntae G^aG^b || latini *ex corr.* ***B*** || [r]erantia* ***B*** || sydera G^b || 4 errent* ***B*** || cursos G^a || 5 quos G^aG^b || insui[s]motus[ib] ***B*** || 6 in *superscr.* G^{b2} || 7 septemtrionem ***B*** || conmundo ***B*** || 9 syderum G^b || dilata' ***B*** || delata G^b || 10 cursus nomina ***B***GG^aG^b || et *addidi ex Strozziano cf. p. 183, 5* || explicem G^a || 11 planitarum G^aG^b || satur[u]nssidus ([u]ns *corr. ex* ni) sidus ***B*** || quod greci feton dicunt ***B*** || 12 foeton *G* || feton G^aG^b || gelium^x ***B*** || 13 ann[e]is ***B*** || peragens^x ***B*** || obsides G^a || altissima *corr. ex* altissimus ***B*** || 14 temporatum ***B*** || phenon ***B****G* || phen̄ G^aG^b || 15 toleredarum ***B*** || Cu[u]is G^b || altissa G^aG^{b1} || 16 signi ferum ***B*** || 17 greci *corr. ex* grece ***B*** || pyrohis ***B*** || pyrro his G^a || py[r]rois GG^b || uocant ***B*** || colore *corr. ex* calore ***B*** || 19 signiferum ***B***G^b || solemniam/que ***B*** || 20 uenus (us *in ras.*) ***B*** || qu* ***B*** || q̄ grece *G* || fosforon ***B*** || fosphoron *G* || phophoron G^a || pho[s]phoron G^b || uocant (n *in ras.*) ***B*** ||

G cum solem praecedit, lucifer, cum uero sequitur, uesper appellatur. et cum lucifer est, colorem habet candentem, cum uesper, fulgentem, cccxlviii diebus signiferum discurrens, a sole numquam absistens longius partibus xlvi. proximum illi Mercurii sidus colore radians, cuius absides altissima in capricorno est, nouem diebus ociore ambitu, modo ante solis exortum modo post occasum, numquam ab eo remotior uiginti duabus partibus. immorantur igitur in coitu solis et non comparent in caelo Saturni sidus et Martis cum plurimum diebus clxx, Iouis xxxvi aut cum minimum denis detractis diebus, Veneris clxviii aut cum minimum lii, Mercurii xiii aut cum plurimum xviii. occultantur uero meantes cum sole partibus nonnumquam amplius undenis, interdum et a septenis partibus erumpunt.

Iam uero quia eorum ordines siue cursus sub breuitate perstrinximus, restat ut quid de his gentilium ridiculosissima uanitas senserit explicemus. Saturnum namque, a quo se tarditatem accipere opinabantur, Phaethonta Solis et Clymenes filium esse dixerunt, qui cum paternos currus affectans sibi atque mundo concremationis detrimenta conflauerit ab Ioue fulmine percussus in Eridanum deciderit et a Sole patre inter sidera sit conlocatus. stellam Iouis, a qua se acci-

G 1 solem (m *in ras.*) *B* || apellat' *G* || 2 gaudentem *B G* G^aG^b || candentem *scripsi* || 4 proxima *corr. ex* proximum *B* || 5 calore *G* || radiens *corr. ex* radians *B* || ultima G^aG^{b1} *corr.* G^{b2} || 6 capricorno (i *superscr.*) *B* || capricornio G^a || capricornio G^b || ambitum *B* || 7 exortu* (*in ras.* s *ut uidetur*) *B* || exortus *G* G^aG^b || exortum *scripsi* || occasu* (*in ras.* s) *B* || occasus G^aG^b || habeo (h *in ras.*) *B* || remortior *B* || 8 inmorantur G^b || coitus (s *in ras.*) *B* || 9 comparē G^aG^{b1} || comparent G^{a2} || 11 ueNeris (N *ex corr.*) *B* || mercorii *B* || 12 occultatur G^a || 16 qui G^a *ante corr.* G^b || ridiculossissimam *B* || 17 cumq; *B* || 18 tarditate *G* || opinabat' *G* || opinabatur G^aG^b || fetontali dissolis filii filium iese *B* || fetontalidis solis filii filium esse *G* G^aG^b *correxi ex Strozziano* || 19 cursos *B* || 20 conflauerint G^a || conflauerint G^b || 21 fluminep cursus *B* || inriedanum *B* || eridianum G^a || eridianum G^b || et *om.* G^a || patrae *B* || 22 sydera G^aG^b || sitē loca-

pere temperantiam autumabant, dixerunt quendam hominem fuisse, conditum a Prometheo, cunctis forma praestantiorem. quem cum Ioui ut ceteros reddere nollet, idem Phaenon a Mercurio persuasus †ut inmortalitatem perciperet esse dicitur ut ad Iouem ueniret. ad quem ueniens et proprio nomine honoratus et inter astra conlocatus iuxta eorum uanitatem est. Martis autem stella, quam quidam illorum Herculis esse dixerunt, Veneris sequax ab illis fuisse putabatur. nam cum Vulcanus Venerem duxisset uxorem et propter eius obseruantiam Marti copia non fieret nihilque adsequi uideretur, a Venere coitum impetrauit et quia uehementer amor eum incenderit, Pyrois stella est appellata, a qua etiam se feruorem accipere credebant. Veneris uero stellam, quam nonnulli Iunonis esse opinabantur, dixerunt fuisse Hesperum Aurorae et Cephali filium et ob pulcritudinem cum Venere certasse et idcirco inter astra conlocatum esse et Veneris nomen accepisse eo quod ui quadam nonnumquam oriente sole nonnumquam occidente uideatur. ab hac enim stella se uoluptatem accipere profitebantur. porro Mercurii stella, a qua se linguam et sapientiam percipere arbitrabantur, idcirco Mercurio data existimatur, quom primus menses secun- *G*

tus *B* || stellam *corr. ex* stillam *B* || 1 authumnabant *B* || autumant *G* G^a *ante corr.* G^b || 2 praestintiorem *B* || 3 cṽ (v *in ras.*) *B* || cum *om.* G^aG^{b1} || iou(i)em G^b || nolet G^aG^b || fenon *B* || phenon *G* || phen̄ G^aG^b || 7 quidem *B* || erculis *B* || 9 duxisset *corr. ex* dixisset *B* || et *om.* G^b || 10 copiä̇ G^b || nihil queadse quiuider&' *B* || 11 aduenere *BG* || cogitum *B* || morsum BGG^aG^b || amor eum *scripsi ex Hygin. P. A. II 42 p. 497 Stau.* || 12 pyrois sit appellata (apellata *G*) *BG* || 13 credebat *BG* || 14 hesperim *B* || 15 coephale *G* || pulchritudinem *B* || pulchritudine G^aG^{b1} || cumuenire (i *corr. ex* e) *B* || 16 conlocatū ē G^a || 17 accipisse *G* || in G^aG^b || nonnunqūa G^a || ·VI· quodam ɴominum quam *B* || 18 Ñ*numquā *B* || stellas *B* || 19 profetebantur G^b || mercorii *B* || stellam G^aG^b || stella & quarte *B* || 21 mercorio *B* || existimantur G^a || existimantur G^b || primi *corr. ex* primū *B* || primū *G* || mensis *corr. ex* menses *B* ||

G dum illorum ineptiam instituerit et siderum cursus. a quibusdam uero sidera a Venere condita et Mercurio demonstrata esse credebantur.

Lacteus circulus, quem Graeci galaxian uocant, est per medium caeli uerticem a septentrione consurgens in austrum deuexus. quem nonnulli idcirco candidiorem putant eo quod solis cursum per eum fieri arbitrentur. quae opinatio [in eo] falsa esse conuincitur, quoniam non in eo solis cursus est, nisi in ea parte qua a signifero contingitur. qui uidelicet dum sint utrique obliqui et alternatim inuicem sibi paene exaduerso conueniant; in aestiuo circulo in geminis, in hiemali in sagittario tantum se contingunt.

Zodiacus uel signifer est circulus duodecim signis constans id est ariete tauro geminis cancro leone uirgine libra scorpione sagittario capricorno aquario piscibus. quorum signorum tempora et ordines, siue quae unoquoque signo oriente signa oriantur uel occidente occidant, in superiore parte libelli exsecuti sumus. nunc quod restat domino adiuuante breuiter exponemus. est ergo zodiacus circulus obliquus, cuius obliquitas solis cursum modo ad hiemalem circulum uergit, modo ad aestiuum adtollit, modo ad aequinoctialem bis in anno id est euntem et redeuntem admittit.

G 1 incepti ā *G*ᵃ || inceptiam (c *deleta*) *G*ᵇ || institue[n]rit ***B*** || syderum *G*ᵃ*G*ᵇ || 2 auenere ***B*** || mercorio ***B*** || 3 ē credebantur *G*ᵃ || *hic quinque planetarum imagines exhibent GG*ᵃ*G*ᵇ || 4 quā *corr. in* q̄d. ***B*** || galaxian (n *in ras.*) ***B*** || 5 uertice *G* || septentrionem ***B*** || 6 deuexus *corr. ex* deuexos ***B*** || putanteos. solis ***B*** || 7 arbitrant' ***B*** || 8 in eo *deleui* || 9 a *om.* ***BG*** || 10 uterq. *G*ᵃ*G*ᵇ || 11 etestiuo ***B*** || gemini *ante correct.* *G*ᵃ || hyemali *G*ᵃ*G*ᵇ || 12 sagitario ***B*** || *post* contingunt: LACTEVS CIRCVLVS *infra lactei circuli delineationem praebent G*ᵃ*G*ᵇ || 13 duodecem signa *G* || 14 idem ***B*** || arieti ***B*** || gemino *corr. ex* geminis ***B*** || librae ***B*** || 15 sagitario ***B*** || capricornio *G*ᵃ || capricornio *G*ᵇ || pisci*** ***B*** || 16 quae *om.* ***B*** || 17 superiori *G*ᵃ*G*ᵇ || 18 executi *G*ᵃ*G*ᵇ || sum *G*ᵃ *ante corr.* *G*ᵇ || adiuante *G*ᵃ*G*ᵇ || 19 exponam *G*ᵃ *ante corr.* *G*ᵇ || 20 cursum/· ***B*** || hyemalem *G*ᵃ*G*ᵇ || 21 uergit/· ***B*** || adtollit/· ***B*** || attollit *G*ᵃ*G*ᵇ || 22 et redeuntem *om.* *G*ᵃ*G*ᵇ¹ ||

unde fit ut cum ad hiemalem deuexus fuerit maiora sint G spatia noctis quam diei et terra eo a se longius discurrente hiemis rigores sustineat et cum se ad aestiuum extulerit maiora sint spatia diei quam noctis et terra eo supra se propius cursum faciente calefacta semina quaeque concepta matura reddere cogatur et cum se aequinoctiali dederit aequalia sint spatia dierum ac noctium et terra uernales siue autumnales temperies aut eo a brumali ueniente aut ab aestiuo redeunte suscipiat. quae omnia ut praefati sumus eiusdem signiferi obliquitas facit. qui si recta linea ab oriente in occidentem discurreret semper aequales dies et noctes existerent et nulla temporum uarietas mundum ornaret. nam, ut philosophi aiunt, non aliud habitatur in terris quam quod illi subiacet. reliqua autem a polis squalent, a septentrionali uidelicet, qui appellatur boreus et numquam occidit, et ab australi, qui appellatur austronotius et numquam uidetur. de quibus in libro beati Iob scribitur: qui facit arcturum et Oriona et Hyadas et interiora austri. est igitur per eundem signiferum septem stellarum errantium cursus. Veneris tantum stella excedit eum binis partibus. luna quoque per to-

1 ad *om.* G^aG^{b1} || hyemalem GG^aG^b || fuerint (n *in ras.*) ***B*** || 2 spa- G
tia ⋆ ***B*** || quàe (e *in ras.*) ***B*** || 3 hiemi frigoris ***B*** || hyemis *G* || su-
stineaṅt G^b || extuterit *G* || 4 re propitius G^aG^{b1} || 5 propriųs *G* ||
cursus *G* || tale fata G^aG^{b1} || semineq; q; ē coeptamatura ***B*** || 6 co-
gatur ***post corr. B*** || adęquinoctialē (ē *corr. ex* i) ***B*** || 7 sunt ***B*** ||
actioctiū ***B*** || 8 autumpnales ***B*** || auteo abrumali ***B*** || aut abstiuo ***B***
|| at G^a || ǎt G^b || 9 suscipiatq; ·/· oīa ut ***B*** || 10 quasi recta G^aG^{b1} ||
linia *G* || aboriente ***B*** || 11 discurret (e *corr. ex* i) ***B*** || 12 existerent
(*tertia* a *deleta*) ***B*** || 13 aliut *G* || habet' (e *corr. ex* i) 14 illis ***BG*** ||
15 apellatur *G* || boreas ***BG*** || boreus — appellatur *om.* G^aG^{b1} || E ab
australique G^{b2} || 16 apelatur *G* || austro nocius *G* || austronocius
G^a || austro notius G^b || 17 in *om.* G^aG^b || ***Iob. IX, 9 eundem Iobis
locum adfert Isidorus de n. rer. XXVI, 1*** || arturum ***BG*** || 18 orion a
&yadas (a *in ras.*) ***B*** || yadas *G* || hyathas G^a || eudem *ante corr.* G^b
|| 19 tam̄ G^aG^{b1} || 20 eum *om.* G^aG^{b1} || luna] ***Plin. n. h. II 66 sq.*** ||
lunā *G* ||

G tam eius latitudinem uagatur, sed omnino non excedit eum. ab his Mercurii stella laxissime, ut tamen e duodenis partibus, tot sunt enim latitudines, non amplius octonas pererret neque has aequaliter, sed duas medio eius et supra quatuor et infra duas. sol deinde medio fertur inter duas partes flexuoso draconum meatu inaequalis, Martis stella quatuor mediis, Iouis media et super eam duabus, Saturni duabus ut sol.

G 1 in omnino (no *in ras.*) ***B*** || 2 mercorii ***B*** || & duodenis ***B*** || ea duodenis *G* || 3 perrat ***BGG***^{a}***G***^{b} ***correxi*** || 4 hās ***B*** || 5 sed in dimidio ***B*** || sed in demedio *G* || sed in medio G^aG^{b1} || sed inde medio G^{b2} || sol deinde ***Plinius*** || 6 flexus . o ***B*** || fluxuoso G^aG^{b1} || 7 ea G^a G^b || ***secuntur duo capita de luna et sole in GG***^{a}***G***^{b} ***uid. p. 198—202*** ||

SCHOLIA BERNENSIA.

Indefessa trahit] *u. 18*

Helix arcturus maior. habet autem in capite stellas obscuras VII, in scapula I, super pectus I, in pede I, in dorso I, in tibia anteriore II, super caudam III. sunt omnes XVI.

Tres temone] *u. 27*

Draco, qui continet utrosque arcturos, Helicis superuoluit caput, Fenicis circumcingit caudam. habet autem in capite stellas splendidas III et per totum corpus XII ab inuice distantes. sunt omnes XV.

Hinc Iouis altrices] *u. 39*

†Helix, qui et arcturus minor dicitur et a quibusdam canis cauda uocatur. habet autem per unumquemque angulum in umero splendidam stellam I, in cauda III. sunt autem inter ambos arcturos stellae XXIII; super autem sunt stellae X, quae praecedunt et dicuntur ludentes, et nitidissima una, quae uocatur polus, ubi dicunt totum mundum reuolui.

Hunc illi Bacchus] *u. 72*

Corona uero habet stellas VIIII in circuitu positas. sed ex ipsis sunt III splendidiores ad caput serpentis arcturi.

Et uastos umeros] *u. 76*

Serpentarius, qui et Asclepius dicitur, stans uero supra scorpionem tenet serpentem in manibus. habet autem in capite stellam splendidam I, in sinistra manu III, in dextra

4 spatula *B* || scapula *scripsi cf. infra p.* **236, 20** || 7 Et draco, qui continet utrosque arcturos, Helicis supra uoluens caput et Phoenicis circumcingens (circumcigens *Mign.*) caudam *Raban. Maur. de comp. LI Tom. I 695 Mign.* || 8 *post* Fenicis *quatuor fere litterar. ras. B* || circumcingint *B* || 12 Helix *B immo* Phoenix || 16 que *B* || minissima *B* || nitidissima *scripsi* || 22 Tunc serpentarius, qui et Asclepius uocatur, stans supra scorpionem tenet serpentem in manibus *Raban. Maurus* ||

iiii, in utroque umero i splendidam, in utrisque lumbis i, in utroque genu i, in dextra tibia i, in utroque pede i. sunt omnes xvii. serpens, quem tenet in manu habet, stellas in capite ii, per reliquum corpus iiii. fiunt hi simul xxiii.

Stella sub aetheria] *u. 87*

Scorpio habet stellas in utrisque labiis ii, quarum priores sunt magnae, secundae obscurae, in fronte uero iii, media autem ex ipsis splendidior est ceteris, in spino splendidas iii, in uentre ii, in cauda v, super aculeum ii. sunt omnes xviiii.

Siue ille arctophylax] *u. 91*

Hercules, qui stans genu flexum habet. *habet* autem stellam in capite i, in utroque umero i splendidam, in cubito sinistro i, in dextra coxa ii, in genu dextro i, in eadem tibia i, in sinistro genu i, in eadem tibia unam, in dextra manu i et in ropalo, quem tenet eadem manu, i. sunt omnes xii.

Tradidit astrorum] *u. 106*

†Arctoas, qui et Bootis, fertur esse custos plaustri. habet autem stellas in dextra manu quae non occidunt iiii, in capite splendidam i, in utroque umero i, in utrisque mamillis i, in dextro cubito iiii, in sinistro i, in utroque genu i. sunt omnes xvi.

Degeneres semper] *u. 127*

Virgo, quae et iustitia appellatur. habet stellam in capite obscuram ualde unam, in unaquaque ala duas, in utrisque umeris singulas, in unoquoque cubito unam, in singulis manibus singulas, in penula uestimenti sex, in unoquoque pede unam. omnes xviiii.

4 reli⁎quū (n *in ras.*) *B* || 7 magne secunde obscure *B* || 12 flexu *B* || flexum *scripsi, an* genua flexa? || habet *addidi* || 14 coxia *B* || 16 ropolo *B* || 19 Arctoas *B quod ex* Archas *ortum suspicor cf. Raban. Maur. l. l.* item Arcas qui et Bootes fertur esse custos plaustri || 25 que *B* || apellatur *B* ||

Qua media est Helice] *u. 147*

Cancer habet stellas splendidas in testa IIII, in dextris pedibus per singulos I, in sinistro primo I et in sinistro tertio I, in quarto I, in ore unam, in dextro labio III, in sinistro II. sunt omnes X et †VIII.

Hunc ubi contigerit] *u. 150*

Leo habet stellas in capite III, in ceruice II, in pectore I, in dorso III, in summitate caudae splendidam unam, sub pectore II, in anteriori pede splendidam unam. sunt omnes XIII.

Castora Cecropii] *Auien. Phaen. u. 373*

Ex geminis prior, qui excedit a cancro, habet stellam in capite splendidam I, in utroque umero splendidam I, in utroque genu unam. sunt omnes V. alter uero habet stellam in capite splendidam I, in umero sinistro I, per singula femora I, in dorso III. sunt omnes VII, inter utrosque uero XII.

Nodum stella premit] *u. 246*

Pisces. aquilonius habet stellas XII, australis XV. linteum eorum, in quo continentur, habet stellas ad aquilonem III, ad occasum III, ad orientem III, in conexum tres. sunt omnes XXXVIIII.

Sublimis fulget] *u. 253*

Perseus, qui fertur tenere caput Gorgonis, habet stellas in utroque umero splendidam I, in summitatem manus dextrae I, in eiusdem cubito I, in summitatem manus sinistrae I, in uentre I, in dextro lumbo nitidam *I*, in dextro femore splendidam I, in utroque genu I, in tibia II. †Gurgonus dicitur habere in capite stellam I et in crinibus III. sunt omnes XVI.

Regna Iouis superosque] *u. 265*

Virgiliarum sunt VII stellae, quarum una uix intuetur, quam dicunt ob amorem Orionis fugisse. quidam a Sole

2 testo *B* || 5 VIII·*B* || 18 Pisces aquilonius. *B* || 23 gurgonis *B* || 26 I *addidi* || 31 *haec fabula ab aliena manu scripta est* || 32 amore *B* ||

persecutam arbitrantur uocatamque Electram. nonnulli uero Meropen esse autumant, quae a quodam nupta *nominata* sit Ypodamia.

Contra spectat auem] *u. 275*

Lyra habet stellas in utroque pectine I, in singulos pedales I, in modulo I, in utroque umero I, in iugo I, in tympano splendidam atque candidam I. sunt omnes VIIII.

Dexterior iuxta] *u. 282*

Cygnus habet stellam in capite splendidam I, in collo splendidam I, in dextra ala V, unam nitidam, quae est erga collum, in sinistra ala V, in corpore I, in genitali suo magnam I. sunt omnes XIIII.

Et cum terrores] *u. 291*

Capricornus habet in utroque cornu stellas II, in naribus splendidam I, in capite II, in collo splendidam I, in pectore II, in anteriore pede I, in summitate ipsius pedis I, in dorso VII, in uentre V, in cauda II. sunt omnes XXVI.

Infestam noctem] *u. 309*

Sagittarius habet stellas in capite II, in costis II, in dextro cubito I, in scapula nitidam I, in dorso II, in cauda II, in anteriori genu I, in utroque pede I, in arcu II et in iaculo IIII, una uero in summo, alia in medio obscura et duae in pennis iaculi, ex quibus una est clarior. sunt omnes XVIIII.

In thalamos Neptune tuos] *u. 323*

Delfinus non multum supercurrit capricorno. habet in ore stellam I, in uertice II, in ala secus uentrem III, supra dorsum I, in cauda II. sunt omnes VIIII.

Sic uagina ensis] *u. 332*

Orion oblicus quidem tauro habet in capite stellas splen-

1 persecutas *B* || nonnulli ů pen. ē. autumant *B* || nonnulli uero Meropen esse autumant *scripsi et postea* nominata *addidi ex schol. Strozz. p 150, 1* || 5 Lira *B* || pectino *B* || 6 modolo *B* || 9 Cignus *B* || 11 genitale *B* || 14 Capricornus. *B* || 26 *cf. schol. Strozz. p. 162, 10* || Delfinus. *B* || copri corno *B* || 30 tauro. *B* ||

didas III, ex quibus una est splendidior ceteris, in utroque umero splendidam I, in dextro cubito I obscuram, in summitate manus I, in zona III, in mantile III obscuras, in utroque genu I, in utrisque pedibus I. sunt omnes XVII.

Discernitque ortu] *u. 337*

Canicula, quae oritur post Orionem, habet stellam splendidam in lingua I, quam Sirium et canem uocant, rutilantem multum et per colores inmutantem, in utroque umero obscuram I, in pectore II, in anteriore pede sinistro III, in dextro I, supra dorsum III, in uentre II, in sinistro lumbo I, in posteriori pede sinistro I, in summitate caudae I. sunt omnes X et VII.

Auritum leporem] *u. 341*

Lepus habet stellas in utrisque auribus I, in corpore II, in dorso nitidam I, in posterioribus pedibus per singulos I. sunt omnes VII.

Ut cum decurrens] *u. 347*

Nauis, quae apud Argiuos Argo uocatur, habet stellas in anteriore parte [nauis] IIII et in puppi IIII, in utroque temone V, in uelo III, in costa nauis V. sunt omnes XXVI.

Diuerso posita] *u. 359*

Cetus sub ariete et piscibus gradiens habet stellas in cauda II obscuras, a cauda usque ad gibbum VI, in uentre VI. sunt omnes XIIII.

Eridanus medius] *u. 367*

Eurus, qui et Eridanus et a quibusdam Nilus, qui et Gion, a meridianis partibus habens initium, ad Orionis pedem tendens. subiacet ei stella, quae uocatur Canobos, splendens, quae tangit temonem nauis. spatium paruum paret eo

4 xẋvii ***B*** || 7 linguam (m *in ras.*) ***B*** || syriū ***B*** || 9 anteri pede ***B*** || 22 Co&us ***B*** || 23 gimbū ***B*** *cf. schol. Strozz. p.* ***173, 16*** || 26 Eurus, qui et Euridanus, cui subiacet stella quae dicitur Canopos, splendens, quae timonem nauis tangit ***Raban. Maurus*** || 27 iniciū ***B*** || 28 canouos ***B*** || 29 timone. nauis ***B*** ||

quod circa terram esse uidetur. habet stellas in prima acie III, in secunda III, in tertia III usque ad nouissimas VII, quas dicunt more Nili fluuii esse. sunt omnes XVI.

Ventre sub aegoceri] *u. 381*

Piscis magnus, qui et auster dicitur. a capricorno usque ad pisces eius longitudo protenditur. qui subiacet et aquario et suscipit eius effusionem. habet stellas XII, ex quibus una fertur esse subtus pedes aquarii et tres in branchiis eius. ipsae autem clariores esse noscuntur.

Fundentis latices] *u. 391*

Aquarius habet in capite stellas obscuras II, in utroque umero I, in utroque cubito splendidam I, in summis manibus I, per singulas mamillas I, subtus mamillas ex utraque parte I, in sinistro lumbo I, in utroque genu I, in dextra tibia I, in singulis pedibus I. sunt omnes XVIII. effusio autem aquae fit dextra laeuaque, in qua II splendidae sunt, ceterae uero obscurae.

3 x*uI *B* || 8 brancis *B* || 9 ipse *B* || esse ceteris noscuntur *schol. Strozz. p. 176, 15* || 16 leuaq. *B* || in quo . u (e supra u). splendidę *B* || *in lacuna post u. 380 haec sunt*: Aquila habet in pede stellam I, in medio corpore obscuram I, in rostró superiori I, in subteriori I. sunt omnes IIII.

INDEX IN SCHOLIA.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Praefationis p. VIII lege ἀθέτησις *p. IX, 14* uero *p. XII sententiam a Godofredo Bernhardyo in adnotationibus 200 et 404 ad librum de litteris Romanis, cui libro plurimum se debere grato animo mecum nemo non fatebitur, prolatam ideo praetereundam duxi quod ab Imhofio l. l. firmis iustisque argumentis refutata est.*

Carminis u. 178 lege quae *180* conpagine *253 adde incisionis signum post* fulget *269 lege* hiemps *311* supra *495* longa in nocte *547* tum *594* hinc *595 et 632* scorpios *fragm. III 74* Hesperos *104* fulmine

Scholiorum p. 57, 15 lege ait (*obliquis litteris*) *61, 13* parte in *61, 15 adde* unam *post* dextram *62, 6 lege* factam *62, 22 lege* manu claras *68, 11* claras in dextro *73, 16* Amaltheae *77, 13* dextera *86, 16* XL *90, 9 adde* inter *ante* mortales *93, 17. 18 lege* Mercuri *98, 1* Haec *ibidem* Andromeda *99, 16* Chiron qui dicitur *101, 8 adde* claras *post* tres *111, 9 adde* ait *post* lenem *147, 4 lege* cognouit *154, 12* λᾶας *165, 2. 3* Corinthiorum *169, 13* φέρεσθαι *169, 17* exoritur *185, 11* cunctis

In adnotatione ad u. 15 lege laetis *V^b^e ad u. 24 adde* leuaq: *A 26 adde A post* uera *83 tolle A post* impar *113 tolle* discordia non *A 146 lege: leguntur 151 adde* aetas *A 174 lege: transfixa 177 tolle* nauis *A 201 lege* NOTV̄ *203 adde A post* candit *247 adde A post* cernantur *273 adde A post* leua *303 lege* in alto *B 306 lege* titan etiam contigit *AP* || arctum *P 342 adde AP post* infra *392 post* nullum *tolle* pernicia *AP 446 adde* partes *APB 465 lege* tum *B 512 tolle* et *post* traxit *543 tolle A post* fecunda *549 lege* flumine *A fragm. I, 40 dimidium uersum i. e. uerba* una uia est solis *fragm. III, 9 adde* data *A 25* ad cum *A 42* cauda *AP 77 lege* cauere *104 post* ruptis *adde A 139 lege* discedere *142 post* Spes quae *adde A.*

p. 55, 1 lege: Posnan. 55, 5 adde et origo *A et lege* solus ita incipere *56, 8 lege* cratem *A* cratē *P adde A post* esse *om. 57, 1 lineolae inter litteras Graecas delendae sunt 57, 11 adde* Iouis *A 57, 15* ait *om. AP addidi ex SV 58, 16 lege* p̂sequetur *A 59, 12 adde* crete *AP 60, 17* in *AP* || inter *scripsi* || cȯnlocasse *A 61, 13 lege: I addidit* ε, *adde* in *om. AP addidi 61, 14 adde* TONATOC *A* TONATOC *P 62, 22 adde* claras *om. AP addidi 63, 14* in *om. AP addidi 64, 9 lege* dorsum *AP 64, 10 adde* X·nouem *A 67, 11 adde* carii *A 68, 19 dele A post* aenumerare *69, 11 adde* immortali *A 70, 3 lege* preter *71, 22* Hic notabilis et maximus insertus signis est *coni. Hermannus Peter 71, 24 adde* bercules *AP 72, 1 adde* hodius *AP 72, 20 adde* be^re^nices *A 73, 5* de huius initio Euripides refert *coniecit Io-*

sephus Frey 73, 15 *lege* ematheae *A ibidem lege* cum Curetibus Amaltheam *ε* 74, 21 *lege* Ἰοῦς 75, 9 *lege* γειν 75, 10 *lege* 10 concitat *et dele* 10 *ante* ex ista 76, 1 *adde* quod ea *AP* 76, 10 *lege* quatycus 78, 3 *lege: Strozziano* 79, 3 *lege* euripiden 79, 5 *adde* conseruaret *AP* conseruasse *scripsi* 79, 7 *lege* eis 80, 4 *adde* ex ea *AP* 82, 14 *post* arpena *adde* mercurio 83, 16 *lege* ercus *A et* hercus *P* 85, 8 *lege: fab.* 153 86, 20 *lege: hic et infra* 87, 1 *adde* sit *A* 87, 4 *lege* poscisse 88, 11 *adde* python *A* 88, 17 *lege* 17 ut labore *AP* ne labore *scripsi* 88, 18 *lege* deducunturq. 88, 19 *lege* sacerdoti 88, 20 *adde* mentem *AP* 90, 14 *adde* ei *AP* 91, 6 *adde* stellas *A* 92, 3 *lege* uxorem quem *A* || quam 92, 6 *lege* delfhinum 92, 13 *adde* 13 *ante* ı *om. P* 96, 2 *codicum scripturam* aliqua de causa *recte se habere probauit Bursian. in annal. philol. nou. a.* 1866 *p.* 766 *adn.* 12. 96, 8 *adde* 8 *ante* dicimus *et dele* 8 *ante* oportere 96, 15 *lege* exterae *scripsi* 96, 19 *et* 97, 1 *adde* coepisse et *scripsi* 91, 3 *adde* semine *AP* 99, 8 *pone* 9.iouis *P post* 'Schaub.' *et adde* 8 *ante* fecer 100, 2 altorque eorum *suspicatur Hermannus Peter* 101, 12 *lege* pinnas 106, 3 Vt circuli in caelo, ita in terra: zonae uocantur. *Hultschii Censorin. edit. a.* 1867 106, 12 quibusque antipodes infra sunt *et* 14 antichthones — nominantur *delet Hultschius* 107, 5 et poplocanaphora [poploe anafora *Censorin.*] dicuntur *delet Hultschius* 112, 3 *huc pertinet etiam Hygini fabula* 177 119, 8. 9 *adde* in dextro pede ı *addidit* S^2 132, 10 *adde* unam claram *V* 133, 3 *adde* c̄iungium *S* 136, 9 *cf. Hygini fab.* 192 141, 7 *adde* ab eo loco *S* 141, 7 namque cum ab Aeolo compressa esset *coni. Hermannus Peter* 145, 7 *adde* ceteris *om. V* 146, 15 *adde* utrūq. *G* G^aG^b utrimque *scripsi* 150, 12 *adde* et *om. V* 152, 2 *lege* discerpserunt 157, 10 *lege* priore 159, 17 subtus *mutare non debebam* 160, 16 furati fuissent *scribendum est* 174, 2 *adde* ut superius diximus] *cf. p.* 173, 9 174, 15 *adde* ut superius diximus] *cf. p.* 173, 17 175, 13 *adde* exestimat' GG^aG^b 188, 10 *adde* faciens *S* 195, 1 *V praebet haec:* significat. hunc idem gentiles Nigidius 198, 10 *adde* fulgor *S* 199, 2 dicitur *delendum erat cf. p.* 223, 9, *contra Hultschius uerba* et centron uocatur *deleuit* 201, 12 aporroa *coni. Mehler. Mnaseae Patar. fragm. p.* 25 201, 13 prosit *Fulgentius* 218, 8 aequaliter, *non* aequabititer, *ut scriptum est in progr. Posnan. p.* 23, 25 219, 1 fulgurum *Plinius ed. Detlefsen ibid.* 6 praenuntiae *idem.* 220, 12 perturbationem *falso scriptum est in progr. Posnan. p.* 24, 26 221, 1 uagantibus *mauult Hultschius* 222, 17 *uerba* ut ita dixerim *delenda censet Hultschius, at glossematis speciem non prae se ferunt* 224, 3. 4 consensit *Censorinus.*